

KONGELIG RESOLUSJON

Energidepartementet
Statsråd: Terje Aasland

Ref.nr.:
Saksnr.: 21/647
Dato: 15. august 2025

Statnett SF - tillatelser til å bygge, eie og drive ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi transformatorstasjon og Lebesby transformatorstasjon, og ny Lebesby transformatorstasjon mv. i Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner

1. Innledning

Statnett SF (Statnett) søkte 22. desember 2020 om konsesjon etter energiloven til å bygge, eie og drive en ny 420 kV kraftledning fra Skaidi transformatorstasjon i Hammerfest kommune til ny Lebesby transformatorstasjon i Lebesby kommune. Statnett søkte også om å bygge ny Lebesby transformatorstasjon, samt om samtykke til ekspropriasjon, forhåndstiltredelse og allmannastevning etter oreigningslova. Statnett sendte 13. juni 2023 tilleggssøknad om ny plassering av Lebesby transformatorstasjon, ny løsning for kraftledningstraseen ved Stabbursdalen og midlertidig anleggsvei.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) avga innstilling til Energidepartementet 10. februar 2025. NVE tilrår at Statnett meddeles konsesjon til å bygge en ny 420 kV kraftledning fra Skaidi transformatorstasjon i Hammerfest kommune, via Lakselv, til ny Lebesby transformatorstasjon i Lebesby kommune. Departementet viser til NVEs *Bakgrunn for innstilling* datert 10. februar 2025 for en detaljert beskrivelse av tiltaket NVE har innstilt på.

Det følger av forskrift om ekstern kvalitetssikring og vedtaksmyndighet etter energiloven § 3 at Kongen i statsråd fatter vedtak om konsesjon etter energiloven § 3-1 for nye, store kraftledningsanlegg som definert i forskriften § 1. Saken behandles derfor ved kongelig resolusjon.

Departementet tilrår at Statnett i medhold av energiloven § 3-1 gis konsesjon til å bygge, eie og drive en ny 420 kV kraftledning med tilhørende elektriske installasjoner fra Skaidi til ny Lebesby transformatorstasjon i Landersfjord. Departementet tilrår at Statnett gis fleksibilitet gjennom at utbyggingen kan skje trinnvis, herunder ved at hele eller deler av anlegget inntil videre kan drives med 132 kV spenning.

Konsesjonen omfatter følgende omsøkte traséalternativer for kraftledningen:

1.0+1.11+1.10+1.0+1.01+1.07+1.0

Departementet tilrår at det etter oreigningslova gis samtykke til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til bygging og drift av anleggene, samt samtykke til å bruke allmannastevning ved begjæring av skjønn til utmåling av ekspropriasjonerstatningen.

Ledningen blir synlig i landskapet og kan påvirke opplevelsen av kultur- og naturmiljø, friluftsliv og reiseliv. Ledningen vil også kunne være til ulempe for naturmangfold og andre interesser, herunder reindrift, naboer og andre allmenne interesser.

I behandlingsprosessen har det kommet forslag om alternative traseer og løsninger, noe som har bidratt til at traseen som tilrås for ledningen er bedre tilpasset allmenne og lokale hensyn.

For å redusere de negative virkningene tilrår departementet blant annet vilkår om at anleggsperioden skal tilpasses reindriftas bruk av området, at Statnett legger opp til faste rutiner for dialog og at det settes av midler til en koordinatorfunksjon for reindrifta, at det tas særlig hensyn til myr og enkelte naturtypelokaliteter, kamuflering av master, merking av liner for å redusere risikoen for fuglekollisjoner, herunder dverggås, skånsom skogrydding og utarbeidelse av detaljplan.

Etter departementets vurdering vil anleggene det tilrås å gi konsesjon til etter energiloven ha akseptable miljø- og arealmessige konsekvenser.

Under følger sammendraget av NVEs innstilling gjengitt i kapittel 2, høringspartenes merknader til NVEs innstilling i kapittel 3, departementets vurdering i kapittel 4, vilkår og avbøtende tiltak i kapittel 5 og departementets vurdering av søknadene etter oreigningslova i kapittel 6. Utkastet har vært forelagt berørte departementer i tråd med retningslinjen Om kongen i statsråd.

2. NVEs innstilling

I innstilling av 10. februar 2025 vurderer NVE at de samfunnsmessige fordelene ved ledningsanlegget er større enn ulempene, gitt NVEs anbefalte avbøtende tiltak.

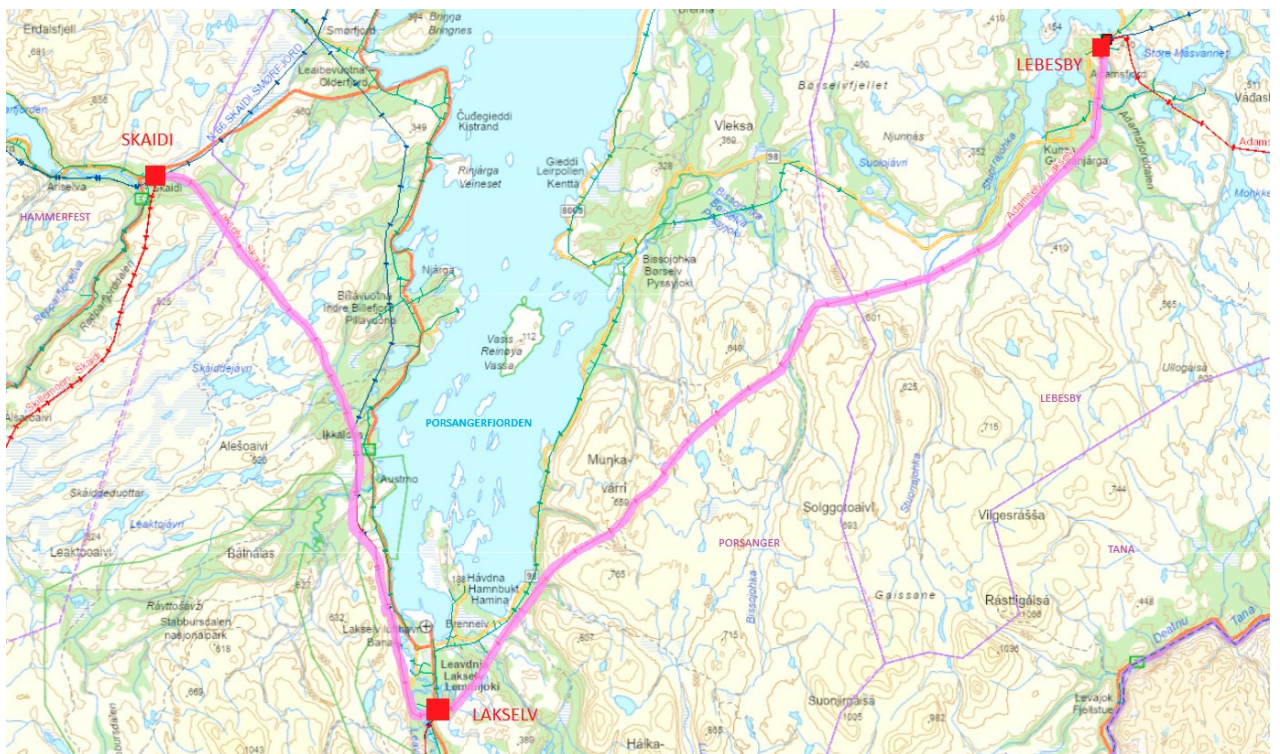
NVE tilrår at Statnett gis anleggskonsesjon etter energiloven og samtykke til ekspropriasjon og allmannastevning etter oreigningslova for de omsøkte anleggene. Statnett har også søkt om samtykke til forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25. NVE har vist til at samtykke til forhåndstiltredelse normalt forutsetter at det er begjært skjønn, og har anbefalt at søknaden om forhåndstiltredelse først avgjøres etter at eventuelt skjønn er begjært.

Fra innstillingen s. 1-3 siteres NVEs sammendrag:

«Sammendrag

NVE anbefaler bygging av ny 420 kV kraftledning Skaidi–Lebesby

NVE anbefaler at det bygges ny 420 kV kraftledning fra Skaidi transformatorstasjon via Lakselv til nye Lebesby transformatorstasjon. Vår anbefaling sendes til Energidepartementet som vil behandle saken videre. Den endelige avgjørelsen tas av Kongen i statsråd.

Figur 1. Ledningens hovedtrasé (rosa strek) er parallell med dagens 132 kV ledning mellom transformatorstasjonene i Skaidi, Lakselv og Adamselv (røde firkanter). Nye Lebesby transformatorstasjon plasseres ved Landersfjord, like sør for dagens Adamselv transformatorstasjon. Kilde: NVE Atlas

Hva anbefaler NVE at det gis tillatelse til?

NVE anbefaler at Statnett får tillatelse til å bygge ny 420 kV kraftledning fra Skaidi transformatorstasjon i Hammerfest kommune forbi Lakselv, til en ny transformatorstasjon i Lebesby kommune. Traseen vil i all hovedsak være parallell med dagens 132 kV ledning, vist i rødt på figur 1, fra Skaidi via Lakselv til Adamselv. Gjennom deler av Stabbursdalen anbefaler vi at den nye kraftledningen bygges med lave master. Nord for Stabburselva anbefaler NVE trasé 1.11, sør for Stabburselva anbefaler NVE trasé 1.10. Forbi Brennelvdalen anbefaler NVE at kraftledningen følger trasé 1.07. NVE anbefaler også at nye Lebesby transformatorstasjon bygges som en innendørs GIS-stasjon ved Landersfjord i Lebesby kommune.

Hvorfor gir vi denne anbefalingen?

NVE mener at det er behov for å forsterke kraftnettet i Finnmark øst for Skaidi, for å øke forsyningssikkerheten og for å legge til rette for næringsutvikling og kraftproduksjon. Hensynet til forsyningssikkerheten kan ivaretas både med en ny 132 kV ledning og en ny 420 kV ledning. Naturinngrepene vil også være sammenlignbare. En 420 kV ledning har høyere kostnader, men gir vesentlig større kapasitet til næringsutvikling og ny kraftproduksjon, som er etterspurt. Per idag har Statnett mottatt forespørsler fra næringskunder som ønsker å knytte seg til nettet med et samlet behov som langt overstiger kapasiteten i dagens nett. Forbrukskundene er fordelt på ulike kategorier. Det er også vindkraft som har fått konsesjon men som venter på kapasitet i nettet. I tillegg er det flere aktuelle planer om ny vindkraftproduksjon som er under behandling. En nye 420 kV ledning vil gi mulighet til å knytte til ny næringsvirksomhet og konsesjonsgitt vindkraft, i

tillegg til et fåtall prosjekter med ny vindkraft. En 420 kV ledning er derfor løsningen som best ivaretar behovene slik de fremstår i dag, og gir større fleksibilitet for kraftsystemet i Finnmark framover. NVE mener at parallellføring med dagens 132 kV ledning, med noen mindre unntak, er en trasé som vil gi minst nye naturinngrep og anbefaler denne framfor andre alternativer.

Hva mener høringspartene?

Lebesby og Porsanger kommuner og Area Nett er positive til ledningen av hensyn til næringsutvikling. Mange av høringsinnspillene uttrykker til dels sterk motstand mot planene om ny 420 kV ledning. Statsforvalteren og flere miljøorganisasjoner er bekymret for konsekvensene for den kritisk truede arten dverggås. Sametinget, Statsforvalteren, reinbeitedistriktene med flere er særlig opptatt av konsekvensene for reindrift, men også andre samiske forhold som samisk utmarksbruk og kulturminner. Mange uttrykker at ledningen vil ødelegge natur og tilrettelegge for vindkraft, som de uttrykker er sterkt uønsket. Det stilles spørsmål ved behovet for en 420 kV ledning framfor en 132 kV ledning. En rekke høringsparter ønsker at ledningen heller legges som en sjøkabel over Porsangerfjorden.

Hvilke vilkår anbefales for å redusere negative virkninger?

Det er et viktig fugletrekk for den kritisk truede fuglearten dverggås, som Norge har et særskilt ansvar for, som krysser planlagt trasé i Stabbursdalen. For å redusere kollisjonsfaren for dverggås anbefaler NVE at dagens ledninger gjennom Stabbursdalen legges i kabel i bakken, og at den nye 420 kV ledningen bygges i samme trase som dagens 132 kV ledning. Den nye ledningen skal bygges med lavere master gjennom deler av Stabbursdalen og merkes med fugleavvisere gjennom hele dalen. I tillegg anbefaler vi at topplinen for den nye ledningen legges som kabel i bakken. NVE anbefaler også at Statnett skal betale et engangsbeløp for andre tiltak for dverggås som kan øke overlevelsen for denne bestanden, og som vil kunne kompensere for eventuelle individer som dør som følge av kollisjon med ny ledning. Midlene bør gå til arbeidet som utføres gjennom handlingsplanen for dverggås, og som i dag styres og finansieres av Miljødirektoratet. NVE anbefaler dessuten tiltak for å redusere kollisjonsfaren på andre strekninger, blant annet ved kryssing av Lakselva og enkelte våtmarksområder som er viktige for fugl. NVE mener hekkefugl skal ivaretas i størst mulig grad, særlig rødlistede og sårbare arter, og har anbefalt restriksjoner på anleggsarbeider i hekketiden ved enkelte hekkelokaliteter. NVE anbefaler at det stilles krav om at Statnett utarbeider en detaljplan som skal gjelde både for anleggs- og driftsfasen. NVE stiller flere vilkår om at Statnett i detaljplanen skal vurdere og begrunne løsninger og utarbeide planer for hvordan ulike hensyn til miljø og samfunn skal ivaretas. Detaljplanen skal godkjennes av NVE før anleggsstart. Anleggsarbeidet bør legges til tider som rein ikke oppholder seg i området, særlig i kritiske områder og tider. NVE anbefaler at Statnett setter opp en rutine for dialog med berørte reinbeitedistrikter, og at denne dialogen skal dokumenteres. NVE anbefaler at det settes av midler til en sekretær- eller koordinatorfunksjon i reindriften for å redusere arbeidsbelastningen for reindriftsnæringen i området. NVE anbefaler at det settes vilkår om å unngå inngrep i myr og enkelte naturtypelokaliteter langs traseen. Vi anbefaler også vilkår for å begrense skader, slik som justering av trasé/mastepunkter og transportruter/anleggsveier, merking av forekomstene i anleggsfasen og begrenset skogrydding. For å dempe synligheten av ledningen langs viktige strekninger anbefaler NVE kamuflerte master og isolatorer på strekningene Stabbursdalen, Rahppafossen og Brennelvdalen. I tillegg anbefales det å diskutere kamuflering og konkret masteplassering på enkelte strekninger sammen med reindriften.

NVEs anbefaling om samtykke til ekspropriasjon og allmannastevning

NVE anbefaler samtykke til at Statnett får ekspropriere grunn og rettigheter til bygging og drift av den nye kraftledningen og Lebesby transformatorstasjon. Samtykket omfatter nødvendig blant annet nødvendig ferdsel og transport i terrenget mellom offentlig vei og ledningstraseen. NVE anbefaler samtykke til bruk av allmannastevning i forbindelse med en eventuell skjønssak. Søknaden om forhåndstiltredelse vil bli behandlet når skjønn eventuelt er begjært.»

3. Høring

3.1. NVEs høringer av konsesjonssøknad og konsekvensutredning

NVE sendte konsesjonssøknaden med tilhørende konsekvensutredninger på høring 19. mars 2021, og mottok totalt 107 høringsinnspill. Innkomne høringsuttalelser er opplistet i vedlegg A til NVEs innstilling av 10. februar 2025. Departementet viser til de innkomne høringsinnspillene, herunder NVEs innstilling pkt. 3.3.

I tillegg til høringen av søknaden med konsekvensutredning, har NVE i flere omganger bedt Statnett om å gjennomføre tilleggsutredninger. Departementet viser til NVEs brev av 6. juli 2021, 14. september 2021 og 28. juni 2022, jf. NVEs innstilling pkt. 3.2.1. Tilleggsutredningene og tilleggssøknaden ble sendt på høring 26. juni 2023. NVE mottok totalt 37 høringsuttalelser til tilleggsutredningen.

NVE ba videre Statnett om å «gjennomføre en kritisk gjennomgang» av reindriftsutredningen, jf. brev av 25. mars 2024. NVE fikk tilsendt rapport fra gjennomgangen 30. august 2024. Tilleggsvurderingen ble sendt på høring 3. september 2024 til de berørte reinbeitedistriktene, Sametinget og Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

3.2. Høring av NVEs innstilling

NVEs innstilling er offentlig, og alle interesserte er gitt adgang til å kommentere saksdokumentene. Samtidig som NVE oversendte innstillingen til departementet, sendte NVE en orientering om innstillingen til alle hørings- og orienteringsinstanser. NVE gjorde her oppmerksom på at dersom noen av partene hadde ny informasjon i saken, ytterligere merknader til søknaden eller innstillingen, kunne disse sendes til departementet innen 28. mars 2025.

Departementet mottok seks uttalelser til NVEs innstilling. Nedenfor følger et sammendrag av de innkomne uttalelsene.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i brev datert 28. mars 2025 påpekt viktigheten av det framtidige arbeidet som må følges opp i detaljplanfasen, også på reindriftsområdet. Statsforvalteren har vist til reindriftsloven § 22 annet ledd om at flyttleier ikke skal stenges. Ved behov for flytting av gjerder eller anlegg, vil dette være søknadspliktig etter reindriftsloven § 24. Videre vurderer Statsforvalteren at det er tungtveiende grunner for å anbefale kabling av 22 kV-ledningen langs sjøen ved Stabburselva, også nord for Stabburselva, for å hindre kollisjon mellom dverggås og kraftledninger. Eksisterende 22 kV-kraftledning bør minst kables til der dagens 22 kV-ledning møter ny kablet 132 kV-ledning ved Bevkop/Beavgohppi. Videre er det viktig at 22 kV-kraftledningen minimum kables til ca. 170 meter sør for transformatorstasjonen (i sørenden av naturreservatet). Statsforvalteren mener det er positivt av NVE i innstillingen legger opp til at eksisterende 132 kV-ledning gjennom Stabbursdalen kables på strekningen Ikkaldas-Kunsajávri,

men ber departementet være oppmerksom på de usikkerhetsmomenter som råder om hvorvidt tiltakene faktisk vil redusere mulighetene for kollisjon mellom fugl og kraftledninger. Statsforvalteren mener en 420 kV kraftledning gjennom Stabbursdalen fortsatt vil kunne påvirke nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser, og mener en 420 kV kraftledning bør kables gjennom hele Stabbursdalen. Dersom departementet vurderer at kamuflerte master kan medføre økt kollisjonsfare for dverggås, mener Statsforvalteren at hensynet til landskapsvirkninger bør vike. Mastene bør ha en farge som er mest mulig synlig for sårbare og truede fuglearter. Statsforvalteren mener også at det bør tilrettelegges bedre for forskning på dverggås der eksisterende transformatorstasjon i naturreservatet er plassert i dag. Statsforvalteren forventer å involveres i detaljplanleggingen.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i brev datert 11. april 2025 uttalt at Stabbursdalen landskapsvernområde er lite omtalt i vurderingene i NVEs innstilling. Nasjonalparkstyret gjør oppmerksom på at de, som vernemyndighet, er opptatt av å ivareta alt naturgrunnlag og økosystem på Stabbursnes og Stabbursdalen, som er sammenhengende områder man også bør se i sammenheng når man skal gjøre slike utredninger. Verneforskriftene for et landskapsvern vil komme i interessekonflikt med ivaretakelsen av dverggåsa på flere punkter, når man vurderer de intensjonene med vernet og formålene man prøver å ivareta. Nasjonalparkstyret uttaler at de bør tas med underveis for å kunne påvirke vurderingene i detaljplanen for hvordan gjennomføringen skal utføres i Stabbursdalen/Stabbursnes. Nasjonalparkstyret mener at NVEs innstilling samlet sett gir inntrykk av at ivaretakelsen av landskapsvern i Stabbursdalen har havnet i skyggen av intensjonen med å ivareta dverggås. Nasjonalparkstyret har merknader til manglende tilleggsutredning av traseene 1.9 og 1.10. Videre mener de at sjøkabelalternativet bør utredes før dette utelukkes, eller at samtlige kraftledninger bør etableres som jordkabel utenfor verneområdene for å prioritere ivaretakelsen av verneområdene på Stabbursnes og Stabbursdalen.

Hans Magnus Thunestvedt har i e-post av 10. februar 2025 vist til at det omsøkte tiltaket blant annet vil medføre transport på en vei som skal gå over hans eiendom nær Ikkaldas/Igeldas. Thunestvedt ber om at det stilles krav til Statnett om å drenere i områder med leire hvor det skal bygges anleggsvei på annen manns eiendom, spesielt i tilfeller der det er bolig i umiddelbar nærhet.

Nils Kvalvik har i e-post av 6. mars 2025 til NVE uttalt seg om Statnetts planlagte bruk av veiene 36, 37, 38, 39 og 40 og anleggsplass B37 vest for Lakselv sentrum. Kvalvik fraråder bruk av vei 38, av hensyn til støy, og anbefaler at Statnett heller bruker veiene 37 og 39. Veiene må i så fall utbedres slik at de tåler anleggstrafikk.

Reinbeitedistrikt 22 Fiettar v/advokat Jon-Andreas Lange har i brev datert 27. mars 2025 anført at det er alvorlige mangler ved konsekvensutredningen, og at dette må rettes opp ved innhenting av en ny konsekvensutredning på de mangelfulle punktene. Det etterlyses en oppdatert kartlegging av de samlede og kumulative virkninger av tiltaket. Beslutningsgrunnlaget er mangelfullt, og saken må derfor stanses, og det må innhentes ny konsekvensutredning som reparerer manglene, jf. konsekvensutredningsforskriften § 27 og § 28. Det anføres at konsesjonsmyndigheten ikke har et forsvarlig beslutningsgrunnlag for å vurdere virkningene av utbyggingen, om den kan stride mot SP art. 27, og om fordelene utvilsomt overstiger ulempene. Distriktet mener beslutningsgrunnlaget er mangelfullt ved at det ikke hensyntar erfaringsbasert reindriftskunnskap, jf. også naturmangfoldloven § 8.

Statnett har i brev datert 11. april 2025 kommet med merknader til NVEs anbefalte vilkår, og mener disse kan forlenge gjennomføringstiden. Dette innebærer en ferdigstilling og idriftsettelse ved årsskiftet 2032/33. Statnett skriver at de har lagt til grunn at det skal tas hensyn til kalvingsområder for rein i perioden mai-juni. I praksis vil dette gjelde for store deler av ledningstraseen, men i hovedsak i noe høyereliggende områder. I tillegg er det enkelte områder langs traseen hvor Statnett også vil ta hensyn til flytting mellom sesongbeitene vinter og sommer. NVEs anbefalte vilkår av hensyn til reindrift er i samsvar med det Statnett selv har lagt til grunn. NVEs anbefalte vilkår knyttet til fugl gjelder i utvalgte områder der det skal tas hensyn til hekkeperioder. Statnett skriver at manglende tilgang til lavereliggende områder som følge av hensyn til hekkende fugl vurderes som en av hovedårsakene til at prosjektet vil få en forlenget byggeperiode. Statnett mener det er uheldig at det stilles bestemte vilkår om restriksjonsperiode som en del av konsesjonen, og mener det er hensiktsmessig at de heller presenterer restriksjonsområder og -perioder som en del av detaljplanen. Tidligere praksis var at Statnett vurderte dette i samråd med Statsforvalteren i forbindelse med detaljplanleggingen. Videre har Statnett bedt om at NVEs anbefalte vilkår om transport på myr oppheves ved en eventuell konsesjon, slik at det blir mulig med nødvendig terrengtransport på barmark. Statnett ber også om at vilkår om bruk av fagkyndig kompetanse i forbindelse med planlegging av terrengtransport/anleggsarbeid blir tatt ut av konsesjonen.

4. Energidepartementets vurdering

4.1. Saksbehandlingen, herunder konsultasjoner

Konsesjonssøknaden er behandlet av NVE etter energilovens bestemmelser om konsesjonsbehandling av energianlegg. NVE har avgitt innstilling til departementet.

Forut for søknaden har NVE behandlet meldingen med forslag til utredningsprogram om prosjektet, og fastsatt utredningsprogram i henhold til bestemmelsene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven og forskrift om konsekvensutredninger. NVE har gjennomført høring og avholdt møter både i forbindelse med meldingen og konsesjonssøknad. NVE arrangerte informasjonsmøte med Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner våren 2021, hvor også Troms og Finnmark fylkeskommune, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Sametinget var invitert. Videre arrangerte NVE 21. april 2021 et offentlig informasjonsmøte i forbindelse med høringen. NVEs innstilling og saksbehandlingen som ligger til grunn, inngår som en integrert del av departementets tilråding.

NVE har gjennomført eller tilbudt følgende konsultasjoner i forbindelse med behandlingen av søknadene:

- Konsultasjon med reinbeitedistrikt 13 *Siskit Čorgas ja Lágesduottar* og reinbeitedistrikt 22 *Fiettar* 27. februar 2024. Konsultasjonsprotokoll godkjent 6. mai 2024.
- Njeaiddán siida i reinbeitedistrikt 16 *Karášjoga oarjabealli* ble tilbudt konsultasjon, men takket nei til dette, siden det var inngått avtale mellom Statnett og siidaen, jf. e-post 13. februar 2024.
- Konsultasjon med Skuohtanjárga, Márbolon og Skáiddeduottar i reinbeitedistrikt 16 *Karášjoga oarjabealli* 7. mars 2024. NVE utarbeidet utkast til protokoll som ble oversendt reindriftsutøvernes advokat for kommentar og godkjenning etter møtet, med svarfrist juli

2024. NVE mottok ikke kommentarer til utkastene. NVE varslet i e-post av 6. september 2024 om at protokollene ville betraktes som ferdigstilte, og bli lagt til grunn for den videre saksbehandlingen.

- Konsultasjon med Jáhkenjárga siida i reinbeitedistrikt 16 *Kárášjoga oarjabealli* 7. mars 2024. Konsultasjonsprotokoll godkjent 5. august 2024.
- Konsultasjon med reinbeitedistrikt 14A *Spiertagáisá* og reinbeitedistrikt 21 *Gearretnjárga* 3. april 2024. NVE utarbeidet utkast til protokoll som ble oversendt reindriftsutøvernes advokat for kommentar og godkjenning etter møtet, med svarfrist juli 2024. NVE mottok ikke kommentarer til utkastene. NVE varslet i e-post av 6. september 2024 om at protokollene ville betraktes som ferdigstilte, og bli lagt til grunn for den videre saksbehandlingen.

Statnett opplyste i e-post av 5. desember 2023 om at det ble inngått minnelig løsning med siidaene Máhkaravju og Rávdol i reinbeitedistrikt 16. Avtalene er inngått med forutsetning om konsesjon for omsøkt løsning. Det er derfor ikke gjennomført konsultasjoner mellom NVE og disse siidaene.

Det ble avholdt konsultasjons- og innsigelsesmøte mellom NVE og Sametinget 25. november 2024. Protokoll fra møtet ble godkjent 17. desember 2024.

Departementet tilskrev 3. april 2025 reinbeitedistriktene 22 og 13 v/Dalan advokatfirma DA, reinbeitedistriktene 21 og 14A, samt siidaene Skuohtanjárga, Márbolon og Skáiddeduottar i reinbeitedistrikt 16 v/advokatfirmaet Brønner & Co, og siidaene Jáhkenjárga, Rávdol, Máhkaravju og Njeaiddán i reinbeitedistrikt 16 v/Advokatfirmaet Jonassen AS, med informasjon om videre saksgang. Departementet opplyste om at NVEs saksdokumenter, herunder høringsuttalelser fra reindriften og protokoller fra gjennomførte konsultasjoner med NVE, ville bli lagt til grunn for den videre saksbehandlingen. Departementet ba om tilbakemelding dersom det likevel ble ansett nødvendig med ytterligere konsultasjon i saken, og om at det i så fall opplyses om hvilke forhold det ønskes konsultasjon om, som ikke er dekket av de gjennomførte konsultasjonene.

Departementet mottok svar fra advokatfirmaet Brønner & Co i e-post av 11. april 2025, om at det var ønskelig med skriftlig konsultasjon om konsekvensutredningsforskriften § 21 tredje ledd og NVEs anvendelse av bestemmelsen i innstillingen. Departementet svarte i brev av 9. mai 2025 at det ikke er konsultasjonsplikt om gjeldende rett, og at det heller ikke kan konsulteres med departementet om hvordan NVE har forstått og anvendt regelverket for konsekvensutredninger i innstillingen til departementet.

4.2. Kunnskapsgrunnlaget

Departementets saksbehandling bygger på følgende grunnlag:

- Konsesjonssøknad fra Statnett av 22. desember 2020 med konsekvensutredninger og fagrapporter
- NVEs innstilling av 10. februar 2025 med tilhørende dokumentasjon og etterfølgende korrespondanse mellom NVE og departementet
- Statnetts tilleggssøknad av 12. juni 2023 med samlede tilleggssutredninger, herunder mottatte høringsuttalelser til NVEs høring av tilleggssøknaden og -utredningene.
- Rapport av 30. august 2024 med tilleggsvurdering av konsekvensutredning for reindrift, herunder mottatte høringsuttalelser til NVEs høring av tilleggsvurderingen

- Høringsuttalelser, herunder innspill mottatt av departementet i forbindelse med NVEs oversendelse av innstillingen
- Gjennomførte konsultasjoner
- Departementets befaring 23.-24. april 2025
- Naturbase
- Artsdatabanken
- Norsk rødliste for arter 2021
- Norsk rødliste for naturtyper 2018
- Forskrift og handlingsplan for dverggås

Departementet er enig med NVEs vurdering om at den samlede dokumentasjonen som foreligger, gir tilstrekkelig grunnlag for å drøfte og vurdere effekten av kraftledningen, transformatorstasjonen og nødvendige anleggsveier og anleggsområder på naturmangfoldet, i samsvar med kravet i naturmangfoldloven § 8. Departementet er også enig i at kunnskapsgrunnlaget som foreligger for kulturminner er godt nok til å kunne fatte vedtak i saken.

NVE har vurdert at det samlede kunnskapsgrunnlaget som foreligger også er tilstrekkelig til at det kan gjøres faglig baserte vurderinger om rein og reindrift i saken. NVE har vist til at den opprinnelige konsekvensutredningen i ettertid har blitt supplert av en rekke kilder til informasjon, slik som høringsinnspill til både søknad og tilleggssøknad, konsultasjonsmøter med reindrifta, diskusjon på befaringer og folkemøter, tilleggssrapporten fra NIBIO, referater fra NIBIOs møter med reindrifta, utdypende kommentarer fra Naturrestaurering AS og Statnett, og merknader i forbindelse med høring av NIBIOs rapport. På vegne av reinbeitedistrikt 22 Fiettar, har Dalan advokatfirma DA i brev av 27. mars 2025 anført at beslutningsgrunnlaget er mangelfullt, og at saken må stanses i påvente av en ny konsekvensutredning.

Departementet viser til at en konsekvensutredning er viktig for å gi et forsvarlig utgangspunkt for saksbehandlingen, men at konsekvensutredningen ikke kan være den eneste kilden til kunnskap om tiltakets virkninger, slik som for reindrift. Det totale kunnskapsgrunnlaget i saken er etter departementets syn bredt. Departementet har blant annet kunnskap om driften til reinbeitedistrikt 21 og 22 gjennom konsesjonsbehandlingen av flere saker om produksjonsanlegg og nettanlegg, sist ved behandling av søknaden om ny 420 kV kraftledning på strekningen fra Skaidi til Hammerfest. Departementet viser til NVEs vurderinger rundt dialog og involvering av reindrifta, samt metodikk og kunnskap, og slutter seg til disse. Departementet mener beslutningsgrunnlaget i denne saken er tilstrekkelig til å kunne ta stilling til tiltakets virkninger for reindrift, herunder samlet belastning for reinbeitedistriktene, og muligheten for samisk kulturutøvelse. Departementet er ikke enig i anførselen om at det må utarbeides en ny konsekvensutredning for at det skal kunne fattes vedtak. Departementet er heller ikke enig i anførselene om at kunnskapsgrunnlaget i saken ikke gir grunnlag for å vurdere konkrete avbøtende tiltak av hensyn til reindrift.. Departementet viser for øvrig til den nærmere beskrivelsen og vurderingen av tiltakets påvirkning på reindrift i tilrådingen kap. 4.6.

Departementet har vurdert utredningene i lys av foreliggende informasjon med utgangspunkt i naturtyperegistreringer i *Naturbase*. For øvrig viser departementet til NVEs vurdering av konsekvensutredningene og kunnskapsgrunnlaget i kapittel 4 i NVEs innstilling av 10. februar 2025.

Departementet mener den samlede dokumentasjonen i saken gir et godt og tilstrekkelig grunnlag for den overordnede avveiningen av alle relevante hensyn som skal skje etter energiloven og oreigningslova, jf. også prinsippet i forvaltningsloven § 17 om utrednings- og informasjonsplikten.

4.3 Samfunnsøkonomisk lønnsomhet

4.3.1 Innledning

Statnett vurderer at det er behov for å øke overføringskapasiteten inn til og ut av Øst-Finnmark, og har søkt om konsesjon til å bygge, eie og drive ny 420 kV ledning fra Skaidi til Lebesby.

Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt, jf. § 1-2. Beslutningen om hvorvidt det bør gis konsesjon bygger på et bredt forvaltningsskjønn. I vurderingen av om konsesjon skal gis, må alle relevante fordeler og ulemper ved etablering av anlegget vurderes opp mot hverandre.

4.3.2 Overordnet beskrivelse av kraftsystemet i Finnmark

Dagens transmisjonsnett i Finnmark øst for Skaidi består av 132 kV-ledninger på tremaster fra 1970- og 1980-tallet. Mellom Lakselv og Adamselv går det i dag kun én ledning. Østover fra Adamselv går det to parallelle 132 kV-ledninger mot Kirkenes. Vestover er Lakselv tosidig forsynt via Skaidi og Alta. Området har i tillegg en ledning til Finland, 220 kV Varangerbotn - Ivalo.

Statnett har ferdigstilt ny 420 kV-ledning fra Balsfjord til Skaidi. Denne drives på 132 kV mellom Skillemoen i Alta og Skaidi i påvente av oppgradering av Skaidi stasjon til 420 kV, som nå er under bygging som en del av Skaidi–Hammerfest-prosjektet.

Øst-Finnmark er normalt et tosidig forsynt område, tilknyttet via Lakselv-Adamselv i vest og Varangerbotn-Ivalo (Finland) i sør. Ved utfall av én av ledningene, må alt uttak forsynes via den gjenstående ledningen, samt lokal kraftproduksjon. Transmisjonsnettet i Øst-Finnmark (øst for Lakselv) har lang gjenværende levetid, med unntak av Lakselv–Adamselv og Adamselv stasjon. Statnett jobber med levetidsforlengende tiltak på ledningen.

Historisk maksimalt uttak i Øst-Finnmark er om lag 150 MW. Statnett har reservert 21 MW til Sydvaranger Gruve i dagens transmisjonsnett under Kirkenes stasjon, samt 8 MW til Grieg Seafood under Adamselv stasjon. Utover dette har Statnett vurdert at det i dag vil være driftsmessig forsvarlig med økt uttak på om lag 25 MW, men økt uttak i Finnmark vil også treffe på begrensninger i flyten inn til *Område Nord*¹ i stort.

Avbruddsstatistikk de siste årene tilsier at mesteparten av Øst-Finnmark har normal eller god leveringspålitelighet i transmisjonsnettet. Grunnet utkoblinger knyttet til revisjoner og vedlikehold, herunder knyttet til gjennomføring av levetidsforlengende tiltak på Lakselv–

¹ *Område nord* er i Statnetts planleggingssammenheng området nord for Ofoten stasjon i Narvik kommune, og omfatter Troms og Finnmark fylker, samt nordlige Nordland fylke, inkl. Narvikområdet, Harstadområdet, og Lofoten og Vesterålen.

Adamselv, drives transmisjonsnettet periodevis uten N-1². Slikt arbeid foregår normalt i sommerhalvåret.

Overføringskapasiteten i Øst-Finnmark avhenger videre av hvordan nettet drives, og om det er underskudd eller overskudd av kraft i området. I overskuddssituasjoner er produksjonen høyere enn forbruket, og kraft må eksporteres ut av Øst-Finnmark. For å få ut mest mulig produksjon, pleier Statnett i slike situasjoner å dele nettet. Når nettet drives samlet (såkalt ringdrift) er det umiddelbar redundans ved feil. Når nettet drives delt, vil det være nødvendig å gjennomføre omkoblinger for å gjenopprette forsyningen ved feil.

Samlet maks ytelse til vannkraftverk i Øst-Finnmark, er 140 MW. Kun Adamselv kraftverk har et magasin av betydning, og mulighet til oppregulering, men noen elvekraftverk uten betydelig reguleringsevne produserer hele året. Samlet installert effekt til vindkraftverk i Øst-Finnmark er 188 MW. Raggovidda/Rákkoeáarro vindkraftverk og Hamnefjell vindkraftverk på Varangerhalvøya har konsesjon til å utvide vindkraftverkene, med totalt 171 MW, men det er ikke ledig kapasitet i transmisjonsnettet i Øst-Finnmark til økt innmating av vindkraft.

4.3.3 Alternativer løsninger

I Statnetts behovs- og lønnsomhetsanalyse har Statnett vurdert to alternative løsninger:

- *Alternativ 1: Ny 420 kV-ledning Skaidi-Lakselv-Lebesby, driftet på 132 kV.* Løsningen innebærer at det bygges en ny 420 kV ledning fra Skaidi til Adamselv. Ledningen bygges med 420 kV standard, men driftes på 132 kV. Traseen vil i stor grad følge dagens 132 kV-ledning mellom Skaidi, Lakselv og Adamselv. Ledningen vil gå innom eksisterende Lakselv stasjon. I Adamselv skal det etableres en ny stasjon, Lebesby transformatorstasjon. Stasjonen bygges for 132 kV, men med plass til senere utvidelse til 420 kV.
- *Alternativ 2: Ny 420 kV-ledning Skaidi-Lebesby, driftet på 420 kV.* Løsningen innebærer at det bygges en ny 420 kV-ledning fra Skaidi til Adamselv. Ledningen vil følge samme trasé som alternativ 1, men vil kun passere Lakselv stasjon, ikke gå innom. Ledningen driftes på 420 kV fra start. I Adamselv må det etableres en ny 420 kV-stasjon, nye Lebesby transformatorstasjon.

Departementet påpeker at alternativ 1 i praksis tilsvarer en trinnvis gjennomføring av alternativ 2. Nullalternativet er å videreføre dagens situasjon og reinvesteringsplan, og er referansen som øvrige alternativer sammenlignes med. Det innebærer at dagens begrensninger blir stående fram til ledninger og stasjoner må fornyes på grunn av tilstand eller alder. Departementet har innhentet oppdaterte kostnadsestimater fra Statnett i reelle 2025-kroner, der det framgår at alternativ 1 er estimert til 3,14 milliarder kroner, og alternativ 2 til 3,97 milliarder kroner. Senere etablering av 420 kV ved valg av alternativ 1, er estimert til 1,02 milliarder kroner, uten at det er lagt inn merkostnader knyttet til deling av prosjektet i to utbyggingsperioder.

Statnett har også vurdert en ny 132 kV-løsning, dvs. en ny ledning bygget og driftet for 132 kV som alternativ, men forkastet denne. NVE ba Statnett om å vurdere dette alternativet nærmere i

² Ved feil på ledningen til Vest-Finnmark eller på ledningen til Finland når transmisjonsnettet driftes med N-1, vil den gjenstående ledningen kunne dekke et ev. kraftunderskudd i Øst-Finnmark, slik at strømforsyningen opprettholdes. En feil på en stasjonskomponent, slik som en transformator, vil ikke heller medføre regionvis strømprubd.

brev av 28. juni 2022. Statnett redegjorde for systemtekniske vurderinger for en 132 kV-løsning i *Tilleggssøknad 420 kV Skaidi-Lebesby og tilleggsutredninger i saken*, av 12. juni 2023.

Det framgår av Statnetts konsesjonssøknad at både alternativ 1 og 2 gir kapasitet til nytt forbruk på 30-115 MW innenfor N-1. Forskjellen mellom de to alternativene er i hovedsak hvor mye ny og økt kraftproduksjon de legger til rette for. Ved drift på 132 kV vil det være mulig å mate inn 55 MW ny vindkraft under ny Lebesby stasjon. Ved drift på 420 kV vil det være mulig å mate inn 490 MW under Lebesby stasjon. I tillegg vil alternativ 2 legge til rette for mer forbruk på N-0 som vil innebære tilknytning på strenge vilkår.

I kombinasjon med en såkalt «back-to-back»-løsning («BtB») i Varangerbotn, i ny Seidafjellet transformatorstasjon, vil begge alternativene også legge til rette for tilknytning av mer forbruk innenfor N-1. Det vil også gjøre det mulig å tilknytte de to konsesjonsgitte vindkraftverkene på Varangerhalvøya. BtB er en styringsenhet som gjør det mulig å utnytte eksisterende 220 kV-forbindelse til Finland bedre, og drive nettet med ringdrift, også når det er stort kraftoverskudd i Øst-Finnmark. Dette tiltaket er ikke omsøkt.

Tiltaket Skaidi-Lebesby er nødvendig, men ikke tilstrekkelig, for å kunne tilknytte den konsesjonsgitte vindkraften på Varangerhalvøya. Dette fordrer enten ny 420 kV Lebesby-Seidafjellet, eller den såkalte BtB-løsningen beskrevet over. Med en BtB vil begge Statnetts vurderte alternative løsninger (alternativ 1 og 2 over), samt en ordinær 132 kV-ledning, muliggjøre tilknytning av vindkraften.

4.3.4. Departementets vurdering

Etter departementets vurdering er en viktig nyttevirkning av tiltaket å styrke forsyningssikkerheten til Øst-Finnmark gjennom å gi redundans i tilknytningen til det øvrige norske kraftsystemet. Denne nyttevirkingen oppnås både i alternativ 1 og 2, og også dersom Skaidi-Lebesby etableres som en ordinær 132 kV-ledning. Denne nyttevirkingen er viktig også av hensyn til geopolitiske sikkerhetshensyn.

Når det gjelder spenningsnivå, er hovedforskjellen mellom en løsning som innebærer drift på 420 kV og en løsning som innebærer drift på 132 kV, at førstnevnte legger til rette for økt kraftproduksjon under Lebesby transformatorstasjon. Departementet viser til regjeringens kraft- og industriløft for Finnmark med en ambisjon om å etablere kraftproduksjon og nett i Finnmark, forutsatt konsesjon. I kraft- og industriløftet ble det også vist til at Norges geopolitiske sikkerhetssyn ville inngå i departementets vurdering av det samfunnsøkonomiske grunnlaget for tiltak som gir økt nett- og produksjonskapasitet i Finnmark. NVE fastsatte i april 2025 utredningsprogram for 11 nye vindkraftverk i Finnmark. Flere av disse prosjektene er planlagt på Nordkinn-halvøya og med tilknytning til nettet under Lebesby stasjon. For å gjøre det mulig å tilknytte økt produksjon (utover 55 MW) i Lebesby, er det nødvendig at ledningen drives på 420 kV.

Departementet viser samtidig til at det ikke er noe i veien for at Statnett gjennomfører tiltaket trinnvis, noe som også er i samsvar med hvordan transmisjonsnettet i regionen er utviklet i nyere tid, jf. 420 kV Ofoten-Balsfjord-Skillemoen-Skaidi, hvor Skillemoen-Skaidi ble idriftssatt på 132 kV, og Vinnelys transformatorstasjon som ble utsatt i påvente av forbruksutviklingen. Det er noe usikkerhet knyttet til når den nye produksjonen vil bli etablert, og det kan være fornuftig at nettet

og produksjonen utvikles i parallell for å håndtere denne usikkerheten og tilpasse nettutviklingen og utformingen av Lebesby transformatorstasjon til planene for ny produksjon, samt å kunne ta hensyn til ny kunnskap. Departementet har derfor presisert i konsesjonen at Statnett kan bygge ut anlegget trinnvis, herunder ved at det drives midlertidig med 132 kV-spenning.

4.4 Vurdering av 420 kV-kabel

4.4.1 Bakgrunn

Alternativet til å bygge luftledning, er å bygge anlegget som en jord- eller sjøkabel på hele eller deler av strekningen. I Meld. St. 14 (2011–2012) *Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet* ble det fastsatt prinsipper for når kabel kan benyttes som alternativ til luftledning. Disse prinsippene legges til grunn for konsesjonsbehandlingen av nye nettanlegg.

For transmisjonsnettet (300 og 420 kV) er hovedregelen at det skal bygges som luftledning, bortsett fra der luftledning er teknisk vanskelig eller umulig, som for eksempel i byer og ved kryssing av større sjøområder. Videre kan kabel benyttes dersom ekstrakostnaden for kabling av en begrenset delstrekning kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster sammenliknet med luftledning, og/eller en begrenset strekning med kabling kan gi en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning.

Utgangspunktet er at bruk av kabel som alternativ til luftledning alltid skal vurderes. Hvor grundig kablingsalternativet utredes, må imidlertid tilpasses hva som kan være beslutningsrelevant og i tråd med gjeldende prinsipper for bruk av kabling. I vurderingen av om kabling er aktuelt i regional- og transmisjonsnettet, skal det vektlegges om det finnes alternativ luftledningstrasé som ikke er urimelig lang og kostbar. Det vil blant annet si at for transmisjonsnettet vil en full konsekvensutredning av lengre strekninger med kabel sjeldent være aktuelt, jf. Meld. St. 14 (2011–2012), s. 82-83. Strømnettutvalget har i NOU 2022: 6 *Nett i tide – om utviklingen av strømmettet* anbefalt at dagens retningslinjer for når kraftledninger kan bygges som kabel i all hovedsak videreføres.

NVE ba i brev av 28. juni 2022 om at Statnett utredet hvorvidt det finnes nettløsninger som ikke innebærer luftledning forbi dverggåslokaliteten ved Stabbursneset. For det tilfellet at Statnett ikke fant løsninger som unngikk luftledning forbi Stabbursneset, ba NVE om en utredning av den løsningen som ville ha minst konsekvenser. Statnett ble også bedt om å vurdere hvilke avbøtende tiltak som da ville kunne gi best effekt for å redusere virkningene for dverggås.

Statnett svarte i brev av 28. oktober 2022 at det tidligere ble vurdert kryssing av Stabbursdalen med jordkabel. Dette ble presentert som en del av konsesjonssøknaden av desember 2020, og løsningen ble utredet. Videre ble det utredet to alternativer for kryssing av Porsangerfjorden med sjøkabel, samt beskrevet et alternativ ved å legge sjøkabel i nord-sør retning forbi Stabbursnes og Valdakmyra, jf. brev fra Statnett til NVE av 3. desember 2021. I brev av 28. oktober 2022 presenterte Statnett også en ny vurdert løsning for 420 kV jordkabel som går nord-sør retning langs Porsangerfjorden, og krysser Stabbursdalen uten luftledning.

Departementet mener vurderingene som har blitt gjort av sjøkabelløsninger over Porsangerfjorden, rundt Stabbursneset og 420 kV-jordkabel gjennom Stabbursdalen er beslutningsrelevante, selv om de ikke er konsesjonssøkt.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at de mener grundige utredninger for sjøkabelalternativene bør utføres før man utelukker alternativene. De mener at detaljerte konsekvensutredninger for naturmangfoldet bør utføres før man utelukker alternativet med sjøkabler, og at det økonomiske aspektet av et tiltak ikke alene bør få være avgjørende for hvorfor man ikke går videre med kartlegginger av alternativene. Videre uttaler de at staten bruker betydelige midler på sjøkabler, og at en alternativ løsning kan være å legge to parallelle sjøkabler, slik at man alltid har én som er operativ. Nasjonalparkstyret mener lengden på kraftledningen kan bli betydelig kortere ved å bruke sjøkabel, og stiller tvil ved påstanden om at en sjøkabel vil gi et større omfang av inngrep i inngrepsfrie områder.

Departementet viser til at det under befaring 23. april 2025 av enkelte frammøtte ble foreslått en alternativ sjøkabeltrasé over Porsangerfjorden. Denne sjøkabeltraseen er foreslått fra Smørfjord via Kjæsdalen med ilandføring i Landersfjorden. Denne traseen er ikke konsesjonssøkt, og heller ikke konsekvensutredet.

4.4.2 420 kV sjøkabel over Porsangerfjorden

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 2.3. Felles for alle løsningene med sjøkabel over Porsangerfjorden, er at de ikke passerer Stabbursdalen, og ikke går via eller ved Lakselv transformatorstasjon. Avhengig av løsningen, er totallengden med kabel over Porsangerfjorden inntil 40 kilometer kortere enn ledning rundt fjorden. Alle løsningene med sjøkabel innebærer et muffeanlegg i hver ende, der sjøkabelen går over til luftledning. Ved feil på en sjøkabel, vil det kunne ta betydelig lengre tid å reparere denne sammenlignet med en luftledning.

4.4.2.1 Sjøkabelalternativene K2, K3 og K4

Statnett har i tilleggssøknad av 12. juni 2023 oppdatert kostnadsestimatene, hvor også kompensering med reaktorer er tatt med. Kostnaden varierer med hvilket kabelalternativ som benyttes. Statnett estimerer at løsningen med sjøkabel gir betydelig økte merkostnader sammenlignet med estimatene som ble oppgitt i konsesjonssøknaden, med nye estimerte merkostnader på 650-850 mill. kroner. Statnett oppga i tilleggssøknaden at de ikke har gjort en samfunnsøkonomisk analyse av sjøkabelalternativet, men med de estimerte merkostnadene for kabel, samt summen av ikke-prissatte virkninger, vil en sjøkabel ifølge Statnett medføre dårligere samfunnsøkonomisk lønnsomhet enn en luftledning.

Sjøkabelalternativ K2 innebærer luftledning sørøstover fra Skaidi langs dagens 132 kV-ledning (trasé 1.0) over ca. 12 km fram til Skaidejohka, og deretter ny trasé 3.0 mot Billefjord til muffestasjon ved Njoaski. Sjøkabeltraseen er ca. 12,5 km lang, og krysser fjorden til muffestasjon på Børselvneset på østsiden. Herifra følger luftledning langs trasé 2.0 over nedre del av Børselva og omtrent 15 km over fjellet, der den igjen krysser Børselva fram til den møter dagens 132 kV ledning til Adamselv. Korteste trasé fra Skaidi til Lebesby langs K2 var i konsesjonssøknaden anslått til å være om lag 89 km lang.

Det har ikke kommet fram informasjon som tilsier at det vil innebære store tekniske utfordringer å installere sjøkabel etter sjøkabelalternativ K2. Ved kryssinger av eksisterende kabler vil det medføre behov for ekstra beskyttelse. Største vanddyp er omtrent 170 meter langs K2. En detaljert planlegging av sjøkabeltraseen vil kreve sjøbunnskartlegging før oppstart.

Luftledningen på vestsiden av fjorden, trasé 1.0 + 3.0, vil gå gjennom terreng som er uberørt av kraftledninger, vei eller andre tekniske inngrep i dag i om lag 10 km. I konsekvensutredningen er traseen vurdert til å ha *middels til stor negativ konsekvens* for friluftsliv og landskap, og *liten til middels negativ konsekvens* for naturmangfold. En lengre strekning vil gå gjennom Skáiddeduottar siidas områder, med viktige vårbeiter, kalvingsland og sommerbeiter, og som i dag er uten inngrep. Strekningen som helhet er vurdert å ha *middels negativ konsekvens* for Skáiddeduottar siida.

Luftledningen på østsiden av fjorden, trasé 2.0, vil gå omtrent 7 km i relativt urørt terreng før den krysser fylkesveien. Deretter vil den gå i omtrent 15 km med terreng uten tekniske inngrep i dag, før den møter dagens 132 kV ledning. Traseen er vurdert til å ha *stor negativ konsekvens* for landskap, *middels til stor negativ konsekvens* for friluftsliv, og *middels negativ konsekvens* for kulturminner. Det urørte området lenger øst, regnes som særlig verdifullt for reinbeitedistrikt 14A. Det er også kalvingsområder her. Traseen er vurdert til å ha *middels negativ konsekvens* for reindrift for reinbeitedistrikt 14A. Når det gjelder naturmangfold, regnes trasé 2.0 som den klart mest konfliktfylte traseen knyttet til sjøkabelalternativene. Traseen er vurdert å ha *stor negativ konsekvens*, som følge av at den krysser naturreservatet og går gjennom et særegent kalklandskap med verdifulle og rødlistede naturtyper og plantearter. Det gir også økt kollisjonsfare for fuglearter som hekker i områder hvor det i dag ikke er luftledning.

Sjøkabelalternativ K3 innebærer luftledning nordøstover fra Skaidi først langs trasé 4.0, deretter 4.2A med landtak ute på Veineset eller 4.2B med landtak ute i Veinesbukta. Det er to alternative sjøkabeltraseer K3 over Porsangerfjorden, på hver sin side av øya Hamnholmen. Begge har landtak på Indre Leirpollen på østsiden av fjorden. Kabeltraseen mellom Veinesbukta og Indre Leirpollen er omtrent 13,9 km lang. Kabeltraseen mellom Veineset og Indre Leirpollen er ca. 10 km lang. Herfra går luftledningen nordøstover langs trasé 4.1 B, eller sørøstover langs trasé 4.1 A og 2.0, før den møter dagens 132 kV ledning mot Adamselv (trasé 1.0).

Luftledningen på vestsiden av Porsangerfjorden, trasé 4.0 + 4.2A/4.2B, vil i om lag 14 km gå gjennom terreng der NVE har vist til at det ikke ligger kraftledninger, vei eller andre større tekniske inngrep i dag. I konsekvensutredningen er begge alternativene vurdert til å ha *middels til stor negativ konsekvens* for landskap. Her er det særlig inngrepet i forbindelse med muffeanlegget på Veineset som trekkes fram. Hele strekningen ligger innenfor friluftslivsområder, og for friluftsliv er konsekvensen vurdert som *middels negativ*. Selve Veineset er beskrevet som et mye brukt friluftslivsområde. Ledningen er vurdert til å gi *middels negativ konsekvens* for Skáiddeduottar siida i reinbeitedistrikt 16. Trasé 4.0+4.2A er vurdert å gi *middels negativ konsekvens* for naturmangfold, og trasé 4.0+4.2B *liten til middels negativ konsekvens* for naturmangfold, hovedsakelig grunnet økt kollisjonsrisiko for fugl. Ledningen er vurdert å gi *stor til meget stor konsekvens* for kulturminner, på grunn av nærhet og synlighet ved viktige kulturmiljøer, særlig virkningene for kulturmiljøet på Veineset.

Luftledningen på østsiden av Porsangerfjorden er omtrent 65 km lang. Trasé 4.1B/1.0, den nordligste, vil gå i terreng uten kraftledninger eller andre større inngrep i omtrent 10 km, før traseen i grove trekk følger fylkesveien og deretter dagens 132 kV ledninger østover. Trasé 4.1B/1.0 er vurdert å ha *stor negativ konsekvens* for landskap som følge av at deler går i landskap som vil være sårbart for inngrep hvor den kan bli godt synlig. Traseen vil gå sentralt i viktige beiteområder, og er vurdert til å ha *middels negativ konsekvens* for reinbeitedistrikt 14. Traseen er

vurdert å medføre *middels negativ konsekvens* for naturmangfold. Trasé 4.1A/2.0/1.0, den sørligste, vil gå i relativt urørt terreng i om lag 7 km før traseen krysser fylkesveien. Deretter vil den gå ca. 15 km i terreng uten tekniske inngrep i dag, før den møter dagens 132 kV ledning. Trasé 4.1A/2.0/1.0 er vurdert til å ha *middels til stor negativ konsekvens* for landskap. Området regnes som særlig verdifullt for reindrifta, og det er også kalvingsområder. Trasé 4.1A/2.0/1.0 er derfor vurdert til å ha *middels negativ konsekvens* for reinbeitedistrikt 14A. Traseen er vurdert å medføre *middels til stor konsekvens* for naturmangfold, blant annet fordi den krysser Børselvdalen naturreservat. Både trasé 4.1B/1.0 og 4.1A/2.0/1.0 er vurdert å ha *middels negativ konsekvens* for kulturminner, og *middels til stor negativ konsekvens* for friluftsliv.

Sjøkabelalternativ K4 innebærer luftledning nordøstover fra Skaidi langs dagens ledning mot Smørfjord (trasé 4.0), og deretter langs E6 til muffestasjon på Trevikneset. Sjøkabeltrasé K4 krysser deretter fjorden over ca. 14,5 km til muffestasjon ved Ytre Leipollen på østsiden. Herfra følger luftledningen sørøstover langs trasé 4.1, mot trasé 1.06 på Børselv fjellet. Traseen for kabelkryssing med alternativ K4 er omtrent 92 km lang mellom Skaidi og Lebesby. I konsesjonssøknaden beskrev Statnett utfordringer med bunnforhold ved landtak på vestsiden av Porsangerfjorden ved Trevikneset/Kistrand. Statnett så derfor nærmere på muligheten for å legge en sjøkabel som i større grad tilsvarte sjøkabelløsning K3 fra meldingen.

4.4.2.2 NVEs vurdering

NVE vurderer at ingen av sjøkabelløsningene framstår som åpenbart bedre totallosninger, og at det totalt sett er lite som tyder på at en løsning med sjøkabel vil gi en vesentlig mindre konfliktfylt løsning.

Sjøkabel vil være en god løsning for dverggåsa, ettersom dette medfører at det ikke bygges en ny luftledning forbi Stabbursdalen. Det er imidlertid 22 kV-, 66 kV- og 132 kV-ledninger der i dag, som dverggås må passere. Alle disse har tynnere liner, som kan være vanskeligere for fugl å se enn en 420 kV-luftledning. NVE vurderer at bygging av en ny 420 kV luftledning gjennom Stabbursdalen vil åpne for et større handlingsrom når det gjelder å fjerne dagens ledninger.

Luftledningstraseene knyttet til sjøkabelalternativene gir flere steder relativt store negative konsekvenser for naturmangfold for øvrig, særlig ved Børselvnes og Børselvdalen naturreservat. Sjøkabelalternativene medfører dessuten langt mindre grad av parallellføring med eksisterende ledninger. Flere strekninger med mye luftledninger i urørt terreng øker kollisjonsrisikoen for fugl, og har vesentlige negative konsekvenser for landskap og friluftsliv.

For enkelte reinbeitedistrikter vil en sjøkabel medføre mindre negative virkninger enn en luftledning via Lakselv. Samtidig poengterer NVE at sjøkabelalternativene vil medføre luftledningstraseer som belaster andre reindriftsutøvere, også i områder som i dag er urørt og av spesielt stor verdi.

De forventede negative konsekvensene er etter NVEs vurdering jevnt over høyere for alle luftledningsalternativene som følger av sjøkabel, enn for luftledningsalternativene som stort sett følger dagens 132 kV-ledning Skaidi via Lakselv til Adamselv. I tillegg kommer de negative konsekvensene av selve sjøkabelen, eksempelvis for naturmangfold i sjø. En sjøkabel vil også sette andre begrensninger, ved at ny 420 kV ikke går via eller forbi Lakselv. Det må da gjøres nye, større tiltak senere for å koble Lakselv transformatorstasjon til 420 kV-nettet. I tillegg vil en

sjøkabelløsning være en vesentlig dyrere løsning, med merknader estimert til 650-850 mill. kroner.

På denne bakgrunn har NVE ikke bedt Statnett om å utrede sjøkabelalternativene ytterligere, og heller ikke vurdert disse alternativene i detalj.

4.4.2.3 Departementets vurdering

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at ingen av sjøkabelløsningene med kryssing av Porsangerfjorden framstår som åpenbart bedre totalløsninger. Departementet viser til at det ikke utelukkende er økonomiske argumenter som er avgjørende for denne vurderingen. Departementet viser særlig til at det i så fall må gjøres nye, større tiltak senere for å koble Lakselv transformatorstasjon til 420 kV-nettet, at en sjøkabelløsning vil være en vesentlig dyrere løsning, vil ha negativ virkning for naturmangfold i sjø og medføre negative virkninger for reinbeitedistrikt 14. Utstrakt kabling kan også gi utfordringer for kraftsystemet, med behov for kompenserende tiltak. Departementet viser videre til at alle sjøkabelalternativene med kryssing av Porsangerfjorden vil ilandføres på østsiden av Porsangerfjorden, og at luftledningen herifra vil måtte føres gjennom områder som ikke har kraftledninger i dag.

Departementet er derfor enig med NVE i at det ikke er grunn til å be Statnett om en ytterligere utredning av sjøkabelalternativene med kryssing av Porsangerfjorden.

4.4.3 420 kV sjøkabel rundt Stabburneset

4.4.3.1 Sjøkabelløsningen

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 2.4. Statnett har i tilleggssøknaden av 12. juni 2023 også tatt med en overordnet vurdering av muligheten for sjøkabel i Porsangerfjorden rundt Stabburneset, som alternativ til kryssing av Stabbursdalen med luftledning/jordkabel. Dette sjøkabelalternativet har en trasé for luftledning 6.1 til mufteanlegg ved Stornes i nord, og videre sjøkabel (K6) til landtak sør for Valdaemyra med luftledning i trasé 6.2 som møter de eksisterende 132 kV- og 66 kV-ledningene som går til Lakselv sør for Kunsajåvri.

Ved denne vurderingen er sjøkabelen lagt innenfor ytre del av naturreservatet på Stabburneset. Dette er ifølge Statnett primært for å redusere kabellengden, og dermed også kostnader, men også av hensyn til sjøbunnsstopografien. Alternativet med å gå utenfor naturreservatet ville medført en kabeltrasé på minst 13 kilometer. Etter Statnetts vurdering vil ikke installasjon av kabel være i strid med verneformålet.

Statnett beskriver dette som en svært utfordrende trasé for sjøkabel, siden sjøområdene utenfor Stabburneset er forholdsvis grunne. Store deler av områder er tørrfallsområde, som ved fjære sjø blir tørrlagt. Statnett skriver at det er mulig å gjennomføre byggingen av en sjøkabel i dette området, men det må da tas hensyn til disse problemstillingene. Det kan også bli krevende å beskytte kabelen, men det er trolig teknisk løsbart. Det må i så fall gjennomføres detaljerte sjøbunnsundersøkelser og prosjektering for å kunne fastslå endelig trasé og installasjonsmetode.

Dersom det bygges en sjøkabel rundt Stabburneset, vil dette medføre behov for reaktiv kompensering. En sjøkabel forbi Stabburneset medfører at det må installeres reaktiv kompensering i Lakselv transformatorstasjon i tillegg til Skaidi og Lebesby transformatorstasjoner. Dette innebærer at utvidelsen og tilknytningen av 420 kV i Lakselv må

skje tidligere enn planlagt, og den reaktive kompenseringen blir en reaktor som vil kreve tilsvarende plass som en transformator.

Sjøkabeløsningen rundt Stabbursneset er omtrent 10 km lang, og kostnadsmessig omtrent lik sjøkabelalternativ K3 over Porsangerfjorden. Statnett påpeker imidlertid at det kan være faktorer som eksempelvis grunt farvann og behov for beskyttelse e.l. som gjør at det kan forventes en noe høyere kostnad for denne løsningen. Sammenlignet med den omsøkte løsningen om luftledning gjennom Stabbursdalen, vil en sjøkabel rundt Stabbursneset redusere lengden med luftledning med omtrent fem kilometer. Samlet sett vil tiltaket, inkludert reaktiv kompensering i Lakselv, ifølge Statnett medføre en kostnadsøkning på 800-1400 mill. kroner sammenlignet med omsøkt løsning. Kostnaden for å gå utenom naturreservatet vil medføre en ytterligere økning på 200 mill. kroner. Statnett påpeker at det er store usikkerheter rundt sjøbunnsforhold og dermed kostnader knyttet til installasjonsmetode.

4.4.3.2 NVEs vurdering

NVE vurderer løsningen med sjøkabel forbi Stabbursneset til å være en teknisk krevende løsning med stor usikkerhet og store kostnader, og har ikke bedt om ytterligere utredninger.

4.4.3.3 Departementets vurdering

Departementet er enig i Statnetts og NVEs vurdering av at det hefter stor usikkerhet og vesentlig høye kostnader med et sjøkabelalternativ i Porsangerfjorden rundt Stabbursneset. Departementet viser særlig til at tiltaket vil kreve reaktiv kompensering i Lakselv transformatorstasjon, og at utvidelsen og tilknytningen av 420 kV i Lakselv transformatorstasjon dermed må skje tidligere enn planlagt. Departementet viser også til at dette vil kreve etablering av muffeanlegg ved Stornes til landtak sør for Valdakmyra, som også vil være arealkrevende. Departementet er enig i at det ikke er hensiktsmessig med en nærmere utredning av dette alternativet.

4.4.4 420 kV jordkabel gjennom Stabbursdalen

4.4.4.1 Jordkabeløsningen

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 2.5. Statnett har vurdert en løsning for 420 kV jordkabel i Stabbursdalen, se konsesjonssøknaden s. 51 flg. og tilleggssøknaden s. 28 flg. Departementet viser også til korrespondanse mellom Statnett og NVE i perioden 22. januar 2025 til 3. februar 2025 om denne jordkabeløsningen.

Jordkabeløsningen går nord-sør retning langs Porsangerfjorden, og krysser Stabbursdalen uten luftledning. Statnett har i tilleggssøknaden sett nærmere på en jordkabeløsning som er noe kortere enn den løsningen som ble vurdert i konsesjonssøknaden, og der det legges kun ett kabelsett. Kabel gir betydelige merkostnader sammenlignet med luftledning. Statnett vurderte at ett 420 kV kabelsett på strekningen Skaidi-Lebesby vil være tilstrekkelig i overskuelig framtid, fordi kapasiteten på luftledningen ikke kan utnyttes fullt ut. Produksjonskostnader for kabel utgjør en betydelig andel av kostnadene, slik at merkostnaden vil bli en del lavere ved å forutsette ett kabelsett. Selv om man ikke vet når det vil være nødvendig å etablere et andre kabelsett, må dette likevel tas i betraktning og planlegges for.

Statnett opplyser i tilleggssøknaden at det å bygge jordkabel på en kortere strekning, fra sørsiden av Stabburselva til kryssingen av Kunsavárri, kan være en mulighet som reduserer eventuelle virkninger for dverggås. Jordkabeltraseen presentert i tilleggssøknaden er ca. 4,5 km lang, og går ikke gjennom hele Stabbursdalen fra Ikkaldas, slik tilfellet er for den omsøkte 132 kV-jordkabelen.

Ved at reaktoranleggene som kreves som følge av jordkabelanlegget legges i transformatorstasjonene Skaidi og Lakselv, vil muffeanleggene i hver ende av kabelen kreve et areal på rundt 2-2,5 dekar. Det må også etableres adkomstvei til muffeanleggene. Et kabelanlegg med en-lederkabel krever bred grøft, og man må regne med at bredden på anleggsområdet inklusive anleggsvei og masselagring vil være rundt 30-40 meter. Hvis man unngår kryssing av Stabburselva med jordkabel, reduseres miljøkonsekvensene i stor grad, men terrenginngrepene ved jordkabelanlegget vurderes allikevel som betydelige, særlig i den søndre delen av kabeltraseen.

Statnett mener en innskutt kabel på 420 kV-ledningen er lite ønskelig, fordi det påvirker driftskapasitansen og medfører behov for ytterligere reaktiv kompensering. I tillegg vil det ta lang tid å reparere eventuelle feil på et 420 kV kabelanlegg. Det er muligheter for tiltak som reduserer konsekvensene for ev. feil på et slikt anlegg, men det kan tenkes at hele kabelanlegget er utsatt for feil når dette først inntreffer, f.eks. ved ytre påvirkning.

NVE har bedt Statnett om et grovt kostnadsestimat for 420 kV kabel også gjennom hele Stabbursdalen. Statnett har opplyst om at en 420 kV kabel fra Ikkaldas til Kunsajávri gir behov for reaktiv kompensering, som løses ved å installere en reaktor i Lakselv transformatorstasjon. Stasjonen må i dette tilfellet også bygges om. Statnett estimerer kostnaden for 9 km jordkabel og to muffeanlegg med reaktor til rundt 4-500 mill. kroner, og kostnaden for nytt reaktoranlegg på ca. 460 mill. kroner, til sammen en total kostnad på omtrent 960 mill. kroner. Estimaten inkluderer ikke kryssing av Stabburselva.

Statnett har estimert at et 420 kV kabelanlegg på 4,5 km i Stabbursdalen, uten kryssing av Stabburselva, vil gi en merkostnad på 400-500 mill. kroner sammenlignet med luftledning gjennom dalen. Ved ett kabelsett og 4,5 km trasé som vurdert i tilleggssøknaden, vurderer Statnett at det ikke er nødvendig med reaktoranlegg i Lakselv transformatorstasjon utover det som er forutsatt i Skaidi og Lebesby transformatorstasjoner.

Med utgangspunkt i at det ikke er noen kjente tilfeller av fuglekollisjoner for noen av de eksisterende kraftledningene i Stabbursdalen, samt den betydelige merkostnaden for et 420 kV kabelanlegg, vurderer Statnett at dette ikke er et alternativ de ønsker å søke om konsesjon for.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at samtlige kraftledninger burde vært vedtatt flyttet og gravd ned utenfor verneområdene, for å prioritere ivaretagelsen av verneområdene på Stabbursnes og Stabbursdalen. Nasjonalparkstyret har også stilt spørsmål ved hvordan NVE har holdt fotavtrykket som muffestasjonene vil medføre, opp mot fotavtrykket som ryddebelte/gravetrasé vil ha innenfor landskapsvernområdet.

4.4.4.2 NVEs vurdering

NVE vurderer at en 420 kV jordkabel vil utgjøre et godt synlig inngrep i dalen, spesielt der det er fjell og kreves sprengning, slik Statnett har vurdert kan være tilfellet opp mot Kunsajávri og

Njeaiddan. NVE konstaterer også at terrenget nord i Stabbursdalen er kupert, og at det kan bli krevende å unngå inngrep i myr. Omfanget av inngrep langs Stabburselva er heller ikke avklart. Løsningen innebærer dessuten at det fortsatt vil gå en 132 kV luftledning gjennom hele Stabbursdalen, samt en 22 kV luftledning sør for Stabburselva som i dag. NVE mener derfor at kabling av en 420 kV ledning gjennom Stabbursdalen ikke framstår som et godt alternativ.

4.4.4.3 Departementets vurdering

Departementet konstaterer at kabling av en ny 420 kV ledning gjennom Stabbursdalen ikke vil medføre de samme visuelle virkningene som en luftledning. Det må her tas hensyn til at alle de aktuelle luftledningstraseene som går gjennom Stabbursdalen, på en eller annen måte vil ha virkning for Stabbursdalen landskapsvernområde. Videre vil kabling av ny 420 kV ledning gjennom Stabbursdalen medføre at man eliminerer den risikoen som en ny 420 kV-luftledning representerer for fugl, og da særlig dverggås som trekker til og fra Valdakmyra.

Departementet viser til at kostnaden for omtrent 9 km jordkabel, to muffeanlegg med reaktor, og nytt reaktoranlegg i Lakselv transformatorstasjon til i underkant av en milliard kroner. Et 420 kV-jordkabelanlegg på 4,5 km i Stabbursdalen, uten kryssing av Stabburselva, vil gi en merkostnad på 4-500 mill. kroner, men vil ikke kreve nytt reaktoranlegg i Lakselv transformatorstasjon. Begge løsningene medfører en betydelig økonomisk merkostnad.

I likhet med NVE, legger departementet også vekt på at kabling av den nye 420 kV-ledningen innebærer at dagens 132 kV-luftledning fortsatt vil gå gjennom Stabbursdalen. Det samme gjelder dagens 22 kV-luftledning som tilhører Area Nett. Selv om det legges til grunn at kabling av ny 420 kV ledning medfører at dagens 66 kV luftledning gjennom Stabbursdalen kan saneres, vil dermed ikke jordkabling av den nye 420 kV-ledningen føre til at Stabbursdalen blir fri for kraftledninger. I tillegg vil bygging av jordkabel, herunder etableringen av muffeanleggene, i seg selv medføre terrenginngrep.

Departementet viser til at feilretting på en jordkabel vil være mer tidkrevende enn på en luftledning. Videre er det usikkert om jordkabelalternativet for den nye 420 kV-ledningen vil være en bedre løsning av hensyn til dverggås som trekker til og fra Valdakmyra, særlig ettersom dagens 132 kV- og 22 kV-luftledninger fortsatt vil bli stående. Alternativet med å merke ny 420 kV-luftledning med fugleavvisere er et eksempel på et mindre kostnadskrevende tiltak som kan avbøte negative virkninger for fugl.

Departementet er enig i NVEs vurdering av at 420 kV jordkabel gjennom Stabbursdalen samlet sett ikke framstår som en bedre totalløsning. Departementet vurderer derfor at ekstrakostnader for kabling gjennom Stabbursdalen ikke kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster sammenlignet med luftledning, eller framstår som en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning.

4.5 Naturmangfold

4.5.1 Innledning

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 5.5. Vurderingen av konsekvenser for naturmangfold ved bygging av store kraftledninger knytter seg i hovedsak til risiko for fuglekollisjoner og direkte arealbeslag i områder og naturtyper med rik eller viktig vegetasjon. NVE har i innstillingen

fokusert på arter og naturtyper som står på den norske rødlisten, prioriterte arter eller norske ansvarsarter, rovfugl og naturtyper som skal kartlegges etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks eller etter tidligere DN-håndbok 13. NVE har imidlertid kun omtalt arter eller naturtyper som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for. NVE har også vurdert virkninger for områder som er vernet etter naturmangfoldloven.

Virkninger for akvatisk naturmangfold inngår i tilrådingens kapittel om vassdrag.

4.5.2 Naturtyper og vegetasjon

Det er anleggsfasen som medfører størst ulempe for naturtyper og vegetasjon i forbindelse med kraftledninger. Dette skyldes kjøring i terrenget og opparbeidelse av anleggsveier. I driftsfasen vil de direkte konsekvensene i hovedsak dreie seg om arealbeslag for mastefester, skogryddebelter og eventuelle kantsoneeffekter. Direkte konflikt med sårbare arter, vegetasjon og naturtyper kan i stor grad unngås ved å tilpasse mastefester, ta hensyn under anleggsarbeidet og vilkår knyttet til driftsperioden, som f.eks. begrenset skogrydding. Departementet viser for øvrig til NVEs vurderinger i innstillingen pkt. 5.5.1.

4.5.2.1 Delstrekning Skaidi-Stabbursdalen

Statnett har søkt om at den nye 420 kV-luftledningen går på sør- og vestsiden av dagens 132 kV-ledning (trasé 1.0). Store deler av fjellpartiet er kartlagt i forbindelse med konsekvensutredningen. Det ble ikke registrert naturtyper etter DN-håndbok 13, og ifølge tilleggsutredningen er det lite potensial for slike naturtyper eller rødlistede arter langs de resterende partiene som ikke er kartlagt.

Kraftledningen vil krysse flere myrpartier i traseen. For å minimere inngrep i myr, anbefaler NVE at det settes vilkår om at det ikke skal graves, plasseres master i myr eller gjennomføres andre inngrep som kan drenere myra. Dersom slike inngrep ikke kan unngås, skal Statnett begrunne dette og beskrive i detaljplanen hvordan arbeidene skal gjennomføres skånsomt, og vurdere dette opp mot mindre justering av traseen for å unngå myr. NVE anbefaler også at det settes vilkår om at Statnett ikke skal utføre transport på myr, med unntak av hvis myra er frossen og snødekt. Unntaket gjelder ikke for tung transport i palsmyr, siden tung transport kan presse sammen og endre de hydrologiske forholdene og strukturen i det isolerende torvlaget, og slik bidra til å smelte palsene. Der dette ikke lar seg gjøre, skal Statnett begrunne hvorfor i detaljplanen og i størst mulig grad begrense kjøringen til eksisterende kjørespor langs dagens 132 kV-ledning. Dersom det må kjøres utenfor eksisterende spor, eller transporten må skje på en annen tid av året, skal Statnett begrunne hvorfor det er nødvendig og beskrive i detaljplanen hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt. NVE legger til grunn at disse tiltakene også skal være egnet til å minimere klimagassutslipp fra myr. NVE mener samme vilkår skal gjelde for vanlig vedlikeholds-/skjøtselsarbeid i driftsfasen, med unntak av i situasjoner hvor tiltak umiddelbart må iverksettes for å gjenopprette eller opprettholde forsyningssikkerheten.

Statnett har i merknader av 11. april 2025 skrevet følgende:

«De fleste kjøretraseer som Statnett har planlagt å benytte er eksisterende kjørespor som går inn til traseen. Utover det er det også noen spor av kjøretraseer langs eksisterende 132 kV ledning på strekningen. Statnett har i konsesjonssøknaden redegjort for at det er behov for transport langs kraftledningstraseen, og selv om det er planlagt stor grad av vintertransport av

materiell, er det nødvendig med transport av blant annet gravemaskin inn på barmark. Dette blir tilnærmet umulig dersom det ikke kan gjennomføres transport over myrområder, jfr. NVEs innstilling. Statnett har gjennom mange prosjekter i nyere tid god erfaring med bruk av terrengforsterkning som for eksempel stokkmatter eller lignende for terrengtransport over spesielt utsatte myrområder/våtmark. For mulighet for nødvendig terrengtransport på barmark ber vi om at NVEs foreslåtte vilkår om transport på myr oppheves ved en eventuell konsesjon. Med bakgrunn i erfaring og dokumenterte rutiner for skånsom terrengbehandling/terrengtransport ber vi også om at vilkår om bruk av fagkyndig kompetanse i planlegging av terrengtransport/anleggsarbeid blir tatt ut.»

I området rundt Skaidi transformatorstasjon, viser NVE til at kraftledningen i dette området vil krysse kanten av en naturbeitemark med *stor* verdi. NVE mener at traseen, slik den er skissert, i liten grad vil forringe lokaliteten. NVE legger til grunn at Statnett generelt sett begrenser terrenginngrep i størst mulig grad. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett i detaljplanen beskriver hvordan de skal istandsette og legge til rette for naturlig vegetering etter anleggsfasen, og at den skaden som eventuelt oppstår på naturbeitemarka vil avbøtes ved en slik istandsetting.

Under forutsetning av at Statnett gjennomfører disse tiltakene, mener NVE at virkningene blir *små* for naturtyper og vegetasjon på denne strekningen.

Departementet mener det bør settes vilkår om at Statnett så langt det er praktisk mulig skal unngå inngrep i myr. Myr kan være et funksjonsområde for arter, lagre klimagasser, og være sårbar for inngrep, både i form av plassering av mastepunkter og ved anleggstransport. Departementet viser til at NVE i innstillingen s. 63 skriver at det «bør settes vilkår om at det ikke skal graves, plasseres master i myr eller gjennomføres andre inngrep som kan drenere myra». Det framgår av NVEs utkast til anleggskonsesjon vilkår 21 første ledd første punktum at Statnett «i størst mulig grad [skal] unngå inngrep i myr». Dette må imidlertid ses i sammenheng med NVEs foreslåtte detaljplanvilkår femte ledd bokstav k, der det framgår at Statnett skal gi en begrunnelse dersom det må gjøres inngrep eller kjøres i myr, beskrive tiltak for å forebygge og stanse drenering og annen skade, og at det skal legges fram et program for overvåkning av grunnvannstanden dersom trasé for 132 kV-jordkabel berører myr. Sistnevnte krav følger allerede av konsesjonsvilkåret om restriksjoner på transport og inngrep i myr. Departementet er enig i intensjonen bak vilkåret, men tilrår at det framgår av konsesjonsvilkåret om restriksjoner på transport og inngrep i myr at Statnett kan søke om unntak i detaljplanen dersom de mener det er nødvendig med inngrep i myr. Departementet viser til at behovet for eventuelle inngrep i myr uansett må beskrives nærmere i detaljplanen, og vurderes av NVE ved godkjenningen. Videre mener departementet at det nærmere forbudet mot inngrep i myr bør presiseres i konsesjonsvilkåret.

Departementet er enig med Statnett i at det kan være nødvendig med transport av anleggsmaskiner inn på barmark, og at det derfor kan være nødvendig med transport over myrområder.

Konsesjonsvilkåret om restriksjoner på transport i myr er imidlertid ikke til hinder for dette. Konsesjonsvilkåret åpner opp for at Statnett i detaljplanen kan begrunne hvorfor transport bør kunne skje over myr, og at man i så fall må beskrive hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt for å hensynta myr. Departementet mener imidlertid at forutsetningen om at det «ikke er mulig» å unngå transport på myr som ikke er frossen eller snødekt er et for snevert vilkår, og tilrår at det stilles vilkår om at forutsetningen skal være at Statnett mener det er «nødvendig». Departementet er også enig med Statnett i at vilkåret om bruk av fagkyndig kompetanse i

planlegging av terrengtransport og anleggsarbeid av hensyn til myr kan utgå, blant annet under henvisning til Statnetts egne rutiner for skånsom terrengbehandling/terrengtransport.

Departementet viser til at Statnett uansett selv må beskrive og godtgjøre ev. behov for inngrep eller transport over myr som ikke er frossen og/eller snødekt. Departementet tilrår for øvrig enkelte språklige endringer i anleggskonsesjonen for å klargjøre innholdet.

Departementet viser til NVEs vurdering om at det av hensyn til verdifulle naturtyper rundt Skaidi transformatorstasjon, bør stilles vilkår om at Statnett i detaljplanen også beskriver hvordan de skal istandsette og legge til rette for naturlig revegetering etter anleggsfasen. Departementet er enig i NVEs vurdering av at den skaden som eventuelt kan oppstå på naturbeitemarka ved Skaidi transformatorstasjon vil avbøtes ved en slik istandsetting, men kan ikke se at dette inngår uttrykkelig av detaljplanvilkåret i NVEs utkast til anleggskonsesjon. Det følger av detaljplanvilkåret at Statnett blant annet skal beskrive «hvordan landskap og miljø skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen», og at planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder for detaljplan for energianlegg. Departementet tilrår imidlertid at det settes et uttrykkelig vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvordan de skal istandsette området og legge til rette for naturlig revegetering etter anleggsfasen. Departementet mener dette ikke bare vil være et positivt tiltak for naturtyper og vegetasjon, men også bidra til lokal aksept.

Etter departementets vurdering vil virkningene av tiltaket, også med justeringene i konsesjonsvilkåret om transport og inngrep i myr, bli små for naturtyper og vegetasjon på strekningen.

4.5.2.2 Delstrekning Stabbursdalen

Statnett har søkt om flere alternative traseer for den nye 420 kV-luftledningen gjennom delstrekning Stabbursdalen: trasé 1.9, 1.10, 1.7/1.8 og 1.11. I tillegg har Statnett søkt om to traseer for kabling av dagens 132 kV luftledning, enten langs E6 eller langs traseen for dagens 132 kV luftledning.

4.5.2.2.1 Traséalternativ 1.9

Nordsiden av Stabbursdalen inngår i dolomittbeltet som strekker seg på tvers av Porsangerfjorden. Her er det stort potensial for rødlistede og kalkkrevende arter og naturtyper. Vestsiden av Porsangerfjorden langs dolomittbeltet beskrives i konsekvensutredningen som et verdifullt kulturlandskap.

Trasé 1.9 går parallelt på vestsiden av dagens 132 kV-ledning, og vil krysse hagemarka Gilbavárri sør 2 med *stor verdi*. Hagemarka ligger langs dolomittbeltet, og inngår i det verdifulle kulturlandskapet som strekker seg opp mot Goarahat, og anses også som en del av et landskapsøkologisk funksjonsområde for flere rødlistede sommerfuglarter. Det er ikke planlagt mastepunkter innenfor hagemarka, men en utvidelse av eksisterende ryddebelt og anleggstransport kan gi behov for å hogge trær i lokaliteten. I faktaarket for lokaliteten i Naturbase er fjerning av bjørk nevnt å være en fordel. I utgangspunktet er konsekvensen av kraftledningen vurdert til liten, men konsekvensutredningen påpeker at det er usikkerhet knyttet til masteplassering og terrengtransport, og har derfor vurdert at konsekvensen vil bli *middels negativ*. Siden de fleste naturverdiene i hagemarka er knyttet til vegetasjonen på bakken, mener NVE at virkningene på Gilbavárri sør 2 vil bli små, så lenge Statnett unngår å plassere master i lokaliteten

og terrengtransport på barmark. Dersom det gis konsesjon til trasé 1.9, mener NVE det bør settes vilkår om at Statnett skal ta hensyn til vegetasjonen ved planlegging og etablering av mastepunkter og transport, og må beskrive i en detaljplan hvordan dette gjøres.

Ledningen passerer tett på østsiden av palsmyrene (EN) Mádirjeaggi og Morššajeaggi, som begge er vurdert å ha *svært stor verdi*. Lokalitetene inngår i et større myrkompleks som er foreslått vernet på grunn av nasjonale verneverdier. Ledningen går utenfor den foreslåtte vernegrensen, men begge palsmyrene fortsetter et stykke østover under traseen. Den krysser også en myr som ikke er registrert mellom Mádirčohkka og Gorddetčohkka. Sør for Stabburselva krysser ledningen enda en palsmyr, Lodderodojeaggi, som er vurdert å ha *svært stor verdi*. Påvirkningen vil i hovedsak være mastefester og eventuell terrengtransport og anleggsarbeid. Dersom det gis konsesjon til trasé 1.9, anbefaler NVE at det settes vilkår for å ivareta myr som beskrevet under første delstrekning. NVE presiserer i innstillingen at det her er særlig viktig å ikke punktere palser i palsmyrene, da dette kan føre til at iskjernen i myra smelter raskere.

Krypsivaks (EN) er registrert nord ved Morššajeaggi i eksisterende ATV-spor. Det er også registrert flere forekomster av soppen ravnerødspore *Entoloma corvinum* (VU) og flere andre *Entoloma*-sopper (NT) i samme område. Statnett planlegger en midlertidig trommelplass rett øst for krypsivaksforekomstene, og vintertransport langs det eksisterende ATV-sporet gjennom forekomstene. Selv om det er planlagt vintertransport, mener NVE at det bør stilles vilkår om at Statnett skal merke og avgrense områdene med krypsivaks og ravnerødspore *Entoloma corvinum* i samråd med fagkyndig kompetanse for å unngå utilsiktet slitasje på voksestedene og mulig skade på artene. Hvordan de skal merkes skal beskrives i detaljplanen.

Trasé 1.9 krysser Stabburselva ved Solbakken på samme sted som dagens 132 og 66 kV-ledninger. Dagens ledninger går igjennom fire naturtypelokaliteter, der tre er flomskogsmark (VU) med *svært stor verdi* og en er åpen flomfastmark (NT) med *stor verdi*. Mastepunktene for de eksisterende ledningene er plassert utenfor lokalitetene, men lokalitetene er påvirket av skogrydding langs traseene. Forutsatt at dagens ledninger fjernes, at trasé 1.9 delvis gjenbraker traseen til 132 kV-ledningen, og at mastepunktene plasseres utenfor lokalitetene, mener NVE at virkningene for lokalitetene vil bli små. Den nye kraftledningen vil da kun føre til en mindre utvidelse av dagens ryddebelte langs kanten av lokalitetene. NVE mener likevel det bør stilles vilkår om begrenset skogrydding gjennom lokalitetene og at mastepunktene plasseres utenfor lokalitetene. Trestammene etter større eller gamle trær kan legges igjen i lokaliteten, siden dette kan være habitat for insekter, lav og sopp. Statnett må beskrive hvordan dette skal gjennomføres, jf. NVE-veileder 2/2016 *Skogrydding i kraftledningstraséer*, i detaljplanen.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 stilt spørsmål ved hva som legges i begrepet «begrenset skogrydding», og påpeker at bredden på et ryddebelte har betydning for ivaretagelsen av verneverdiene.

Traseen videre er ikke kartlagt, men etter NVEs vurdering krysser traseen naturtypen kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra. NVE viser i innstillingen til at naturtypen er svært vanlig, og er rødlistet hovedsakelig grunnet virkninger som følger av klimaendringer og slitasje ved ferdsel, arealbruk og overbeite av husdyr og reinsdyr. NVE mener derfor at en kraftledning ikke vil gi en vesentlig virkning for naturtypen, og at det ikke er nødvendig å gjøre spesielle tiltak for å unngå skade på slike lokaliteter.

4.5.2.2.2 *Traséalternativ 1.10*

Konsekvensutredningene for naturmangfold omtaler ikke trasé 1.10, men vurderer andre traseer som går i omtrent samme område. NVE vurderer at trasé 1.10 vil gi de samme virkningene som 1.9 til og med kryssingen av Stabburselva. Trasé 1.10 går langs foten av fjelltoppen Njallavárri innenfor Stabbursdalen landskapsvernområde. En del av verneformålet er å sikre et område med verdens nordligste furuskog. I konsekvensutredningen er det ikke oppgitt en eksakt utbredelse for denne furuskogen, men NVE vurderer ut fra flyfoto at ledningen ikke vil påvirke furuskog i betydelig grad.

Dersom det gis konsesjon til trasé 1.10, mener NVE at det bør settes vilkår om at traseen legges så nærme palsmyra Lodderodøjeaggi som mulig uten å føre til direkte inngrep i eller drenering av myra, slik at hogst i furuskogen på Njallavárri unngås eller minimeres. NVE anbefaler at det i så fall settes vilkår om at Statnett skal beskrive tilpasning av trasé og mastepunkter for å ivareta disse hensynene i en detaljplan, og at det i tillegg framgår av planen hvordan arbeidene skal utføres for å minimere påvirkningen i anleggsfasen. NVE mener også at det i så fall bør stilles vilkår om begrenset skogrydding og at Statnett skal beskrive i detaljplanen hvordan eventuell skogrydding skal gjennomføres i naturtypelokalitetene langs Stabburselva og i furuskogen ved Njallavárri. Dersom disse vilkårene blir fulgt, vurderer NVE at trasé 1.10 sør for Stabburselva er mindre konfliktfylt enn 1.9, der virkninger for myr er tillagt betydelig vekt i vurderingen.

Etter det NVE kan se, vil trasé 1.10 ellers krysse naturtypen kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra, som ikke krever spesielle hensyn.

4.5.2.2.3 *Traséalternativ 1.7 og 1.8*

Trasé 1.7 og 1.8 er like, bortsett fra ved kryssing av Stabburselva. Fra Gealbbotčohkka nord for Stabburselva, går traseene noe lenger øst enn trasé 1.9, og unngår lokalitetene ved Solbakken. Trasé 1.7 og 1.8 krysser også myr. Dersom det gis konsesjon til trasé 1.7 eller trasé 1.8, anbefaler NVE at det stilles tilsvarende vilkår som for trasé 1.9.

Ved kryssing av Stabburselva vil traseene gå gjennom tre lokaliteter der to er flomskogsmark (VU) med *svært stor verdi* og en åpen flomfastmark (NT) med *stor verdi*. Trasé 1.7 vil i tillegg krysse enda en flomskogsmark med *svært stor verdi*. NVE vurderer at virkningene vil være begrenset til mastepunkter og skogrydding. Skogrydding vil fragmentere lokalitetene. NVE konstaterer at arealbeslaget i forbindelse med skogrydding er noe større ved trasé 1.8 og at kryssing vil fragmentere kjerneområdene til lokalitetene, mens trasé 1.7 vil føre til skogrydding og fragmentering i kanten av fire lokaliteter.

NVE mener begge traséalternativene vil føre til negative konsekvenser, men har ikke grunnlag for å kunne skille virkningene for naturmangfold. Dersom det gis konsesjon til et av disse alternativene, anbefaler NVE at det stilles tilsvarende vilkår om begrenset skogrydding som for trasé 1.9, og at dette beskrives i detaljplanen.

Sør for Stabburselva følger begge traseene grensen til Stabbursdalen landskapsvernområde. De går gjennom en lokalitet med kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra (NT), og etter det NVE kan se ytterligere et område med denne naturtypen fram til Kunsajávri. Som tidligere nevnt krever ikke denne naturtypen spesielle hensyn.

Traseene vil også krysse eller gå nært inntil flere mindre myrpartier. NVE anbefaler at det settes vilkår for å ivareta myr som beskrevet under første delstrekning og trasé 1.9.

NVE vurderer at traséalternativ 1.7/1.8 vil ha noe større virkninger enn alternativ 1.9 fram til og med kryssing av Stabburselva, men mindre virkninger sør for elva og fram til Kunsajávri. Hensynet til myr er tillagt betydelig vekt i vurderingen. Sør for Stabburselva er det lite som skiller alternativ 1.7/1.8 og 1.10, forutsatt at vilkårene som er anbefalt for alternativ 1.10 blir fulgt.

4.5.2.2.4 Traséalternativ 1.11

Trasé 1.11 er en variant av trasé 1.9, men krysser Stabburselva på samme sted som trasé 1.8 før den igjen følger trasé som 1.9. NVE mener virkningene av trasé 1.11 er de samme som for trasé 1.9 nord og sør for Stabburselva, og trasé 1.8 ved kryssing av elva, og viser til de anbefalte vilkårene for disse. Alternativ 1.11 gir etter NVEs vurdering noe større virkninger enn alternativ 1.9 ved kryssing av Stabburselva, siden 1.9 krysser elva delvis i samme trasé som eksisterende ledninger, mens alternativ 1.11 vil føre til nye inngrep i flere lokaliteter.

4.5.2.2.5 Jordkabeltrasé (132 kV) langs E6

Traseen med kabling av dagens 132 kV ledning langs E6 starter i kanten av palsmyra (EN) Morššajeaggi (*svært stor verdi*) og myrene Heastajeaggi og Dimbbarjeaggi. Heastajeaggi er ikke kartlagt eller omtalt i konsekvensutredningen. Dimbbarjeaggi er kartlagt som palsmyr i 2022 og er gitt *stor verdi*. NVE mener kabling gjennom myr kan føre til hydrologiske endringer som påvirker naturtypene, og viser til deres anbefalte vilkår for myr under delstrekningen Skaidi-Stabbursdalen, særlig vilkåret om å unngå å punktere palser i palsmyr under trasé 1.9.

Videre går kabeltraseen i kanten av tre semi-naturlige naturtyper (boreal hei (VU), semi-naturlig våteng (DD) og naturbeitemark (VU)) med *stor verdi*. NVE mener at det bør stilles vilkår om at Statnett skal unngå inngrep i disse lokalitetene, og at mindre traséjusteringer for å unngå dette kan beskrives i detaljplanen. Jordkabelen går også tvers gjennom en semi-naturlig eng (VU) med *middels verdi* ned mot E6. Denne er i svært redusert tilstand grunnet gjengroing med trær. NVE viser til at dette er en svært vanlig naturtype i kulturlandskapet, men at den er rødlistet grunnet opphør av bruk som gir gjengroing. NVE mener derfor at en jordkabel ikke vil ha noen særlige virkninger for lokaliteten.

Forbi Gáljagohppi har E6 fragmentert et tidligere sammenhengende våtmarksområde langs fjorden. Stabbursnes naturreservat omfatter deler av våtmarksområdet på østsiden av veien. Kabeltraseen er skissert på vestsiden, noe også NVE legger til grunn for å unngå inngrep innenfor naturreservatet. Forbi myrpartiet på vestsiden av E6 viser NVE til deres anbefalte vilkår for myr under delstrekningen Skaidi-Stabbursdalen, men forutsetter at traseen som unngår myr ikke kommer i konflikt med sikringssonen for det automatisk fredete kulturminnet Gáljagohppi.

På sørsiden av Stabburselva er det i dette området registrert åpen flomfastmark (NT) og flomskogsmark (VU), begge lokaliteter med *stor verdi*. Kryssing av elva kan gjøres ved kabling i eksisterende bru, styrt boring eller graving. Kabling i bru vil etter NVEs vurdering mest sannsynlig minimere inngrep i lokalitetene. Ved styrt boring vil man trolig kunne unngå inngrep i åpen flomfastmark, men det er usikkerhet knyttet til hvor stort inngrep det blir i flomskogsmarka. Graving vil gi inngrep i begge lokalitetene. Begge naturtypene avhenger av forstyrrelse (flom), og innehar arter som reetablerer seg raskt etter slike episoder, noe som også betyr at verdien ikke

nødvendigvis går tapt som følge av midlertidige inngrep så lenge terrenget blir istandsatt. Et ryddebelte for å holde kabeltraseen åpen vil kunne hindre gjenvekst av trær, noe som er uheldig for flomskog. Forutsatt naturlig revegetering av bunnvegetasjon, vurderer NVE inngrepet som moderat. NVE mener likevel at kabling i bru er det beste alternativet for naturtyper og kantvegetasjon. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i e-post av 17. oktober 2024 videreformidlet grunneierforeningen i Stabbursdalens syn om at de foretrekker alternativet med kabling i bru langs E6. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett i størst mulig grad tar hensyn til naturtypelokalitetene og kantvegetasjonen for øvrig langs Stabburselva. NVE anbefaler videre at det stilles krav om at Statnett må bruke fagkyndig kompetanse ved detaljplanleggingen. Dette inkluderer feltarbeid for å kartlegge rødlistede arter. NVE anbefaler også at Statnett beskriver hvordan anleggsarbeidet vil bli utført for å minimere negative virkninger og hvordan området blir istandsatt etter endt anleggsarbeid i detaljplanen.

Resten av traseen langs E6 vil gå i kanten av naturtypen kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra med *middels verdi*. NVE vurderer at denne naturtypen mest sannsynlig også finnes på siste del av traseen mot Kunsajávri. NVE mener denne naturtypen ikke gir grunnlag for å sette særskilte konsesjonsvilkår.

Statnett skriver i tilleggssøknaden at de vurderer konsekvensene av en eventuell kryssing av Stabburselva med nedgravde kabler som mindre for det østligste alternativet enn for alternativet som følger dagens 132 kV luftledning. Dette begrunnes med at det er en langt kortere elvestrekning som utsettes for risiko knyttet til nedslamming og andre konsekvenser av graving i vassdraget. Ved at 132 kV-ledningen legges som jordkabel på strekningen, vil det kun være en 420 kV luftledning som krysser Stabbursdalen. 66 kV-ledningen som går gjennom Stabbursdalen er forutsatt revet. I tillegg vil topplinene til 420 kV-ledningen være gravd ned i samme grøft som 132 kV-kabelanlegget.

4.5.2.2.6 Jordkabeltrasé (132 kV) langs dagens 132 kV ledning

Den alternative jordkabeltraseen for 132 kV-ledningen går for det meste langs traseen for dagens 132 kV-ledning. Før fjelltoppen Gealbbotčohkka går den noe lenger øst, og videre mellom myra Mádirjeaggi og en annen myr. Ved Gorddetčohkka går traseen langs og i myr. Ved Solbakken går traseen gjennom fem naturtypelokaliteter: en semi-naturlig eng (VU) med *middels verdi*, tre flomskogsmarker (VU) med *svært stor verdi* og en åpen flomfastmark (NT) med *stor verdi*. Videre sørover vil traseen også gå gjennom palsmyra Lodderođojeaggi (EN) med *svært stor verdi*.

NVE mener at kryssing av Stabburselva ved graving er uheldig, da det er store naturverdier knyttet til kantvegetasjonen og naturtypene her. Dersom det skal gis konsesjon til dette alternativet, mener NVE at de samme vilkårene som er anbefalt for jordkabeltraseen langs E6 for myr, flomskogsmark og åpen flomfastmark også må settes for dette alternativet.

4.5.2.2.7 Departementets vurdering

For den nye 420 kV-luftledningen, er departementet enig i NVEs vurdering av at trasé 1.9 nord for Stabburselva og 1.10 sør for Stabburselva samlet sett vil være de minst konfliktfylte løsningene for naturtyper og vegetasjon.

Departementet viser til at trasé 1.11 er vurdert av NVE til å ha samme virkning for naturtyper og vegetasjon ved kryssing av Stabburselva som trasé 1.8, hvor det er anbefalt at det blant annet

stilles vilkår om begrenset skogrydding. Utover dette mener NVE at virkningene for naturtyper og vegetasjon er de samme nord for Stabburselva som for trasé 1.9.

Departementet viser til at NVE har anbefalt at det ved valg av trasé 1.9 nord for Stabburselva blant annet har anbefalt at det settes vilkår om at Statnett skal sikre funksjonsområdet for krypsivaks og soppen ravnerødspore *Entoloma corvinum* mot påvirkning i anleggsfasen. Området skal ikke brukes til rigg- eller lagringsplass, og tiltak skal beskrives i detaljplanen. Departementet er enig i NVEs vurdering av at dette er hensiktsmessig. Videre tilrår departementet at det settes vilkår om at Statnett skal bruke fagkyndig kompetanse i planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke funksjonsområdet til krypsivaks ved Morššajeaggi. Departementet tilrår også at ravnerødspore *Entoloma corvinum* ved Morššajeaggi inngår i konsesjonsvilkåret om bruk av fagkyndig kompetanse.

Departementet viser til at NVE har anbefalt at det ved valg av trasé 1.10 sør for Stabburselva blant annet settes vilkår om at traseen legges så nærme palsmyra Lodderoðojeaggi som mulig uten å føre til direkte inngrep i eller drenering av myra, slik at hogst i furuskogen på Njallavárri unngås eller minimeres. Departementet mener også det bør settes vilkår om at Statnett må bruke fagkyndig kompetanse i planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke furuskogen, og at detaljplanen skal beskrive hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å hensynta naturverdiene her. Etter departementets vurdering vil dette også delvis svare på merknaden fra Stabbursdalen nasjonalparkstyre om furuskogen på Njallavárri. Departementet viser også til at det settes vilkår om at skogrydding skal begrenses innenfor furuskogen ved Njallavárri, og at Statnett i detaljplanen blant annet må beskrive hvordan ev. gjenlegging av trær i furuskogen ved Njallavárri skal gjennomføres. Departementet viser til de øvrige vilkårene som NVE har anbefalt. Departementet er enig i vurderingen av at dette samlet sett vil føre til at trasé 1.10 sør for Stabburselva er å foretrekke av hensyn til naturtyper og vegetasjon.

For 132 kV jordkabeltrasé, er departementet enig med NVE i at en jordkabeltrasé langs E6 er den løsningen som totalt sett vil gi minst naturinngrep, og som reduserer negative virkninger av den nye 420 kV-luftledningen vesentlig. I likhet med NVE, legger departementet vekt på at denne traséløsningen unngår eller minimerer inngrep i palsmyr og myr generelt, og vil gi minst negative virkninger ved kryssing av Stabburselva.

4.5.2.3 Delstrekning Stabbursdalen-Lakselv

Mellom Stabbursdalen og området vest for Lakselv transformatorstasjon er den nye ledningen planlagt parallelført med dagens 132 kV-ledning. I konsekvensutredningen er konsekvensen vurdert som *ubetydelig til liten negativ* for naturtyper og vegetasjon. I ettertid har det blitt gjennomført en kartlegging av naturtyper (2021), som resulterte i funn av flere verdifulle naturtypelokaliteter i området rundt Lakselv. Ved Musvannsbakken og fram til Lakselva krysser kraftledningen tre lokaliteter med kalkbjørkeskog av *stor verdi* og to lokaliteter med gammel lågurtospeskog av *middels og stor verdi*.

Ryddebeltet langs ledningen og mastepunkter vil føre til fragmentering og arealbeslag i disse lokalitetene. En av lokalitetene med kalkbjørkeskog og gammel lågurtospeskog vil inngå i ryddebeltet, slik at trær i kanten av lokalitetene vil bli hogd. NVE vurderer at virkningene blir små for disse to lokalitetene. Den andre lokalitetene med kalkbjørkeskog vil bli betydelig redusert, siden ryddebeltet vil føre til hogst av omtrent halvparten av lokaliteten. NVE vurderer derfor

virkningene som store for denne lokaliteten. I tillegg vil den tredje lokaliteten med kalkbjørkeskog og den andre med gammel lågurtospeskog gå tapt som en konsekvens av hogsten i ryddebeltet. NVE mener derfor at virkningene blir svært store for disse.

Ved kryssing av Lakselva vil ledningen krysse en lokalitet med flomskogsmark (VU) av *stor verdi*, parallelt med eksisterende ledning og i et område der det er flere andre små inngrep. Dette vil føre til en utvidelse av det eksisterende ryddebeltet der trær blir hogd. Selv om ryddebeltet vil bli noe utvidet, mener NVE at virkningene også blir små for flomskogen siden inngrepene blir samlet.

NVE anbefaler at det stilles vilkår om begrenset skogrydding gjennom alle de seks lokalitetene fra Musvannsbakken og fram til Lakselva, og at mastepunktene plasseres utenfor lokalitetene. Hvis store trær likevel må felles, skal trevirket legges igjen, siden dette kan være habitat for fugl, insekter, sopp og lav. NVE anbefaler vilkår om at Statnett beskriver hvordan dette skal gjennomføres i detaljplanen, jf. NVE-veileder 2/2016 om skogrydding i kraftledningstraseer.

Ledningen krysser også fem lokaliteter med boreal hei (VU). I tillegg planlegger Statnett en midlertidig anleggsvei gjennom og anleggsplass i to av disse lokalitetene. Boreal hei er en naturtype uten trær, og påvirkningen vil derfor bestå av direkte arealbeslag til mastepunkter og vei (midlertidig). NVE konstaterer at boreal hei, i likhet med semi-naturlig eng, er en svært vanlig naturtype i fjellkulturlandskapet, men er rødlistet grunnet opphør av bruk som resulterer i gjengroing. Lokalitetene er i tidlig gjengroingsfase. NVE forutsetter at Statnett istandsetter terrenget og legger til rette for naturlig revegetering etter endt anleggsarbeid. NVE mener derfor at kraftledningen, anleggsplass og en midlertidig vei ikke vil ha vesentlige virkninger for naturtypen.

Departementet viser til NVEs vurderinger av tiltakets virkninger for naturtyper og vegetasjon. Dette gjelder også for vurderingen av tiltaket, med hjelpeanlegg, som ikke vil ha vesentlige virkninger for boreal hei, forutsatt at Statnett istandsetter terrenget og legger til rette for naturlig revegetering etter endt anleggsarbeid. Departementet viser til at det tilrås at det framgår av detaljplanvilkåret at Statnett beskriver hvordan en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdet skal gjøres.

Departementet er enig i at det bør settes vilkår om begrenset skogrydding gjennom de seks lokalitetene fra Musvannsbakken og fram til Lakselva, og at mastepunktene bør plasseres utenfor disse lokalitetene. Departementet er videre enig med NVE i at eventuelt treverk fra trær som felles innenfor naturtypelokalitetene, skal legges igjen. Departementet viser også til vilkår 25 femte ledd om at store eller gamle trær som må hugges innenfor de nærmere bestemte naturtypelokalitetene skal spres innen lokaliteten og ikke gjenlegges i tømmerlunne.

Departementet er enig med NVE i at det bør settes vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvordan skogrydding skal gjennomføres i tråd med NVE-veileder 2/2016, og at det skal beskrives hvordan gjenlegging av trær innenfor naturtypelokalitetene, furuskogen ved Njallavárri og i kantvegetasjon generelt langs Stabburselva og Lakselva skal gjennomføres. Departementet mener imidlertid at dette punktet heller bør inngå som et nytt ledd i vilkår 25, som gjelder trasérydding.

4.5.2.4 Delstrekning Lakselv-Fossestrand

Fra området sør for Lakselv transformatorstasjon og videre opp til Fossestrand krysser ledningen en myr og naturtypene kalkrike områder i fjellet og rik fjellhei og tundra (NT).

Konsekvensutredningen vurderer virkningen for lokalitetene som *ubetydelig*, forutsatt at det ikke bygges master i dem. NVE er enig i denne vurderingen. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at det ikke plasseres master i lokalitetene. NVE anbefaler også at det settes vilkår om at eksisterende kjørespor langs dagens 132 kV-ledning skal gjenbrukes framfor at det etableres nye kjørespor gjennom lokalitetene. Dersom det ikke er praktisk mulig å unngå kjørespor og/eller mastepunkter i lokalitetene, mener NVE at Statnett må begrunne dette nærmere i detaljplanen.

NVE viser i innstillingen til at det er registrert sibirnattfiol (EN) ved Suolajärvi sør for Otervann, og at dette også har blitt påpekt av høringsparter under saksforberedelsen. Sibirnattfiol beskrives i utredningen som en nasjonalt og internasjonalt svært sjelden orkidé. Traseen går på vestsiden av Otervann og er langt unna funnstedet, men ut ifra usikkerheten beskrevet i konsekvensutredningen kan ikke NVE utelukke at det finnes egnede habitat for sibirnattfiol i ledningstraseen og at bestanden kan bli påvirket. NVE anbefaler derfor at det stilles vilkår om at Statnett skal ta hensyn til sibirnattfiol, og ikke plassere mastepunkt innenfor funksjonsområdet for arten. NVE anbefaler videre at det stilles vilkår om at Statnett skal bruke fagkyndig kompetanse i planleggingen av mastepunkter på strekket fra Suolajärvi til Kurkkinjänkänhehko.

Departementet viser til NVEs vurdering av at tiltakets virkninger på naturtyper og vegetasjon på delstrekningen, forutsatt at det ikke plasseres mastepunkter i de aktuelle lokalitetene, og er enig i at det settes vilkår om at Statnett skal unngå dette. Videre mener departementet at det bør settes vilkår om at eksisterende kjørespor langs dagens 132 kV-ledning så langt det er praktisk mulig skal gjenbrukes, framfor at det etableres nye kjørespor gjennom lokalitetene. Ev. avvik fra dette må begrunnes av Statnett i detaljplanen.

Departementet er også enig med NVEs vurdering at det bør settes vilkår om at Statnett skal ta hensyn til sibirnattfiol ved at det ikke skal plasseres mastepunkt innenfor funksjonsområdet for arten, og at Statnett må bruke fagkyndig kompetanse i planleggingen av mastepunkter på strekket fra Suolajärvi til Kurkkinjänkänhehko. Departementet har i denne vurderingen lagt vekt på at sibirnattfiol er vurdert som sterkt truet og at den anses for å være svært sjelden.

4.5.2.5 Delstrekning Fossestrand-Časkiljohka

Fra Fossestrand er det to alternative traseer: 1.07 og 1.3. Trase 1.07 krysser myra Lohtijänkkä, der deler er kartlagt som palsmyr (EN). Selv om det går en grøft gjennom myrområdet legger NVE til grunn at palsmyra er en del av et større myrkompleks. Konsekvensutredningen påpeker at det er fare for negative virkninger for palsmyra ved barmarkskjøring og plassering av master, selv om det mest verdifulle området ikke ser ut til å bli berørt. NVE viser til vilkår om å unngå master og anleggstransport i myr, som beskrevet for delstrekning Skaidi-Stabbursdalen, og mener at virkningene vil bli ubetydelige forutsatt at vilkåret etterleves.

Trase 1.3 vil ikke påvirke palsmyra. Dette alternativet passerer nær en lokalitet av naturtypen rik fjellhei og tundra og områder som potensielt kan være mer kalkrike. Ifølge konsekvensutredningen vil trase 1.3 gi ubetydelige virkninger for naturtyper og vegetasjon. NVE mener imidlertid at trase 1.3 kan gi større negative virkninger enn trase 1.07. Trasealternativ 1.07

gir mer parallellføring med eksisterende ledning, og unngår områder med potensial for rik vegetasjon.

Departementet er enig i at trasé 1.07 vil ha mindre virkninger for naturtyper og vegetasjon enn trasé 1.3, og viser til det foreslåtte vilkåret om restriksjoner på transport og inngrep i myr. Dette vilkåret åpner imidlertid for at Statnett kan komme med en begrunnelse for hvorfor de mener det likevel er nødvendig med inngrep i eller transport på myr. Departementet deler samtidig NVEs vurdering av at trasé 1.07 i større grad gir mer parallellføring med eksisterende ledning, og at man dermed unngår områder med potensial for rik vegetasjon.

4.5.2.6 Delstrekning Časkiljohka-Adamselv

På strekningen Časkiljohka–Adamselv er den nye ledningen planlagt parallellført med dagens 132 kV-ledning. I konsekvensutredningen er vegetasjonen på delstrekningen beskrevet som fattig, men med høy toleranse for moderat terrengtransport unntatt der det er kløfter, ras- og våtmark.

I Børselvdalen vil ledningen krysse naturtypen åpen flommark (NT), som er vurdert å ha *middels verdi*. Statnett planlegger også anleggsplass i nærheten av lokaliteten. I konsekvensutredningen er konsekvensen vurdert som *ubetydelig*, forutsatt at Statnett unngår master og terrengtransport i lokaliteten. NVE er enig i denne vurderingen, og anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett ikke skal plassere master i lokaliteten og at de gjenbruker eksisterende kjørespor langs dagens 132 kV ledning (tilsvarende som foreslått for delstrekning Skaidi–Stabbursdalen). Dersom det må kjøres utenfor eksisterende spor eller transporten må skje på en annen tid av året, mener NVE at Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse i detaljplanen må begrunne hvorfor det er nødvendig, og beskrive hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt. NVE forutsetter at Statnett planlegger anleggsområdet utenfor lokaliteten, som omsøkt.

Ifølge konsekvensutredningen finnes områder med rikere vegetasjon ved Guorgápmir, og det er avgrenset fire lokaliteter av naturtypen kalkrike områder i fjellet (en med *stor verdi* og resten med *middels verdi*), en lokalitet med rik leside (*middels verdi*), en rik rabbe (*middels verdi*) og et rikt snøleie (*stor verdi*). Det er også registrert flere nær trua arter i lokalitetene og i området ellers, slik som fjellkurle, fjellsolblom, grannsildre, hengefrytle, knoppsildre, rabbestarr, reinrose, rødsildre, sibirkoll og snøbakkestjerne. I lokalitet 64 er det også registrert reinstarr (VU). Disse fjellartene blir i hovedsak påvirket av klimaendringer.

Ledningen vil krysse og gå nært inntil flere av naturtypelokalitetene, og Statnett planlegger et mastepunkt i en av lokalitetene med kalkrike områder i fjellet (lokalitet nr. 53). Statnett planlegger vintertransport til Guorgápmir og etablering av en anleggsplass der. I konsekvensutredningen er konsekvensen vurdert som *ubetydelig til liten negativ* for naturtypene og vegetasjonen i området forutsatt at mastepunktene plasseres utenom lokalitetene. NVE mener virkningene for lokalitetene blir små, men anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett ikke plasserer mastepunkter i lokalitetene. NVE anbefaler at det stilles samme vilkår om masteplassing og anleggstransport som for myr beskrevet for delstrekningen Skaidi–Stabbursdalen. NVE mener også det bør stilles vilkår om at plassering av anleggsområdet ved Guorgápmir planlegges i samråd med fagkyndig kompetanse og blir beskrevet i detaljplanen for å i størst mulig grad unngå naturtyper og rødlistede arter. Siden det finnes sårbare kalkrike områder rundt Guorgápmir, mener NVE at det ved ev. behov for sommer- eller barmarktransport opp til og ved Guorgápmir må gjøres

kartlegging av rødlistede karplanter, moser, lav, sopp og naturtyper og at valg av transporttrasé gjøres i samråd med personer med fagkyndig kompetanse og beskrives i detaljplanen.

NVE konstaterer at ledningen krysser sårbare myrområder i Adamsfjorddalen, og trolig det som kan klassifiseres som åpen flomfastmark (NT) og flomskogsmark (VU) tilknyttet Adamsfjordelva. I utredningen framgår det at denne strekningen er dårlig kartlagt. Gitt potensialet for naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks og rødlistede arter, anbefaler NVE at det stilles vilkår om at Statnett utfører en supplerende kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks, og rødlistede landformer, karplanter, moser, lav og sopp. Statnett skal bruke dette som grunnlag for detaljplanlegging av traseen (traséjusteringer) og andre avbøtende tiltak som f.eks. justering av mastepunkter, begrenset hogst og gjenbruk av eksisterende kjørespor. Kartleggingen må utføres innenfor vekstsesongen, av fagkyndig kompetanse, og Statnett skal gjøre detaljplanleggingen i samråd med denne. Kartlegging i detaljplanfasen vil etter NVEs syn være tilstrekkelig, da det i dette området uten skog vil være mulig å avbøte negative virkninger i vesentlig grad med mindre justering av traseen og plassering av mastepunkter. NVE legger til grunn at virkningene for naturmangfoldet generelt sett vil være lavere ved at traseene går parallelt framfor spredt gjennom området.

Departementet viser til NVEs vurdering av tiltakets virkninger på naturtyper og vegetasjon på delstrekningen, forutsatt at det ikke plasseres mastepunkter i de aktuelle lokalitetene, og er enig i at det bør settes vilkår om dette. Departementet tilrår imidlertid at ordlyden i vilkårets første ledd endres, slik at Statnett «så langt det er praktisk mulig» skal unngå å plassere enkeltmaster og jordkabler i de nærmere angitte naturtypelokalitetene. Vilkaets annet ledd åpner opp for at Statnett kan foreslå plassering av enkeltmaster eller legge jordkabel i naturtypelokalitetene i detaljplanen dersom det vurderes som nødvendig. Departementet vil imidlertid bemerke at det skal være en høy terskel for å plassere mastepunkter eller legge jordkabeltraseen i de nærmere angitte naturtypelokalitetene, og at vilkåret om at det er «nødvendig» er en snever unntaksregel.

Når det gjelder det planlagte anleggsområdet og -arbeidet rundt Guorgápmir, er departementet enig i at det bør stilles vilkår om at planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke naturverdiene skal gjøres ved bruk av fagkyndig kompetanse, og beskrives nærmere i detaljplanen. Videre er departementet enig i at det bør settes vilkår om at det i forbindelse med detaljplanbehandlingen utføres supplerende kartlegginger av naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks, samt rødlistede karplanter, moser, lav og sopp, langs ev. sommer-/barmarkstransport opp til og rundt Guorgápmir og for anleggsplassen ved Guorgápmir. Departementet mener at de samme hensynene også gjør seg gjeldende for områdene mellom Stuorrabovdnajeaggi (lokalitetsnummer 60 og 61 i konsekvensutredningen) og nye Lebesby transformatorstasjon, hvor ledningen vil krysse flere sårbare myrområder, og tilrår at det settes vilkår i tråd med dette.

Departementet stiller seg bak NVEs vurderinger av konsekvensene som tiltaket vil ha for naturtyper og vegetasjon, og at virkningene for naturmangfoldet generelt sett vil være lavere ved at traseene går parallelt med eksisterende 132 kV-ledning framfor spredt gjennom området.

4.5.2.7 Ny Lebesby transformatorstasjon

NVE viser i innstillingen til at det ikke er registrert verdifulle naturtyper i områdene for ny transformatorstasjon i Landersfjord (Lebesby A) eller Adamsfjorddalen (Lebesby B).

Valg av Lebesby B vil også innebære at de to 132 kV-kraftledningene som i dag går fra Varangerbotn og Tana bru transformatorstasjoner til Adamselv transformatorstasjon må legges om slik at disse to ledningene går direkte inn til nye Lebesby B fra Uhca Sopmir. I utredningen framgår det at bare deler av strekningen for omlegging av 132 kV-ledningene er kartlagt. Ut ifra flyfoto, mener NVE at det er potensial for naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks og rødlistede landformer fra Lebesby B til Uhca Sopmir. NVE mener derfor at det bør stilles vilkår om at Statnett utfører en supplerende kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks, og rødlistede landformer, karplanter, moser, lav og sopp. NVE anbefaler at det stilles samme vilkår for den supplerende kartleggingen og detaljplanleggingen som gjort for Adamsfjorddalen. Kartlegging i detaljplanfasen vil etter NVEs syn være tilstrekkelig i denne sammenheng.

Konsekvensutredningen rangerer alternativene likt med liten negativ konsekvens på grunn av arealbeslagene. NVE vurderer likevel at stasjonsalternativet i Landersfjord (Lebesby A) i større grad samler tekniske inngrep, og at dette er en bedre løsning for naturmangfoldet samlet sett.

Departementet er enig i at begge plasseringsalternativene for transformatorstasjonen vil ha liten negativ konsekvens hva gjelder arealbeslag, men at plassering i Landersfjord i større grad samler tekniske inngrep. Departementet vurderer at Lebesby A er det beste alternativet av hensyn til naturtyper og vegetasjon. Ved valg av Lebesby A er det ikke behov for å stille vilkår om at Statnett utfører supplerende kartlegging i området fra Lebesby B til Uhca Sopmir.

4.5.3 Fugl

I anleggsfasen vil aktivitet og terrenginngrep kunne forstyrre fugl og annet dyreliv og medføre at fugl trekker bort fra områdene hvor aktiviteten foregår. Fuglearter som er sårbare for forstyrrelser vil kunne oppgi hekkingen dersom aktiviteten vedvarer. Fugle- og dyrearters yngletid vil generelt være en særlig sårbar periode. Forstyrrelser kan også føre til at rastende fugler ikke finner ro, og i langvarige kuldeperioder vil overvintrende fuglearter være ekstra sårbare. I driftsfasen er det hovedsakelig fugl som kan bli negativt påvirket gjennom fare for kollisjon med linene. Elektrokusjon er ikke en aktuell problemstilling for 420 kV ledninger, fordi avstanden mellom strømførende liner eller mellom de strømførende linene og master er så stor at strømgjennomgang ikke vil forekomme. Departementet viser for øvrig til NVEs innstilling pkt. 5.5.2.1.

4.5.3.1 Delstrekning Skaidi-Stabbursdalen

I Skaididalen er det registrert et mulig hekkeområde for lappsanger (EN) som i konsekvensutredningen er vurdert som *svært viktig*. Området er også omtalt i NVEs innstilling for 420 kV ledning Skaidi–Hammerfest. NVE har vurdert behovet for avbøtende tiltak for arten ut ifra at den trolig vil være sårbar for forstyrrelser i hekkeperioden. Lappsangeren har få reproduktive individer i Norge, og NVE mener det derfor er viktig å hensynta eventuell hekking.

For å unngå ødelagt eller redusert hekking, anbefaler NVE å stanse anleggsarbeidene i hekkeperioden, dvs. juni til august, dersom lappsanger forsøker å hekke i området. Det kan likevel være problematisk å gjennomføre et slikt avbøtende tiltak, ettersom anleggsarbeidet også bør stanses når reinen flyttes til og fra barmarksbeitene vår og høst, og dette til sammen medfører et opphold i anleggsarbeidet fra april til september. Siden det kun foreligger én observasjon av arten,

og den stammer fra 2018, mener NVE det ikke er forsvarlig av hensyn til prosjektets framdrift å sette et generelt vilkår om stans i anleggsarbeid under lappsangerens hekkeperiode.

NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett ved bruk av fagkyndig kompetanse undersøker om det er syngende hanner i området i den enkelte anleggssesongen. En slik undersøkelse bør ifølge NVEs innstilling foregå i perioden 15. juni til 1. juli. Dersom syngende hanner blir observert i området, bør anleggsaktiviteten tilpasses for å hensynta hekkingen dette året. NVE anbefaler derfor at det settes vilkår om at Statnett i en detaljplan foreslår et undersøkelsesopplegg for å fastslå hekkforsøk av lappsanger og hvordan anleggsarbeidet kan tilpasses hekkeperioden.

De høyereliggende fjellområdene som blir berørt av den nye 420 kV-ledningen er i konsekvensutredningen beskrevet som i praksis sammenhengende villmarksområder uten andre inngrep enn dagens kraftledning. Området er viktig for arter som er arealkrevende og som er sensitive for menneskelige forstyrrelser. Av fugl finnes jaktfalk (VU), snøugle (CR) (mer sporadisk) og vanlige arter som alle hekker i og/eller trekker gjennom området. I forbindelse med feltarbeidet for konsekvensutredningen i 2018 ble det i fjellområdene mellom Skaidi og Stabbursdalen registrert en variert fauna av vann-/våtmarks- og fjellfugler, med rødlistearter som blant annet havelle (NT), svartand (VU), jaktfalk og lappsanger, samt både lirype og fjellrype.

I konsekvensutredningen er det avgrenset et sannsynlig hekkeområde for havelle, fjelljo og storlom ved Rivotjávri ca. 1 kilometer øst for ledningstraseen. Gilbavárri–Gåradakvannet er registrert som et viktig funksjonsområde for storfugl. Storlom og storfugl er arter som generelt sett har stor sannsynlighet for å kollidere med liner.

Med ny ledning vil det gå liner i flere høydenivåer på denne strekningen enn det som er tilfellet i dag. Både utredningen og NVE vurderer at en ny ledning vil gi noe økt kollisjonsfare for fugl. NVE vurderer likevel parallellføring som et bedre alternativ enn ledninger som bygges i større avstand fra hverandre. Dersom ledningen bygges i større avstand fra eksisterende, vil ledningene samlet sett kunne berøre flere funksjonsområder. Dette vil kreve at fuglene må gjøre flere unnamanøvreringer. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse vurderer behov for merking av ledningen med fugleavvisere på strekningen, særlig der den krysser Skaidejohka og nær/over våtmarksområder. En plan for merking skal framlegges i detaljplanen.

Den kartlagte lokaliteten Rivotjávri ligger i noe avstand fra ledningen. NVE anbefaler derfor ikke at linene merkes med fugleavvisere på denne strekningen. Den nye ledningen vil etter NVEs vurdering også ligge i tilstrekkelig avstand fra traseen og planlagte transportruter til at det ikke er behov for restriksjoner på støyende anleggsarbeider i hekketiden.

Ledningen vil gi et arealbeslag innenfor delområdet Gilbavárri–Gåradakvannet, men på yttersiden av eksisterende ledning helt i utkanten av området. I konsekvensutredningen er konsekvensen vurdert som *ubetydelig*. Det gjenværende området er stort. Både utredningen og NVE vurderer at virkningen må antas å bli begrenset. Statnett planlegger anleggstransport langs eksisterende scooter- og barmarksløyper gjennom området. Arbeider i hekketiden kan forstyrre storfugl og bidra til redusert reproduksjon i en begrenset periode. Bestanden av storfugl er imidlertid karakterisert som livskraftig og kan tåle en eventuell reduksjon i reproduksjon i en begrenset periode.

Ved saksforberedelsen har Naturvernforbundet i Finnmark krevd kartlegging av blant annet snøugle. NVE påpeker i innstillingen at snøugle bruker store arealer og hekker kun i år med store smågnagerforekomster. De er derfor vanskelige å kartlegge i konsesjonsprosesser. NVE har i stedet bedt Miljødirektoratet om oppdatert informasjon om kjente hekkelokaliteter for snøugle. NVE opplyser i innstillingen om at ingen lokaliteter ligger nær ledningen på denne strekningen. NVE mener derfor det ikke er grunnlag til å stille vilkår av hensyn til snøugle i saken.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at parallellføring av liner av hensyn til fugl er et bedre alternativ enn ledninger som bygges i større avstand fra hverandre. Departementet er enig i at det på denne strekningen er viktig at Statnett tar hensyn til ev. hekking av lappsanger øst for Skaidi transformatorstasjon. Departementet er samtidig enig i at det ikke er hensiktsmessig, basert på kunnskapsgrunnlaget i saken, å sette et generelt vilkår om full anleggsstans under lappsangerens hekkeperiode. Departementet er enig med NVE i at et mindre inngripende tiltak er at Statnett i detaljplanen legger fram et undersøkelsesopplegg for å fastslå hekkeforsøk av lappsanger, samt tiltak for hvordan anleggsarbeidet kan tilpasses hekkeperioden.

Departementet er også enig med NVE i at Statnett må vurdere behovet for merking av ledningen med fugleavvisere på strekningen, særlig på strekningen mellom Skaidejohka og andre våtmarksområder på strekningen mellom Skaidi og Stabbursdalen, jf. anleggskonsesjonen vilkår 17. Forslag til tiltak og kostnaden for disse skal beskrives i detaljplanen.

4.5.3.2 Delstrekning Stabbursdalen

4.5.3.2.1 Dverggås

Der ledningen krysser Stabbursdalen berører den viktige funksjonsområder for dverggås. Dverggås er en av de mest truede artene i Norge, og er også internasjonalt truet. Den er også en av Norges ansvarsarter. På den norske rødlista har den status som kritisk truet (CR). Dverggås er i tillegg utnevnt som prioritert art, jf. naturmangfoldloven § 23, og har en egen forskrift som verner arten og dens leveområder. Forskrift om dverggås som prioritert art forbyr enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av dverggås, jf. § 3. I de økologiske funksjonsområdene for dverggås er bruk som tar hensyn til dverggåsas hekkeområder, myteområder og rasteområder tillatt, mens annen bruk ikke er tillatt, jf. § 4 annet ledd.

Ifølge Miljødirektoratet er det kun mellom 20–25 hekkende par igjen av arten i Europa, og disse hekker kun i Norge. Dverggåsa sine eneste gjenværende hekkeområder i Europa er inne på Finnmarksvidda. Fra rasteområdet på Valdakmyra ved Stabbursnes naturreservat i Porsanger foretar den daglige døgntrekk opp Stabbursdalen. I konsekvensutredningen er denne trekkruta vurdert å ha internasjonal verdi. Dette trekket foregår fra den ankommer Norge i midten av mai til ut i juni når hekkingen blir mer stabil. Deretter foretas jevnlig trekk gjennom sommeren til ut i august/september når fuglene igjen samles på Valdakmyra for å forberede seg til høsttrekket ned til overvintringsområdene i Hellas.

Trekket mellom hekkeområdene inne på Finnmarksvidda og beite- og rasteområdene på Valdakmyra krysser alle de omsøkte traséalternativene. Ifølge konsekvensutredningen går det også et mindre brukt trekk (anslagsvis 10 pst. av bestanden) sørover via Lakselv. Det er ikke kjent hvilken rute disse følger videre til hekkeplassene på vidda.

Dverggåsa har både en egen norsk og en internasjonal handlingsplan. Den internasjonale planen er nedfelt i arbeidet under konvensjonen om vern av trekkende arter (Bonnkonvensjonen). Den norske handlingsplanen beskriver en rekke tiltak som skal fremme overlevelsen og bidra til en økning av bestanden på sikt. I tiltaksplanen prioriteres tiltakene som vil ha størst betydning for arten, blant annet å sikre raste- og hekkeområdene mot forstyrrelser og tekniske inngrep. Et tiltakspunkt planen peker spesielt på er å beskytte hekkelokaliteter, rasteplasser og andre viktige funksjonsområder mot omdisponering eller fragmentering. I tiltaksplanen listes det opp en rekke nye aktuelle tiltak, herunder å fjerne kraftledninger som gir risiko for kollisjoner.

Miljødirektoratet har uttalt at et minimum av avbøtende tiltak er at både den nye og dagens ledninger som passerer Stabbursdalen legges som jordkabel. Miljødirektoratet mener også at man må utrede sjøkabel over Porsangerfjorden som et alternativ til luftledning. NVE var enig med Miljødirektoratet om at Statnett måtte utrede sjøkabel over Porsangerfjorden som et alternativ til den omsøkte luftledningen. NVE har i innstillingen vurdert at sjøkabel ikke er et godt alternativ til en ledning på land forbi Stabbursneset, og har bedt Statnett om å foreslå en løsning som spesielt kan ivareta hensyn til dverggåsa ved Stabbursneset. Statnett har derfor i tilleggssøknad av 12. juni 2023 søkt om en løsning som innebærer et traséalternativ som trolig vil ivareta dverggås bedre ved at det er større avstand til Valdakmyra (trasé 1.10), samt at eksisterende 132 kV-kraftledning kables og den nye 420 kV-ledningen gjenbruker denne traseen (trasé 1.9). I tillegg kables topplinene til den nye 420 kV-ledningen.

NVE har i innstillingen vurdert løsningen hvor tre av dagens luftledninger erstattes med én ny ledning. Løsningene som NVE har vurdert i innstillingen innebærer kabling av dagens 22 kV-ledning fra sør for Valdakmyra og fram til Stabburselva, riving av 66 kV-ledningen på strekningen fra Lakselv transformatorstasjon til Ikkaldas, og kabling av 132 kV-ledningen og topplinen for den nye 420 kV-ledningen fra området ved Kunsajávri til Ikkaldas. NVE presiserer i innstillingen at Statnetts omsøkte tiltak på 66 kV-ledningen vil behandles av NVE i en framtidig sak, men NVE legger til grunn at denne ledningen vil forsvinne fra Stabbursdalen. NVE har også vurdert behovet for lave master i øvrige deler av Stabbursdalen.

NVE mener det vil være kritisk for dverggåsbestanden dersom selv ett eller få individer skulle kollidere med ledningen. Dette ble også påpekt av flere høringsinstanser ved NVEs saksforberedelse, blant annet av Miljødirektoratet og Birdlife Norge. NVE skriver derfor at det beste for dverggåsbestanden utvilsomt vil være at Stabbursdalen blir fri for kraftledninger, slik at kollisjonsrisikoen blir helt eliminert. Dersom den nye ledningen mellom Skaidi og Lebesby skulles bygges med spenningsnivå 132 kV, ville det blitt både billigere og teknisk enklere å kable, og samlet kostnad med å kable både dagens ledninger og den nye ville blitt langt lavere. NVE påpeker imidlertid at det ikke er mulig å bygge ledningen med lavere spenningsnivå enn 420 kV uten at vesentlige sider av hensikten med ledningen tapes. Etter NVEs syn er det heller ikke en god løsning å benytte sjøkabel for den nye 420 kV-ledningen.

Det er ifølge NVE teknisk mulig å legge 420 kV-ledningen som jordkabel. Kabling av denne ledningen vil fjerne den nye kollisjonsrisikoen for dverggås, men har mange andre ulemper. NVE viser til at det er mange påvirkningsfaktorer på dverggåsbestanden, både i Norge og internasjonalt. Det er ikke gitt at en så stor ekstrakostnad med å fjerne én mulig påvirkningsfaktor er mer rasjonelt enn å bruke midler på andre tiltak man vet har en positiv effekt. NVE påpeker at det fortsatt vil gå både en 132 kV-luftledning og en 22 kV-luftledning gjennom Stabbursdalen,

selv om den nye 420 kV-ledningen legges som kabel. Kostnaden ved heller å kable 132 kV-ledningen er av Statnett oppgitt til ca. 275 mill. kroner, inkl. en jordslutningsspole i Lakselv transformatorstasjon. Kabling av dagens 22 kV-ledning er aktuelt på en strekning på ca. 4 km sørover fra Stabburselva, som med Statnetts kostnadsestimat på 2-3 mill. kroner per km innebærer en kostnad på 8-12 mill. kroner.

Statnett har foreslått å bygge den nye luftledningen med lavere master over deler av Stabbursdalen for å redusere kollisjonsrisikoen ved at høyden på ledningen vil ligge nærmere høyden på dagens 132 kV-ledning. Strekingen som er foreslått er kryssingen av bekkedalen sør for Njallavárri, valgt på grunnlag av at NINA-undersøkelsen fra 2022 viser dverggåstrekk forbi dette området. NVE peker i innstillingen på at undersøkelsen er basert på en kort feltperiode og få individer, og mener man må ta høyde for at dverggås bruker mer enn denne korridoren på noen hundre meters bredde.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at det er positivt for landskapsvernområdet at det gjøres tiltak for å senke høyden på mastene. De påpeker imidlertid at flere mastepunkt ikke nødvendigvis blir så lave som ønsket, og at det ikke er en garanti for at de nye mastene kun blir fire meter høyere enn dagens master. Fire meter vurderes fortsatt som en betydelig høydeforskjell fra dagens ledninger. Lavere master fører også til et økt antall master, som etter nasjonalparkstyrets mening generelt også er negativt. Disse mastene har ifølge nasjonalparkstyret også et betydelig større fotavtrykk per mastepunkt sammenlignet med master for 132 kV-ledning. Nasjonalparkstyret viser til at dagens 132 kV- og 66 kV-luftledninger til sammen har 41 mastepunkter innenfor landskapsvernområdet, og at det vil bli mellom 26 og 39 master med en ny 420 kV-ledning som følger trasé 1.10 gjennom landskapsvernområdet. Nasjonalparkstyret mener at lavere master vil gjøre at effekten av coronastøy og elektromagnetiske felt kommer nærmere bakkenivå, og dermed bidrar til å øke den negative påvirkningen lokalt. Styret mener dette kan gi en større unnvikelseeffekt av ledningen, for dyr, fugl og mennesker.

Etter NVEs vurdering er, alle hensyn tatt i betraktning, den beste løsningen for kryssing av Stabbursdalen å benytte lave master på denne strekingen. Statnett har i søknaden oppgitt at merkostnaden for å bygge lave master gjennom hele Stabbursdalen er på 120-160 mill. kroner. Dette betyr en pris pr. km på 13-18 mill. kroner, ettersom det må bygges flere master. Selv om tiltaket er kostbart, tilrår NVE likevel at det bør gjennomføres over en lengre strekning enn det Statnett selv har foreslått.

Av de løsningene som er vurdert i innstillingen mener NVE at å kable/fjerne alle dagens ledninger i Stabbursdalen, i kombinasjon med at den nye 420 kV-ledningen bygges med lavere master på hele eller deler av strekingen og uten toppliner, vil føre til at kollisjonsrisikoen for dverggås reduseres betydelig sammenlignet med om ledningen bygges uten disse tiltakene. NVE mener kabling av dagens 132 kV-ledning bør prioriteres foran bygging med lave master, da kabling vil fjerne en av kollisjonsrisikoene fullstendig. Lave master vil etter NVEs vurdering trolig redusere kollisjonsrisiko, men effekten av dette tiltaket vurderes samtidig som noe mer usikker. NVE vurderer derfor at lave master heller bør prioriteres på strekingen som går på tvers av den korteste ruten mellom Valdakmyra og hekkeområdene på Finnmarksvidda, men at det bør inkludere hele strekingen fra og med kryssingen av Stabburselva og fram til Kunsajávri. I tillegg mener NVE at den nye ledningens faseliner bør utstyres med fugleavvisere, og at merking bør

gjøres gjennom hele Stabbursdalen. En ny ledning vil også få tykkere og mer synlige liner, som også kan redusere kollisjonsrisiko. NVE poengterer at det er viktig at Statnett overvåker tilstanden til markørene jevnlig og skifter de markørene som av ulike grunner ikke lenger fungerer. NVE anbefaler at Statnett i detaljplanen må beskrive tilsyn og vedlikehold av markørene.

NVE anbefaler videre at det stilles vilkår om at Statnett i størst mulig grad skal forebygge at fugler kolliderer med barduner. For å redusere risikoen for dette, mener NVE det bør stilles vilkår om at Statnett vurderer bruk av mastetyper som ikke krever utvendig bardunering, eventuell merking av barduner med fugleavvisere, og beskriver dette nærmere i en detaljplan. NVE mener også at det bør gjøres avbøtende tiltak for å redusere faren for kollisjon med ledningen sør for Lakselv. NVE mener det bør stilles vilkår om at Statnett vurderer og beskriver muligheten for å bygge ny ledning med liner i samme plan som den eksisterende 132 kV-ledningen fra der den dreier østover fra vinkelpunktet nord for Ekornbakken, over Lakselva og fram til E6, og begrunne det dersom det ikke er et gjennomførbart tiltak i dette området. Østover fra E6 forankres ledningen i større grad inn mot en høyere terrengformasjon. NVE mener videre at det bør stilles vilkår om at Statnett skal merke topplinen på den nye 420 kV-ledningen med fugleavvisere på denne strekningen. Statnett skal videre vurdere behovet for merking fra Ekornbakken og nordover langs Lakselva på bakgrunn av en fagkyndig vurdering av om dverggåsa kan trekke vestover mot hekkeområdene før området ved Ekornbakken. Statnett skal framlegge et forslag til merking på denne strekningen. Dersom ledningene ikke bygges i samme plan på strekningen, mener NVE det bør stilles vilkår om at dagens 132 kV-ledning også må merkes med fugleavvisere på samme strekning. Planen for merking må framlegges i detaljplanen.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at fugleavvisere er et «graverende» tiltak med tanke på ivaretagelse av landskapsvernområdet. Fugleavvisere skal være synlige med farge og bevegelige deler og kan også fungere avvisende på flere andre arter som oppholder seg i landskapsvernområdet. Nasjonalparkstyret mener tiltaket med fugleavvisere vil gi interessekonflikt mellom de forskjellige verneforskriftene man bør ivareta i Stabbursdalen og på Stabbursnes.

NVE vurderer i innstillingen at det ikke kan utelukkes at dverggåsa velger en annen trasé gjennom Stabbursdalen dersom det er andre vær- og vindforhold enn det var under studieperioden. I tillegg poengterer NVE at radaren ikke fanget opp eventuelle individer som fløy under 50 m over bakken forbi trasé 1.10. NVE mener derfor det er vanskelig å vurdere om individer som krysser denne kan være kollisjonsutsatt. Gitt dagens kritisk lave antall individer av dverggås, mener NVE at det er viktig å ta høyde for denne usikkerheten ved vurderingen av tiltak for å hensynta bestanden. Av hensyn til dverggåsbestanden vurderer derfor NVE trasé 1.10 som den beste.

NVE vurderer at man i stor grad kan begrense skadene gjennom de løsningene som er valgt, men ikke kan være helt sikker på at den valgte løsningen gjør at dverggås ikke kolliderer med den nye ledningen og omkommer. NVE mener derfor at det kan være aktuelt å pålegge kompenserende tiltak for å avbøte ev. skadevirkninger på dverggåsbestanden som ledningen kan medføre. NVE anbefaler at det stilles krav om at Statnett betaler inn en sum til kompenserende tiltak for dverggås, og at disse midlene innbetales til arbeidet som utføres gjennom handlingsplanen for dverggås som i dag styres og finansieres av Miljødirektoratet. NVE foreslår at beløpet fastsettes til 10,5 mill. kroner, og at dette betales som et engangsbeløp.

Siden NVE mener det, til tross for gjennomførte avbøtende og kompenserende tiltak, ikke kan garanteres at dverggås ikke vil kollidere med den nye ledningen, kan bygging av den nye ledningen være i strid med forskrift om dverggås som prioritert art § 3. NVE viser til at Statnett må søke Miljødirektoratet om dispensasjon, jf. forskriften § 8.

4.5.3.2.2 Andre fuglearter

Myrene Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Mádirjeaggi er i konsekvensutredningen registrert som hekkeområde for en rekke arter av våtmarksfugl. En stor del av området er tidligere foreslått vernet som naturreservat. Her er det registrert arter som storspove (EN), småspove (NT), rødstilk (NT), heilo (NT) og trolig stjertand (VU) i tillegg til ikke-rødlistede arter av sniper og ender. Av spurve- og trostefugler er det påvist blant annet lappspurv (EN), sanglerke (NT) og sivspurv. De fleste er registrert hekkende, men de fleste av registreringene i Naturbase/Artskart er gamle (fra 1990-tallet), og det foreligger få registreringer i Artsobservasjoner fra de siste ti årene. I konsekvensutredningen vises det til at vipe (CR) og en sårbar vadefugl (VU) tidligere var vanlige her, men at det ikke kan utelukkes at disse har forsvunnet som følge av betydelig bestandsnedgang i Norge. Artskart viser flere registreringer av disse artene etter år 2000 langs fjorden utenfor Stabbursdalen og langs nedre del av Stabburselva. NVE legger til grunn at området er egnet og har potensial for at artene kan hekke her. Området er vurdert som svært viktig i konsekvensutredningen. Det er også indikasjon på at dvergfalk har hekket her.

Funksjonsområdet Gealbotjávri/Bajit er registrert som et viktig hekkeområde for horndykker (VU) og hekke- eller rasteområde for storlom. Konsekvensutredningen trekker fram berghamrene vest for Stabbursneset som viktige hekkeplasser for rovfugl som bruker myrområdene nedenfor og våtmarksområdene langs Porsangerfjorden til næringssøk. Stabbursdalen har derfor funksjon både som næringsområde og trekkorridor til næringsområder. Innsynsløsningen for skjermede arter viser kun eldre registreringer av hekkeaktivitet for kollisjonsutsatte, men ikke rødlistede rovfuglarter her. For øvrig er en sårbar og fåtallig rovfugl (LC) registrert hekkende i Stabbursdalen. Kunsajávri ble i forbindelse med feltarbeidet for konsekvensutredningen i 2016 registrert som mulig hekkeområde for storlom. Arten ble påvist, men ikke bekreftet hekkende.

Stabbursdalen er i konsekvensutredningen også pekt på som en svært viktig trekkroute for vannfugl, som andefugl og vadere, mellom våtmarksområdene ved Porsangerfjorden og hekkeområdene inne på Finnmarksvidda. De grunne fjordområdene utenfor Stabbursdalen er blant Norges viktigste våtmarksområder for fugl, og i konsekvensutredningen er det registrert flere viktige funksjonsområder. Området brukes både for rasting under trekket, som fjærfellingsområde og overvintringsområde for ulike arter. Spesielt er området kjent for det høye antallet polarsnipe under trekket, og for den svært fåtallige dverggåsa. Noen av de mest verdifulle områdene ligger innenfor Stabbursnes naturreservat, som også har status som Ramsar-område.

Mange av artene som hekker her eller trekker ned mellom Stabbursdalen /omkringliggende områder og fjorden er utsatt for kollisjoner ettersom de har dårlig manøvreringsevne i luften. Dette gjelder blant annet for en del ender, gjess og vadere. Rødlistede arter som tundrasædgås (VU), svartand (VU) og taigasædgås (EN) flyr gjennom Stabbursdalen og passerer eksisterende ledninger på veien. I tillegg kan det nevnes at arter som vipe (CR), svarthalespove (CR), storspove (EN), stjertand (VU), havelle (NT), horndykker (VU), småspove (NT) og rødstilk (NT) er registrert hekkende eller sannsynligvis hekkende enten i områdene rundt ledningstraseen eller

lengre opp i Stabbursdalen. Disse vil kunne krysse ledningstraseen i varierende grad gjennom hekkeseongen. Enkelte har i tillegg nord-sørgående trekk gjennom dalen.

Lenger inne i Stabbursdalen enn området som blir direkte berørt av den nye ledningen finnes et viktig funksjonsområde for blant annet storfugl og et svært viktig funksjonsområde for andefugl langs Stabburselva. Her finnes en rekke skogstilknyttete arter og våtmarksfugl som sniper og smålom.

Artskart viser mulige reproduksjonsområder for sandsvale (VU) langs Stabburselva både opp- og nedstrøms E6. Sandsvale hekker i kolonier stort sett i elvekanter, sandtak og veiskjæringer, der den graver seg hulganger for reir. Jordkabeltraseen er skissert utenfor de registrerte områdene. NVE vurderer at elvebreddene på selve krysningspunktet er flate og lite typisk som hekkeområde for arten som foretrekker loddrette sandflater som hindrer adgang for rovdyr. Selv om det uten feltkartlegging ikke helt kan utelukkes at det finnes reir her, mener NVE at dette neppe utgjør en viktig del av et hekkeområde. Arten er registrert næringssøkende lenger oppstrøms langs Stabburselva, uten at det er konstatert hekkeområder.

Uavhengig av traséalternativ vil ledningen utgjøre et hinder og en kollisjonsrisiko for ulike arter, avhengig av vær- og siktforhold. En ny luftledning gjennom Stabbursdalen uten kabling av eksisterende ledning/ledninger vil øke kollisjonsfaren også for øvrige kollisjonsutsatte arter (øvrige fugler enn dverggås). NVE vurderer imidlertid at Statnetts foreslåtte tiltak, forutsatt bruk av riktig type fugleavvisere, kan redusere antall fuglekollisjoner i Stabbursdalen kraftig sammenlignet med i dag. Dette til tross for at mastene i denne vurderingen var forutsatt høyere enn mastene på dagens 132 kV-ledning. NVEs vurdering forutsetter at også 66 kV-ledningen fjernes.

Trasé 1.9, som bygges langs eksisterende 132 kV-trase, vil krysse Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Mádirjeaggi og Gealbotjávri/Bajit. Disse er hekke- og leveområder for en rekke både rødlistede og vanlige arter. Ledningen vil også gå i området hvor det trekker rovfugl fram og tilbake fra berghamrene vest for myrområdene og til myrene og Porsangerfjorden på jakt. Mastepunkter og kjørespor langs traseen vil trolig gi noe habitatødeleggelse på de verneverdige myrene, og linene vil utgjøre en kollisjonsrisiko for hekkefugl her og eventuell rovfugl som jakter her og langs fjorden. NVE mener ledningen må merkes med fugleavvisere også på strekningen over myrområdene, noe som ivaretas av foreslåtte vilkår for dverggås. Trasé 1.7/1.8 går noe lenger i ytterkant av myrområdene enn trasé 1.9 og er etter NVEs vurdering sannsynligvis noe mindre konfliktfylt for fugl i dette delområdet. NVE viser til deres anbefaling om å stille vilkår om at Statnett skal unngå inngrep i myr, herunder vurdere traséjusteringen i detaljplanen.

Alle alternativene kan utgjøre en risiko for tundrasædgås og andre arter som trekker gjennom Stabbursdalen. Som for dverggås, er det imidlertid grunn til å tro at en ledning som går i større avstand fra våtmarksområdene langs fjorden kan utgjøre en mindre risiko enn en som går svært nær områdene. Sør for Stabburselva legges det derfor til grunn at traséalternativene 1.9/1.11 og 1.10 utgjør en lavere kollisjonsrisiko enn trasé 1.7/1.8. Alle løsninger innebærer luftledning forbi Kunsajávri som er et mulig hekkeområde for storlom. NVE legger til grunn at merking med fugleavvisere for dverggås og andre arter også vil redusere kollisjonsfaren for storlom i dette området. NVE mener på bakgrunn av dette at trasé 1.9/1.11 og 1.10 samlet sett er de minst konfliktfylte for fugl.

Når det gjelder kabling av dagens 132 kV-ledning, mener NVE at en trasé som i hovedsak går langs E6 framfor dagens 132 kV-ledning er å foretrekke, da denne vil gi mindre inngrep i de overnevnte funksjonsområdene.

På to steder, ved Gáljagohppi nord for Stabburselva og Valdakmyra sør for elva, går traseen nær vernegrensen for Stabbursnes naturreservat. NVE konstaterer at traseen her går parallelt med E6, og på motsatt side av denne i forhold til verneområdet. NVE forventer at virkningene for fugl innenfor reservatet vil være små etter anleggsperioden.

Kabling langs E6 innebærer også kryssing av elva nær et mulig hekkeområde for sandsvaler, og det er usikkert om arten også kan hekke lenger oppstrøms i Stabburselva. NVE mener det er liten risiko for at kabling i bru kan påvirke hekkeområdene og for at traseen som skissert for kryssing nedstrøms brua vil påvirke en eventuell bestand her. Dersom kryssingen skal skje med graving, mener NVE det må stilles vilkår om at Statnett skal planlegge traseen slik at den ikke gir inngrep i potensielt hekkeområde for sandsvale eller indirekte kan skade reirganger som følge av rystelser. NVE mener Statnett må ta tilsvarende hensyn ved planlegging av mastepunkter og anleggsarbeider ved kryssing med luftledning lenger opp i Stabburselva dersom sandsvale hekker her. NVE mener det må sikres at anleggsområder, uavhengig av hvordan kryssingene utføres, ikke planlegges innenfor eventuelle hekkeområder. NVE anbefaler derfor at avgrensning av mulige hekkeområder som kan bli berørt må vurderes av fagkyndig kompetanse i felt og framgå av detaljplanen.

NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett skal unngå terrengtransport, helikopter-/droneflyging, sprengning og bakkearbeid i/nær myrkomplekset og innsjøene som utgjør delområdene 4 og 5 (Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Máđirjeaggi og Gealbotjávri/Bajit) i hekkesesongen (primært i perioden mai–august). NVE mener Statnett må gjøre en nærmere vurdering av størrelsen på restriksjonssonen i samråd med relevant faglig kompetanse. Dersom Statnett mener det er nødvendig å utføre arbeider i restriksjonssonen i hekketiden, f.eks. dersom det i tillegg framkommer behov for en restriksjonsperiode også for reindrift som samlet sett gjør det vanskelig å utføre nødvendige arbeider i området, må dette begrunnes i en detaljplan. Avbøtende tiltak skal i det tilfellet vurderes i samråd med fagkyndig kompetanse.

NVE konstaterer at det finnes mange artsregistreringer og etter all sannsynlighet funksjonsområder for fugl i Stabbursdalen som ikke er kartlagt i forbindelse med konsekvensutredningen, men som trolig bør hensyntas i anleggsgjennomføringen. NVE mener at det må stilles tilsvarende vilkår for disse områdene som beskrevet for delområdene Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Máđirjeaggi og Gealbotjávri/Bajit. Statnett må gjøre en nærmere vurdering og utarbeide et forslag til hvilke områder dette er aktuelt for i samråd med fagkyndig kompetanse. Vurderingen skal bygge på foreliggende informasjon og kontakt med lokalkjente, og må inkludere eventuelle hekkeplasser for sårbar og fåtallig rovfugl, Kunsajávri, samt områdene ved Gáljagohppi nord for Stabburselva og Valdakmyra sør for elva hvor traseen for 132 kV-ledningen går nær grensen for naturreservatet.

4.5.3.2.3 Departementets vurdering

Departementet er enig i at den beste løsningen av hensyn til fugl isolert sett vil være kabling av den nye 420 kV-ledningen gjennom hele Stabbursdalen sammen med kabling av eksisterende nett. Departementet viser imidlertid til vurderingen lenger oppe om hvorfor det totalt sett ikke er

tilrådelig, og hvorfor det dermed heller ikke har blitt pålagt ytterligere utredning av dette alternativet. Departementet viser også til at alternativet med å legge den nye 420 kV-ledningen som en sjøkabel rundt Stabbursnes naturreservat ikke er en tilrådelig løsning. Departementet viser for øvrig til at dersom 420 kV-ledningen legges som et kabelalternativ, vil det neppe være grunnlag for å kable eksisterende luftledninger gjennom Stabbursdalen (132 kV og 22 kV).

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at trasé 1.9/1.11 nord for Stabburselva er de minst konfliktfylte traseene av hensyn til fugl.

Departementet viser til at det i notatet *Kraftledningsmarkører/fugleavvisere og deres effekt mtp å redusere omfanget av fuglekollisjoner* (vedlegg 4 til Statnetts tilleggssøknad), er gitt nærmere vurdering av ulike påvirkningsfaktorer knyttet til den nye 420 kV-luftledningen gjennom Stabbursdalen, sett opp mot dagens situasjon (nullalternativet). Her framkommer det at traséalternativene 1.7/1.8, 1.9 og 1.10 vurderes til å medføre noe forbedring sammenlignet med nullalternativet mht. antall kraftledninger, vertikal separasjon av kablene, antall kabler og diameteren på faselederne. Merking av kablene antas å medføre betydelig forbedring i forhold til nullalternativet. Høyden på den nye 420 kV-ledningen antas å føre til noe forverring, uavhengig av trasévalg. Det som skiller rangeringen av de ulike traséalternativene er avstanden fra Valdakmyra, hvor størst mulig avstand vurderes som en fordel. Trasé 1.10 antas å gi noe forbedring sammenlignet med nullalternativet og er derfor rangert høyest. I notatet vurderes det at de foreslåtte tiltakene vil kunne medføre en betydelig reduksjon i kollisjonsrisikoen for fugl, opp mot 80-90 pst. sammenlignet med dagens situasjon, forutsatt bruk av riktig type markør. Tiltakene vil imidlertid ikke eliminere kollisjonsrisikoen helt.

Departementet mener traséalternativ 1.10 sør for Stabburselva, i kombinasjon med avbøtende tiltak, er det omsøkte traséalternativet som samlet sett vil ha minst negative virkninger av hensyn til fugl. Departementet mener traséalternativ 1.10 i større grad tar hensyn til den usikkerheten som foreligger med tanke på hvilken rute dverggåsa vil velge ved gjennomflygning.

Departementet er også enig med NVE i at kabling av dagens 132 kV-ledning vil være et positivt avbøtende tiltak av hensyn til fugl. Departementet viser videre til at kabling av topplinen til den nye 420 kV-ledningen vil føre til at kablene blir lavere enn en standard 420 kV-ledning med toppline. Selv om effekten av å kable topplinen til den nye 420 kV-ledningen ikke vil være positiv sammenlignet med nullalternativet, regnes kabling av topplinen som et avbøtende tiltak av hensyn til fugl sammenlignet med en standard 420 kV-ledning. For å redusere arealinngrepet kablingen vil medføre, tilrår departementet at det settes vilkår om at topplinen for den nye 420 kV-ledningen skal kables i samme grøft som 132 kV-ledningen på strekningen Ikkaldas-Kunsajávri.

Departementet viser videre til at den omsøkte løsningen også innebærer at dagens 22 kV-ledning kan kables på strekningen fra Stabbursdalen (nord) til sør for Valdakmyra. Dette vil medføre en ytterligere reduksjon i antall luftledninger som går gjennom området, og departementet er enig i at dette er positivt av hensyn til fugl. Ettersom 22 kV-ledningen tilhører Area Nett og ikke Statnett, mener departementet det ikke kan settes vilkår om at Statnett selv skal kable ledningen.

Departementet er imidlertid enig med NVE i at det kan settes vilkår om at Statnett skal dekke kostnadene for kabling på en nærmere bestemt strekning. Departementet viser til at dagens 22 kV-luftledning skal kables i medhold av områdekonsesjonen. Den eksakte strekningen for kabling av 22 kV-ledningen bestemmes derfor ikke med dette konsesjonsvedtaket. Departementet viser til

Statsforvalterens høringsinnspill til NVEs innstilling om at 22 kV-ledningen av hensyn til dverggås bør kables «fra der dagens 22 kV kraftledning møter ny kablet 132 kV jordkabel ved Bevkop/Beavgohppi [...] til ca. 170 meter sør for transformatorstasjonen (i sørenden av naturreservatet)». Departementet er enig i at konsesjonen bør åpne opp for kabling av 22 kV-ledningen av hensyn til dverggås. Departementet vurderer at anleggskonsesjonens vilkår om at Statnett skal dekke Area Netts kostnader for kabling av 22 kV-ledningen derfor bør gjenspeile at det kan bli aktuelt å kable 22 kV-ledningen helt fra Bevkop til sørenden av Stabbursnes naturreservat. Den endelige detaljprosjekteringen må imidlertid gjøres av Area Nett. Departementet forutsetter at Area Nett i medhold av områdekonsesjonens foreleggingsvilkår vil forelegge det endelige kablingsforslaget for blant annet Statsforvalteren før bygging igangsettes.

Departementet viser også til at det omsøkte tiltaket legger til rette for at den eksisterende 66 kV-ledningen gjennom Stabbursdalen saneres/rives. Departementet viser til at dette tiltaket må omsøkes etter energiloven, og vil behandles av NVE i en framtidig sak. Departementet konstaterer imidlertid at en ny 420 kV ledning legger til rette for riving av eksisterende 66 kV-ledning, og at dette vil være et ytterligere positivt tiltak av hensyn til fugl. Slik saken er opplyst for departementet, vil den nye 420 kV-ledningen Skaidi-Lebesby gi behov for å sanere dagens 66 kV-luftledning fra Ikkaldas (nord for Stabbursdalen) til Lakselv transformatorstasjon for å gi plass til en ny 420 kV kraftledning. Departementet legger dette til grunn og forutsetter at saneringen av ledningen på strekningen behandles endelig av NVE i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden om ny 132 kV-ledning Skaidi-Smørfjord.

Departementet vurderer at bygging med lave master er et annet tiltak som også vil kunne ha avbøtende effekt av hensyn til fugl. Som NVE har vist til, er bygging med lavere master et vesentlig fordyrende tiltak på 420 kV-ledningen. Departementet viser også til at bygging av den nye 420 kV-ledningen i trasé 1.10 medfører en lengre ledning, som i seg selv kan være kostnadsøkende. Departementet mener bygging med lave master på strekningen fra og med kryssingen av Stabburselva til Kunsajávri vil være et forsvarlig avbøtende tiltak av hensyn til fugl, men at det ikke er grunnlag for å pålegge Statnett å bygge med lave master på hele strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri. Departementet tilrår derfor at det settes vilkår i tråd med NVEs utkast til anleggskonsesjon.

Departementet er enig i NVEs vurdering av behovet for montering av fugleavvisere, jf. anleggskonsesjonen vilkår 17. Departementet stiller seg også bak NVEs vurdering av at Statnett ved detaljprosjekteringen må vurdere og beskrive muligheten for bruk av master som ikke krever utvendig bardunering i trekktruten for dverggås i Stabbursdalen og sør for Lakselv. Dersom det i detaljplanen ikke foreslås bruk av mastetyper som ikke krever utvendig bardunering, skal det i detaljplanen gis en vurdering av merknad av bardunene med fugleavvisere.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at det bør stilles vilkår om at Statnett bidrar med et engangsbeløp på 10,5 mill. kr til kompenserende tiltak for dverggås, og at disse midlene betales inn til arbeidet som utføres gjennom handlingsplanen for dverggås som i dag styres og finansieres av Miljødirektoratet. Departementet viser til at det har kommet inn høringsinnspill fra Stabbursdalen nasjonalparkstyre der det stilles spørsmål ved hvordan en slik kompensasjon kan forhindre kollisjoner. Departementet vurderer at arbeidet som er gjennomført gjennom handlingsplanen for dverggås er viktig, og at økonomiske tiltak kan bidra til en videre styrking av arbeidet. Statnett har ikke reist innvendinger mot et slikt vilkår.

Departementet viser for øvrig til NVEs anbefalte vilkår av hensyn til fugl. Når det gjelder vilkår 19 om begrensning på arbeider i anleggsfasen nær hekkeplasser, vurderer departementet at det er uklart om NVE har ment å pålegge Statnett en gjennomføring av nærmere kartlegging og restriksjoner i hekkeområder for sårbare arter i Stabbursdalen, Kunsajávri (delområde 9 i konsekvensutredningen), samt områdene ved Gáljagohppi og Valdakmyra der traseen for 132 kV-ledningen går nær grensen for Stabbursnes naturreservat. Departementet mener det heller bør framgå av vilkåret at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvordan arbeider i anleggs- og driftsfasen skal tilpasses hekketiden for fugl i områdene, herunder størrelsen på en eventuell restriksjonssone. Dersom det er nødvendig å utføre arbeider i områdene i hekkeperioden, skal dette begrunnes i detaljplanen. Som NVE har vist til i innstillingen, kan dette for eksempel tenkes der behov for restriksjonsperiode f.eks. av hensyn til reindrift samlet sett gjør det vanskelig å utføre nødvendige arbeider i området utenfor hekkeperioden.

4.5.3.3 Delstrekning Stabbursdalen-Lakselv

Konsekvensutredningen viser ingen funksjonsområder for fugl på strekningen. NVEs egne søk i sensitive artsdata viser imidlertid hekkelokaliteter for en sårbar og fåtallig rovfugl (LC) med aktivitet i 2021 i fjellområdet på strekningen mellom Stabbursdalen og Lakselv, og at jaktfalken blant annet jakter langs fjorden. På denne strekningen er det forutsatt at eksisterende 66 kV ledning rives, og situasjonen etter utbygging vil som før utbygging innebære to parallelle ledninger med ulike høydenivåer der den nye ledningen blir enda høyere og får tykkere og mer synlige liner enn eksisterende ledninger. Selv om arten er en god flyver, kan den under ugunstige værforhold og i en jaktsituasjon kollidere med ledningene. NVE vurderer derfor at det vil være noe kollisjonsfare i driftsfasen og anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett i en detaljplan framlegger forslag til hvilken/hvilke deler av denne strekningen som bør merkes med fugleavvisere for å redusere kollisjonsfaren nært reir. Vurderingen skal gjøres i samråd med fagkyndig kompetanse, og NVE kan på bakgrunn av dette stille vilkår om ytterligere merking i forbindelse med godkjenning av en detaljplan.

Støy/ferdsel i forbindelse med anleggsarbeid i hekketiden kan bidra til at hekking avbrytes, og NVE mener arten skal hensyntas dersom den hekker der. NVE anbefaler derfor at tilsvarende vilkår som beskrevet for delområdene Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Mádirjeaggi og Gealbotjávri/Bajit legges til grunn i hekkesesongen fra mars/april til og med august.

Departementet er enig i NVEs vurdering om merking med fugleavvisere i områder med hekkelokaliteter for rovfuglart på strekningen, og tilrår at det settes vilkår i anleggskonsesjon i tråd med anbefalingen.

Departementet er imidlertid ikke enig med NVEs vurdering om at det er nødvendig å sette vilkår om at det bør unngås støyende arbeider som kan påvirke fuglehekking i hekkelokaliteter for sårbare rovfugler på strekningen mellom Stabbursdalen og Lakselv i perioden fra mars/april til august. Departementet mener det ikke er grunnlag for å pålegge en såpass langvarig restriksjonsperiode i området, sett opp mot den aktuelle artens vurdering i Norsk rødliste for arter 2021.

4.5.3.4 Delstrekning Lakselv-Časkiljohka

Det går en trekkroute for dverggås fra Stabbursdalen og gjennom Lakselv/langs Lakselva. Denne trekkruta benyttes også av andre ande- og vadefugler som er kollisjonsutsatte. Vannene i området sør/sørøst for Lakselv sentrum er ifølge konsekvensutredningen hekkeplass og leveområder for flere arter lommer, ande- og vadefugler, og mange av disse forflytter seg mellom vannene på næringssøk. Utredningen beskriver området som et lokalt til regionalt viktig landskapsøkologisk funksjonsområde for våtmarksfugl. Porsvannan, Otervann og Store Holmvann (delområde 11) er registrert blant annet med storlom (trolig hekkende), tårnfalk, hornedykker (VU) og sjøorre (VU) i tillegg til at fjellvåk ble observert med hekkeatferd i forbindelse med feltarbeidet for konsekvensutredningen i 2016.

Et område nord/øst for Brennelva er registrert som viktig blant annet med arter som sædgås, storlom, smålom og lirype. Gåsa er ikke angitt med underart, men både tundrasædgås (VU) og taigasædgås (EN) er registrert i nærområdet i Artskart. Arten ble ikke registrert hekkende i dette tilfellet.

Både trasé 1.07 og 1.3 går parallelt med dagens ledning gjennom en stor del av området. Risikoen for kollisjoner vil øke særlig der ledningene krysser trekkruta gjennom Lakselv/langs Lakselva og sentralt gjennom Porsvannan, Otervann og Store Holmvann. Trasé 1.3 krysser i tillegg den nordlige delen av området nord/øst for Brennelva, mens trasé 1.07 går i ytterkant av området og mer parallelt med dagens ledning. NVE vurderer at trasé 1.07 gir noe mindre virkninger for fugl.

NVE anbefaler at det stilles vilkår om tiltak for å redusere kollisjonsfaren for arten ved kryssingen av Lakselva. Dette vil redusere kollisjonsfaren også for mange andre arter som trekker gjennom dalføret. NVE anbefaler også at det stilles vilkår om at topplinen for den nye 420 kV-ledningen merkes der den krysser delområde 11 (Porsvannan, Otervann og Store Holmvann), og om at Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse beskriver dette samt vurderer og beskriver behov for merking forbi/gjennom delområde 13 øst for Brennelva i detaljplanen. Det kan fastsettes nærmere vilkår for merking i detaljplanen.

For delområde 11 mener NVE at Statnett må ta hensyn til hekkende våtmarksfugl. NVE mener derfor at tilsvarende vilkår som beskrevet for delområdene Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Mádirjeaggi og Gealbotjávri/Bajit skal legges til grunn i hekkesesongen (1. mai til 31. august). NVE vurderer imidlertid at en restriksjonsperiode med start allerede fra mars av hensyn til fjellvåk i vesentlig større grad vil påvirke muligheten for anleggsgjennomføringen, og ikke kan forsvares ut ifra at denne arten ikke er rødlistet eller har en bestandsutvikling som tilsier at redusert hekkesuksess over ett år eller to vil ha virkninger for bestanden på sikt.

Ved Časkilvárri (delområde 14) er det i konsekvensutredningen registrert et sannsynlig hekkeområde for to sårbare fuglearter. Basert på Miljødirektoratets innsynsløsning for sensitive arter vurderer NVE at reirlokalitetene ligger så langt fra ledningen at anleggsgjennomføringen ikke vil forstyrre eventuell hekking, forutsatt at det ikke flys lavt med helikopter over lokalitetene i hekketiden. NVEs vurdering forutsetter at Statnett ikke legger opp til dette.

Under saksforberedelsen er det påpekt i en høringsuttalelse at det er en koloni sandsvale i Brennelvdalen. NVE konstaterer i innstillingen at sandvale er nevnt i konsekvensutredningen, men virkningene er ikke videre vurdert. Svaler er gode flygere og ikke spesielt utsatt for kollisjoner med kraftledninger. NVE forutsetter at Statnett planlegger for å unngå eller minimere

inngrep i kantsoner langs vassdrag. Dette inkluderer også at Statnett må planlegge for å unngå tiltak/arbeider som kan gi erosjon/utrasing av elvekanter, noe som etter NVEs vurdering skal være gjennomførbart langs disse to elvene. NVE mener basert på dette at den nye 420 kV-ledningen ikke vil gi en vesentlig påvirkning på sandsvale verken langs Lakselva eller Brennelva.

Departementet er enig i NVEs konklusjon om at trasé 1.07 vil gi noe mindre virkninger for fugl enn trasé 1.3.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at det stilles vilkår om merking av fugleavvisere på topplinen på den nye 420 kV-ledningen der den krysser delområde 11, jf. konsesjonsvilkår 17 første ledd. Videre er departementet enig i vurderingen av at Statnett også må vurdere og beskrive behov for merking forbi eller gjennom området mellom Brennelva og Čorgasjávri, jf. konsesjonsvilkår 17 annet ledd.

Departementet er videre enig med NVEs vurdering i at det ikke er grunnlag i saken for å pålegge en restriksjonsperiode fra mars til august av hensyn til hekkende fjellvåk. Departementet viser imidlertid til at det blant annet er observert horndykker og sjøorre i delområde 11, og at området er et viktig funksjonsområde. Departementet mener derfor det vil være tilstrekkelig å fastsette restriksjonsperiode fra 1. mai til 31. august, jf. konsesjonsvilkår 19 første ledd første kulepunkt. Departementet viser også til NVEs vurdering av at anleggsarbeidet ikke vil forstyrre ev. hekking ved Časkilvárri, forutsatt at Statnett ikke flyr lavt med helikopter over lokalitetene i hekkeperioden, samt til NVEs vurdering av påvirkning av sandsvaler i Brennelvdalen, og stiller seg bak disse.

4.5.3.5 Delstrekning Časkiljohka-Stuorraskaidi

På strekningen fra Časkiljohka til Stuorraskaidi vil ledningen gå parallelt med dagens ledning og krysse flere funksjonsområder for fugl kartlagt i forbindelse med konsekvensutredningen. Disse inkluderer Store Bjørndalen (delområde 15) og Guorgápmir (delområde 35) som begge er mulige hekkeområder for flere rovfuglarter og er vurdert som *lokalt viktige* i konsekvensutredningen. I utredningen framgår det ikke hvilke arter som menes å kunne være hekkende i delområde 35, ut over at de ikke var rødlistede på tidspunktet for konsekvensutredningen. Denne informasjonen har ifølge NVEs innstilling heller ikke kunnet framlegges av Statnett på forespørsel. NVE anbefaler at disse to lokalitetene undersøkes bedre for å konstatere hvilke arter som hekker her. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett som en del av detaljplanen kartlegger hvilke arter som hekker her og leverer en rapport til NVE. Statnett skal i detaljplanen vurdere og beskrive mulige restriksjoner på anleggsarbeider for å hensynta artene i hekkeperioden.

Ledningen vil videre krysse et våtmarksområde ved Čudejohka–Čuđenjoasjávrrit (delområde 34) øst for Børselva og et område på Stuorraskaidi (delområde 36). Begge områder er sannsynlige hekkeområder for blant annet en sårbar vadefugl (VU), rødstilk (NT), heilo (NT) og sniper, og er vurdert som *svært viktige*. De nevnte artene ble registrert under befaringen. Det ble også registrert jaktfalk (VU) på næringssøk ved delområde 36. Børselva er dessuten registrert som trekkroute for fugl på vårtrekk.

I utredningen er konsekvensene gjennomgående vurdert som små eller moderate. NVE konstaterer imidlertid at flere av de aktuelle artene er kollisjonsutsatte. NVE anbefaler derfor at det stilles vilkår om at topplinen merkes med fugleavvisere både der den krysser Store Bjørndalen,

Børselva, Čudejohka–Čuđenjoasjávrrit og Stuorraskaidi. NVE mener Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse også må vurdere behovet for merking med fugleavvisere langs ledningen gjennom lokaliteten Guorgápmir, og der den krysser øvrige vassdrag på strekningen. NVE anbefaler at forslag til merking skal beskrives i en detaljplan, og NVE kan ved godkjenning av detaljplan ev. stille vilkår om hvilke strekninger som skal merkes.

I utredningen er det også påpekt at eventuelle kjørespor i våtmarksområdet Čudejohka–Čuđenjoasjávrrit kan gi langsiktige virkninger for våtmarksfugl dersom grunnvannsspeilet senkes. Statnett har her skissert terrengtransport langs eksisterende barmarksløype i tillegg til at de vil ha adgang til å kjøre i ledningstraseen. NVE viser til det anbefalte vilkåret om at Statnett skal unngå mastepunkter i myr og annen våtmark, samt om gjenbruk av eksisterende kjørespor ved behov for sommertransport, noe NVE også legger til grunn for dette våtmarksområdet.

Med unntak av trekktruten langs Børselva, mener NVE at et godt avbøtende tiltak for fugl vil være restriksjoner på anleggsarbeider i hekketiden for alle de kartlagte lokalitetene. NVE mener samtidig at harde værforhold på vinteren i disse fjellområdene, samt at lokalitetene ligger langt fra vei, kan gjøre det vanskelig å legge mye av arbeidene til vinteren. I tillegg er områdene viktige for reindrift, noe som også kan gi behov for restriksjoner på anleggsperioden. NVE mener samtidig at Statnett i størst mulig grad skal ta hensyn til fugl i disse områdene. NVE mener derfor det bør stilles vilkår om at Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse i detaljplanen vurderer og beskriver muligheten for at det meste av støyende ferdsel og anleggsaktivitet i og nær disse lokalitetene legges utenom hekkeperioden, som for de fleste av de aktuelle artene i lokalitetene 34 og 36 er innenfor perioden mai til august, men for delområdene 15 og 35 kan spenne over et lengre tidsrom.

I innstillingen viser NVE til at Miljødirektoratet har opplyst om en hekkelokalitet for snøugle om lag én mil unna ledningstraseen og områder hvor det planlegges aktivitet i anleggsfasen. Siste kjente hekking der var på 1970-tallet. Snøugle kan kollidere med kraftledninger, og i utgangspunktet vil faren øke med ny ledning. Siden hekkelokaliteten ligger i god avstand fra ledningen er det imidlertid grunn til å tro at økningen er liten. NVE vurderer at det er lite sannsynlig at anleggsarbeid vil påvirke eventuell hekking her.

Departementet er enig med NVE i at det bør stilles vilkår om at Statnett skal gjennomføre nærmere kartlegging av rovfuglarter som hekker i Store Bjørndalen og Guorgápmir, og at Statnett basert på dette i detaljplanen skal beskrive mulige restriksjoner på anleggsarbeider for å hensynta de eventuelle artene i hekkeperioden. Departementet viser til at det følger av konsesjonsvilkåret om supplerende kartlegginger av naturmangfold at kartleggingene «skal ligge til grunn for Statnetts forslag til merking av ledningen med fugleavvisere, restriksjoner på arbeid i artenes hekketid samt detaljplanlegging av trasé, mastepunkt og anleggsarbeid for å ta hensyn til naturverdiene». Det samme området inngår imidlertid også i NVEs utkast til konsesjonsvilkår 19, men da etter «nærmere vurdering». Departementet mener NVEs forslag til konsesjonsvilkår skaper unødvendig uklarhet rundt rammene for restriksjoner, og mener det er tilstrekkelig at det settes vilkår om at områdene skal kartlegges nærmere, og at kartleggingene skal ligge til grunn for detaljplanen. Avhengig av hva som framkommer av kartleggingene presiserer departementet at det å unngå støyende arbeider som terrengtransport, helikopter-/droneflyging, sprengning og bakkearbeid som kan påvirke fuglehekking er naturlige avbøtende tiltak å vurdere. Disse kan

eventuelt også fastsettes som vilkår for godkjenning av detaljplanen, om nødvendig. Lengden på en eventuell restriksjonsperiode må i tilfelle også foreslås i detaljplanen.

Departementet er enig i NVEs vurdering av at det bør settes vilkår om at topplinen på den nye 420 kV-ledningen merkes med fugleavvisere ved kryssing av Store Bjørndalen, Børselvdalen, Čudejohka–Čudenjoasjávrrit og Stuorraskaidi. Departementet er også enig i at Statnett må vurdere nærmere behovet for merking med fugleavvisere i området Guorgápmir, samt Časkiljohka, og beskrive dette nærmere i detaljplanen.

Departementet er i utgangspunktet enig med NVE i at Statnett bør ta hensyn til fugl i området Čudejohka–Čudenjoasjávrrit og Stuorraskaidi. NVE har foreslått at dette skal framgå av konsesjonsvilkår 19, som også viser til konsesjonsvilkår 27. Departementet fastslår samtidig at NVEs utkast til konsesjonsvilkår 27 ikke pålegger Statnett å utføre supplerende kartlegginger av naturmangfold i delområdene 34 og 36, og mener det er uklart hvilke plikter som påligger Statnett i medhold av NVEs foreslåtte vilkår. Departementet mener det heller bør framgå av vilkåret at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvordan arbeider i anleggs- og driftsfasen skal tilpasses hekketiden for truede og nær truede fuglearter i områdene, herunder størrelsen på en eventuell restriksjonssone. Dersom det er nødvendig å utføre arbeider i områdene i hekkeperioden til truede eller nær truede fuglearter, skal dette begrunnes i detaljplanen.

Departementet vurderer at tiltaket, med de vilkårene som er foreslått, vil ha akseptable virkninger for fugl på delstrekningen.

4.5.3.6 Stuorraskaidi-Ny Lebesby transformatorstasjon

Øst for Stuorraskaidi er det avgrenset kun ett funksjonsområde for fugl som er et sannsynlig hekkeområde for blant annet storlom og lirype sørøst for Landersfjordvatnet (delområde 40). Kartleggingen langs disse traseene består ifølge utredningen av både nye og gamle undersøkelser, men disse er etter NVEs vurdering flekkvise. Det er utført kartlegging der Statnett søker om å legge om dagens 132 kV-ledninger fra Uhca Sopmir til Lebesby B i Adamsfjorddalen dersom det gis konsesjon til dette stasjonsalternativet. I tillegg er begge stasjonsalternativene kartlagt.

Det finnes flere elver, myr og kroksjøer i området. Utredningen påpeker at rødlistearten taigasædgås er registrert (uten indikasjon på hekking) nær traseene for innføring av eksisterende 132 kV ledninger. NVE konstaterer at det i samme område er registrert flere arter av andefugl (herunder rødlistearten svartand), samt smålom, storlom og rødlisteartene småspove, rødstilk og flere sårbare rovfuglarter. NVE legger til grunn at strekningen både langs den nye 420 kV-ledningen og 132 kV-ledningene som skal omlegges ved bygging av Lebesby B kan huse en relativt rik fauna av våtmarksfugl og rovfugl, og at nye ledninger vil øke kollisjonsfaren for disse.

NVE anbefaler at det settes vilkår om at Statnett skal gjøre en oppfølgende kartlegging av arter som er kollisjonsutsatte og/eller sårbare i hekketiden. Kartleggingen skal være grunnlag både for merking av liner med fugleavvisere eller andre tiltak for å redusere kollisjonsfare, samt for tilpasning av anleggsarbeidene for å redusere forstyrrelser i hekketiden. Vurderingen av behov for merking skal inkludere delområde 40. Rapport fra kartleggingen med forslag til strekninger som bør merkes samt vurdering av og forslag til restriksjonsperioder i anleggsfasen av hensyn til sårbar hekkfugl skal framlegges for NVE i detaljplanen. NVE kan med bakgrunn i rapporten

sette krav om merking av ledningene av hensyn til kollisjonsutsatt fugl i etterkant av en eventuell konsesjon.

I konsekvensutredningen er det vurdert å være liten forskjell på stasjonsalternativene når det gjelder virkninger for fugl, og virkningene er små som følge av at områdene ikke framstår som spesielt rike. NVE legger likevel til grunn at det nye stasjonsalternativet i Landersfjord i større grad samler tekniske inngrep, og vurderer dette som en bedre løsning for naturmangfoldet samlet sett.

Dersom Statnett får konsesjon til å bygge en luftisolert transformatorstasjon i Adamsfjorddalen (Lebesby B), planlegger de å bygge et lossehakk for ilandføring av transformatorer ved Kunes. Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 5.5.2.8 for NVEs vurdering av tiltakets konsekvenser for fugl.

Departementet er enig i at det er viktig med tiltak for å redusere de negative virkningene for fugl på delstrekningen. Departementet vurderer imidlertid at det ikke er nødvendig at det framgår av konsesjonsvilkåret om begrensningen på arbeider i anleggsfasen nær hekkeplasser for andre fuglearter at Statnett etter en nærmere vurdering skal unngå støyende arbeider i hekkeområder for sårbare arter på strekningen mellom Stuorraskaidi og ny transformatorstasjon og i området sørøst for Landersfjordvatnet (delområde 40), dersom det også skal settes vilkår om at Statnett skal gjennomføre supplerende kartlegginger av naturmangfold i samme område som del av detaljplanleggingen. Departementet mener det er tilstrekkelig at det settes vilkår om at det skal gjennomføres supplerende kartlegginger i området, og at kartleggingene skal ligge til grunn for Statnetts forslag til bl.a. merking av ledningen og restriksjoner på arbeid i hekkeperioden. Departementet mener imidlertid at det bør presiseres at den supplerende kartleggingen også omfatter delområde 40.

Departementet stiller seg for øvrig bak NVEs vurdering av at valg av transformatorstasjonsplassering i Landersfjord totalt sett er den beste løsningen av hensyn til fugl, selv om virkningene vurderes som små for begge stasjonsalternativene.

4.5.4 Øvrige dyrearter

I konsekvensutredningen er virkningene for hjortedyr, rovvilt, øvrige pattedyr og amfibier vurdert som små. Av utredningen framkommer det også at det er registrert et fåtall kjente yngleområder for fjellrev sør for eksisterende kraftledning mellom Børselvdalen og Lakselv, og sørøst for kraftledningen mellom Skaidi og Stabbursdalen.

Fjellrev (EN) er en prioritert art med egen forskrift, og Norge har forpliktet seg gjennom internasjonale avtaler til å sikre at fjellreven overlever. Den nye 420 kV-ledningen vil ifølge konsekvensutredningen ikke føre til direkte virkninger for fjellrev, siden yngleområdene ligger omtrent 3,5–10 kilometer fra kraftledningen og anses å være utenfor influensområdet. NVE mener arten er vanskelig å kartlegge i en konsesjonsprosess, ettersom den bruker store arealer og avhenger av gode smågnagerår. NVE vurderer at foreliggende informasjon er tilstrekkelig til å vurdere virkningene for arten. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i løpet av NVEs saksforberedelse etterspurt en vurdering av om fjellreven kan bli utkonkurrert av rødrev, som en indirekte konsekvens dersom kraftledningen fører til flere fuglekollisjoner. NVE vurderer i innstillingen at selv om liner i flere plan vil gi økt kollisjonsfare for fugl, vil det ikke føre til en så

stor økning at rødreven vil få en betydelig økning i mattilgang på vinteren og utkonkurrere fjellreven i dette området. NVE vurderer derfor at det er lite sannsynlig at fjellreven vil bli direkte påvirket av kraftledningen. Departementet stiller seg bak NVEs vurdering.

4.5.5 Geologisk mangfold

Tiltaket berører ikke verdifulle forekomster som er avmerket i Norges geologiske undersøkelse (NGU) sitt kart over geologisk arv. NVE påpeker imidlertid at Stabbursdalen er et kvartærgeologisk verdifullt område. Dalen har store løsmasseavsetninger fra smeltevannselvene fra siste istid, og tallrike spor av at elva har gravd i massene både under avsmeltingen og etter istiden. Flere av landformene er rødlistede, slik som elveslette (NT), fluviale/glasifluviale erosjonskanter (NT), kroksjøer (NT) og meanderende elveløp (VU). Terrassekantene er spesielt høye nær dagens elveløp, men er også tydelig markert i terrenget lenger vekk fra elva. Kvartærgeologi er et av verneformålene for Stabbursdalen landskapsvernområde og for Stabburselva som verna vassdrag.

Jordkabeltraseen langs dagens 132 kV-ledning vil krysse og kreve graving i dette landskapet, herunder i de spesielt markerte erosjonskantene langs Stabburselva. Statnett har ikke lagt fram en detaljert beskrivelse av kryssingen eller en vurdering av omfanget av inngrepet. NVE peker imidlertid på at en kabelgrøft blir et direkte og vesentlig inngrep i form av en kontinuerlig trasé gjennom løsmassene i hele dalens bredde. NVE anbefaler derfor at det ut fra hensynet til geologisk mangfold ikke gis konsesjon til trasealternativet med jordkabeltrasé langs dagens 132 kV-luftledning. Alternativet er også vurdert å kunne være i konflikt med kvartærgeologien som er en del av grunnlaget for vassdragsvernet. Kabeltraseen langs E6 vil på store deler av strekningen gå nær vegen som allerede utgjør et direkte og kontinuerlig inngrep i løsmassene. Denne delen av Stabbursdalen er også generelt sett mer inngrepspreget. Kabeltraseen langs E6 vil etter NVEs syn derfor være akseptabel.

En luftledning med mastepunkter og kjørespor kan også gi inngrep i verneverdige landformer i dalen. NVE mener imidlertid at dette er et mindre inngripende tiltak, ettersom det er snakk om punktvis graving og ellers kjørespor i overflaten. NVE mener likevel at et slikt inngrep må planlegges med tanke på å minimere påvirkningen på konkrete verneverdige landformer, og anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett må hensynta verneverdige og rødlistede kvartærgeologiske landformer i Stabbursdalen. Statnett må vurdere plassering av mastepunkter, kabelgrøft og gjennomføring av arbeidene i samråd med fagkyndig kompetanse (kvartærgeolog), og beskrive dette i en detaljplan.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at en jordkabeltrasé langs dagens 132 kV-luftledning ikke er tilrådelig av hensyn til geologisk mangfold, og at en jordkabeltrasé for 132 kV-ledningen langs E6 er den løsningen med minst negative virkninger for geologisk mangfold.

Departementet er også enig i at tiltakets virkninger for verneverdige og rødlistede kvartærgeologiske landformer i Stabbursdalen landskapsvernområde bør inngå i detaljprosjekteringen, og setter vilkår om at det skal brukes fagkyndig kompetanse ved planleggingen og gjennomføringen av anleggsarbeidet. Hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å ta hensyn til dette, skal beskrives i detaljplanen.

4.5.6 Verneområder

4.5.6.1 *Mádirjeaggi, Čuosgáljeaggi og Morššajeaggi*

Myrkomplekset Mádirjeaggi, Čuosgáljeaggi og Morššajeaggi nord i Stabbursdalen er ifølge Naturbase vurdert å ha nasjonal verneverdi og er foreslått vernet som naturreservat. Områdets verneverdi er først og fremst knyttet til myrtypene og myrvegetasjonen. Av særlig verdi er den velutviklede palsmyra på Morššajeaggi som er velegnet som referanseområde for studier av palsmyrenes utviklingsforløp. Området er også et av de få med velutviklet rikmyrvegetasjon. I konsekvensutredningen er området vurdert å være et svært viktig funksjonsområde for fugl. Eksisterende 132 kV- og 66 kV-ledninger tangerer foreslåtte vernegrenser mot øst på myrene Mádirjeaggi og Morššajeaggi. Omsøkt løsning vil innebære at den nye 420 kV-ledningen bygges dels i, dels parallelt med dagens 132 kV-ledning, og at 132 kV-ledningen kables enten nært verneområdet i eksisterende trasé eller østover mot E6.

Statsforvalteren har under saksforberedelsen til innstillingen understreket at det foreslåtte verneområdet er et viktig hekkeområde for våtmarksfugl. Statsforvalteren har også påpekt at det å legge jordkabel nært verneområdet, som består av myr, kan føre til dreneringseffekter og at dette må vurderes i en detaljplan.

Siden verneverdien først og fremst er knyttet til myrvegetasjonen, vurderer NVE at virkningene blir små, forutsatt at det stilles vilkår for å unngå inngrep i myrene. NVE har også anbefalt at ny luftledning i strekningen merkes med fugleavvisere, og at Statnett under anleggsgjennomføringen skal ta hensyn til hekking.

Departementet viser til de vilkårene som stilles for å hensynta myr, og til at ny 132 kV-jordkabel bør legges langs E6 framfor som jordkabel som følger traseen til dagens 132 kV-luftledning. Fjerning av dagens 132 kV- og 66 kV-master for jordkabling utenfor området i kombinasjon med at det settes vilkår om at Statnett så langt det er praktisk mulig skal unngå plassering av mastepunkter og tung transport i palser, er etter departementets vurdering viktige tiltak for å unngå negative virkninger for myrkomplekset. Dette følger også opp Statsforvalterens høringsuttalelse fra NVEs saksforberedelse. Departementet vurderer det som et positivt tiltak at fjerning av dagens 132 kV- og 66 kV-master på strekningen mellom Ikkaldas og Kunsajávri blant annet vil medføre at mast som i dag er plassert i pals på Mádirjeaggi fjernes. Etter departementets vurdering vil tiltakets virkninger av hensyn til myr være akseptable.

Departementet vurderer at vilkåret om merking av den nye 420 kV-ledningen med fugleavvisere på strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri der ledningen krysser trekkruta for dverggås også vil ivareta hensynet til fugl i området som ikke er dverggås. Videre tilrår departementet at det stilles vilkår om at Statnett skal unngå støyende arbeider som kan påvirke fuglehekking i området i perioden 1. mai til 31. august. Departementet mener hensynet til fugl er tilfredsstillende ivaretatt.

Departementet vurderer samlet sett at det omsøkte tiltakets virkninger for myrkomplekset Mádirjeaggi, Čuosgáljeaggi og Morššajeaggi er tilfredsstillende ivaretatt.

4.5.6.2 *Stabbursdalen landskapsvernområde*

Forskrift om Stabbursdalen landskapsvernområde § 2 lyder som følger:

«Formålet med opprettelsen av Stabbursdalen landskapsvernområde er å sikre et egenartet og vakkert naturlandskap i tilknytning til Stabbursdalen nasjonalpark, samt å sikre et område med verdens nordligste furuskog. Betydelige kvartærgeologiske verneverdier bidrar til å gi området dets særpreg.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne nyttes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. I tillegg skal landskapsvernområdet, sammen med Stabbursdalen nasjonalpark, bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange kulturminner.»

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har under saksforberedelsen til innstillingen påpekt at en av verneverdiene i landskapsvernområdet er landets nordligste furuskog. I NVEs innstilling framgår det at trasé 1.10 kan berøre kanten av furuskogen. Nasjonalparkstyret trekker i merknader av 11. april 2025 også fram at furuskogen vil bli berørt. Nasjonalparkstyret vurderer at et ryddebelte i området vil kreve felling av furutrær, og furu er en art som har et særskilt vern etter verneforskriften for landskapsvernområdet. Om felling av furu skal unngås, vil det gå utover palsmyra Lodderodøjeaggi. Nasjonalparkstyret har også påpekt viktigheten av at mastepunkter ikke punkterer eller ødelegger myr, og at all motorferdsel unngås i våtmarksområder under anleggsfasen. Styret mener derfor det er positivt at det foreslås å stille vilkår om at Statnett skal sikre ivaretagelsen av myrer. Nasjonalparkstyret nevner at dette også er et argument for ikke å tillate nedgraving av kabler etter trasé 1.9 gjennom landskapsvernområdet, fordi det vil påvirke starten av palsmyra Lodderodøjeaggi. Fordi dagens mastepunkter har blitt plassert utenfor myrene, har ikke dagens luftlinje ødelagt Lodderodøjeaggi.

NVE skriver i innstillingen at trasé 1.10 kan berøre kanten av furuskogen, jf. innstillingen s. 110. NVE anbefaler at det stilles vilkår for ivaretagelse av både furuskogen ved Njallavárri og palsmyra Lodderodøjeaggi. NVE mener virkningene for Lodderodøjeaggi vil bli små, forutsatt at vilkårene følges.

En del av verneformålet for Stabbursdalen landskapsvernområde er å ivareta kvartærgeologiske verdier som gir området et særpreg. NVE har vurdert at kabling av dagens 132 kV-ledning langs eksisterende trasé kan være i konflikt med kvartærgeologiske hensyn, noe de også legger til grunn der traseen går gjennom landskapsvernområdet. Kabling gjennom landskapsvernområdet kan etter NVEs vurdering være i strid med verneformålet. NVE anbefaler derfor at det ut fra hensyn til landskapsvernområdet heller gis konsesjon til jordkabeltraseen langs E6.

Traseene 1.9 og 1.10 kan også berøre verneverdige geologiske forekomster i verneområdet, men er etter NVEs syn mulig å tilpasse under detaljplanleggingen slik at konflikten reduseres. NVE viser til sitt anbefalte vilkår om at Statnett skal hensynta verneverdige kvartærgeologiske landformer i Stabbursdalen.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at de mener fjerning av eksisterende infrastruktur er positivt for landskapsvernområdet, og støtter at 132 kV- og 66 kV-luftledningene fjernes fra landskapsområdet. Nasjonalparkstyret uttaler også at fjerning av 22 kV-luftledningen på Stabbursnes er et svært positivt tiltak for Stabbursdalen og Stabbursnes samlet sett.

NVE vurderer for øvrig at både luftlednings- og jordkabeltraseer gjennom verneområdet vil kreve dispensasjon fra vernemyndigheten etter søknad.

Departementet viser til det generelle vilkåret om restriksjoner på transport og inngrep i myr, og mener dette vil redusere tiltakets negative virkninger med hensyn til verneverdiene i Stabbursdalen nasjonalpark. Vilket om begrensning på barmarkskjøring bidrar også til å sikre at anleggsarbeidene utføres skånsomt for naturmangfold og kulturminner/kulturmiljø.

Departementet viser til at trasé 1.7/1.8 er det luftledningsalternativet som isolert sett har minst negative virkninger for landskapsvernområdet, ettersom traseen går utenom landskapsvernområdet. Departementet viser til begrunnelsen over for hvorfor det ikke er tilrådelig med en 420 kV-ledning som sjøkabel over Porsangerfjorden, rundt Valdakmyra, eller jordkabel gjennom Stabbursdalen.

Departementet vurderer at trasé 1.10 har mindre negative virkninger for palsmyra Lodderodjeaggi enn trasé 1.9. Departementet vurderer også at negative virkninger for naturmangfold kan avbøtes eller reduseres ved at det settes vilkår om at Statnett skal bruke fagkyndig kompetanse i planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke furuskogen ved Njallavárri og palsmyra ved Lodderodjeaggi, og at detaljplanen skal beskrive hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å ta hensyn til disse naturverdiene. Det samme gjelder for verneverdige og rødlistede kvartærgeologiske landformer i landskapsvernområdet. Departementet er enig i NVEs vurdering av at hensynet til kvartærgeologiske hensyn i landskapsvernområdet er et selvstendig argument mot å velge jordkabeltrasé som følger dagens luftledningstrasé.

Departementet viser til at det settes vilkår om at Statnett, av hensyn til ivaretagelse av naturmangfoldet, skal begrense skogrydding i furuskogen ved Njallavárri. Gjennomføring av begrenset skogrydding skal omtales nærmere i detaljplanen. Begrenset skogrydding kan både bidra til et dempet landskapsinntrykk og bedre miljømessig utforming. Nasjonalparkstyret har blant annet stilt spørsmål ved hva som ligger i «begrenset skogrydding». Departementet viser til at det finnes en egen veileder om skogrydding i kraftledningstraseer, NVE-veileder 2/2016, som blant annet beskriver planlegging og gjennomføring av begrenset skogrydding. Det settes også vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvordan skogryddingen skal gjennomføres i tråd med veilederen, og blant annet hvordan gjenlegging av trær ved furuskogen i Njallavárri skal gjennomføres.

Videre vurderer departementet at fjerning av dagens 132 kV- og 66 kV-ledninger vil være positivt for verneverdiene i landskapsvernområdet. Kabling av 132 kV-ledningen langs E6, framfor gjennom dagens 132 kV-luftledningstrasé, bidrar etter departementets syn positivt til verneverdiene i landskapsvernområdet. Dette er også trukket fram av Stabbursdalen nasjonalparkstyre.

Departementet viser til at det også er andre hensyn som er viktige for Stabbursdalen landskapsvernområde. Tiltakets virkninger og avbøtende tiltak for visuelle virkninger, landskap og friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø og reindrift drøftes nærmere lenger nede.

Departementet vurderer at hensynet til naturmangfold i verneområdet Stabbursdalen landskapsvernområde samlet sett vil være tilfredsstillende ivare tatt ved trasé 1.10, forutsatt at det gjennomføres avbøtende tiltak, samt kabling av dagens 132 kV-ledning som jordkabel langs E6.

Departementet viser til at en ny 420 kV luftledning i trasé 1.10 vil kreve dispensasjon etter forskrift om Stabbursdalen landskapsvernområde. Etablering av 132 kV-jordkabel langs E6 vil etter departementets forståelse ikke kreve dispensasjon etter samme forskrift.

4.5.6.3 Stabbursnes naturreservat

Forskrift om fredning for Stabbursnes naturreservat. Porsanger kommune, Finnmark, er fastsatt ved kgl.res. 16. desember 1983. Formålet med fredningen er å bevare et våtmarksområde som er svært viktig for en rekke arter av ender, gjess og vadefugl, jf. forskriften romertall III nr. 1, og bevare et område med velutviklet havstrandvegetasjon med variert flora og flere sjeldne plantearter og plantesamfunn, jf. forskriften romertall III nr. 2. Stabbursnes naturreservat ble inkludert på Ramsar-konvensjonens liste over internasjonalt viktige våtmarksområder 24. juli 1985. I Ramsar Information Sheet (RIS) av 17. april 2024 er området beskrevet som «the most important part of the wetland area in the inner part of the Porsanger fjord, considered one of the most important wetlands in Fennoscandia».

Stabbursnes naturreservat vil ikke bli direkte berørt av ny kraftledning, men den nye 420 kV-luftledningen vil gå på tvers av Stabbursdalen og utgjøre en kollisjonsrisiko for fugl som trekkes gjennom Stabbursdalen til og fra naturreservatet.

NVE har i innstillingen vist til at Statsforvalteren i Troms og Finnmark tidligere fremmet innsigelse til luftledningsalternativene gjennom Stabbursdalen fordi de ville være i strid med forskrift om dverggås som prioritert art § 3 og verneforskrift for Stabbursnes naturreservat. Statsforvalteren trakk senere innsigelsen i høringsuttalelse av 8. september 2023. Statsforvalteren opprettholdt imidlertid i samme høringsuttalelse sitt syn om at omsøkt luftspenn forbi Stabbursnes (trasé 1.10, 1.9, 1.11) vil være i strid med forskrift om dverggås som prioritert art § 3 og verneforskriften for Stabbursnes naturreservat. Miljødirektoratet har i brev av 2. november 2023 uttalt at ingen av traséalternativene «for ny 420 kV kraftlinje eller øvrige endringer av linjenettet vil direkte berøre arealene innenfor Stabbursnes naturreservat. Ett at trasealternativene for kabling av eksisterende 132 kV kraftlinje går svært nær grensen for verneområdet å kortere strekninger. Aktuelle tiltak krever ikke tillatelse etter verneforskriften for naturreservatet, men effekten tiltakene kan ha på verneverdiene i naturreservatet skal vektlegges som del av vurderingen etter annet regelverk, jf. naturmangfoldloven § 49.» Miljødirektoratet har i samme brev opplyst om at sekretariatet for Ramsar-konvensjonen ble varslet om planene for ny 420 kV-kraftlinje ved Miljødirektoratets brev av 1. september 2022. Sekretariatet for Ramsar-konvensjonen har ifølge Miljødirektoratet ikke bedt om at det åpnes formell sak, men at saken/området var under observasjon.

NVE vurderer at den beste løsningen for verneverdiene i Stabbursnes naturreservat ville vært å fjerne alle luftledninger gjennom Stabbursdalen. Når NVE tar andre hensyn i betraktning, mener NVE imidlertid at en løsning der alle dagens ledninger i Stabbursdalen fjernes, og at den nye 420 kV-ledningen bygges lavere enn normalt langs deler av trasé 1.9/1.11 og 1.10, i tillegg til at det iverksettes en rekke andre avbøtende tiltak for dverggås og annen fugl, er den beste løsningen for å redusere risikoen for at dverggås og andre arter kolliderer med linene. NVE har også vist til deres anbefalte vilkår om at Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse skal vurdere behovet for, og foreslå eventuelle restriksjoner på anleggsarbeider ved Gáljagohppi og Valdakmyra hvor traseen for 132 kV-ledningen går nær vernegrensen. NVE vurderer at verneverdiene i Stabbursnes

naturreservat har blitt vektlagt ved konsesjonsvurderingen i innstillingen og gjennom de anbefalte vilkårene, og at vilkårene er satt i samsvar med naturmangfoldloven § 49.

Departementet viser til begrunnelsen over for hvorfor det ikke er tilrådelig med en 420 kV-ledning som sjøkabel over Porsangerfjorden, rundt Valdakmyra, eller jordkabel gjennom Stabbursdalen. Departementet vurderer at trasé 1.10 sør for Stabburselva, med riving av dagens 132 kV- og 66 kV-ledninger er den av de omsøkte luftledningstraseene gjennom Stabbursdalen som i størst grad hensyntar fugl i våtmarksområdet, jf. verneforskriften romertall III nr. 1. Videre vurderer departementet at bygging av ny 132 kV langs E6, med riving av dagens 22 kV-luftledning som går langs E6, vil være ytterligere positivt for fugl i området. Det settes videre vilkår om blant annet bygging med lave master fra og med kryssingen av Stabburselva til Kunsajávri, montering av fugleavvisere på strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri der ledningen krysser trekkrute for dverggås, og at Statnett i detaljplanen skal vurdere og beskrive muligheten for bruk av master som ikke krever utvendig bardunering i trekkruta for dverggås i Stabbursdalen og sør for Lakselv.

Departementet er enig i NVEs vurdering av at verneverdiene i Stabbursnes naturreservat har blitt vektlagt i konsesjonsvurderingen, både i NVEs innstilling, departementets tilråding og gjennom de anbefalte vilkårene, og at vilkårene er satt i samsvar med naturmangfoldloven § 49.

Departementet vurderer at hensynet til verneverdiene i Stabbursnes naturreservat samlet sett vil være tilfredsstillende ivaretatt ved trasé 1.10, forutsatt at det gjennomføres avbøtende tiltak, samt kabling av dagens 132 kV-ledning som jordkabel langs E6.

4.5.7 Fremmede arter

Det er få registreringer av fremmede arter nær eller i de omsøkte alternativene for traseer og transformatorstasjon i Lebesby. De registrerte forekomstene er hovedsakelig langs vei i området, hvor det bl.a. er registrert vinterkarse. NVE vurderer at potensialet for fremmede plantearter som kan spres med massehåndtering er lavt langs det meste av ny ledningstrasé der den går i høyereliggende områder. Der ny ledning innebærer graving/terrengarbeider langs vei og elver i lavereliggende områder, slik som langs Stabburselva og Lakselva, mener NVE det er grunnlag for å gjøre en nærmere vurdering av faren for å spre fremmede arter som kan medføre risiko for naturmangfoldet i strid med forskrift om fremmede organismer. NVE anbefaler at det settes vilkår om at Statnett i en detaljplan skal beskrive hvordan anleggsarbeidet kan gjennomføres for å hindre slik risiko. Vurderingene i detaljplanen må baseres på nødvendige kartlegginger og en vurdering av kartlagte arters eventuelle risiko og potensial for skade, og etter gjeldende norsk liste over fremmede arter fra Artsdatabanken.

Departementet er enig i at det bør settes vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å hindre risikoen for å spre fremmede arter som kan medføre risiko for naturmangfoldet i strid med forskrift om fremmede organismer. Departementet viser til at det blant annet følger et alminnelig aktsomhetskrav til virksomheter og tiltak som kan medføre spredning av fremmede organismer, jf. forskrift om fremmede organismer § 18. I likhet med NVE, mener departementet at det vil være særlig behov for å gjøre en nærmere vurdering av faren for å spre fremmede arter der ny ledning innebærer graving eller terrengarbeid langs vei eller elver i lavereliggende områder.

Departementet er videre enig i at det skal iverksettes tiltak mot spredning av fremmede arter som kan medføre risiko for skade på stedegent naturmangfold, og at disse tiltakene skal beskrives i detaljplanen. NVE har i utkast til anleggskonsesjon både foreslått at det settes et eget konsesjonsvilkår om fremmede arter, samt at detaljplanvilkåret angir hva som skal beskrives nærmere i detaljplanen. Departementet mener det er en såpass nær sammenheng mellom disse vilkårene at det bør fastsettes et samlet konsesjonsvilkår om fremmede arter.

Departementet viser til at NVE i innstillingen mener at vurderingene av tiltak i detaljplanen må baseres på nødvendige kartlegginger, og at de har foreslått at det framgår av konsesjonsvilkåret at kartlegging «skal gjennomføres der fagkyndig kompetanse vurderer det som hensiktsmessig». Departementet er enig i at en nærmere kartlegging vil gi et bedre grunnlag for å vurdere tiltak mot spredning av fremmede arter, men mener avgrensningen «der fagkyndig kompetanse vurderer det som hensiktsmessig» er upresis. Departementet mener det er tilstrekkelig at Statnett pålegges å vurdere behovet for nærmere kartlegging som del av risikovurderingen, og at dette inngår som grunnlag for vurderingen av ev. tiltak. Dette er ikke til hinder for at Statnett selv bruker fagkyndig kompetanse ved ytterligere kartlegginger. Statnett har et selvstendig ansvar for at løsningen som framlegges i detaljplanen er godt nok utredet.

Departementet vurderer at tiltaket vil ha akseptable virkninger av hensyn til fremmede arter, og at hensynet er tilfredsstillende ivaretatt.

4.5.8 Naturmangfoldloven §§ 8 til 12

Naturmangfoldlovens (nml.) alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk legges til grunn som retningslinjer ved utøving av myndighet etter energilovgivningen, jf. bestemmelsen i nml. § 7 og prinsippene i nml. §§ 8-12. Departementet viser i denne sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i nml. §§ 4 og 5.

I tråd med nml. § 10, har departementet vurdert tiltakets påvirkning på økosystemet ut fra antatt samlet belastning. Det vises til NVEs innstilling pkt. 5.5.7.3 for deres gjennomgang og vurdering av samlet belastning. Departementet tar utgangspunkt i NVEs innstilling.

Nml. § 8 første ledd krever at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. NVE har vurdert kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å komme med en innstilling, men viser samtidig til at de har foreslått vilkår om at Statnett gjennomfører supplerende undersøkelser, og at NVE ved behov skal kunne stille ytterligere vilkår gjennom detaljplanbehandlingen. Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne fatte vedtak.

NVE har pekt på at det hefter noe usikkerhet rundt påvirkning på dverggås, og at de av føre-var-hensyn, jf. nml. § 9, har lagt størst vekt på hensynet til dverggås når det gjelder anbefalt trasé gjennom Stabbursdalen. Departementet er enig i NVEs vurdering av føre-var-prinsippet, jf. nml. § 9.

I henhold til nmf. § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Det er effekten på naturmangfoldet som skal vurderes etter prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tilfellet som sådan. NVE har i

innstillingen pkt. 5.5.7.3 lagt til grunn at arealendringer er den klart største trusselen mot naturmangfoldet i Norge. De samlede virkningene for økosystemer og arter vil i denne saken i all hovedsak kunne oppstå som følge av Statnetts omsøkte tiltak, kjørespor for ATV og enkelte anlegg tilknyttet reindriften, samt klimaendringer.

NVE har ikke inkludert planene om nye vindkraftverk og nettanlegg i regionen i vurderingen av samlet belastning, siden disse er på meldings- og søknadsstadiet. Departementet er enig i denne tilnærmingen. Departementet viser til at bygging av den nye 420 kV-kraftledningen Skaidi-Lebesby blant annet legger til rette for utbygging av ny kraftproduksjon i Finnmark, men at det ikke er mulig å si hvilke konkrete kraftproduksjonsprosjekter som eventuelt kan bli realisert. Nye konsesjonspliktige produksjonsanlegg må uansett søke om konsesjon, og blant annet konsekvensutredes i henhold til kravene i KU-forskriften og vurderes i medhold av nml. §§ 8-12.

4.5.9 Samlet belastning på konkrete økosystemer og arter

Vurderingene under er spesifikke for de enkelte naturtypene og artene som antas å kunne bli påvirket av de samlede inngrepene.

4.5.9.1 Naturtyper

NVE vurderer i innstillingen at den nye 420 kV-kraftledningen ikke vil være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og arter av karplanter, moser, lav og sopp, jf. nml. §§ 4 og 5. NVEs vurdering forutsetter at de anbefalte relevante vilkårene settes. Departementet er enig i denne vurderingen.

4.5.9.2 Dverggås

Ifølge Artsdatabankens rødlistevurdering påvirkes dverggåsa både av faktorer utenfor og innenfor sine økologiske funksjonsområder i Norge. I evalueringen av handlingsplanen for dverggås av 5. februar 2024, lister NINA flere mulige påvirkningsfaktorer på bestanden ut over de som ligger til grunn for rødlistevurderingen, herunder kollisjon med kraftledninger, klimaendringer og fugleinfluensa. I NINAs evaluering av handlingsplanen for arten er fjerning av kraftledninger i spesielt utsatte områder som ved rasteområder og hekkeområder dessuten foreslått som et av en rekke mulige tiltak for å oppnå forvaltningsmålene. Selv om NVE ikke har kunnskap om hvilken kollisjonsrisiko dagens tre ledninger på tvers av dalføret og dermed artens trekkrute utgjør, legger NVE til grunn at dverggåsa er utsatt for slike kollisjoner. NVE mener en ny ledning også vil utgjøre en kollisjonsrisiko, og at enkeltkollisjoner kan være fatalt for bestanden. Dersom den nye ledningen bygges uten at dagens luftledninger kables eller fjernes, og det ikke iverksettes avbøtende tiltak, må man etter NVEs vurdering legge til grunn at den samlede belastningen på arten øker. NVE har derfor foreslått kabling eller fjerning av dagens ledninger, at den nye ledningen bygges i den traseen de antar gir minst risiko for kollisjon og med lave master på deler av strekningen, at topplinen på den nye 420 kV-ledningen kables, bruk av fugleavvisere, og at Statnett bidrar med en engangssum på 10,5 mill. kroner som forvaltes av Miljødirektoratet. NVE poengterer også at den nye 420 kV-luftledningen vil få tykkere liner enn dagens ledninger. NVE mener det likevel ikke kan utelukkes at en ny ledning vil være i konflikt med forvaltningsmålet, jf. nml. § 5. Dersom nasjonale og internasjonale tiltak for dverggås på sikt resulterer i at bestanden tar seg opp, vil konsekvensen av eventuelle kollisjoner med den nye ledningen være langt lavere

for bestanden i framtida, og i den situasjonen vil tiltaket etter NVEs vurdering ikke være i konflikt med forvaltningsmålet.

Departementet viser til at det er fastsatt forskrift om dverggås som prioritert art i medhold av nml. §§ 23, 24 og 62. Utpekningen av prioriterte arter og bestemmelser om økologiske funksjonsområder er knyttet til forvaltningsmålet for arter i nml. § 5. Det følger av nml. § 5 at målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av. Forvaltningsmålet i nml. § 5 trekkes blant annet inn i skjønnsutøvingen, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 375 og HR-2021-662-A. Departementet viser samtidig til nml. § 14, om at tiltak skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Det følger av forskrift om dverggås som prioritert art § 3 at «[e]nhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av dverggås, herunder egg, og dens reir, er forbudt. Som ødeleggelse regnes alle handlinger som er egnet til å skade, forstyrre eller på annen måte forringe individer av arten.»

Departementet viser til vurderingene over om tiltakets mulige innvirkning på dverggåsa. Departementet vurderer, i likhet med NVE, at de mange avbøtende tiltakene i sum vil bidra til å redusere tiltakets mulige negative innvirkning på bestanden, og muligens også forbedre situasjonen sammenlignet med dagens tilstand. Departementet trekker i denne sammenheng særlig fram fjerningen av dagens 132 kV-, 66 kV- og 22 kV-luftledninger som følge av tiltaket, og vurderer at dette kan ha god effekt for dverggåsbestanden. Departementet mener det er tatt tilbørlig hensyn til å redusere muligheten for negativ påvirkning av dverggås, og at hensynet til dverggås ikke medfører at det ikke kan gis konsesjon til tiltaket.

Departementet er enig i NVEs vurdering av at det likevel ikke kan utelukkes at tiltaket vil komme i konflikt med forvaltningsmålene for dverggås. Statnett må derfor søke Miljødirektoratet om dispensasjon i tråd med forskrift om dverggås som prioritert art § 8.

4.5.9.3 Andre fuglearter

Den nye ledningen vil øke kollisjonsfaren for fugl der den bygges parallelt med dagens 132 kV-ledning. Dette vil øke den samlede belastningen for mange arter, herunder storlom, to sårbare og fåtallige rovfuglearter (LC), svartand (VU) og en sårbar vadfugl (VU). For de aller fleste artene er ikke bestandssituasjonen slik at tiltaket etter NVEs vurdering vil være i strid med forvaltningsmålet jf. nml. § 5.

Noen av artene har svært fåtallige bestander. I 2015 var hekkebestanden i Norge vurdert å være på 60-120 individer for taigasædgås (EN) og 414-830 individer for tundrasædgås (VU). I Stabbursdalen legger NVE til grunn at de anbefalte tiltakene for dverggås også vil være hensiktsmessige for sædgås, uten at kollisjonsfaren vil elimineres. Disse artene har ikke begrenset hekkeutbredelse som dverggåsa, og den norske bestanden vil derfor ikke være like utsatt som følge av eksempelvis en kollisjon med ny ledning. NVE mener derfor at tiltaket ikke vil være i strid med forvaltningsmålet for sædgås nasjonalt. For taigasædgås kan imidlertid ledningen påvirke bestanden lokalt, eksempelvis om deler av flokken kolliderer med den under dårlige siktforhold.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av virkningene som en ny 420 kV-ledning vil ha for andre fuglearter, herunder at tiltaket ikke vil være i strid med forvaltningsmålet for sædgås nasjonalt.

4.5.10 Kostnadene ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. I den forbindelse har konsesjonsmyndigheten anledning til å fastsette avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. Det følger av nml. § 12 at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. Departementet legger til grunn at konsesjonsbehandlingen skal medføre at tiltaket lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst, jf. energiloven § 1-2.

Konsesjonen legger føringer for hvilke avbøtende tiltak Statnett må gjennomføre for å minimere skadene på bl.a. naturmangfold. Departementet viser til NVEs vurdering av vilkår om avbøtende tiltak, blant annet anbefalingen om kostnadskrevende tiltak som kabling av eksisterende ledninger, samt at Statnett må betale et engangsbeløp for å bidra til andre tiltak for å bevare dverggåsbestanden.

Etter departementets vurdering er det viktig at anleggsarbeid som kan berøre viktige biotoper og leveområder gjennomføres og tilpasses slik at inngrepene i disse områdene reduseres.

Departementet mener derfor det bør settes vilkår om at Statnett utarbeider en detaljplan, der bl.a. avbøtende tiltak i anleggsperioden blir nærmere beskrevet og fastlagt. Departementet er også enig med NVE i at flere av de aktuelle vilkårene for gjennomføring av anleggsarbeider også bør gjelde for tilsyn og vedlikehold i driftsfasen.

På bakgrunn av dette finner departementet at nml. §§ 11 og 12 er hensyntatt.

4.5.11 Oppsummering av virkninger for naturmangfold

Departementet har vurdert den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10, av eksisterende og planlagte tiltak i tiltaksområdet. Den nye ledningen vil gi inngrep i flere naturtypelokaliteter. Den største påvirkningen vil være i Stabbursdalen og sør for Lakselv. Tiltaket vil også kunne utgjøre en kollisjonsfare for fugl, herunder rødlistede arter. Tiltaket kan også være i strid med forskrift om dverggås som prioritert art, og vil kreve dispensasjon fra forskrift om Stabbursdalen landskapsvernområde. Departementet har gjort en vurdering av de særlige hensynene som gjør seg gjeldende ved myrkomplekset Mádirjeaggi, Čuosgáljeaggi og Morššajeaggi, og for Stabbursnes naturreservat. Videre har departementet vurdert at parallellføring med dagens 132 kV-luftledning så langt det er mulig vil ha mindre påvirkning på hensynet til naturmangfold enn dersom ny ledning går gjennom urørt natur.

Departementet tilrår at det stilles flere vilkår av hensyn til naturmangfold. Dette gjelder blant annet tiltak av hensyn til dverggås, kabling av 132 kV- og 22 kV-ledningene, samt topplinen til den nye 420 kV-ledningen fra Ikkaldas til Kunsajávri, merking for fugl, begrensninger i anleggsperiode og støyende arbeid av hensyn til hekkende fugl, restriksjoner på transport og inngrep i myr, bruk av fagkyndig kompetanse ved planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke nærmere angitte naturverdier, plassering av mastepunkter og jordkabeltrasé utenfor nærmere angitte naturtypelokaliteter, begrensninger i ferdsel og arbeider i driftsfase, supplerende kartlegginger av naturmangfold, og at det settes vilkår om detaljplan for bygging og

drift av anlegget. Departementet viser til vurderingene som er gjort underveis for de enkelte delstrekningene for naturmangfold.

På bakgrunn av vurderingene over mener departementet at følgende alternativ samlet sett gir minst negative virkninger for naturmangfold:

- Trasé 1.0 fra Skaidi til Stabbursdalen nord
- Trasé 1.9 på nordsiden av Stabburselva
- Trasé 1.10 på sørsiden av Stabburselva
- Trasé 1.0 fra Stabbursdalen (sør) til Fossestrand
- Trasé 1.07 fra Fossestrand til Časkil
- Trasé 1.0 fra Časkil til ny Lebesby transformatorstasjon
- Ny Lebesby transformatorstasjon i Landersfjord (Lebesby A)
- Kabling av dagens 132 kV-ledning som jordkabel langs E6 fra Ikkaldas til Kunsajávri

4.6 Reindrift

4.6.1 Innledning

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 5.6 for en vurdering av tiltakets virkninger for reindrift. Reindrift er en arealkrevende næring som utnytter store utmarksarealer. Inngrep som bygging av kraftledninger kan medføre et direkte tap av beiteareal. Det direkte beitetapet begrenser seg til arealet som blir beslaglagt av mastefester, transformatorstasjoner og av eventuelle veier eller andre hjelpeanlegg. Kraftledninger kan også påvirke reinen gjennom stress og atferdsendringer, som kan føre til at reinen reduserer bruken av området rundt et inngrep eller at de kan bruke mindre tid på beiting enn de ville gjort ellers. Både det direkte og indirekte beitetapet kan medføre at området får nedsatt bæreevne, ved at reinen får nedsatt kondisjon, høyere dødelighet eller nedsatt reproduksjon.

Departementet vil i det følgende gjøre en konkret vurdering av virkningene tiltaket vil ha for det enkelte reinbeitedistrikt. Samtidig er det flere vilkår om avbøtende tiltak som utformes felles for alle de berørte reinbeitedistriktene. Disse vurderes samlet av departementet. At departementet gjør en samlet vurdering av flere avbøtende tiltak for reindriften må imidlertid ikke forstås som at det ikke er gjort en konkret vurdering for hvert enkelt reinbeitedistrikt.

4.6.2 Berørte reinbeitedistrikter

Den omsøkte 420 kV-luftledningen vil berøre reinbeitedistriktene 21, 22, 16, 14A og 13 direkte. I konsekvensutredningen er det vist til at de berørte distriktene til sammen har ca. 50 000 rein fordelt på et areal på ca. 16 000 km². NVE har også lagt til grunn at reinbeitedistrikt 14 potensielt kan berøres på sikt, dersom de gjenopptar sesongflyttingen til og fra vinterbeiter i reinbeitedistrikt 18. På grunn av reindriften flyttmønstre vil vinterbeiter og høstvinterbeiter i utgangspunktet ikke berøres direkte av tiltaket.

Reinbeitedistrikt 21 *Gearretnjárga* sine sommerbeiter ligger nord for både Skaidi transformatorstasjon og den nye 420 kV-ledningen. Distriktet har vinterbeiteområder i Kautokeino, og vil bli berørt av de nye anleggene under flyttingen mellom vinter- og sommerbeiter som går gjennom reinbeitedistrikt 22. I tillegg har reinbeitedistrikt 21 et gjerdeanlegg inne i reinbeitedistrikt 22, mellom E6 og Skaidielva, som brukes om høsten.

Reinbeitedistrikt 21 vil også bli påvirket av ny 132 kV-ledning Skaidi-Smørfjord. Dette tiltaket behandles som en separat sak i NVE, men er likevel nevnt i innstillingen for å belyse de samlede inngrepene.

Reinbeitedistrikt 22 *Fiettar* ligger lengst vest av reinbeitedistriktene som blir berørt i denne saken. Skaidi transformatorstasjon ligger innenfor dette distriktet, i nordenden. Reinbeitedistrikt 22 blir berørt av cirka fem kilometer ny 420 kV-ledning langs samme trasé som dagens 132 kV-ledning, fra Skaidi transformatorstasjon fram til grensen mot distrikt 16 nord for Čohttil. Ifølge konsekvensutredningen går ledningen gjennom områder som er både vårbeiter med kalvingsland, sommerbeiter og høstbeiter. Av andre nyere inngrep er distriktet også berørt av 420 kV-ledningen Balsfjord–Skaidi sørfra, som nylig er bygget, og 420 kV-ledningen Skaidi– Hammerfest vestover, hvor bygging er påbegynt. Reinbeitedistriktet berøres også av 132 kV-ledningen Skaidi– Smørfjord. Traseen for Skaidi-Smørfjord ligger i utkanten av distriktets sommerbeiter, nær E6.

Reinbeitedistrikt 16 *Kárášjoga oarjabealli* ligger øst for reinbeitedistrikt 22, og dekker et stort område fra Karasjoks indre grense mot Finland i sør til Nordkapp i nord, en strekning på nærmere 30 mil. Distriktet består av mange sommersiidaer, som ifølge konsekvensutredningen fungerer tilnærmet som egne distrikter. Alle siidaene flytter etter tur langs samme hovedkorridor, fra vinterbeitene i Karasjok nordover til sommerbeiteområdene, og tilbake om høsten.

Reinbeitedistrikt 16 blir berørt av ca. 45 km ny 420 kV-ledning, som er planlagt langs samme trasé som dagens 132 kV-ledning. Syv av siidaene i distriktet blir berørt av planene om ny ledning: to siidaer (Skáiddeduottar og Njeaiddán) vil få ledningen gjennom sine beiteområder, mens fem siidaer (Jáhkenjárga, Skuohtanjárga, Rávdol, Márbolon, og Máhkarávju) vil måtte krysse kraftledningstraseen på vei til og fra sommerbeitene. Flyttleien til disse fem siidaene vil også krysse traseen til planlagt ny 132 kV-ledning Skaidi-Smørfjord.

Reinbeitedistrikt 14A *Spiertagáisa* blir berørt av den foreslåtte 420 kV-ledningen fra Lakselv i vest til Stuorrajohka/Storelva i øst, en strekning på nær 60 km. På de første 9 kilometerne østover fra Lakselv er det foreslått noen alternative traseer. Utover dette er den nye 420 kV-ledningen planlagt parallelt med dagens 132 kV-ledning.

Reinbeitedistrikt 13 *Lágesduottar* blir berørt av den foreslåtte 420 kV-ledningen fra Storelv fram til nye Lebesby transformatorstasjon (20 eller 28 km, avhengig av plassering), og av den nye transformatorstasjonen plassert i Adamsfjorddalen eller ved Landersfjord. Dersom transformatorstasjonen plasseres i Adamsfjorddalen, vil distriktet også bli berørt av omlegging av 132 kV-ledninger nord for Uhca Sopmir.

4.6.3 Kunnskapsgrunnlag, forskning og påvirkningsfaktorer

4.6.3.1 Virkninger i anleggsfasen

Anleggsfasen for etablering av kraftledninger vil i de aller fleste tilfeller virke mer forstyrrende enn ledningsanlegget i driftsfasen. Anleggsfasen er forbundet med betydelig menneskelig aktivitet, støy fra anleggsaktivitet som sprengning, helikopterkjøring mm.

Departementet legger til grunn at anleggsfasen med mye menneskelig aktivitet er negativ for reinen, og at det generelt derfor er viktig å tilstrebe at man unngår å gjennomføre anleggsarbeid i perioder der reinen er særlig sensitiv for forstyrrelser. Dette kan gjøres på flere måter, enten ved at anleggsarbeidet tilpasses reindriften i området, ved at reindriften tilpasses anleggsvirksomheten,

ev. ved at Statnett inngår minnelige avtaler med de aktuelle reindriftsutøverne, eller ved at det gjennomføres andre avbøtende tiltak for reindriften.

4.6.3.2 Virkninger i driftsfasen

Hvorvidt en kraftledning i driftsfasen kan påvirke rein er mer sammensatt, og det er ulike faktorer som kan spille inn. Det kan tenkes at ledninger på avstand framstår visuelt som en barriere for rein, eller at den dreier unna og beiter mindre nær kraftledningen enn den ville gjort ellers (unnnvikelse). En annen faktor som kan påvirke reinen er coronastøy, som oppstår i fuktig vær på ledningen med de høyeste spenningsnivåene. NVE har i innstillingen vist til at forskning har avdekket at rein hører coronastøy nesten på lik linje med mennesker, noe som også kan føre til unnnvikelsesatferd. En tredje faktor er at rydding av trær i traseen kan føre til at busker og kratt vokser tettere enn før, og gjør det vanskeligere for rein eller reindriftsutøvere på motorisert kjøretøy å passere. Avhengig av utgangspunktet, kan ryddegater også gi bedre sikt og økt framkommelighet. I konsekvensutredningen er det videre lagt til grunn at dyrene i de fleste tilfeller vil ha større evne til å tilvenne seg inngrepene i driftsfasen, og at den relative tilleggseffekten ved å legge en ny kraftlinje parallelt med en eksisterende generelt vurderes til å bli noe mindre enn dersom ny ledning legges til områder som i dag består av mer eller mindre uberørt terreng. Departementet påpeker også at menneskelig aktivitet for eksempel i form av tilsyn og vedlikehold kan påvirke reinen i driftsfasen. Departementet viser for øvrig til NVEs vurdering av unnnvikelse og indirekte tap av beite som følge av kraftledninger.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at det er vanskelig å trekke en vitenskapelig signifikant konklusjon om at kraftledninger har negativ effekt på reinens arealbruk i driftsfasen, men at det i alle fall ikke kan utelukkes helt at kraftledninger har noe påvirkning på hvordan rein naturlig beveger seg i landskapet. For å ta høyde for både reindriftsutøvernes egne erfaringer og at det er noe usikkerhet knyttet til forskningsresultatene, har NVE lagt til grunn at kraftledninger kan bidra til at beiter nær kraftledningstraseer brukes noe mindre, men at dette er avhengig av topografi, hvilket funksjonsområde som berøres og hvor lenge det er siden ledningen ble bygd. NVE har også lagt til grunn at virkninger av arealinngrep må vurderes ut fra reindriften samlede tilgang til og bruk av arealene. Departementet er enig i denne tilnærmingen.

4.6.4 Virkninger for reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga

4.6.4.1 Konsekvensutredning

I konsekvensutredningen er det vurdert at reinbeitedistrikt 21 vil kunne påvirkes av tiltaket gjennom at traséalternativene 1.0 og 4.0 vil berøre sesongflytting, og ved bruk av gjerdeanlegg mellom Skaidielva og E6. Distriktet vil også kunne påvirkes av ny 132 kV ledning Skaidi-Smørfjord, som konsesjon til ny 420 kV Skaidi-Lebesby legger til rette for.

Reinbeitedistriktets vårflytting starter i perioden tidlig april-tidlig mai. Flokken flyttes ofte i to puljer, relativt tett etter hverandre. Reinbeitedistrikt 21 flytter før reinbeitedistrikt 22, ettersom reinbeitedistrikt 21 skal lenger nord. Det er to hovedruter inn i sommerbeitene, og begge følger en stor flyttkorridor som kommer sørfra gjennom den østlige delen av reinbeitedistrikt 23 og 22 helt fram til Goahtemuorgielas. Kryssingen av Skaidielva skjer oftest i midten av mai. Kryssingen skjer om våren ofte langt oppstrøms i elva, og slik at de flytter fort gjennom området nord for elva og videre over E6 for å spare beitet mellom Skaidielva og E6 til høsten. I visse år med dårlige

forhold på vinterbeitet kjøres store deler av flokken til Klubbukt og Kokelv med bil. Dette gjelder også for svake dyr i mer normale år.

Hoveddelen av kalvingen skjer innenfor distriktsgrensene nord for E6/Skaidi, og særlig i den nordligste halvdel av distriktet. Sommerbeitene er fordelt over hele distriktet, men området mellom E6 og Skaidielva (som egentlig ligger i reinbeitedistrikt 22, men hvor reinbeitedistrikt 21 har gjerdeanlegg) spares til høsten. Utover tidlighøsten trekker dyrene sørover, og dyrene føres over E6 i slutten av september/starten av oktober og videre inn i beitehage og gjerdeanlegg i området mellom E6 og Skaidielva. Nye dyr kommer til utover i oktober og tidlig november. Småflokker slippes fortløpende utover i oktober og tidlig november i vestlig del av gjerdeanlegget ettersom de har blitt skilt og merket. Det er noe brunstaktivitet på begge sider av E6. Reinen krysser deretter typisk Skaidielva sørover noe lenger vest enn de gjorde om våren. Høstbeitet strekker seg fra E6 og sørover, og dyr på reinbeitedistrikt 21 beiter særlig i området nord for Doggejavri utover oktober og tidlig november. Her er det også viktig brunstland. Når dyrene er i denne delen av reinbeitedistrikt 22, driver distrikt 21 mye kantbevakning langs sperregjerde i øst for å unngå sammenblanding med dyr i reinbeitedistrikt 16 sin flyttkorridor. Utover senhøsten drives dyrene videre sørover mot Kautokeino som én flokk. Vinterbeitene er i Kautokeino.

Departementet viser for øvrig til konsekvensutredningen for reindrift s. 49 og s. 109-111 for samlet belastning, herunder ved bygging av både 420 kV Balsfjord-Hammerfest og Skaidi-Lebesby.

Området som reinbeitedistrikt 21 bruker innenfor reinbeitedistrikt 22, brukes i forbindelse med flytting om våren og høsten. Området inneholder flyttleier, gjerdeanlegg og beitehage, og er verdsatt til *stor verdi*. Konsekvensutredningen vurderte at området har stor verdi for distriktet, til tross for at det er lite og nær annen infrastruktur og primært brukes i perioder når dyrene styres aktivt av mennesker. Konsekvensene er vurdert til å være *små* i driftsfasen, men *middels til stor negativ* i anleggsfasen. I konsekvensutredningen forutsetter dette at det ikke bygges kraftlinje inne i gjerdeanlegget akkurat når reindriften bruker dette. Denne vurderingen gjelder både 420 kV-ledningen Skaidi-Lebesby og 132 kV-ledningen Skaidi-Smørfjord.

4.6.4.2 Distriktets merknader

I innstillingen er det vist til at distriktet har forklart at de kun bruker gjerdeanlegget nærmest Skaidi, ikke anlegget mot Háhttir. Distriktet påpeker at de allerede har mistet en flyttlei på grunn av hyttebygging, og at gjenværende flyttleier er sårbare. Distriktet flytter rein langs flyttlei øst mot grensen til reinbeitedistrikt 16 om våren og like øst for Skaidi transformatorstasjon om høsten. Vårflyttingen gjøres over få dager for å spare beitet i området til høstflyttingen som tar lengre tid. Gjerdeanlegget brukes fra midten av september til midten av oktober eller starten av november.

På grunn av tidligere utbygginger er det bare denne ene flyttleia igjen som kan brukes. Området er lite, og eksponert for andre inngrep. Distriktet mener flytting forbi dette området ikke var problematisert i konsekvensutredningen. Distriktet mener det er stor fare for at de ikke får flyttet reinen forbi dette området dersom ledningen bygges som planlagt i dag, og mener det vil være slutten på den tradisjonelle nomadiske driften. Ibland flyttes dyr med bil, men distriktet mener dette ikke er en god løsning da det er lett at reinen stresses eller skades.

Distriktet sier at dagens 132 kV-ledning er ganske godt kamuflert på grunn av tremaster, men at reinen kan bli skremt under noen forhold. Ved lav sol kan reinen reagere på skyggene, og ved

vind kan de reagere på susing i ledningene. Distriktet er bekymret for en ny 420 kV-ledning med høyere master og blank overflate, og er spesielt bekymret for at reinen skal vike unna når den ser ledningene under seg.

Distriktet mener at nøye plassering av hvert enkelt mastepunkt og kamuflering av master og ledninger kan hjelpe for å dempe uttrykket, men påpeker at dette er vanskelig å forutsi og at ledningen likevel kan oppfattes som en barriere. Reinbeitedistrikt 21 har uttrykt ønske om at ledningen legges som jordkabel cirka tre kilometer utover fra Skaidi eller flyttes sørover og bygges på vidda.

4.6.4.3 NVEs vurderinger

NVE registrerer at distriktet allerede er belastet av mange inngrep, og at flyttleia som kan bli berørt har særlig stor verdi for distriktet om høsten. Slik som distriktet beskriver det er flyttleia utsatt, og det er avgjørende for distriktet at den beholder sin funksjon gjennom hele flytteperioden om høsten. Det er også viktig å skjerme reinen for forstyrrelser under flyttingen om våren, men denne flyttingen går raskere og er noe mindre utsatt for andre forstyrrelser.

NVE mener det er lite aktuelt å vurdere å legge 420 kV-ledningen som jordkabel, selv over en kortere strekning, da kabling på høye spenningsnivåer gir store fysiske inngrep, er svært dyrt og er teknisk krevende å bygge. Kabling vil medføre to nye muffeanlegg som er relativt store installasjoner, en bred, sammenhengende kabelgrøft som må holdes fri for større vegetasjon og en permanent, kjørbær anleggsvei langs hele kabelgrøften. I tillegg til at kabling medfører store irreversible naturinngrep, vil anleggsveien kunne gi økt ferdsel. NVE vurderer at disse inngrepene vil være minst like forstyrrende elementer for rein som en luftledning.

Distriktet har foreslått at den nye ledningen kan bygges i en mer sørlig trasé for å trekke den lenger bort fra de utsatte områdene nær Skaidi. Per i dag er det ingen aktuelle planer om å reinvestere og eventuelt justere traseen for dagens 132 kV-ledning mellom Skaidi og Lakselv. 132 kV-ledningen er 38 år gammel og forventes å ha lang restlevetid før det er aktuelt med reinvestering. En ny, sørlig trasé som avviker fra traseen til dagens 132 kV-ledning vil gi nye inngrep i områder som er urørt i dag, og som er kalvingsområder for distrikt 22. Gitt at dagens 132 kV-ledning vil bli stående i en god del år framover mener NVE at den beste totalløsningen er å samle inngrepene ved å bygge den nye ledningen i parallell med dagens ledning.

Den aktuelle flyttleia som blir berørt utgjør en relativt kort strekning med få mastepunkter. Den nøyaktige plasseringen av mastepunktene bør diskuteres og avtales med reinbeitedistriktet, slik at de oppleves som minst mulig forstyrrende for rein. Etter NVEs erfaring kan både avtalt plassering av mastepunkter og kamuflering av både master og ledning være gode tiltak for å dempe inntrykket av nye inngrep. Imidlertid vil ryddebeltet langs to ledninger i parallell være bredere enn ved kun én ledning. Det kan ikke garanteres at den nye ledningen ikke vil oppleves som forstyrrende for rein i det hele tatt, særlig ikke i de første årene etter bygging.

Anleggsperioden vil være svært forstyrrende, og det bør etter NVEs vurdering ikke være rein i området når ledningen bygges. En eventuell ny 132 kV-ledning Skaidi-Smørfjord er mindre omfattende, men vil også medføre noe anleggsarbeid ved Skaidi transformatorstasjon. Det vil være spesielt viktig å koordinere anleggsperiodene godt for de ulike tiltakene som er planlagt ved Skaidi transformatorstasjon slik at det ikke foregår anleggsaktivitet under høstflyttingen.

4.6.4.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til NVEs vurdering av at det ikke er en tilrådelig løsning å legge den nye 420 kV-ledningen som en jordkabel på strekningen, blant annet som følge av de fysiske inngrepene dette vil medføre. Departementet viser også til NVEs vurdering av at det heller ikke er tilrådelig med en ny, sørlig trasé for den nye 420 kV-ledningen som avviker fra traseen til dagens 132 kV-ledning, og stiller seg bak vurderingen av at den beste totalløsningen er å samle inngrepene ved å bygge den nye 420 kV-ledningen i parallell med dagens ledning.

Departementet viser også til vurderingene som ble gjort av departementet i forbindelse med klagevedtak av 8. august 2023 om konsesjon til ny 420 kV-ledning fra Skaidi til Hammerfest med tilhørende utvidelser av Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner, med de vurderingene som ble gjort av virkningene som ny Skaidi transformatorstasjon ville ha for reinbeitedistrikt 21.

Departementet viser til at konsekvensutredningen har en egen vurdering av den samlede belastningen for reinbeitedistriktet ved bygging av både 420 kV Balsfjord-Hammerfest og 420 kV Skaidi-Lebesby. Departementet er enig i vurderingen av at det totalt sett er liten grunn til å tro at utbygging av disse to 420 kV-ledningene, både østover og vestover fra Skaidi, vil ha nevneverdig påvirkning og konsekvens for reinbeitedistrikt 21 i driftsfasen. For anleggsfasen vil utbygging av begge ledningene fra Skaidi bli mer negativt enn i driftsfasen. Reinbeitedistrikt 21 er avhengig av å ha åpne flyttkorridorer over Skaidielva på våren og høsten. Dersom aktivt anleggsarbeid drives over hele linja, vil flyttingen bli mer krevende for distriktet. Departementet er enig i vurderingen av at det særlig øst for Skaidi er viktig at det ikke utføres arbeid ved flytting om våren og i forbindelse med samling og flytting over elva om høsten.

Departementet peker på at den aller sørligste delen av reinbeitedistriktet er sterkt berørt av inngrep, blant annet E6, samt eksisterende og konsesjonsgitte kraftledninger, men at dette utgjør en liten del av det samlede arealet til distriktet. En utbygging av kraftledningen vil etter departementets vurdering kunne medføre merarbeid for reinbeitedistriktet i forbindelse med flytting og samling om våren og høsten dersom det utføres anleggsarbeid i perioden. Ny 420 kV Skaidi-Lebesby vil ikke berøre reinbeitedistriktets arealer direkte, ettersom områdene inngrepet er planlagt i formelt sett tilhører nabadistriktene. Tiltakets potensielle negative virkninger vil primært være i forbindelse med flytting til og fra barmarksbeitene i reinbeitedistrikt 21, og når distrikt 21 bruker gjerdeanlegget og høstbeitene mellom Skaidielva og E6 om høsten.

Departementet viser til at den aktuelle flyttleia som blir berørt utgjør en relativt kort strekning med få mastepunkter. Departementet mener det viktigste avbøtende tiltaket av hensyn til reinbeitedistrikt 21 er at Statnett ikke driver støyende anleggsvirksomhet i perioden når reinen er i området. Departementet setter derfor vilkår om at Statnett skal tilpasse anleggsvirksomheten til reindriftens bruk av arealene. Videre viser departementet til at NVE har anbefalt at anleggskonsesjonens vilkår 30 første ledd særskilt angir at Statnett i detaljplanen må involvere reinbeitedistriktet i arbeidet med detaljprosjekteringen av kraftledningen ved flyttlei og gjerdeanlegg øst for Skaidi transformatorstasjon. Departementet er også enig i NVEs anbefaling om at Statnett ved detaljplanleggingen må vurdere bruk av kamuflerte master i området rundt Skaidi transformatorstasjon med flyttlei og gjerdeanlegg. Av vilkår 30 annet ledd følger det også at Statnett må involvere berørte reinbeitedistrikt ved masteplassering der ledningen passerer viktige trekk- og flyttleier. Departementet konstaterer at både masteplassering og kamuflering har

blitt påpekt av reinbeitedistriktet som viktige tiltak som kan avbøte negative virkninger som den nye ledningen vil medføre.

Departementet viser til at samlet belastning for reinbeitedistrikt 21 og 22 er trukket særlig fram i saken, blant annet av NVE. Departementet viser til pkt. 4.6.12.2 for en særskilt vurdering av samlet belastning for reinbeitedistrikt 21 og 22 som følge av det omsøkte tiltaket.

4.6.5 Virkninger for reinbeitedistrikt 22 Fiettar

4.6.5.1 Konsekvensutredning

I konsekvensutredningen er det vurdert at reinbeitedistrikt 22 vil kunne påvirkes av tiltaket ved at traséalternativene 1.0 og 4.0 vil gå gjennom det nordøstligste hjørnet av distriktet. Distriktet vil også kunne påvirkes av en ny 132 kV ledning Skaidi-Smørfjord, som konsesjon til ny 420 kV Skaidi-Lebesby legger til rette for.

Reinbeitedistrikt 22 er delt i to sommersiidaer, henholdsvis vest og øst for E6. Rassa-siida beiter på vestsiden av E6, mens Skaiddeduottar-siida beiter på østsiden av E6. Rassa-siida flytter inn og ut av sommerdistriktet ved Aisaroaivi, og vil ifølge konsekvensutredningen ikke påvirkes direkte av tiltaket. Skaiddeduottar-siida vil bli direkte berørt av de omsøkte kraftledningstraseene.

Skaiddeduottar-siida kommer med de første dyrene inn i sommerbeiteområdet i månedsskiftet april/mai, og flyttingen går gjennom området mellom E6 og fjellet Leaktooaivi. Siidaen flytter nordover i to puljer, helst over Ráhpesvárri mellom Repparfjorddalen og Guhkesgurra om våren, men forstyrrelser i Repparfjorddalen har gjort at de ofte også flytter nordover langs distriktsgrensen i øst. Første pulje flytter raskt nordover til det nordøstligste hjørnet av distriktet. Dette er i konsekvensutredningen beskrevet som godt kalvingsland. Kalving skjer tidlig i mai, etter at reinbeitedistrikt 21 har gått nordover gjennom området først. Kalving i Skaiddeduottar-siida foregår også mellom E6 og Guhkesgurra, men dette området er mindre brukt enn før på grunn av forstyrrelser fra fritidsboliger, veier m.m. I de høyereliggende områdene vil snøsmeltingen skje senere, og beitet vil være vanskelig tilgjengelig i hele mai måned. Områdene sør for Doggejávri i øst har for mye snø på senvinter-vår til at det er attraktivt kalvingsland. Neste pulje fra Skaiddeduottar-siida kalver normalt i Raggisvarri (Kautokeino), og kommer inn i sommerbeiteområdene i starten av juli etter kalvemerking.

I sommermånedene bruker Skaiddeduottar-siida store deler av arealene fra Repparfjorddalen og helt inn til grensegjerdet mot flyttkorridoren til reinbeitedistrikt 16 i sør. Siidaens dyr beiter også nord for Skaidielva, i området rundt gjerdeanlegget til reinbeitedistrikt 21. Etter snøsmelting brukes også de østlige delene sør for Doggejávri mye. I konsekvensutredningen er området nord for Doggejávri vurdert til å være ett av de aller viktigste, og det er alltid mange dyr her i perioden mai-september. Fra midten av september flyttes dyrene ut av dette området og sør for gjerdet på sørsiden av Doggejávri slik at reinbeitedistrikt 21 kan komme inn med dyr som har vært gjennom gjerdet på nordsiden av Skaidielva. Sperregjerdet mot reinbeitedistrikt 16 sin flyttkorridor i øst er beskrevet som dårlig flere steder, og reinbeitedistrikt 22 har problemer med at dyr kommer seg gjennom dette gjerdet. Distriktet har følgelig satt opp ekstra gjerder på hver sin side av Leaktojavri øst for sørspissen av distriktet.

Skaiddeduottar-siida gjennomfører kalvemerking i begynnelsen av juli i beitehagen og merkeanlegget ved Skadjavárit ved sørenden av Guhkesgurra ved Aisaroaivi. Her skiller både Skaiddeduottar-siida og Rassa-siida ut slaktedyr i september. Det utføres også noe merking da.

Eksisterende 132 kV-ledning går gjennom beitehagen. I september kommer reinen tilhørende reinbeitedistrikt 21 inn i den nordlige delen av sommerbeiteområdet til Skaiddeduottar-siida, i området som vil krysses av ny kraftlinje Skaidi-Lebesby. To flyttleier krysser traseen her, men disse er ifølge konsekvensutredningen primært av verdi for reinbeitedistrikt 21 som driver dyrene gjennom reinbeitedistrikt 22 og til nordsiden av Skaidielva. Omsøkt trasé til den nye 420 kV-ledningen Skaidi-Lebesby vil følge Skaidielva på motsatt side av der det i dag ligger en beitehage for reinbeitedistrikt 21. Skaiddeduottar-siida har da sine rein sør for sperregjerdet på sørsiden av Doggejávri, mens reinbeitedistrikt 21 holder seg nord for sperregjerdet. Etter utskilling av slaktedyr i september/oktober har Skaiddeduottar-siida oppsamling før høstflytting helt sørøst i distriktet. Høstflyttingen ut av reinbeitedistrikt 22 sitt sommerbeiteområde skjer i oktober. Nesten all brunstaktivitet skjer i Kautokeino i tidlig oktober og utover. Vinterbeitene er lenger sør i Kautokeino. Departementet viser for øvrig til konsekvensutredningen for reindrif s. 50-51 og s. 111 om samlet belastning.

Den nye ledningen vil berøre områder som er særlig viktige i kalvingsperioden og som er gitt *stor verdi*. Konsekvensutredningen peker på at det må forventes noe unnvikelse de første årene, særlig av kalvende simler. Konsekvensgraden av 420 kV-ledningen Skaidi-Lebesby i driftsfasen er vurdert til *liten negativ*.

Utredningen peker på at arealene sør for Skaidielva har få inngrep, og at verdien er særlig stor på våren. Et betydelig antall kalvende simler vil kunne påvirkes negativt i anleggsfasen, særlig hvis det er år med mye snø lenger sør i distriktet. Konsekvensene av 420 kV-ledningen Skaidi-Lebesby i anleggsfasen er vurdert til *middels til store negative*. Konsekvensene for reinbeitedistrikt 22 av 132 kV-ledningen Skaidi-Smørfjord vurderes i utredningen til å være *små negative* i anleggsfasen.

4.6.5.2 Distriktets merknader

I innstillingen er det vist til at reinbeitedistriktet selv mener at de er tungt belastet av flere inngrep i nyere tid. Distriktet mener reinen viker unna Balsfjord-Skaidi-ledningen i dag. De har kalvingsområder tett innpå transformatorstasjonen, hvor det også er hytter og skiløyper i nærheten. Distriktet peker på at det ikke bare er kalvingsområder som berøres. Den nye ledningen vil også berøre skogen på nordsiden av Skaidielva hvor rein trekker inn om sommeren for å unngå insektsplage. På grunn av små områder og for å unngå sammenblanding med andre distrikter, må dyrene gjetes aktivt. Dette krever merarbeid, tid og kostnader.

Distriktet peker også på at inngrepene får followeffekter som berører andre områder indirekte, for eksempel ved at høstbeiter må tas i bruk tidligere enn før. Høstbeitene vil da slites tidligere, og føre til at også vinterbeiter må tas i bruk tidligere. Ifølge distriktet går dette utover dyrevelferd og drift.

Reinbeitedistriktet uttrykker frustrasjon over at alternativer de foreslår ikke blir vurdert, og mener at den samlede belastningen av inngrep nå er over tålegrensen til distriktet. Som følge av mange og konfliktfylte utbyggingssaker som det er krevende å engasjere seg i er det vanskelig å rekruttere unge folk til å ta over reindrif i framtiden.

Distriktet har i brev av 27. mars 2025 kommet med merknader til NVEs innstilling. Distriktet anfører for det første at det hefter alvorlige mangler ved konsekvensutredningen som må rettes opp ved innhenting av ny konsekvensutredning på de mangelfulle punktene. Det anføres at en

saksbehandler ikke kan reparere manglende ved selv å skaffe seg ytterligere kunnskap. En korrekt konsekvensutredning skal sikre at man har et forsvarlig beslutningsgrunnlag og en forsvarlig saksbehandling forut for at vedtak treffes. Dette inkluderer at konsekvensutredningen er offentlig tilgjengelig og behandles i en åpen og transparent prosess som skal ivareta demokratihensyn. For det andre anføres det at manglene ved konsekvensutredningen ikke er rettet opp, heller ikke av saksbehandler. Det er for eksempel ikke foretatt en kartlegging av de samlede virkningene av tiltaket, noe som er et grunnleggende krav etter konsekvensutredningsforskriften og EUs prosjektdirektiv.

4.6.5.3 NVEs vurderinger

NVE vurderer at distriktet opplever hardt press på grunn av både konkrete fysiske inngrep og arbeidet med å følge opp utbyggingssaker. Ikke minst skyldes presset at utbyggingsprosjektene kommer fortløpende etter hverandre i et lite område. Den nye 420 kV-ledningen vil berøre distriktet langs en kort strekning på bare fem kilometer, men både konsekvensutredningen og distriktet peker på verdien av området og belastningen fra øvrige inngrep.

Reinbeitedistriktene 21 og 22 har begge foreslått en løsning der ny ledning følger fylkesveien til Olderfjord, og deretter går i sjøkabel. Statnett vurderte og forkastet en løsning med sjøkabel over Porsangerfjorden før søknaden ble sendt inn. I 2021 ba NVE Statnett om å revurdere sjøkabel. Løsningen ble vurdert i Statnetts tilleggsøknad i 2023, men ikke søkt om. Her går det fram at løsningen blant annet vil gi store naturinngrep i urørte områder og berøre andre reinbeitedistrikter, i tillegg til å være kostnadskreven og teknisk krevende. Gitt disse utfordringene, og gitt at det er omsøkt en ny 420 kV-ledning, mener NVE at det er vanskelig å se en bedre overordnet traséløsning enn å samlokalisere den nye 420 kV-ledningen med dagens 132 kV-ledning.

Den nye ledningen er foreslått i utkanten av reinbeitedistriktets kalvingsland. Anleggsarbeid vil være svært forstyrrende i kalvingsperioden, og bør etter NVEs vurdering legges til en tid som er mindre sårbar eller når det ikke er rein i området.

Innføringen til Skaidi transformatorstasjon kan føre til at rein unnviker ledningen lokalt på grunn av stedets topografi. Når reinen kommer fra høyere terreng og ser ledning under seg, er det større sannsynlighet for at den oppfatter ledningen som en barriere. NVE mener avtalt plassering av mastepunkter og kamuflering av både master og ledning vil bidra til å dempe inntrykket av nye inngrep. Det bør etter NVEs vurdering også diskuteres hvordan ryddegaten vil påvirke synligheten og om vegetasjon kan bidra til kamuflering.

En eventuell ny 132 kV-ledning mellom Skaidi og Smørfjord er mindre omfattende, men vil også medføre noe anleggsarbeid ved Skaidi transformatorstasjon. Det vil være spesielt viktig å koordinere anleggsperiodene godt for de ulike tiltakene som er planlagt ved Skaidi transformatorstasjon.

Samlet sett mener NVE at den omsøkte traseen kan bli en akseptabel løsning på sikt når ledningen er etablert, men vil understreke at dette kan ta en del år. NVE mener at den store utfordringen vil bli å håndtere både anleggsperioden og en tilvenningsperiode. Dette må ikke undervurderes eller avfeies som kun et midlertidig problem. Dersom det ikke tas tilstrekkelig hensyn, kan disse periodene etter NVEs vurdering gi en betydelig negativ effekt som vil komme i tillegg til tilsvarende perioder for allerede vedtatte anlegg i et lite område under press.

4.6.5.4 Departementets vurderinger

Tiltaket vil kunne få negative konsekvenser for reinbeitedistrikt 22, og departementet vurderer at tiltaket vil ha størst negative virkninger for Skaiddeduottar-siida. Rassa-siida vil ikke bli direkte påvirket av tiltaket. Etter departementets vurdering er det relevant ved vurderingen av samlet belastning for reinbeitedistriktet at den ene sommersiidaen ikke vil påvirkes direkte av den nye 420 kV-ledningen mellom Skaidi og Lebesby.

Departementet viser til NVEs vurdering av at det ikke er en tilrådelig løsning å legge den nye 420 kV-ledningen som en jordkabel på strekningen, blant annet som følge av de omfattende fysiske inngrepene dette vil medføre. Departementet viser også til NVEs vurdering av at det heller ikke er tilrådelig med en ny, sørlig trasé for den nye 420 kV-ledningen som avviker fra traseen til dagens 132 kV-ledning, og stiller seg bak vurderingen av at den beste totalløsningen er å samle inngrepene ved å bygge den nye 420 kV-ledningen i parallell med dagens ledning. Departementet viser også til vurderingene som ble gjort av departementet i forbindelse med klagevedtak av 8. august 2023 om konsesjon til en ny 420 kV ledning fra Skaidi til Hammerfest med tilhørende utvidelser av Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner, med de vurderingene som ble gjort av virkningene som ny Skaidi transformatorstasjon ville ha for reinbeitedistrikt 22.

Departementet legger til grunn at anleggsarbeidet vil kunne være forstyrrende for reindrifta i kalvingsperioden, og at anleggsperioden derfor må tilpasses reinbeitedistriktets bruk av området. Gjennomføring av anleggsarbeid i en tid der det ikke er rein i området eller reindrifta er mindre sårbar for forstyrrelser er tilpasninger som må vurderes nærmere av Statnett ved detaljprosjekteringen.

Departementet vurderer at tiltaket vil medføre en økning i det totale inngrepsbildet, og at det blant annet må påregnes at tilvenning til den nye 420 kV-kraftledningen vil ta noe tid. Dette gjør seg særlig gjeldende ved bygging av både Balsfjord-Skaidi og Skaidi-Lebesby. Departementet vurderer også at tiltaket vil kunne øke presset mot distriktsgrensen i øst, inn mot reinbeitedistrikt 16 sin flyttkorridor. Departementet mener derfor det er særlig viktig at Statnett involverer reinbeitedistriktene i detaljprosjekteringen av ledningen i viktige funksjonsområder for reindrifta. Videre viser departementet til at synlighet av ledningen vil kunne være viktig av hensyn til reinen i driftsfasen. Departementet mener derfor det bør settes uttrykkelig vilkår om at berørte reinbeitedistrikt blant annet skal involveres i arbeidet med detaljprosjekteringen av ledningen i kalvingsområdene øst og sør for Skaidi transformatorstasjon, og ved masteplassering og vurdering av kamuflerte master i området rundt Skaidi transformatorstasjon med flyttlei og gjerdeanlegg. Departementet legger til at vilkåret ikke er til hinder for at Statnett også involverer reinbeitedistriktet i planleggingen av ledningen i andre områder.

Departementet viser til at reinbeitedistriktet i konsultasjonsmøte med NVE har påpekt problematikk i forbindelse med dype kjørespor i myrområder som følge av anleggsarbeid fra Statnett. Departementet viser til at det tilrås at det settes egne vilkår om begrensnig på barmarkskjøring, samt restriksjoner på transport og inngrep i myr. Selv om vilkåret primært settes av hensyn til naturmangfold, mener departementet at vilkåret også vil være positivt av andre hensyn, slik som reindrift.

Departementet viser til at reinbeitedistriktet i konsultasjonsmøte med NVE også har pekt på viktigheten av skogen på nordsiden av Skaidielva om sommeren, hvor reinen trekker inn i skogen

for å unngå insekter og for å kjøle seg ned. Departementet konstaterer at den nye 420 kV-ledningen som parallellføres med dagens 132 kV-ledning vil føre til en større ryddegate sammenlignet med dagens ryddegate. NVE har vurdert at det blant annet bør vurderes om ryddegaten kan påvirke synligheten av ledningen, og om vegetasjon kan bidra til kamuflering. Departementet mener dette er et tiltak som kan ha avbøtende virkning for flere reinbeitedistrikter, og viser til vurderingen av dette i pkt. 4.6.12.2.

Departementet viser til at samlet belastning for reinbeitedistrikt 21 og 22 er trukket særlig fram i saken, blant annet av NVE. Departementet viser til pkt. 4.6.12.2 for en særskilt vurdering av samlet belastning for reinbeitedistrikt 21 og 22, som følge av det omsøkte tiltaket.

4.6.6 Virkninger for reinbeitedistrikt 16 Kárášjoga oarjabealli, siidaene Jáhkenjárga, Skuohtanjárga, Rávdol, Márbolon og Máhkarávju

4.6.6.1 Konsekvensutredning

Fra grensen mot reinbeitedistrikt 22 og sørøstover om lag 4,5 km, krysser traseen for den nye 420 kV-ledningen flyttkorridoren som siidaene Jáhkenjárga, Skuohtanjárga, Rávdol, Márbolon og Máhkarávju bruker vår og høst. Lenger nord, over en strekning på om lag 10 km mellom Háhttir og fylkesvei 860, vil traseen til 132 kV-ledning Skaidi–Smørfjord krysse samme flyttlei. Disse siidaene vil ikke få beiteområdene sine direkte påvirket av den nye 420 kV-ledningen Skaidi–Lebesby. Den direkte virkningen av tiltaket er begrenset til konsekvenser for flyttkorridoren til og fra sommerbeite.

Konsekvensutredningen gir området *stor verdi*. Flyttingen er omfattende og går over flere uker. Særlig om våren styres dyrene aktivt gjennom, gruppevis. Om høsten har flyttkorridoren mer karakter av fritt trekk enn aktiv flytting. Den nye ledningen forventes ikke å skape stans eller unnvikelse, men flyttingen forbi ledningen kan kreve noe mer innsats i en tilvenningsperiode når ledningen er ny. I utredningen settes konsekvensgraden til *ubetydelig/liten negativ konsekvens* i driftsfasen. Konsekvensutredningen peker på at det vil være viktig å ha dialog og stanse anleggsarbeid når dyrene flyttes forbi. Med denne forutsetningen settes konsekvensgraden til *ubetydelig/liten negativ konsekvens* også i anleggsfasen. Vurderingene gjelder både 420 kV-ledningen Skaidi–Lebesby og 132 kV-ledningen Skaidi–Smørfjord.

4.6.6.2 Siidaenes merknader

I innstillingen vises det til at reinbeitedistriktet er skeptisk til gjennomføring av anleggsarbeid i flyttkorridoren, og at flere av siidaene mener at ledningen vil kunne forstyrre flyttingen. Marbolon siida har pekt på at en vellykket flytting av alle siidaene er avhengig av en velfungerende kø-ordning. Marbolon siida mener et åpenbart tiltak vil være å legge anleggsarbeidet til andre tider enn selve flyttingen. Flere av siidaene har pekt på at det er veldig trangt mellom gruppene i dette distriktet. Det gjør det sårbart for sammenblanding av flokker ved forstyrrelser. Siidaene har vist til at flyttleier har en særskilt beskyttelse i loven, og at flokkene må kunne flyttes uhindret mellom sesongbeitene. Siidaene har under NVEs saksforberedelse ment at selv om ikke den nye ledningen vil være en fysisk barriere, kan den gi utfordringer, og det vil være utbyggers ansvar å støtte reindrifta dersom de må sette inn ekstra ressurser.

Máhkarávju siida har påpekt at småflokker kan bli hengende igjen bak hovedflokkene i forbindelse med flytting, og at disse kan stoppe opp eller snu dersom de blir forstyrret. Siidaen har pekt på tilskudd til frakt av dyr med bil eller til ekstraordinær gjeting som aktuelle tiltak.

Rávdol siida har pekt på samme utfordring med dyr som blir hengende etter. Siidaen er ganske liten, og de mener at konsekvensene vil være ekstra store for dem om flokkene blandes med en større siida ved kalving og kalvemerking. Siidaen mener tilskudd til utstyr, transport, tråkking av trasé, fôr, mv. eller oppgradering av gjerde mot distrikt 22, kan være aktuelle tiltak.

4.6.6.3 NVEs vurderinger

NVE mener at siidaene løfter fram viktige poenger som må vurderes, både i anleggsperioden og i en tilvenningsperiode. For reinbeitedistrikt 16 sitt tilfelle skal svært mange dyr tilhørende ulike flokker flyttes trinnvis, over en lengre periode. Totalt skal dyrene flyttes lange avstander, og god koordinering er essensielt. I forhold til enkelte andre distrikter er det større risiko for sammenblanding dersom dyrene blir forstyrret, og flyttkorridorens funksjon må ivaretas over et lengre tidsrom. Tilgjengelig forskning tilsier at den nye ledningen neppe vil gi store, negative konsekvenser på sikt når den er etablert. NVE påpeker likevel at flyttkorridoren har en kritisk funksjon for alle siidaene i distriktet, som må opprettholdes. NVE mener at både anleggsperioden og en tilvenningsperiode må planlegges nøye og følges godt opp. Anleggsarbeid bør legges til tider helt utenom flyttingen. Siidaene har selv foreslått konkrete tiltak som kan bøte på ulempene. Disse tiltakene er aktuelle å drøfte i en detaljplan, hvor det vil være naturlig å legge stor vekt på oppfølging av reindriften.

4.6.6.4 Departementets vurderinger

Departementet er enig i at det er viktig at Statnett planlegger anleggsvirksomheten og -perioden slik at den tilpasses reindriften bruk av området. Departementet viser til at NVE har anbefalt at anleggskonsesjonens vilkår 30 første ledd særskilt angir at Statnett i detaljplanen må involvere reinbeitedistriktet i arbeidet med detaljprosjekteringen av kraftledningen i den felles flyttkorridoren for reinbeitedistrikt 16. Det å legge anleggsarbeidet utenfor flytteperioden har blant annet blitt pekt på av Marbolon siida. Departementet viser videre til at god koordinering mellom Statnett og siidaene som bruker flyttkorridoren er viktig for gjennomføringen av anleggsperioden. Departementet er også enig i NVEs anbefaling om at Statnett ved detaljplanleggingen må vurdere bruk av kamuflerte master i området rundt felles flyttkorridor for reinbeitedistrikt 16. Dette må gjøres i samråd med de aktuelle reindriftsutøverne.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at den nye ledningen trolig ikke vil ha store, negative konsekvenser på sikt etter at den er etablert.

Statnett har opplyst om at de har kommet til en minnelig løsning for siidaene Máhkarávju og Rávdol, og at de har blitt enige om tilpasninger/restriksjoner for anleggsfasen, samt erstatning for ulemper i driftstid. Avtalene er inngått med forutsetning om konsesjon for den omsøkte løsningen. Dette medfører også at søknaden om samtykke til ekspropriasjon for nødvendige rettigheter ikke omfatter ekspropriasjon fra disse siidaene. Statnett har senere også opplyst om at de har oppnådd en minnelig avtale med Jáhkenjárga siida.

4.6.7 Virkninger for reinbeitedistrikt 16 Kárášjoga oarjabealli, Skáiddeduottar siida

4.6.7.1 Konsekvensutredning

Skáiddeduottar siida gjennomfører normalt vårflyttingen i to grupper. Første gruppe kommer inn til sommerbeiteområdet typisk i midten av april, og andre gruppe kommer like etter. Flokkene følger etablerte flyttleier nordover inn i flyttkorridoren, og svinger ved Stuorra Ordaoavi østover inn i sommerbeiteområdet. De to gruppene flytter videre over fjellet i sentrale deler av distriktet nordover til Rinjárga og Njarga ved Porsangerfjorden, hvor flokkene deretter slippes. De aller fleste simlene trekker så tilbake vestover over E6, og inn i kalvingsområdene høyere i terrenget. Bukker og ungdyr oppholder seg ofte langs kysten i en lengre periode utover våren, men også disse trekker innover i terrenget på vestsiden av E6 etter hvert som snøen smelter og vårbeitene blir bedre høyere oppe. På grunn av sperregjerdet mellom Skáiddeduottar siida og flyttkorridoren i vest, er sammenblandingen med dyr fra Skáiddeduottar siida og de andre siidaene som flytter forbi som oftest begrenset. På grunn av dyp snø langs gjerdet om våren og tidlig sommer kan likevel en del av dyrene fra Skáiddeduottar siida som trekker lengst vest komme seg over sperregjerdet og inn i flyttkorridoren. Reineiere fra Skáiddeduottar siida patruljerer derfor gjerdet nesten daglig inntil snøen smelter. Enkelte svake dyr kjøres av og til direkte med bil fra vinterbeitene i Anarjohka til Njarga. Hele sommerbeitedistriktet er i praksis å regne som vårbeite. Særlig områder over tregrensa langt fra forstyrrelser er viktige som beiteland.

Hele sommerbeiteområdet, unntatt området helt sør, er å regne som sommerbeite. Den sørligste delen er sperret av med sperregjerde, og spares til høstbeite og brunst senere på året. De lavereliggende områdene mellom Ikkaldas i sør, nordover på begge sider av Stuorra Jeahkir, og videre nordover til ytre Billefjord, er trukket fram som spesielt viktige fra våren og fram til starten av august. Gode luftingsplasser er mangelvare i sommerbeiteområdet, og dette gjør Jeahkir spesielt viktig. Det er også viktige luftingsplasser i Gáicačohkat.

Dyrene trekker naturlig sørover tidlig på høsten, og samles i oppsamlingsområder ved Alesoaivi i vest og Snekkernes i øst. Dyrene slippes på sørsiden av anlegget etter at de har vært i gjerdet. I dette området er det gode og ubrukte beiter, ettersom området har vært avsperrert fra beiting hele sommeren. Småflokker slippes fra gjerdeanlegget fortløpende fra midten av september og fram til slutten av oktober. Det meste av brunsten foregår i den sørlige delen av sommerbeiteområdet, mellom gjerdeanlegget og Stabburselva. Flokkene flyttes deretter videre mot vinterbeitene langs samme rute som de kom på våren.

Fra flyttkorridoren fram til Stabburselva vil ledningen gå gjennom beiteområdene til Skáiddeduottar siida. Noen boliger ved Solbakken like nord for Stabburselva som brukes av reindriftsutøvere vil også bli berørt. Fra flyttkorridoren vil den planlagte 420 kV-ledningen gå sørøstover parallelt med dagens 132 kV ledning i om lag 14 kilometer fram til Ikkaldas, 5 kilometer nord for Stabburselva. Fra Ikkaldas og over Stabburselva er det foreslått tre ulike traseer. Traséalternativene som er aktuelle på Skáiddeduottar sin side av Stabburselva er 1.9, 1.7 og 1.11. Trasé 1.9 følger dagens 132 kV-trasé, mens både 1.7 og 1.11 tar en bue østover for å trekke den nye ledningen unna bebyggelsen på Solbakken. Trasé 1.7 og 1.11 løper sammen igjen før elva krysses. Skáiddeduottar siida vil også kunne påvirkes av sanering av dagens 66 kV-luftledning som går gjennom Stabbursdalen.

Den nordligste delen av området som ledningen vil krysse beskrives som godt kalvingsland og viktig for flokken, særlig i varme perioder. Den sørligste delen beskrives i utredningen som et av de aller mest verdifulle områdene for siidaen, med gode vårbeiter, kalvingsområder, tilgang på luftingsplasser og begrenset med menneskeskapte forstyrrelser. Hele strekningen er vurdert til å være av *stor verdi*. Traséalternativ 1.1, som gikk lengst vest over områder med *stor+ verdi*, ble senere trukket. De øvrige alternativene, både ulike luftledningstraseer og alternativer som innebærer jordkabel, er vurdert likt i konsekvensutredningen: *liten negativ konsekvens* i driftsfasen, men *stor negativ konsekvens* i anleggsfasen.

4.6.7.2 Siidaens merknader

Reindrifta har under NVEs saksforberedelse uttalt at hele området er verdifullt. Kalvingsområdene dekker hele området fra E6 og sørover. Siidaen peker på klimaendringer og behovet for å ta i bruk sommerbeiteområder tidligere. Også skogsområdene er viktige om sommeren, som skjul for insekter.

Skáiddeduottar siida mener selv at reinen ikke beiter under ledninger, og at selve ledningstraseen derfor er tapt beiteareal. Siidaen framhever at de er belastet med mange andre inngrep. Det har foregått veiarbeid på E6 som forstyrrer reinen og gitt mye ekstraarbeid. I tillegg er det andre inngrep som hyttefelt og industriområder. Siidaen er bekymret for at en ny ledning vil gi forstyrrelser som vil forplante seg og gi følgeeffekter, som sammenblanding med andre flokker, nedbeiting av feil områder, lavere vekt og i verste fall krav om reduksjon av reintall.

4.6.7.3 NVEs vurderinger

NVE registrerer at siidaen må forholde seg til mange inngrep som gjør det krevende å drive reindrift. NVE ser også at den foreslåtte traseen i stor grad går gjennom områder som er svært verdifulle for reindrift og i tillegg går nær boliger som reindriftsutøvere bruker. Det er derfor også vurdert en trasé som trekker ledningen noe unna disse boligene.

Kabling er foreslått som et mulig alternativ på deler av strekningen, enten av den nye 420 kV-ledningen, dagens 66 kV- og 132 kV-ledninger, eller alle tre. NVE mener det ikke er god løsning å kable 420 kV-ledningen av hensyn til reindrift. Selve kabelgrøften vil være et omfattende inngrep, som må holdes fri for større vegetasjon i minimum 12 meters bredde. Jordkabel på 420 kV nivå krever muffeanlegg i hver ende, som legger beslag på mye areal og medfører økt menneskelig aktivitet. Det vil kreve anleggsvei langs kabelen, som også kan gi økt ferdsel. De samlede inngrepene vil gi lenger og mer omfattende anleggsarbeid enn det som kreves for å montere en luftledning, som vil være en krevende periode for reindrifta. I tillegg er 420 kV-jordkabel svært kostbart.

NVE mener at kabling av dagens 66 kV- og 132 kV-ledninger derimot er aktuelle tiltak som vil dempe det samlede inngrepsbildet. Inngrepene ved kabling på disse nivåene er vesentlig mindre, og det kreves ikke store muffeanlegg eller permanent vei. Utredningen skiller ikke mellom konsekvensene av ren luftledning og luftledning pluss jordkabel for reindrift. NVE mener likevel at den samlede situasjonen for reindrifta kan bli noe bedre dersom dagens ledninger kables. Anleggsarbeidet kan bli noe mer omfattende enn hvis det kun skal bygges luftledning. Belastningen i anleggsperioden vil imidlertid være sterkt avhengig av hvilken kabeltrasé som

velges, og hvor lang tid den tar. For reindrift vil en kabeltrasé som legges utenom reindrifas mest verdifulle områder etter NVEs vurdering være best.

4.6.7.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til vurderingene over om alternativet med å kable den nye 420 kV-ledningen gjennom Stabbursdalen, og hvorfor dette ikke er en tilrådelig løsning. Departementet viser særlig til at kabling av den nye 420 kV-ledningen medfører behov for muffeanlegg og anleggsvei, samt en mer omfattende anleggsperiode, og de negative virkningene dette også vil ha for reindriften i området.

Departementet viser til at Skaiddeduottar siida er berørt av flere inngrep og forstyrrelser. Særlig området fra nedre del av Stabburselva nordover til Stuorra Jeahkir er trukket fram som et område med stor belastning, og som også er svært viktig for siidaen. Departementet er enig med NVE i at kabling av dagens 66 kV- og 132 kV-ledninger som i dag går gjennom Stabbursdalen vil dempe det samlede inngrepsbildet i driftsfasen. Kabling av dagens to luftledninger vil etter departementets vurdering være et avbøtende tiltak for reindriften i driftsfasen, selv om anleggsarbeidet kan bli noe mer omfattende ved bygging av både luftledning og jordkabel, enn kun ved bygging av en ny luftledning. Departementet stiller seg derfor i det vesentlige bak NVEs vurdering av tiltakets virkninger for Skaiddeduottar siida.

Departementet viser til at områdene som ledningstraseen går gjennom er av stor verdi for Skaiddeduottar siida, men kan ikke se at det er kunnskapsmessig grunnlag for å anse hele ledningstraseen som tapt beiteareal. Departementet mener det er viktig at Statnett involverer reindriften i detaljprosjekteringen av anlegget, blant annet slik at anleggsvirksomheten kan tilpasses Skaiddeduottar siidas bruk av området.

Departementet vurderer at det er viktig at Statnett involverer reindriften i arbeidet med detaljprosjekteringen av kraftledningen særlig i området ved den felles flyttkorridoren for reinbeitedistrikt 16. Etter departementets vurdering er dette noe som vil komme alle de berørte siidaene i reinbeitedistrikt 16 til gode, også Skaiddeduottar siida.

Departementet viser særlig til at den sørligste delen av delstrekningen Ikkaldas-Sálletoaiivi, omtrent nord for Gorbovuonávži, er vurdert til å være et av de aller mest verdifulle områdene for siidaen. Det går også viktige flyttleier på tvers av den omsøkte traseen. I konsekvensutredningen er det pekt på at det er svært sannsynlig at en stor andel av siidaens flokk i anleggsfasen vil påvirkes negativt i flere kilometers radius rundt linja fra april til oktober, og at anleggsarbeid i forbindelse med vår- og høstflytting vil medføre betydelig merarbeid. Av hensyn til Skaiddeduottar siida vurderer departementet at det er viktig at Statnett tilpasser anleggsperioden til Skaiddeduottar siidas bruk av området, særlig med tanke på flytting og kalving.

Departementet viser også til at konsekvensutredningen peker på at det må forventes noe merarbeid for Skaiddeduottar siida med driving forbi kraftlinja de første årene. Departementet vurderer at Statnetts tilrettelegging av faste rammer for dialog med reindriften fra anleggsstart til en periode på fire år etter bygging vil bidra til at negative virkninger i tilvenningsfasen reduseres.

4.6.8 Virkninger for reinbeitedistrikt 16 Kárášjoga oarjabealli, Njeaiddán siida

4.6.8.1 Konsekvensutredning

Fra Stabbursdalen til Lakselv vil ledningen gå gjennom beiteområdene til Njeaiddán siida. Over Stabburselva er det foreslått to traséalternativer: Trasé 1.9 som går i dagens trasé for 132 kV-ledning, og trasé 1.7/1.11 som krysser Stabburselva noe lenger øst, for å unngå bebyggelsen på Solbakken. Like sør for Stabburselva er det foreslått tre alternativer: Trasé 1.9 som følger dagens trasé for 132 kV-ledning, trasé 1.7 som går i en østlig bue utenom landskapsvernområdet, og trasé 1.10 som går i en vestlig bue mot Njallavárri. Trasé 1.10 er en tilpasning som er foreslått av hensyn til den kritisk truede arten dverggås. De tre alternativene løper sammen igjen etter omtrent 5 km, og følger dagens trasé for 132 kV-ledningen i 18 km langs fjellmassivet Njeaiddán fram til Lakselv. Det er også vurdert jordkabel gjennom hele eller deler av Stabbursdalen, enten kabling av 420 kV-ledningen eller av dagens 66 kV- og 132 kV-ledninger.

Området som kraftledningstraseen vil krysse brukes både til vårbeiter, kalvingsland, sommerbeiter og høstbeiter. Bratt terreng gir lite forstyrrelser fra menneskelig aktivitet, og vindutsatte steder gir attraktive områder om sommeren. Sommerbeitene er normalt gode, og er spesielt viktige for denne siidaen på grunn av dårlig tilgang på vinterbeiter. Av samme grunn er siidaen svært lenge i området, og kan være der helt fra januar til november. Siidaen har gjerdeanlegg og beitehage ved Rávtošguolbba. Hele strekningen er vurdert til å være av *stor verdi*. Som for alternativene nord for Stabburselva er både luftledningstraseer og alternativer som innebærer jordkabel vurdert likt i konsekvensutredningen: å gi *liten negativ konsekvens* i driftsfasen og *stor negativ konsekvens* i anleggsfasen.

4.6.8.2 Siidaens merknader og høringsuttalelse fra Stabbursdalen nasjonalparkstyre

Under saksforberedelsen har siidaen tidligere sagt at de ikke ønsker en ny ledning. Det ble imidlertid inngått avtale mellom Statnett og Njeaiddán siida 13. februar 2024 om trasé 1.10.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at tiltak av hensyn til reindrift normalt kan tillates så lenge det ikke er med på å forringe verneformålet, og at forvaltningen av verneområdet ikke skal tillate søknader eller tiltak som kan virke negativt inn på landskapet. Bygging av et nytt samle- og merkeanlegg er infrastruktur som etter deres mening må vurderes å ha negativ påvirkning på naturen lokalt hvor gjerdet settes opp.

4.6.8.3 NVEs vurderinger

NVE registrerer i innstillingen at hele området brukes av siidaen og er av stor verdi. Det legges særlig vekt på at tilgangen på gode sommerbeiter er viktig for å bøte for dårlige vinterbeiter.

NVEs vurdering av kablingsalternativene er tilsvarende som for Skáiddeduottar. Det forventes ikke en stor forskjell for reindrift, men det samlede inngrepsbildet blir mindre. Anleggsperioden vil være spesielt utfordrende. Siden området er i bruk store deler av året, er det lite tid hvor det kan drives anleggsarbeid uten at det er rein til stede i det hele tatt. Imidlertid går store deler av traseen i ytterkant av siidaens områder, særlig den sørligste delen mot Lakselv. Med god dialog mellom utbygger og siidaen bør det være mulig å unngå anleggsarbeid på steder og tider som er spesielt sårbare for rein.

4.6.8.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til at det i konsekvensutredningen er vurdert at Njeaiddan siida, i sesonger med dårlige vinterbeiter, kan flytte inn i sommerbeiteområdene allerede så tidlig som januar/februar. Tiltaket kan følgelig til en viss grad påvirke Njeaiddan siidas vinterbeite.

Departementet viser også til at det i konsekvensutredningen for Njeaiddan siida er pekt på at fritidsboligene innenfor sommerbeiteområdet deres i seg selv virker relativt lite forstyrrende på reindriften, men at boligene likevel genererer en del menneskelig trafikk, særlig langs stier i nord og sør, inn mot Stabbursdalen nasjonalpark. Fritidsboliger langs Stabburselva er et problem grunnet trafikk forbi gjerdeanlegget helt nord i sommerbeiteområdet. Videre har Forsvaret varslet utvidelse av aktivitet ved Halkavarre skytefelt til også å omfatte arealer vest for E6 og Lakselva. Dette vil i så fall også være en belastning for Njeaiddan siida.

I konsekvensutredningen er sanering av dagens 66 kV-luftledning gjennom Stabbursdalen isolert sett vurdert til å ha en begrenset positiv effekt. Denne gevinsten vil forsvinne ved bygging av den nye 420 kV-luftledningen.

Departementet viser for øvrig til NVEs vurderinger gjengitt over, og til at det er inngått minnelig avtale mellom Statnett og Njeaiddan siida om valg av trasé 1.10, og legger dette til grunn ved den videre behandlingen.

4.6.9 Virkninger for reinbeitedistrikt 14A Spiertagáisá

4.6.9.1 Konsekvensutredning

Reinbeitedistrikt 17 i Karasjok er vinterbeiteområde. Departementet viser imidlertid til at det i konsekvensutredningen er vurdert at reinbeitedistrikt 14A, på grunn av tidvis dårlige vinterbeiter, kan flytte inn i sommerbeiteområdene allerede så tidlig som januar/februar. Tiltaket kan følgelig til en viss grad påvirke reinbeitedistrikt 14As beite vinterstid.

Reinbeitedistrikt 14A flytter årlig mellom vår-/sommer-/høst-/høstvinter- og vinterbeiter i reinbeitedistrikt 14A og 17. Beitetiden innenfor distrikt 14A er ifølge driftsplanen fra 1. mars til 15. desember. Høstvinter- og vinterbeiter, samt vinterskilling, foregår i sør, ved Astejohka sør for Rv. 92 mellom Karasjok og Kautokeino, samt ved Golgu/Skabina. Dyrene holder seg her fra slutten av oktober til vårflyttingen starter i april. Flyttleiene går primært nord-sør gjennom de sentrale delene av distriktet, og flere av dem ender omtrent der traséalternativ 1.0 passerer gjennom fjellene ved Goasovarri og Čalbmelanrašša. Flyttleiene stopper i dette området siden dyrene overlates til seg selv her etter endt vårflytting. Reinen drives inn i vår- og sommerbeiteområdene i distriktet i april og tidlig i mai, før kalvingen starter. De viktigste kalvingsområdene i distriktet ligger i fjellene rundt Mun̄kavárri og langs Børselva, og fra Børselv fjellet i nord til Gaisane i sør. Mesteparten av de resterende områdene kan også ha sporadisk kalving. Nesten hele distrikt 14A er å regne som vårbeite av en eller annen type.

Kalvingsområdene ligger for det meste relativt høyt i terrenget, men også i lavereliggende områder hvor beitetilgangen er god om våren, og hvor menneskelige forstyrrelser er små. Hele distriktet brukes som sommerbeite. De sentrale fjellmassivene i distriktet er viktigst for simler og kalver, og spiller en stor rolle som beiteland hele sommeren. I tillegg finnes det luftingsplasser her. De lavereliggende områdene ned mot Lakselv sentrum, langs østsiden av Porsangerfjorden og ned mot Fv. 98 på Børselv fjellet benyttes i større grad av bukker og ungdyr.

Kalvemerkingen skjer oftest i merkeanlegget i Halkavarstealli, men det er også slakte-/merkegjerdar ved Halkavarre, Handelsbukt, Toppen og Nieidajohka. Tidlige høstbeiter er spredd utover det meste av distrikt 14A, helt ned til Karasjok i reinbeitedistrikt 17, men hovedbeitet om høsten ligger sentralt i distriktet. Slakting om høsten foregår ved Handelsbukt i september/oktober. Brunstområdene varierer noe fra år til år, men ligger oftest relativt lavt i terrenget, og dekker det meste av høstbeiteområdet. Brunsten foregår hovedsakelig mellom Nattvann og Geaidnojohka innen reinbeitedistrikt 17, men det er også brunstområder helt sør i distrikt 14A, og også til dels lenger nord, på vestsiden av Børselva ved Goasovárri. Sistnevnte brunstområde kan bli direkte berørt av traséalternativ 1.0. Etter brunsten samles reinen igjen og flyttes mot Astejohka.

Fra Lakselv til Lakselv transformatorstasjon, ca. 2 km, vil ledningen gå parallelt med dagens 132 kV-ledning, nær infrastruktur og inngrep. Utredningen forventer at få dyr bruker området, og at ledningen vil ha *ubetydelig konsekvens*.

Mellom Lakselv transformatorstasjon og Guhkesjávrret, ca. 16 km, er ledningen først planlagt parallelt med dagens 132 kV-ledning, før traseen avviker og dreier østover mot Brennelva og Fossestrand. Herfra har Statnett søkt om to ulike traséalternativer: Trasé 1.3 som møter 132 kV-ledningen igjen like sør for Časkiljohka, og trasé 1.07 som skrår nordover og møter 132 kV-ledningen tidligere, ved Čorgasjohka. Områdene er verdsatt til *middels verdi* i utredningen. Konsekvensgraden for reindrift er satt til *ubetydelig* for begge alternativene i driftsfasen. I anleggsfasen er konsekvensgraden satt til *liten negativ* for trasé 1.07, men *middels negativ* for trasé 1.3. Denne konsekvensgraden ble imidlertid satt på en lengre variant av trasé 1.3 som lå nærmere en flyttlei og en trekklei over Brennelva, hvor anleggsarbeid kunne bli spesielt belastende.

Fra Guhkesjávrret til Storelva, om lag 45 km, er den nye 420 kV-ledningen planlagt parallelt med dagens 132 kV-ledning. Området brukes som kalvingsland, vårbeiter (som enkelte år brukes svært tidlig), sommer- og høstbeiter, og brunstland. Dyr går fritt i lengre perioder og det er lite forstyrrelser og inngrep, med unntak av dagens ledning. Området er verdsatt til *stor verdi*. Konsekvensgraden er satt til *liten* til *middels negativ konsekvens* for driftsfasen. For anleggsfasen er den satt til *stor/meget stor negativ konsekvens*, og utredningen bemerker at anleggsarbeid vil være spesielt negativt i kalvingsperioden.

4.6.9.2 Distriktets merknader

Distriktet har under saksforberedelsen til NVE uttrykt sterk motstand mot den nye ledningen, og har vist til mange andre arealinngrep i sitt område, i tillegg til ynglingsområder for rovdyr. Bruken av området er endret på grunn av mange inngrep. De viser til at ledningen splitter opp kalvingsland, noe de mener er svært uheldig. Distriktet bruker områdene store deler av året, og kan få dispensasjon til å bruke den i enda større grad ved vanskelige værforhold. De er bekymret for langvarige anleggsperioder, men også for permanente ulemper i driftsfasen som økt aktivitet langs ledningen på grunn av vedlikehold, og at anleggsveier vil ha en «døråpner-effekt». Distriktet har primært ønsket et sjøkabelalternativ som fører ledningen mye lenger nord, sekundært at ledningen legges langs fylkesveien og/eller langs distriktsgrensen. Distriktet har også pekt på arbeidsbelastningen som selve konsesjonsprosessen fører med seg.

4.6.9.3 NVEs vurderinger

NVE konstaterer i innstillingen at distriktet er belastet av mange andre inngrep i sitt område, og at de er svært bekymret for nye inngrep. Den nye 420 kV-ledningen vil gå gjennom verdifulle områder for distriktet, blant annet kalvingsland. Konflikten med distriktets kalvingsland er etter NVEs vurdering vanskelig å unngå. Det går en 132 kV-ledning gjennom området i dag, og den nye 420 kV-ledningen er planlagt i parallell. Løsningen med sjøkabel er foreslått av flere distrikter og har vært vurdert i flere omganger, men har store ulemper, som beskrevet i kapittel 2.3. En ny trasé som følger fylkesveien vil være opp mot dobbelt så lang, gå gjennom krevende terreng, og gi vesentlige tilleggskostnader. Gitt at distriktet kan bruke kalvingslandet i dag til tross for dagens 132 kV-ledning er det vanskelig å se en bedre løsning på sikt enn å bygge den nye 420 kV-ledningen langs samme trasé.

NVE har imidlertid pekt på andre tiltak de mener må vurderes for å redusere belastningen på reinbeitedistriktet. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at anleggsperioden tilpasses reindriftas behov, slik at det i minst mulig grad foregår anleggsarbeid når det er rein i området. Videre mener NVE at full anleggsstans kan være aktuelt i kalvingsperioden. For å oppnå dette mener NVE det må være lav terskel for at reinbeitedistriktet kan kontakte Statnett, og at det bør gis gode muligheter for å diskutere løsninger. NVE mener også at det bør vurderes tiltak for å hindre at menneskelig ferdsel øker i området, som å unngå å etablere nye ferdselsårer og å sperre eventuelle anleggsveier for allmennheten. NVE anbefaler at dette følges opp med en beskrivelse i detaljplanen av hvordan transport inn til og langs ledningen skal gjennomføres for å unngå at området åpnes for økt ferdsel i området.

4.6.9.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til at reinbeitedistrikt 14A er berørt av flere inngrep og forstyrrelser i distriktet som helhet. Ifølge konsekvensutredningen er inngrep, utbygginger, ferdsel og forstyrrelser særlig sentrert rundt sommerbeiteområdene ved Lakselv. Forsvarets anlegg (Porsangmoen og Halkavarre skytefelt) medfører også forstyrrelser for reinen. Landbruk, hyttebygging og rovdyr påvirker også den samlede belastningen på reinbeitedistriktet.

Departementet viser til vurderingene over om sjøkabelalternativ over Porsangerfjorden. Departementet er også enig i NVEs vurdering av at en ny trasé som følger fylkesveien har betydelige ulemper knyttet til seg, særlig sett i sammenheng med at det går en 132 kV-ledning gjennom området i dag.

Videre vurderer departementet at trasé 1.07 vil være det beste alternativet av hensyn til reindrift, selv om konsekvensgraden for trasé 1.3 ble satt på en lengre variant av traseen som lå nærmere en flyttlei og en trekklei over Brennelva. Departementet viser til at konsekvensgraden for dette strekket i konsekvensutredningen er vurdert til ubetydelig i driftsfasen. På delstrekningen Guhkesjåvrrit-Lakselv transformatorstasjon viser departementet til at den naturlige trekk-/flyttretningen i området er nordøst/sørvest (samme retning som kraftlinja), og at det i driftsfasen er lite sannsynlig at en kraftgate vil virke forstyrrende på reindriften. Den nordligste delen av strekningen går imidlertid gjennom viktige kalvingsområder, og det er i konsekvensutredningen vist til at det er et reindriftsanlegg med beitehage og merkegjerde ved Handelsbukt. I forbindelse med dette anlegget er det også viktige trekk- og flyttleier. Departementet vurderer at det er viktig at Statnett ved detaljprosjekteringen og gjennomføringen av anleggsarbeidet er særlig

oppmerksom på reinbeitedistriktets arealbruk i dette området. I området fra Guhkesjávrret til Storelva er konsekvensgraden for anleggsfasen satt til stor/meget stor negativ. Det er påpekt at anleggsarbeid vil være spesielt negativt i kalvingsperioden. Departementet vurderer at et vilkår om at Statnett skal tilpasse anleggsarbeidet til reinbeitedistriktets behov, slik at anleggsarbeidet begrenses når det er rein i området, kan ha en vesentlig avbøtende effekt for ulemper i anleggsfasen. Departementet viser til at NVE har anbefalt at anleggskonsesjonens vilkår 30 første ledd særskilt angir at Statnett i detaljplanen må involvere reinbeitedistriktet i arbeidet med detaljprosjekteringen av kraftledningen i kalvingsområder og parringsland mellom Guhkesjávrret og Storelva. Departementet er enig i at dette er et område som bør framgå særskilt av konsesjonsvilkåret. Departementet er enig i at det er naturlig at Statnett vurderer anleggsstans i området under kalvingsperioden, men mener Statnett bør drøfte dette nærmere med reinbeitedistriktet ved utarbeidelse av detaljplanen.

Departementet viser til at reinbeitedistriktet har uttrykt bekymring over ulemper i driftsfasen, blant annet som følge av økt menneskelig aktivitet i området. Departementet viser til at det i konsekvensutredningen er vurdert at det i de første årene av driftsfasen må forventes noe unnvikelse rundt kraftlinja på delstrekningen Guorgápmir-Guhkesjávrret, men at dette vil avta. Departementet vurderer at Statnetts tilrettelegging av faste rammer for dialog med reindrifta fra anleggsstart til en periode på fire år etter bygging, vil bidra til at negative virkninger i tilvenningsfasen reduseres. Rundt kalvingsområdene kan det ifølge konsekvensutredningen likevel vise seg mer permanente negative effekter innenfor et par kilometer i radius fra ny ledning. Det er imidlertid vurdert i konsekvensutredningen at det grunnet aktiv bruk av kjøretøy og hunder er lite sannsynlig at reinen vil oppfatte linja som en barriere, og at parallellføring tilsier at endringene i driftsfasen blir relativt små sammenlignet med i dag. Departementet stiller seg bak denne vurderingen. Departementet viser videre til at det i detaljplanvilkåret i anleggskonsesjonen blant annet foreslås at det stilles krav om at det gis en samlet og kortfattet beskrivelse av tilpasninger og avbøtende tiltak som skal gjennomføres for å hensynta reindriftens arealbruk. Dette omfatter også tilpasninger og avbøtende tiltak i forbindelse med arbeid med tilsyn og vedlikehold av ledningen i driftsfasen.

Reinbeitedistriktet har også pekt på selve arbeidsbelastningen som selve konsesjonsprosessen medfører. Departementet viser til drøftingen lenger nede om NVEs anbefalte anleggskonsesjonsvilkår 31 om kommunikasjon med reindrifta og -vilkår 32 om sekretær-/koordinatorfunksjon for berørte reinbeitedistrikt.

4.6.10 Virkninger for reinbeitedistrikt 13 Lágesduottar

4.6.10.1 Konsekvensutredning

Ifølge konsekvensutredningen flyttes dyr inn i området i mars/april, fra vinterbeiter lenger innlands. Det er vårbeiter på begge sider av Fv. 98. Straks reinen er innenfor vårbeitet, slippes reinen fri for kalving, som foregår i første halvdel av mai til første halvdel av juni. Det viktigste kalvingslandet inkluderer Adamsfjorddalen. Etter kalving drives dyrene videre mot sommerbeiter lenger nord. Den nye 420 kV-ledningen er planlagt parallelt med dagens 132 kV-ledning langs hele strekningen. Strekningen Storelva–Guorgápmir er gitt *middels verdi*, mens strekningen Guorgápmir–Adamsfjorddalen er gitt *stor verdi*. Konsekvensutredningen konkluderer med

relativt små konsekvenser for reindrifta i driftsfasen, *ubetydelig* eller *liten negativ*. Anleggsfasen forventes ifølge NVEs innstilling å ha *liten negativ* konsekvens.

Adamsfjorddalen er en del av området som utredningen har gitt *stor verdi*. Om transformatorstasjonen plasseres her forventes driftsfasen å ha *liten til middels negativ* konsekvens, mens anleggsfasen forventes å ha *stor negativ* konsekvens. Plasseringen vil også medføre omlegging av 132 kV-ledningene nord for Uhca Sopmir, med relativt små konsekvenser for reindrifta, ifølge utredningen. Landersfjordområdet er i utredningen gitt *liten verdi* for reindrift, og både anleggs- og driftsfasen er vurdert å ha små konsekvenser. Dersom transformatorstasjonen plasseres her, vil 420 kV-ledningen forlenges 8 kilometer nordover fra Adamsfjorddalen. Denne strekningen er gitt *middels verdi* i utredningen, og opp til *middels negativ* konsekvens i anleggsfasen.

4.6.10.2 Distriktets merknader

Distriktet har under NVEs saksforberedelse selv uttalt at de kommer tidligere inn i Adamsfjorddalen enn før på grunn av klimaendringer, og at de bruker området store deler av våren og sommeren. Distriktet har også kommentert at klimaendringer, som både kan gi store mengder snø og våtere snø med mer is, øker behovet deres for å bruke arealene mer fleksibelt. Det er noen boenheter knyttet til reindrifta i Adamsfjorddalen. Distriktet har gitt uttrykk for å være presset på alle kanter av utbyggingsplaner, og peker blant annet på flere kraftverk med tilhørende infrastruktur i sitt område. Ikke minst har reinbeitedistriktet framhevet at nye utbyggingsplaner både er en arbeidsmessig og en psykisk belastning, og at reindrift er en kulturbærer som ivaretar det samiske språket. Distriktet har vært svært uenig i deler av vurderingene i konsekvensutredningen, og peker blant annet på verdifullt kalvingsland som ligger ikke langt unna Adamsfjorddalen.

Reinbeitedistriktet er sterkt imot plassering av en transformatorstasjon i Adamsfjorddalen, og mener at området vil bli ubrukelig. Distriktet mener at nye anlegg bør samlokaliseres med dagens anlegg, og at transformatorstasjonen bør legges ved dagens Adamselv transformatorstasjon ved Landersfjord. Videre mener distriktet at den nye 420 kV-ledningen bør legges langs fylkesveien, og at dagens 132 kV ledning også bør flyttes dit. Distriktet foreslår også at ledningstraseen bør gå fra Kunes over Lovddešhalvøya direkte til Landersfjord for å redusere konflikten med flyttleier i området. Distriktet har i liten grad kommentert anleggsfasen spesielt, men har framhevet at utbyggingen generelt vil være en stor belastning.

4.6.10.3 NVEs vurderinger

NVE er enig i at inngrep bør samlokaliseres der det lar seg gjøre, men ser det av flere grunner ikke som hensiktsmessig å flytte dagens 132 kV-ledning på strekningen langs fylkesveien med omlegging langs halvøya Lovddeš. Dagens ledning har stadig lang levetid, og ligger 1–4 kilometer fra fylkesveien langs mesteparten av strekningen Storelv–Adamsfjorddalen. Det vil være en betydelig ekstrakostnad forbundet med å flytte denne. Det vil også være svært krevende å opprettholde strømforsyningen nordover til Nordkyn og østover mot Varangerbotn i en omleggingsperiode. Anleggsperioden, som er kjent som en stor belastning for reindrifta, vil være vesentlig lengre som følge av behovet for å opprettholde en kontinuerlig strømforsyning i hele perioden.

I tillegg må man forvente at 132 kV-ledningen etter flytting oppfattes som et nytt og ukjent element i terrenget som reinen vil unngå i større grad enn før fram til den har vent seg til den. Som følge av dette mener NVE at beste løsning vil være at den nye 420 kV-ledningen legges parallelt med traseen til dagens 132 kV-ledning. Det er ikke mulig å utelukke at ledningen vil påvirke reinens bevegelsesmønster, og det kan være enkeltpunkter som i dag er utfordrende å passere. Samtidig er terrenget, særlig nær Adamsfjorddalen, stort og åpent, og man kan forvente at rein i området er tilvendt både fylkesveien og dagens 132 kV-ledning. Gitt at det skal føres en ny 420 kV-ledning gjennom området, mener NVE det er vanskelig å se en mindre inngripende løsning enn å legge den parallelt med en eksisterende ledning. Dersom det er helt konkrete, mindre passasjer der det vil være en klar fordel for reinbeitedistriktet at traseen til den nye 420 kV-ledningen avviker fra dagens 132 kV-ledning, er dette detaljer som kan håndteres i forbindelse med behandlingen av en detaljplan.

NVE registrerer at distriktet reagerer spesielt sterkt på den foreslåtte plasseringen av en transformatorstasjon i Adamsfjorddalen. Dette er arealer som regnes som verdifulle, særlig som kalvingsland, og hvor det er viktig å opprettholde en viss fleksibilitet i bruken. For reinbeitedistriktet synes det å være en klar fordel om transformatorstasjonen legges et annet sted. Utover selve arealbeslaget, vil en transformatorstasjon også medføre infrastruktur i form av adkomstvei og massedeponi, og økt trafikk og menneskelig aktivitet. En transformatorstasjon i Adamsfjorddalen vil også innebære nye inngrep, ved at dagens 132 kV-ledninger legges om i ny trasé nord for Uhca Sopmir, øst for Adamsfjorddalen. Et annet moment er hvilke utbygginger som kan legges til området i framtiden, som følge av den nye transformatorstasjonens plassering. NVE har p.t. en søknad om en ny 420 kV-ledning fra nye Lebesby transformatorstasjon til Seidafjellet transformatorstasjon til behandling. Dette er en søknad om en forlengelse videre mot Varangerbotn av ledningen som det søkes om i denne saken. Det er også nærliggende å se for seg at terskelen for å vurdere å plassere annen infrastruktur i Adamsfjorddalen vil bli senket dersom en stor transformatorstasjon blir plassert der, noe som vil være til ytterligere belastning for reinbeitedistriktet. Området rundt Landersfjord har allerede flere større inngrep. Den foreslåtte plasseringen for Lebesby transformatorstasjon er mindre synlig og ligger delvis skjult bak noen mindre koller. En plassering her vil medføre at traseen for 420 kV-ledningen vil måtte forlenges, men i de områdene som reinbeitedistriktet bruker mest vil anleggsperioden bli kortere og den samlede belastningen vesentlig mindre.

Samlet sett mener NVE at en transformatorstasjon plassert i Adamsfjorddalen vil innebære flere store inngrep, og vil være en vesentlig ulempe for distriktet. Av hensyn til reinbeitedistrikt 13 bør derfor nye Lebesby transformatorstasjon plasseres i tilknytning til eksisterende Adamselv transformatorstasjon ved Landersfjord.

4.6.10.4 Departementets vurderinger

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering om at det ikke er hensiktsmessig å flytte dagens 132 kV-ledning på strekningen langs fylkesveien, med omlegging langs Lovdø. Departementet mener at det å legge den nye 420 kV-ledningen parallelt med traseen til dagens 132 kV-ledning framstår som den minst inngripende løsningen, gitt at det skal bygges en ny ledning gjennom området. I likhet med NVE, viser departementet til at dersom det er helt konkrete, mindre passasjer der det vil være en klar fordel for reinbeitedistrikt 13 at traseen til den nye ledningen

avviker fra traseen til dagens 132 kV-ledning, er dette en detalj som kan håndteres i forbindelse med detaljplanbehandlingen.

Departementet viser til at reinbeitedistriktet, blant annet i konsultasjon med NVE i forbindelse med utarbeiding av innstillingen, har reagert sterkt på plassering av ny transformatorstasjon i Adamsfjorddalen. Konsekvensutredningen vurderer området rundt Adamsfjorddalen til å ha stor verdi for reindrifta, mens området rundt Landersfjorddalen vurderes å ha liten verdi for reindrifta. Departementet vurderer at plassering av ny transformatorstasjon i Landersfjord vil ha klart mindre negative virkninger for reindriften, og mener derfor at hensynet til reindrift klart tilsier at ny transformatorstasjon plasseres her.

Departementet viser samtidig til at valg av transformatorstasjonsplassering i Landersfjord medfører at traseen for den nye 420 kV-ledningen må forlenges, og viser til viktigheten av at Statnett involverer reinbeitedistriktet i arbeidet med detaljprosjekteringen av kraftledningen.

4.6.11 Virkninger for reinbeitedistrikt 14, Spiertanjårga

Reinbeitedistrikt 14 Spiertanjårga ligger i sin helhet nord for distrikt 14A og til dels distrikt 13 per i dag. Distriktet berøres ikke av planene om luftledning, men ville blitt berørt av de ulike sjøkabelalternativene i distriktets sørvestligste del. Statnett har utredet, men ikke søkt om sjøkabel, og konsekvensene er derfor ikke vurdert i detalj. Reinbeitedistrikt 14 drev for 10–15 år siden med sesongflytting til og fra vinterbeiter i distrikt 18, inne på Finnmarksvidda. Dersom denne praksisen blir gjenopptatt i framtiden, vil distriktet bli berørt av luftledningsalternativet parallelt med dagens 132 kV-ledning, ved at flyttleia vil krysse to ledninger der det i dag er én. Konsekvensene av dette er ikke utredet nærmere.

NVE har ikke gjort grundige vurderinger av de mulige konsekvensene for distrikt 14 dersom de gjenopptar vinterflytting innover på vidda. På overordnet nivå forventer ikke NVE at en ny ledning som parallellføres med dagens 132 kV-ledning vil gi store negative konsekvenser på sikt, når anleggsfasen er over og ledningen har stått i noen år. Dersom distriktet gjenopptar vinterflyttingen vil flyttemønsteret uansett representere en ny situasjon for dyrene i forhold til i dag, noe som vil kreve tilvenning.

Departementet er enig med NVE i at det ikke kreves en nærmere vurdering av hvilke konsekvenser den omsøkte 420 kV-ledningen vil ha for reinbeitedistrikt 14. Departementet legger til grunn at reinbeitedistrikt 14 vil fortsette med dagens sesongflytting. Departementet viser for øvrig til at sjøkabelalternativene med kryssing over Porsangerfjorden ville berørt reinbeitedistriktet, men at disse alternativene er forkastet og ikke omsøkt. Det vises til den nærmere omtalen over av de ulike sjøkabelalternativene.

4.6.12 Samlet belastning for reindrift

4.6.12.1 NVEs vurderinger og anbefalinger

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 5.6.9 for direktoratets vurdering av samlede virkninger for reindrift. Etter NVEs mening er det mulig å gjennomføre utbygging av den nye 420 kV-ledningen som omsøkt uten at det vil overskride tålegrensen i SP art. 27 for noen av distriktene. NVE har imidlertid framhevet at det er ønskelig med et reelt og aktivt samarbeid

mellom Statnett og reinbeitedistriktene, detaljert tilpasning og tilstrekkelig med tid. NVEs miljøtilsyn skal kunne varsles dersom det er uenigheter om oppfølgingen.

NVE viser til at den nye ledningen i hovedsak er lagt parallelt med dagens 132 kV-ledning, og ikke vil gå gjennom nye, urørte områder. For noen av reinbeitedistriktene er den potensielle belastningen større enn for andre, enten fordi områdene er spesielt verdifulle, eller fordi tilgangen allerede er begrenset. NVE mener belastningen kan forventes å bli noe større for reinbeitedistriktene 21 og 22 enn for de øvrige distriktene. For reinbeitedistrikt 21 vil ledningen krysse en flyttlei ved Skaidi transformatorstasjon, som både er et kritisk funksjonsområde og et begrenset areal, da andre flyttleier ikke er tilgjengelige. Samme flyttlei er også sårbar for flere andre utbyggingsprosjekter planlagt ved samme transformatorstasjon.

For reinbeitedistrikt 22 vil den nye ledningen gå gjennom eller nær verdifulle kalvingsområder. Den samlede belastningen av ulike inngrep er stor. NVE har tidligere, i innstillingen for den nye 420 kV-ledningen Skaidi-Hammerfest, vurdert at distriktet er sterkt påvirket av tidligere inngrep og kommende, planlagte inngrep.

I tillegg til belastningen fra konkrete inngrep forventes klimaendringer å være utfordrende for reindrift, og å gi reindriftsutøverne et økende behov for fleksibilitet. Områder som hittil har vært lite brukt eller holdt i reserve kan bli viktigere. Slike endringer gjør det vanskeligere å fastsette verdien av et bruksområde entydig, og vanskeligere å forutsi konsekvensene både av en utbygging og av avbøtende tiltak.

Etter NVEs vurdering støtter både forskning og erfaringer fra andre utbygginger at en 420 kV-luftledning Skaidi-Lebesby på sikt vil bli et inngrep som har akseptable konsekvenser for reindrift. Det er imidlertid flere momenter som etter NVEs mening bør være på plass før dette skjer. Det mest avgjørende for reindriften er etter NVEs vurdering at anleggsarbeidet legges til en tid som det ikke er rein i området, eller i svært stor grad tilpasses reindriftenes behov. Når det gjelder anleggsarbeid nær Skaidi transformatorstasjon må anleggsperioder koordineres godt med øvrige tiltak ved transformatorstasjonen. NVE har vist til at reinbeitedistrikt 22 tidligere har uttrykk at gevinsten av at anleggsarbeidet stanses når rein er i området langt overstiger ulempen med at bygging tar lenger tid.

I tillegg til selve anleggsperioden, vil det være en tilvennings- eller tilpasningsperiode etter anlegget er bygget, men før inngrepet er etablert i terrenget som et kjent element for rein. I denne perioden må det etter NVEs oppfatning forventes at distriktene tidvis opplever utfordringer med driften som følge av anleggene. NVE mener det må tas høyde for at både anleggsperiode og tilvenningsperiode vil ta tid for å oppnå et godt sluttresultat.

NVE mener at det vil være hensiktsmessig med en regelmessig, forutsigbar og planlagt kontakt mellom Statnett og reinbeitedistriktene, både i anleggsperioden, men også i en oppfølgingsperiode på noen år etter at anlegget er ferdigbygget. NVE mener lengden på en slik oppfølgingsperiode bør fastsettes av en reindriftskyndig, men at den anslagsvis kan være 2–4 år. Hensikten bør være å fange opp uforutsette utfordringer ved den nye utbyggingen og diskutere løsninger som også angår driftsfasen, som for eksempel ferdsel og vedlikehold. Hensikten er også at alle parter kan trekke lærdom av hvilke tiltak og løsninger som fungerer godt, og hvilke som ikke fungerer så godt som tiltenkt. Statnett har allerede etablerte rutiner for kontakt med reindriften, men NVE registrerer samtidig at flere reinbeitedistrikter ikke mener at dialogen er tilstrekkelig eller

konstruktiv, og etterspør bedre oppfølging. Eventuelle avtaler bør ta høyde for at reindrifta har behov for en viss fleksibilitet. Støtte til en sekretær eller koordinatorfunksjon hos reinbeitedistriktene kan være hensiktsmessig for å ivareta denne dialogen. NVE mener det bør settes konsesjonsvilkår om midler til slik støtte, for å redusere eller kompensere for noe av merarbeidet som gjentatte utbyggingsprosjekter medfører for distriktene. NVE mener formålet bør være å løse praktiske utfordringer innen reindrifta framfor juridiske problemstillinger, og funksjonen bør ivaretas av en person med reindriftskompetanse. Det kan være en av utøverne i det aktuelle reinbeitedistriktet, eventuelt en talsperson som distriktet peker ut. En slik ordning bør evalueres både underveis og etterpå for å trekke erfaringer. NVE har pekt på at særlig reinbeitedistrikt 21 og 22 er utsatt for merarbeid i forbindelse med konkrete energikonsesjonssaker. Gitt situasjonen i Finnmark per 2025 med mange utbyggingsplaner, og at en ny 420 kV-ledning vil berøre store deler av de fleste distriktenes arealer, mener NVE at en slik ordning bør gjelde alle reinbeitedistriktene som blir berørt av ledningen. Eventuelle faste møter mellom Statnett og reinbeitedistriktene forutsetter imidlertid at distriktene selv ønsker en slik oppfølging.

4.6.12.2 Departementets vurderinger

Departementet viser til at statens menneskerettslige og folkerettslige forpliktelser setter skranke for energimyndighetenes skjønnsutøvelse. Samer er definert som urfolk i Norge, og urfolks rettighetsvern skal hensyntas i konsesjonsbehandlingen. Samiske urfolks- og minoritetsrettigheter består av både prosessuelle og materielle rettigheter.

Særlige prosessuelle rettigheter følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, artikkel 6. Disse rettighetene kommer også til uttrykk i nasjonal rett, gjennom samelovens kapittel 4. Departementet viser til gjennomgangen over, og anser at de nasjonale og folkerettslige forpliktelsene som framgår av sameloven kap. 4 og ILO-konvensjon nr. 169 art. 6 er oppfylt i denne saken.

Av materielle rettigheter må det tas utgangspunkt i Grunnloven § 108. Grunnloven § 108 erstattet den tidligere § 110a. Det framgår av forarbeidene til Grunnloven § 110a at det materielle innholdet i bestemmelsen er ment å samsvare med de folkerettslige forpliktelsene etter FNs konvensjon for sivile og politiske rettigheter (SP) art. 27. Etter menneskerettsloven § 2 nr. 3 gjelder konvensjonen som norsk lov, og skal ved motstrid gå foran annen norsk lovgivning. Konvensjonen er en skranke for forvaltningsskjønnet. Samisk reindrift omfattes av kulturbegrepet i SP art. 27. Landområder knyttet til reindriften er en del av det materielle grunnlaget for samisk kultur, og er vernet av SP art. 27.

SP art. 27 fastslår at etniske minoriteter ikke skal bli nektet («denied») retten til å utøve sin kultur. Et tiltak som innebærer en nektelse av samenes kulturutøvelse, vil med andre ord være folkerettsstridig. Ordlyden «denied» taler isolert sett for at terskelen for å konstatere folkerettsbrudd i utgangspunktet er svært høy. Selv om SP artikkel 27 bruker uttrykket «denied», er det på det rene at også inngrep som ikke utgjør en total nektelse, kan krenke retten til kulturutøvelse. Spørsmålet om hvor terskelen for krenkelse ligger, er behandlet i HR-2021-1975-S (Fosen). Høyesterett redegjør for uttrykket «denied» i avsnitt 111-119. Førstvoterende viser til fire avgjørelser fra Menneskerettskomiteen som belyser hvor mye som skal til før retten til kulturutøvelse etter SP artikkel 27 er krenket. Høyesterett viser særlig til uttalelsen i Ángela Poma

Poma mot Peru (CCPR-2006-1457) punkt 7.5 om at «spørsmålet må være om inngrepet har «a substantive negative impact» på kulturutøvelsen» og vektlegger denne som sentral i forståelsen av terskelen for krenkelse. Førstvoterende oversetter uttrykket «substantive» til «vesentlig» eller «betydelig» og legger deretter til grunn at «[t]erskelen ligger med andre ord høyt».

Høyesterett konkluderer på bakgrunn av avgjørelser fra Menneskerettskomiteen med at:

det vil foreligge en krenkelse av rettighetene etter SP artikkel 27 dersom inngrepet fører til vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse. Inngrepet kan i seg selv ha så store konsekvenser at det foreligger brudd. Men innvirkningen trenger ikke være så alvorlig som i Poma Poma-avgjørelsen, hvor tusenvis av husdyr var døde som følge av myndighetstiltak, og klageren var blitt tvunget til å forlate sitt område. Inngrepet må videregås i sammenheng med andre tiltak, både tidligere og planlagte. Den samlede effekten av tiltakene er avgjørende for om det foreligger krenkelse, jf. Jouni Länsman mfl. Mot Finland I (CCPR-1995-671) punkt 10.7.

Det følger av dette at uttrykket «denied» ikke skal forstås som en total nektelse, men at dersom et inngrep fører til vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse, vil det foreligge en krenkelse av rettighetene etter artikkel 27. Til tross for at tiltaket ikke må medføre en total nektelse, er terskelen likevel høy ettersom det må medføre vesentlige negative konsekvenser. Dette innebærer at større og mer alvorlige ulemper som vanskeliggjør eller medfører endringer i etablert kulturutøvelse, ikke nødvendigvis vil utgjøre en krenkelse. Kulturutøvelse i form av reindriftsnæring har et økonomisk element, slik at det vil være sentralt for vurderingen hvorvidt inngrepet vil å ha så vesentlige negative konsekvenser at det fratar reineierne muligheten til å fortsette med sin næringsvirksomhet.

Ved vurderingen av tiltakets konsekvenser, må det konkrete inngrepet sees i sammenheng med andre tiltak, både tidligere og planlagte og vurderes opp mot artikkel 27 før tiltakene gis tillatelse. I vurderingen av om artikkel 27 er krenket skal det legges vekt på om reindriftsutøverne er konsultert, og om det er vurdert og gjort tilpasninger slik at de negative virkningene for reindriften blir redusert.

Departementet viser til at konsekvensene av planlagte nye vindkraftverk i Finnmark, som er meldt og har fått fastsatt konsekvensutredningsprogram, ikke inngår i vurderingen av samlet belastning for reinbeitedistriktene som følge av den nye 420 kV-ledningen Skaidi-Lebesby. Byggingen av ny ledning legger til rette for at det kan realiseres mer kraftproduksjon i Finnmark, men det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange produksjonsanlegg som kan realiseres, og til lokaliseringen, utformingen og virkningene av eventuelle nye kraftverk. Virkninger av eventuelle nye vindkraftverk i Finnmark må vurderes konkret opp mot de potensielt berørte rettighetshaverne og deres drift, og dette kan være andre enn de rettighetshaverne som berøres direkte av en ny kraftledning. Fastsettelse av utredningsprogram for nye vindkraftverk er heller ingen garanti for at det blir sendt inn konsesjonssøknad. Eventuelle nye kraftverk i Finnmark vil kreve konsesjon med tilhørende konsekvensutredning, og vil være konsultasjonspliktige tiltak etter sameloven kap. 4. Departementet vurderer derfor at eventuelle virkninger av nye vindkraftverk i Finnmark vil være så indirekte og usikre at det ikke er rimelig at det kreves at de inngår i konsekvensutredningen, og heller ikke i vurderingen av samlet belastning etter SP art. 27.

Som nevnt over, gjennomfører de berørte reinbeitedistriktene årstidsflytting, med høstvinter- og vinterbeite i innlandet til Kautokeino og Karasjok, og vår-/sommer-/tidlig høstbeite nærmere kysten. For alle de berørte distriktene vil høstvinter- og vinterbeite i utgangspunktet ikke berøres direkte av utbyggingen. Departementet presiserer at dette ikke er tilfellet for reinbeitedistrikt 14, som i dag drives som et helårsdistrikt. Samtidig viser departementet til vurderingene over om at en ny 420 kV-luftledning som omsøkt ikke vil påvirke dagens drift i reinbeitedistrikt 14. Departementet viser videre til at vinterbeitene tilhørende reinbeitedistrikt 14 og Njeaiddan siida i reinbeitedistrikt 16 er vurdert til å kunne påvirkes av tiltaket, ettersom de på grunn av dårlige vinterbeiter kan flytte inn i sommerbeiteområdene allerede så tidlig som januar/februar.

Departementet legger til grunn at anleggsfasen for ny kraftledning vil kunne ha en større negativ påvirkning for reindrifta enn driftsfasen. Graden av påvirkning vil igjen avhenge av hvilke beiteområder eller trekk-/flyttleier som påvirkes, og hvor nærme anleggsarbeidene pågår reinbeitingen. Departementet tilrår at det settes flere vilkår om avbøtende tiltak av hensyn til samiske interesser. Ettersom flere av vilkårene utarbeides felles for alle de berørte reinbeitedistriktene, drøftes disse felles i det følgende.

Departementet mener negative virkninger i anleggsfasen i stor grad kan avbøtes ved tiltak og tilpasning av anleggsarbeidet til reindriftens bruk av arealene. Det settes derfor også vilkår om at Statnett skal tilpasse anleggsvirkomheten til dette, jf. anleggskonsesjonen vilkår 29. Statnett skal beskrive aktuelle tilpasninger og tiltak i detaljplanen, som skal legges fram for NVE til godkjenning.

Departementet mener det vil være positivt for gjennomføringen av prosjektet dersom det blir god dialog og et godt samarbeid mellom Statnett og reinbeitedistriktene. Dette gjelder både detaljprosjekteringen, gjennomføringen av anleggsarbeidet, tilvenningsperioden og driftsfasen.

At Statnett skal involvere de berørte reinbeitedistriktene ved detaljprosjekteringen av anlegget, framgår uttrykkelig av NVEs utkast til anleggskonsesjon vilkår 30. Departementet er enig i at det bør settes særskilt vilkår om slik involvering. Departementet vil bemerke at oppstillingen av de angitte områdene ikke skal forstås uttømmende. Statnett må involvere de berørte reinbeitedistriktene ved detaljprosjekteringen av ledningen i alle viktige funksjonsområder for reindrifta, slik som kalvingsområder, brunstområder og flytt- og trekkleier. Departementet legger til at detaljprosjekteringen av kraftledningen i viktige funksjonsområder for reindriften også vil kunne omfatte avbøtende tiltak i driftsfasen, slik som tiltak for å redusere menneskelig aktivitet i området.

Departementet legger til at et krav om å involvere reindrifta ved detaljprosjekteringen ikke medfører en plikt for reindrifta til å bidra inn i arbeidet. Vilåret pålegger Statnett en plikt til å tilrettelegge for og tilby involvering. Dersom det ikke lykkes Statnett å involvere reinbeitedistriktene i tråd med vilåret, må Statnett dokumentere at de har forsøkt å involvere reindrifta.

Departementet er videre enig med NVE i at det er hensiktsmessig å fastsette rammer for dialogen mellom Statnett og reinbeitedistriktene i saken, og at kontakten bør være mer regelmessig og forutsigbar. NVE har foreslått dette som vilkår 31 i utkast til anleggskonsesjon. Selv om departementet støtter intensjonen bak vilåret, mener departementet at vilåret har en utydelig utforming som gjør det uklart når og om vilåret vil være oppfylt. Departementet mener det er

mer hensiktsmessig at Statnett i forbindelse med detaljprosjekteringen av anlegget presenterer en plan for regelmessig, forutsigbar og planlagt kommunikasjon med reinbeitedistriktene. Planen må være utarbeidet i samråd med de berørte reinbeitedistriktene. Departementet mener planen i utgangspunktet bør ha en varighet fra anleggsstart til fire år etter ferdigstilling av anlegget. Statnett står fritt til å foreslå en lengre periode for planen for kommunikasjon dersom de mener dette er hensiktsmessig. Varigheten kan også være kortere dersom både Statnett og berørt reinbeitedistrikt mener dette er hensiktsmessig.

Departementet viser videre til NVEs foreslåtte vilkår om at Statnett skal gi økonomisk støtte til reinbeitedistriktene i forbindelse med opprettelsen av en sekretær- eller koordinatorfunksjon for reinbeitedistriktene som berøres av tiltaket (21, 22, 16, 14A og 13). NVE har i innstillingen s. 137 vist til at formålet med å gi slik støtte er «å redusere eller kompensere for noe av merarbeidet som gjentatte utbyggingsprosjekter medfører for distriktene». Departementet viser til at flere av reinbeitedistriktene har gitt uttrykk for at de står overfor flere utbyggingsprosjekter, og at de mener dette i sum fører til et stort press på arealene og dermed også på reinbeitedistriktene. Departementet viser samtidig til at vilkåret må ha saklig sammenheng med tiltaket, og at formålet med sekretær-/ koordinatorfunksjonen må være knyttet opp til byggingen av en ny 420 kV ledning fra Skaidi til Lebesby. Dette er også grunnen til at formålet med koordinatorfunksjonen skal være å løse praktiske utfordringer for reindriften i anleggsperioden og «umiddelbart etterpå». Departementet presiserer at formuleringen «umiddelbart etterpå» må forstås slik at det også vil være behov for funksjonen ved tilvennings- eller tilpasningsperioden etter at anlegget er bygget.

Departementet bemerker at formuleringen «økonomisk støtte» ikke inneholder en øvre begrensning. Samtidig viser departementet til at utbetalingen er begrenset til «dokumenterte reise- og oppholdskostnader, samt tapt arbeidsfortjeneste», og at dette er knyttet til deltakelse på faste møter med Statnett inntil fire ganger årlig i anleggsfasen.

Departementet er enig med NVE i at det framstår fornuftig å legge opp til faste møter mellom Statnett og koordinatoren(e) inntil fire ganger i året. Departementet bemerker imidlertid at det i NVEs utkast til anleggskonsesjon vilkår 34 femte ledd bokstav z er brukt en noe annen formulering, «anslagsvis 2-4 ganger i året, jf. vilkår nr. 31 og 32». Departementet mener denne formuleringen bør endres, slik at det kreves at Statnett framlegger utkast til plan for «inntil fire faste, årlige statusmøter med hvert reinbeitedistrikt». Siden detaljplanvilkåret viser til vilkår 31 og 32, presiserer departementet at varigheten for de årlige statusmøtene minimum skal dekke anleggsperioden og i en periode på fire år etter bygging, jf. vilkår 31, men at varigheten kan være en annen dersom Statnett og berørt reinbeitedistrikt mener det er hensiktsmessig.

NVE har i utkastet til anleggskonsesjon foreslått at koordinatoren «fortrinnsvis» skal være en utøver fra reinbeitedistriktet, «men kan også være en oppnevnt talsperson med reindriftsfaglig kompetanse». Departementet bemerker at det gjennom vilkår for Statnett ikke bør gis retningslinjer for hvilken koordinator reinbeitedistriktet fortrinnsvis bør velge, og at dette uansett ikke vil være en forpliktelse for reinbeitedistriktene etter energiloven. Konsesjonsmyndigheten kan på den annen side sette krav til koordinatoren for at Statnett skal ha en plikt til å utbetale midler til det enkelte reinbeitedistrikt iht. vilkåret. Departementet antar at det vil være en fordel dersom koordinatoren er en utøver fra det berørte distriktet, siden formålet skal være å løse praktiske utfordringer for reindriften i anleggsfasen og perioden umiddelbart etterpå.

Departementet mener derfor at det skal inngå i vilkåret at koordinatoren skal være en utøver fra distriktet eller en annen oppnevnt talsperson med reindrifsfaglig kompetanse.

Departementet mener ordningen med opprettelsen av en koordinatorfunksjon og deltakelse på faste møter inntil fire ganger i året i anleggsfasen må ses i sammenheng med anleggskonsesjonsvilkåret om kommunikasjon med reindriften.

Videre er departementet enig i at ordningen med faste møter og koordinatorfunksjonen bør evalueres. En god evaluering av ordningen forutsetter at både Statnett og koordinatorene bidrar inn i evalueringen. Departementet bemerker imidlertid at konsesjonsmyndigheten ikke har myndighet til å pålegge utøverne fra reinbeitedistriktene en plikt til å evaluere ordningen, jf. NVEs formulering «begge parter». Det er også mulig at de ulike representantene for reinbeitedistriktene har ulike meninger om hvordan ordningen fungerer. Det er Statnett som konsesjonær som er ansvarlig for at evalueringen produseres, og som er ansvarlig for å legge fram evalueringen for NVE på forespørsel. Departementet mener derfor at formuleringen «av begge parter» bør utgå av vilkåret. Videre mener departementet det ikke er noen grunn til at det settes vilkår om at evalueringen må være «kort», slik NVE har foreslått i utkast til anleggskonsesjon.

Departementet konstaterer at ryddebeltet langs to ledninger som går i parallell vil være bredere enn ved kun én ledning. Departementet mener samtidig at Statnett bør vurdere om skogrydding kan begrenses blant annet av hensyn til reindriften, uten at dette går på bekostning av at krav til minimumsavstand til bakken overholdes. Departementet viser til at vegetasjon blant annet kan bidra til kamuflering og påvirke synligheten, og at dette kan vurderes å ha avbøtende virkning for blant annet reindriften. Departementet tilrår derfor at det i konsesjonsvilkåret om trasérydding framgår at Statnett også av hensyn til reindriften skal begrense øvrig skogrydding så langt det vurderes som hensiktsmessig. Gjennomføring av begrenset skogrydding skal omtales i detaljplanen.

NVE har i innstillingen vurdert at belastningen kan forventes å bli noe større for reinbeitedistrikt 21 og 22 enn for de øvrige reinbeitedistriktene som blir direkte berørt av tiltaket. Departementet viser til at hensynet til samlet belastning for blant annet reinbeitedistrikt 21 og 22 også ble vurdert av departementet i vedtak av 8. august 2023 om konsesjon til en ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest. For reinbeitedistrikt 21 vurderte departementet at ulempene ville være størst under anleggsfasen, men at disse, samt eventuelle ulemper under driftsfasen, ville kunne avbøtes med god dialog og planlegging sammen med utbygger. Dersom samtlige utbyggingsplaner realiseres, vil konsekvensene for reindriften bli større, ved at en potensiell barriereeffekt kunne oppstå. Til tross for at tiltaket Skaidi-Hammerfest ville medføre at ulempene for reinbeitedistrikt 21 økte, var departementets vurdering at flyttleia likevel ville være tilgjengelig og kunne benyttes, selv om det ville kunne medføre merarbeid for reindriften. Departementet viser for øvrig til at plasseringen av Skaidi transformatorstasjon som et avbøtende tiltak ble flyttet etter konsultasjoner med reinbeitedistrikt 21, i forbindelse med behandlingen av ny 420 kV ledning fra Balsfjord til Skaidi.

For reinbeitedistrikt 22 vurderte departementet også at den samlede belastningen av tiltaket Skaidi-Hammerfest totalt sett ikke ville bli for stor, og at tiltaket ikke ville være av en så vesentlig negativ karakter at distriktets rettigheter etter SP art. 27 ville bli krenket. Departementet sluttet seg samtidig til NVEs vurdering av om at bit-for-bit-utbygging av enkeltinngrep til slutt ville kunne

medføre at reindriftens tålegrense overskrides, og at dette må tas særlig hensyn til ved senere planlagte inngrep, av relevante myndigheter.

Departementet konstaterer at en bit-for-bit-utbygging av enkeltinngrep til slutt kan medføre at tålegrensen overskrides, og har vurdert den merbelastningen som tiltaket vil kunne medføre for reinbeitedistrikt 21 og 22. Departementet vurderer samtidig at de største ulempene for reinbeitedistrikt 21 og 22 som følge av tiltaket vil være i anleggsfasen, og at disse ulempene langt på vei kan avbøtes ved at Statnett tilpasser anleggsarbeidet til reinbeitedistriktenes bruk av området. Involvering av reinbeitedistrikt 21 og 22 i forbindelse med detaljprosjekteringen, herunder masteplassing og kamuflering i viktige funksjonsområder for reindrifta, vil bidra til å avbøte negative virkninger for reinbeitedistriktene i driftsfasen. I tillegg kommer de øvrige vilkårene av hensyn til reindrift, som også vil ha avbøtende virkning for reinbeitedistrikt 21 og 22. Departementet vurderer at belastningen som tiltaket vil medføre for reinbeitedistrikt 21 og 22 ikke vil medføre en samlet belastning som medfører krenkelse av rettighetene etter SP art. 27.

Departementet viser også til at det ved vurderingen av belastning for reindriften er relevant at konsesjonsmyndighetene etter energiloven har hjemmel til å pålegge konsesjonær å gjennomføre ytterligere avbøtende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig. Etter energiloven § 10-4 første ledd første punktum, kan konsesjonsvilkårene i særlige tilfeller endres av hensyn til allmenne eller private interesser. Dette omfatter blant annet hensynet til samiske reindriftsinteresser. Konsesjonsmyndighetene har kompetanse til å pålegge Statnett ytterligere eller endrede vilkår om avbøtende tiltak dersom konsekvensene for samisk reindrift skulle vise seg å bli større enn det som er lagt til grunn.

Departementet har etter dette kommet til at tiltaket ikke vil medføre så store negative konsekvenser for noen av reinbeitedistriktene 21, 22, 16, 14A eller 13 at ulempene vil overstige terskelen etter SP art. 27. Departementet presiserer at den samlede belastningen er vurdert for hvert enkelt reinbeitedistrikt, og at vurderingene i pkt. 4.6.12.2 for hvert enkelt reinbeitedistrikt må sees i sammenheng med departementets vurderinger i pkt. 4.6.4.4, 4.6.5.4, 4.6.6.4, 4.6.7.4, 4.6.8.4, 4.6.9.4 og 4.6.10.4.

4.7 Visuelle virkninger, landskap og friluftsliv

4.7.1 Innledning

Utgangspunktet for vurderingen av tiltakets visuelle virkninger er tiltakets virkninger for landskapet. Den visuelle opplevelsen av en kraftledning er subjektiv. Kraftledningens synlighet avhenger av hvilken landskapstype den går gjennom, i hvilken grad omgivelsene kan skjule den, og hvorvidt den er eksponert fra områder hvor mennesker ferdes. NVE har i innstillingen lagt vekt på om en kraftledning går gjennom landskap som vurderes å ha stor verdi. Konsekvensene for landskapet vil derfor variere med landskapets verdi og hvor synlig ledningen er. Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående, og vektlegges ikke i denne vurderingen.

Hvor store virkninger er må også vurderes i lys av hvor mange som ferdes i landskapet, og hvor ofte. Synlighet fra verdifulle kulturminner kan også ha betydning i vurderingen.

Konsekvensutredningen for landskap har delt områdene som er berørt av traseene fra Skaidi via Lakselv til Adamselv i seks delområder, der landskapets hovedkarakter har spilt en viktig rolle: *Skaidi, Porsangerfjorden, Indre del av Laksefjorden, Karalaks, Cakkarassa og*

Rásttigáisa/Laksefjordvidda. De fleste delområdene er vurdert å ha *stor verdi*, da landskapet er uvanlig i et større område eller en region. Det er på store deler av strekningene såkalt storskala landskap, som har som en egenskap at store kraftledninger blir mindre synlig på større avstander. Det meste av arealet langs ledningstraseene er kartlagt som friluftslivsområder, der områdetypene *store turområder uten tilrettelegging* og *utfartsområder* dekker det største arealet. De mest verdifulle områdene langs de omsøkte traseene er ifølge konsekvensutredningen Stabbursdalen, lakseelvene (Skáidejohka, Stabburselva, Lakselva, Børselva og Adamsfjordelva) og nærtur- og utfartsområder rundt Lakselv og nedre del av Stabbursdalen.

Lokalbefolkningen utøver oftest friluftsliv i forbindelse med fiske, jakt og børsanking, men det er også flere tilrettelagte områder for fotturer. Samisk utmarksbruk er en annen relevant interesse. Det opplyses at bærmyrene i områdene der ledningen er planlagt tiltrekker seg både lokale og regionale besøkende. Sametinget har under NVEs saksforberedelse tatt opp at tilgang til utmark er en viktig faktor for trivsel og bolyst for lokalsamfunnene, og at bruk av attraktiv utmark også danner grunnlag for naturbasert reiseliv. NVE har i innstillingen lagt til grunn at de som bruker utmark nær ledningen til tradisjonelt friluftsliv eller annen nyttebruk, vil kunne oppleve den som negativ.

Ledningen vil være synlig fra boligområder og fritidsboliger enkelte steder. Det meste av strekningene er imidlertid uten bebyggelse, og det er kun få bygninger som ligger nærmere enn 100 meter fra ledningstraseen.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har kritisert NVEs innstilling for at coronastøy kun er vurdert i forbindelse med påvirkning av rein, og at dette ikke er behandlet som en problemstilling i sammenheng med friluftsliv, stedege arter eller som en negativ faktor inne i landskapsvernområdet.

4.7.2 Delstrekningen Skaidi – Stabbursdalen nord

Fra Skaidi transformatorstasjon søker Statnett om kun én trasé parallelt med dagens 132 kV ledning helt til Stabbursdalen nord. I Skaidi ligger boligbebyggelsen i hovedsak vest for transformatorstasjonen, mens ledningen går i østlig retning. Videre krysser traseen Skaididalen og Skaidielva. Den går i nærheten av flere vann på vidda, og krysser deretter Ytre Billefjordelva. Landskapsformene i delområdet Cakkarassa beskrives som typisk for Finnmark, med karrige fjell, åpne vidder, trange elvegjel, fjellbjørkeskog og furumoer. I konsekvensutredningen er delområdet gitt *stor verdi*.

Videre går ledningen inn i delområdet *Porsangerfjorden*, som også er gitt *stor verdi* i konsekvensutredningen. Ved Porsangerfjorden går traseen i et lavereliggende kupert område med tett vegetasjon. På hele delstrekningen vurderer konsekvensutredningen at det generelt er positivt at den nye 420 kV-ledningen samlokaliseres med dagens 132 kV-kraftledning, med hensyn til landskapsvirkningene. På den siste delen av strekningen går den også parallelt med dagens 66 kV-ledning fra Smørfjord til Lakselv. Konsekvensutredningen beskriver at ledningen berører viktige og tilrettelagte friluftslivsområder med til dels *middels til stor verdi*, som Gorbuvuonjohka, Skaidividda og Luoktabogevárit. Den krysser også over Skaidielva to steder der det fiskes. Konsekvensen for friluftsliv er ifølge konsekvensutredningen *middels negativ*. Viktige friluftslivsområder som genererer turisttrafikk og overnattinger blir berørt, og i utredningen er konsekvensen for reiseliv vurdert til *liten negativ*.

NVE vurderer at ledningen i liten grad vil være dominerende i landskapet sett fra boligområder ved Skaidi, og selv om den er synlig, finnes det lavere vegetasjon som skjærer noe for synligheten. Resten av strekningen Skaidi–Stabbursdalen nord er uten bebyggelse, og landskapet har lav eller lite vegetasjon. NVE legger til grunn at ledningen i dette landskapet blir synlig over store avstander for brukere av områdene til friluftsliv og annen utmarksaktivitet. Samtidig slutter NVE seg til konsekvensutredningens beskrivelse av landskapet som storskala med god evne til å dempe opplevelsen av en så stor kraftledning. Det er etter NVEs vurdering også klart mindre negativt for landskapet og de besøkende i områdene at to eller tre ledninger samles i samme trasé, framfor at de spres ut over flere områder. Etter NVEs vurdering er omsøkt trasé den klart beste for å begrense visuelle virkninger.

Departementet stiller seg bak NVEs vurderinger for delstrekningen Skaidi – Stabbursdalen nord.

4.7.3 Delstrekningen Stabbursdalen nord – Kunsajávri

Statnett har søkt om flere alternative traseer for den nye 420 kV-ledningen, og mulige kombinasjoner av disse alternativene, på strekningen forbi Stabbursdalen. Statnett har også søkt om å kable dagens 132 kV-kraftledning på strekningen Ikkaldas-Kunsajávri for å redusere de samlede ulempene gjennom Stabbursdalen. Statnett har søkt om to alternative jordkabeltraseer, der de prioriterer trasé langs E6. Area Nett har søkt om konsesjon til ny 132 kV-ledning Skaidi-Smørfjord, og å fjerne dagens 66 kV-ledning Smørfjord-Lakselv på strekningen Ikkaldas-Lakselv.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt seg positive til at 132 kV-kraftledningen foreslås gravd ned langs E6, framfor etter eksisterende trasé 1.9 inne i landskapsvernområdet.

Strekningen Stabbursdalen nord-Kunsajávri går gjennom delområdet Porsangerfjorden med stor verdi for landskap, og består blant annet av Stabbursdalen landskapsvernområde og tilgrensende Stabbursdalen nasjonalpark. Ifølge verneforskriften kan det tillates å oppgradere dagens kraftledning for å heve spenningsnivå og øke linetverrsnittet, dersom det ikke gir vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet. Framføring av nye kraftledninger vil derimot kreve dispensasjon. To traséalternativer for 420 kV-ledningen (traseene 1.9 og 1.10) går innenfor grensen til landskapsvernområdet, der trasé 1.10 går ved Njallavárri langs kanten av furuskogen. Det er i innstillingen lagt til grunn at en ny ledning innenfor landskapsvernområdet vil kreve dispensasjon fra verneforskriften.

Ifølge konsekvensutredningen er Stabbursdalen et område med svært stor verdi for friluftsliv. Det er utfartsområder med merkede turløyper og åpne hytter og gammer. Stabburselva er nasjonalt laksevassdrag, og en av landets beste lakseelver. Området er viktig for den sjøsamiske befolkningen som bruker utmarken til ulike aktiviteter, som jakt, fiske og bærsanking. For friluftsliv vurderer konsekvensutredningen at alle tidlig omsøkte traseer har *middels til stor negativ* konsekvens, men konsekvensgraden reduseres til *middels negativ* dersom dagens ledninger fjernes og kables. Trasé 1.7 vurderes som den minst negative av de vurderte. Trasé 1.9 er ikke vurdert. For reiseliv vurderer konsekvensutredningen at det er ubetydelig forskjell på traséalternativene.

Det finnes kulturmiljø av stor verdi, bestående av både automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner, og opplevelsen av disse kan i mer eller mindre grad bli visuelt påvirket av en ny

kraftledning. Konsekvensutredningen vurderte at opprinnelig trasé 1.7 hadde størst negativ virkning for kulturmiljø, men hovedsakelig pga. risikoen for direkte inngrep.

Departementet viser for øvrig til søknaden med konsekvensutredning, herunder tilleggssøknaden av juni 2023 der Statnett søker om trasévarianten 1.11 som kombinerer trasé 1.9/1.10 og 1.7 for å øke avstanden fra trasé 1.9 til bebyggelsen på Solbakken, for en nærmere beskrivelse av traseene.

NVE registrerer i innstillingen at det ligger spredt bebyggelse langs Stabburselva. Få hus ligger nær trasé 1.7, og de nærmeste ligger rundt 90–100 meter fra traseen. NVE vurderer i innstillingen at traséalternativ 1.7, etter mindre justering i form av trasé 1.8, samlet gir begrensede negative visuelle virkninger for bomiljø. Noen flere hus ligger langs og nærmere dagens 132 kV-trasé. Her har Statnett som nevnt søkt om trasé 1.11 for å øke avstanden til bebyggelsen.

De visuelle virkningene av trasé 1.9 er delvis kjente, da det allerede går to kraftledninger i denne traseen i dag, hvorav én erstattes av ny ledning. Dette er også inngrep omgivelsene har tilvent seg over tid, og endringen blir dermed liten. Dagens ledninger går forholdsvis nær bebyggelse og trasévarianten 1.11 nord for Stabburselva, som kombinerer trasé 1.9 og 1.7, øker avstanden og reduserer dermed synligheten fra disse boligene noe.

NVE har lagt til grunn at både trasé 1.9 og 1.10 sør for Stabburselva krever søknad om dispensasjon etter verneforskriften for landskapsvernområdet. Trasé 1.10 innebærer at ledningen trekkes enda lenger inn i Stabbursdalen landskapsvernområde, inn mot furuskogen og nærmere nasjonalparken, enn dagens ledninger. NVE vurderer at fordelene er at det kan gi ledningen noe mer bakgrunnsdekning i furuskogen på en kortere strekning, særlig dersom mastene får mørk farge på denne strekningen. Ellers mener NVE det er liten forskjell i de visuelle virkningene i landskapet, med unntak av at det ofte vil være en fordel å legge tekniske inngrep nærmere annen infrastruktur og bebyggelse. Slik kan et mer urørt preg bevares innover i landskapsvernområdet og inn mot nasjonalparken, og redusere negative visuelle virkninger for friluftsliv og naturopplevelser.

NVE mener visuelle virkninger for kulturminner avhenger av avstanden til disse. I denne sammenhengen framstår trasé 1.7 som mest negativ og trasé 1.9 som nest mest negativ for opplevelsen av kulturmiljøet Solbakken. NVE mener det ikke er avgjørende for vurderingen av visuelle ulemper i dette tilfellet.

Etter NVEs vurdering vil fjerning av både 132 kV og 66 kV-ledningene på strekningen Ikkaldas–Kunsajávri samlet redusere de visuelle virkningene ved at antall master blir færre, selv om de nye mastene blir kraftigere og høyere. Dette gjelder uavhengig av om dagens trasé eller en ny trasé velges for den nye ledningen. Dersom 132 kV-ledningen ikke kables, vil ikke trasé 1.9 være aktuell, og de visuelle virkningene vil spres ut over større områder. NVE påpeker samtidig at bygging av lavere master over deler av strekningen er foreslått av hensyn til dverggås.

Av de traseene Statnett har søkt om, vurderer NVE at trasé 1.7 er den som samlet gir minst negative visuelle virkninger for landskapsopplevelsen, friluftsliv-/reiseliv, kultur- og bomiljø, uavhengig av om 132 kV-ledningen kables. NVE har vektlagt at denne traseen helt unngår Stabbursdalen landskapsvernområde. Denne traseen vil ligge nærmere E6 og utbygde områder, samtidig som nærføring til boliger i Solbakken-området reduseres sammenlignet med trasé 1.9. Denne traseen krever etter NVEs forståelse ikke dispensasjonssøknad etter verneforskriften.

På enkeltstreknings, som der ledningen krysser Stabbursdalen, vurderer NVE at det kan benyttes mørk farge på mastene og isolatorer som vil ha kamuflerende effekt, avhengig av hvilken trasé som velges og om det er noe bakgrunnsdekning i terrenget. For at et slikt tiltak skal ha effekt året rundt er det en forutsetning at det finnes skog av en viss størrelse, ellers kan effekten bli økt synlighet vinterstid. NVE forventer at effekten av mørkfargede master vil være størst for trasé 1.10, der den går langs furuskogen ved Njallavárri. Statnett har opplyst om at mattede liner nå er standardkomponenter som demper gjenskinn av sollys fra linene.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i merknader av 11. april 2025 uttalt at tiltaket med maling av master i mørk grønn farge vil være et positivt tiltak for landskapsvernområdet. Samtidig påpeker nasjonalparkstyret at kamuflering kan gi økt fare for kollisjon med dverggås.

Departementet viser til vurderingene over om kabling av ny 420 kV-ledning over Porsangerfjorden, rundt Stabbursnes naturreservat og gjennom Stabbursdalen. Departementet konstaterer at alternativet med jordkabel naturlig nok vil føre til at det ikke er behov for å etablere en ny luftledning gjennom området. Samtidig viser departementet til at det ved etablering av jordkabel vil bli behov for å etablere muffestasjoner, og i forbindelse med kryssing av Stabburselva vil det måtte etableres riggplasser for boring av mikrotunnel. Ved jordkabling vil dagens 66 kV-luftledning gjennom Stabbursdalen kunne saneres, men den eksisterende 132 kV-luftledningen blir stående. Departementet viser også til de øvrige hensynene som nevnt over om hvorfor kabling av den nye 420 kV-ledningen ikke er en tilrådelig løsning. Departementet gir i det følgende en vurdering av de ulike luftledningstraseene.

Departementet er enig i NVEs vurdering av at trasé 1.7 nord for Stabburselva er det traséalternativet som samlet gir minst negative visuelle virkninger for landskapsopplevelsen, friluftsliv-/reiseliv, kultur- og bomiljø. Departementet har lagt særlig vekt på at dette vil være redusere nærføring til boliger i Solbakken-området. Departementet vurderer imidlertid at trasévarianten 1.11 nord for Stabburselva, som kombinerer trasé 1.9 og 1.7, også vil ha akseptable visuelle virkninger, ettersom også dette alternativet trekker ledningen lenger unna bebyggelse i Solbakken-området enn trasé 1.9.

Departementet er videre enig i NVEs vurdering av at trasé 1.7 også sør for Stabburselva er det traséalternativet som samlet gir minst negative visuelle virkninger for landskapsopplevelsen, friluftsliv-/reiseliv og kultur- og bomiljø. Departementet viser til at denne traseen ligger nærmere E6, og utenfor Stabbursdalen landskapsvernområde. Departementet presiserer imidlertid at en ny 420 kV-luftledning langs trasé 1.7 fortsatt vil være synlig fra landskapsvernområdet, selv om den går utenfor verneområdet. Landskapsvernområdet vil dermed ikke være upåvirket av trasé 1.7. Departementet er videre enig i NVEs vurdering av at trasé 1.9 og 1.10 vil ha større negative visuelle virkninger for landskapsopplevelsen, friluftsliv-/reiseliv og kultur- og bomiljø enn trasé 1.7, og at det er lite som skiller disse traseene av hensyn til visuelle virkninger.

Departementet vurderer at fjerningen av dagens 132 kV- og 66 kV-luftledninger gjennom Stabbursdalen vil redusere de samlede visuelle virkningene av kraftledninger. Det samme gjelder fjerningen av dagens 22 kV-luftledning langs E6. Departementet vurderer også at kabling av topplinen på den nye 420 kV-ledningen i samme grøft som 132 kV-ledningen fra Ikkaldas til Kunsajávri bidrar til en lavere totalhøyde på mastene, som igjen vil redusere de visuelle virkningene på landskapsopplevelsen.

Departementet viser til NVEs vurdering av avbøtende tiltak av hensyn til visuelle virkninger. På enkeltstrekninger kan det benyttes mørk farge på mastene og isolatorer som vil ha kamuflerende effekt, avhengig av hvilken trasé som blir valgt og om det er bakgrunnsdekning i terrenget. Departementet er enig i NVEs vurdering av at trasé 1.10 kan ha en større avbøtende effekt av mørkfargede master. Departementet tilrår at det settes vilkår om at kraftledningen bygges med matte liner på hele strekningen, og med master i mørk grønn/brun farge og komposittisolatorer eller silikonbelagte glassisolatorer gjennom Stabbursdalen. Den endelige områdeavgrensningen, farge- og komponentvalg skal legges fram av Statnett i detaljplanen. Departementet vurderer imidlertid også at det vil være en fordel at Statnett involverer både Stabbursdalen nasjonalparkstyre og Statsforvalteren i Troms og Finnmark ved detaljprosjekteringen av endelig områdeavgrensning, farge- og komponentvalg på strekningen som går innenfor landskapsvernområdet. Departementet tilrår at dette framgår uttrykkelig av konsesjonsvilkåret om kamuflering.

Av hensyn til dverggås og annen fugl, er det foreslått vilkår om bygging med lave master fra og med kryssingen av Stabbursdalen til Kunsajávri. Departementet viser til at lave master som kamufleres på strekninger med bakgrunnsdekning, vil kunne dempe det visuelle inntrykket, uten at dette forventer å øke kollisjonsrisikoen for fugl. Samtidig vil lave master medføre at det må etableres flere mastepunkt. I et åpent landskap vil bygging med lave master derfor øke de negative landskapsvirkningene. Departementet konstaterer at dette er særlig negativt i et landskapsvernområde.

4.7.4 Delstrekningen Kunsajávri – Lakselv transformatorstasjon – Fossestrand

På strekningen fra Kunsajávri til Lakselv, har Statnett søkt om én trasé for den nye ledningen parallelt med dagens 132 kV-ledning, og som delvis gjenbruker traseen til 66 kV-ledningen Smørfjord-Lakselv. Videre mot Fossestrand følger traseen dagens 132 kV-ledning Lakselv-Adamselv fram til Otervann, der den fraviker dagens trasé og går mot sørøstsiden av Fossestrand. Denne traseen fortsetter gjennom delområdet *Porsangerfjorden*, og går videre inn i delområdet *Karalaks*, gitt *middels verdi* i konsekvensutredningen.

420 kV-ledningen blir større enn dagens ledning, og vil bli synlig i dalsiden ved Porsangerfjorden fra blant annet E6, men vil få god bakgrunnsdekning i bratt terreng på vestsiden. Den vil gå foran og nedenfor juvet med Rappafossen/Ráhpongorsa, som kan påvirke opplevelsen av dette viktige landskapselementet. Nord for fossen krysser traseen dagens 132 kV ledning. Traseen vurderes i konsekvensutredningen til å være *middels* negativ for landskapet. Foran Rappafossen/Ráhpongorsa foreslår konsekvensutredningen kamuflering med grønne master for å redusere synligheten fra større avstander, som for eksempel fra Lakselv.

Store deler av områdene langs Lakselva og mellom Lakselv transformatorstasjon til Brennelva er friluftslivsområder med *stor verdi*. Lakselva er vurdert å ha *svært stor verdi*, og er en av fylkets beste lakseelver. Karalaks er et turområde som er mye brukt til organiserte aktiviteter og en lang rekke varierte friluftaktiviteter. Ledningen vil bli et nytt og godt synlig inngrep på denne strekningen. Fra sentrale deler av Lakselv og den konsentrerte bebyggelsen, er avstanden likevel stor, og ledningen blir ikke framtrедende. Konsekvensutredningen gir konsekvensgraden *middels negativ* for friluftsliv på denne strekningen. Statnett foreslår ifølge innstillingen at det vurderes

kamuflering med grønne master, der de er synlige fra bebyggelsen i Lakselv og langs Lakselva, og videre i Karalaks og Brennelvdalen.

For reiseliv vil traseen i nærheten av Fossestrand og der den krysser Brennelva bli synlig fra bomiljøet og gårdsbutikken på Fossestrand, og fra området rundt Karalaks leir- og utfartssenter. Den vil krysse barmarks- og snøscooterløyper. Konsekvensutredningen vurderer konsekvensgraden av traseen til *liten negativ* i dette området.

Under NVEs saksforberedelse har det blant annet kommet inn høringsinnspill fra Arctic Ilo og LIScomp AS v/Frans Liski. Departementet viser til disse høringsuttalelsene, og hvordan de er omtalt i NVEs innstilling.

NVE har i innstillingen lagt til grunn at ledningen blir synlig i viktige frilufts- og naturområder, som kan oppfattes negativt for besøkende i områdene. NVE vurderer at det på den første delen av strekningen fra Kunsajávri til Rappafossen er forholdsvis god avstand mellom traseen og E6/fjorden. Det er også god avstand fra ledningen til de mer sentrale delene av Lakselv. På hele strekningen fra Rappafossen til den vinkler østover mot Lakselv transformatorstasjon, ligger både dagens ledninger og traseen til ny 420 kV-ledning med god bakgrunnsdekning i fjellsiden på vestsiden. Her mener NVE at mørkfargede master og isolatorer kan gi god kamuflerende effekt. Det kan også gi noe kamuflerende effekt på strekningen videre til inn til Lakselv transformatorstasjon sommerstid, men effekten vinterstid kan bli motsatt om vegetasjonen dekkes av snø. NVE mener Statnett bør drøfte effekten i samråd med lokale myndigheter, og beskrive dette i detaljplanen.

Etter NVEs vurdering vil betydelig høyere master i krysningspunktet ved Gjøkenes kunne bli synlige på lengre avstand. Samtidig taler hensynet til aktiviteten langs Lakselva for at større avstand til ledningen, gjerne i kombinasjon med kamuflerende tiltak, vil redusere de negative visuelle virkningene. Det er derfor mye som tyder på at Frans Liskis forslag til traséjustering vil gi reduserte ulemper for landskap, lokalmiljø og friluftslivs-/reiselivsinteressene. Disse hensynene må vurderes i lys av eventuelle ulemper for reindriften og oppdaterte naturfarevurderinger. NVE mener Statnett bør vurdere forslaget om justering i forbindelse med utarbeidelsen av detaljplanen, og eventuelt søke om justering av traseen dersom flere hensyn tilsier at løsningen samlet sett blir bedre.

NVE er enig i Statnetts vurdering av at omsøkt trasé langs dagens 132 kV-ledning ved kryssing av Lakselva, samlet sett vil gi minst negative visuelle virkninger i området, fordi inngrepene slik holdes samlet i én korridor.

Videre mot Fossestrand går traseen i områder med mer urørt preg til den krysser Brennelva. Her vil kamuflerende tiltak etter NVEs vurdering være mindre effektive. Samlet mener NVE traseen Statnett har søkt om på denne strekningen, er den som i størst mulig grad begrenser samlede visuelle virkninger.

Departementet er enig i NVEs vurderinger om at den omsøkte traseen, med parallellføring langs dagens 132 kV-ledning ved kryssing av Lakselva, samlet vil gi minst negative visuelle virkninger.

Departementet er enig i at mørkfargede master og isolatorer kan gi god kamuflerende effekt på strekningen fra Rappafossen/Ráhpongorsa til den vinkler østover mot Lakselv transformatorstasjon. Departementet tilrår at det settes vilkår om at Statnett skal kamuflere

mastene «forbi Rappafossen/Ráhpongorsa». Departementet presiserer imidlertid at det er naturlig at Statnett vurderer kamuflering langs hele det aktuelle strekket, og i den forbindelse vurderer hvor god avbøtende effekt dette tiltaket vil ha. Departementet viser også til at det framgår av detaljplanvilkåret at detaljplanen skal utarbeides i kontakt med ulike myndigheter og grunn- og rettighetshavere.

Videre er departementet enig med NVE i at Statnett bør gjøre en nærmere vurdering av om traseen ved Gjøkenes bør justeres fra østsiden til vestsiden av Lakselva, men at dette må vurderes opp mot andre relevante hensyn og virkninger, herunder reindrift og naturfare. Departementet tilrår at det settes vilkår om at dette skal beskrives nærmere i detaljplanen. Departementet presiserer for ordens skyld at en eventuell traséjustering kan gjøres av NVE i forbindelse med detaljplanbehandlingen, eventuelt som en mindre planendring.

Departementet viser også til at den nye 420 kV-ledningen legger til rette for at dagens 66 kV-ledning kan saneres. Departementet vurderer at fjerningen av dagens 66 kV-ledning vil være positivt av hensyn til visuelle virkninger.

Departementet vurderer at tiltaket, med de avbøtende tiltakene som tilrås, vil ha akseptable visuelle virkninger på delstrekningen.

4.7.5 Delstrekningen Fossestrand – Časkil

Traseen befinner seg i delområdet *Porsangerfjorden* med *stor verdi*. På denne strekningen har Statnett søkt om to traseer, traséalternativ 1.3 og 1.07. Statnett prioriterer traséalternativ 1.07. Statnett baserer sin prioritering på konsekvensutredningen, som peker på at det er en fordel at trasé 1.07 i større grad samlokaliseres med dagens ledning. Trasé 1.07 holder også større avstand til friluftsområdene ved Lavvtevárri, som ifølge konsekvensutredningen har *stor verdi*. Selv om konsekvensen for friluftsliv av begge traseene vurderes som *middels negativ*, gjør større grad av samlokalisering med dagens trasé at 1.07 kommer bedre ut for friluftsliv. De negative virkningene for reiseliv vurderes likt for begge alternativene, som *liten negativ*.

Flere av de som bor i Brennelvdalen er opptatt av bomiljøet og utsikten fra boligene sine, og har under NVEs saksforberedelse ment at traseer som går i større avstand til boligområder bør velges. Av traseene som Statnett har søkt om, mener beboerne ifølge innstillingen at trasé 1.3 best vil ivareta hensynet til dem, selv om flere har bedt om traseer enda lenger øst og sør for de omsøkte. Brennelv bygdelag har under NVEs saksforberedelse foreslått trasé 1.01 i kombinasjon med trasé 1.07, som i størst mulig grad følger traseen til dagens 132 kV-ledning. Brennelv bygdelag mener denne traseen best ivaretar hensynet til naturen i området, og gir minst mulig berøring med Lavvtevárri's høydegrad og åpne landskap. Selskapet Wild Caribou har under NVEs saksforberedelse uttalt at store master i området der de tilbyr naturopplevelser vil være svært negativt for deres virksomhet, og kan ødelegge deres næringsgrunnlag. De ønsker derfor at traseen er i størst mulig avstand fra dem, og minimum 20 km.

NVE er enig i Statnetts prioritering av trasé 1.07 av hensyn til landskap. Det er positivt at den nye ledningen legges ved siden av dagens 132 kV-ledning over en lengre strekning, samtidig som den er justert lenger unna bebyggelsen i Brennelvdalen. Ulempen med trasé 1.07 er at det går nærmere Fossestrand gård enn trasé 1.3, men avstanden er likevel over 450 meter fra nærmeste bebyggelse. Hensynet til landskapsvirkninger står i mange tilfeller mellom hensynet til landskapet mange

ferdes i til daglig, og landskap med mer urørt preg og som brukes sjeldnere, men som har stor verdi som friluftslivs- og rekreasjonsområde. Etter NVEs vurdering vil trasé 1.07 være en mellomløsning som ivaretar flere hensyn, og den løsningen som samlet gir minst visuelle virkninger på denne strekningen.

Kamuflering i form av mørke master og isolatorer vil etter NVEs vurdering kunne ha noe effekt der ledningen krysser dalen, men liten effekt utover det på denne strekningen. Effekten vinterstid er også mer usikker. NVE tilrår at Statnett beskriver dette nærmere i detaljplanen.

Departementet viser til at området har verdi som friluftslivs- og rekreasjonsområde. Departementet er enig i NVEs vurdering av at trasé 1.07, som i større grad medfører parallellføring med dagens 132 kV-ledning, samlet sett er den tilrådelige traseen av hensyn til visuelle virkninger. Departementet har også lagt vekt på at trasé 1.07 holder større avstand fra Lavvtevárri. Dette er også trukket fram av Brennelv bygdelag.

Departementet viser til NVEs vurdering av at kamuflering av mastene og isolatorer kan ha noe effekt der ledningen krysser dalen, men liten effekt utover dette på strekningen. Departementet tilrår at det settes vilkår om at Statnett skal kamuflere mastene og isolatorene over Brennelvdalen, og at det i detaljplanen gis en nærmere vurdering og beskrivelse av endelig områdeavgrensning, farge- og komponentvalg. I dette området er særlig vurderinger av hvilken effekt som forventes av kamuflering på sommeren og vinteren viktig.

4.7.6 Delstrekningen Časkil – Lebesby

Statnett har kun søkt om én trasé på delstrekningen Časkil – Lebesby. Den nye 420 kV-ledningen er planlagt parallelt med dagens 132 kV-ledning Lakselv–Adamselv på hele strekningen til én av to alternative lokaliteter for nye Lebesby transformatorstasjon. Traseen går i hovedsak i delområdet *Rásttigaisá/Laksefjordvidda* med *stor verdi* for landskap. Det er et storskala viddelandskap med lite vegetasjon, men likevel med evne til å dempe inntrykket til større inngrep, ifølge konsekvensutredningen. Store Bjørndalen og Børselvdalen er to større daler som er viktige elementer i dette landskapet. Det er langt til bebyggelse, men ledningen vil bli synlig for mange som ferdes på vidda. Ledningen vil krysse flere elver, og gå langs Børselvdalen på en lengre strekning. Samlokalisering med dagens ledning vurderes som positivt i konsekvensutredningen. Konsekvensen for landskap vurderes som *middels negativ*.

Ledningstraseen krysser snøscooter- og barmarksløyper i områdene fra Store Bjørndalen til Børselvdalen. Områdene langs Storelva brukes i til samisk reiselivsvirksomhet. Konsekvensen for reiseliv vurderes som *liten negativ* i konsekvensutredningen.

Områdene langs Børselva, som er populær fiskeelv, og Storelva har *stor verdi* for friluftsliv. Ledningen vil bli synlig der den krysser disse områdene. Konsekvensutredningen vurderer at en ny 420 kV ledning i tillegg til dagens ledning vil redusere opplevelsesverdien av områdene. Konsekvensen vurderes til *liten til middels negativ* for friluftsliv. Traseen går nær kulturmiljø med synlige automatisk fredete kulturminner, som fører til at konsekvensutredningen gir traseen konsekvensgrad *stor negativ* for kulturmiljø.

NVE vurderer, i likhet med konsekvensutredningen, at samlokalisering med dagens 132 kV-ledning samlet sett gir mindre visuelle virkninger enn om nye områder berøres. Dagens trasé går nesten utelukkende langt fra bebyggelse og områder der folk ferdes i det daglige. Til gjengjeld vil

den nye ledningen gå gjennom verdifulle og populære friluftslivsområder, som framstår som urørte med unntak av dagens ledning. Særlig der ledningen går i Børselvdalen over en lengre strekning, vil den være godt synlig i et viktig område for friluftsliv. Samtidig er landskapet godt egnet til å dempe inntrykket av større ledninger, og en ny 420 kV-ledning vil absorberes godt i disse omgivelsene.

NVE mener mørke master og isolatorer ikke vil ha noen kamuflerende effekt i dette landskapet, men vil tvert imot kunne gjøre ledningen noe mer synlig. NVE mener Statnett har søkt om den traseen som gir minst negative virkninger for landskap og friluftsliv/reiseliv på denne strekningen.

Departementet er enig i NVEs vurderinger, og stiller seg bak vurderingen om at samlokalisering med dagens 132 kV-ledning samlet sett gir mindre visuelle virkninger enn om ny områder berøres.

4.7.7 Ny Lebesby transformatorstasjon

Statnett har søkt om to alternative plasseringer for nye Lebesby transformatorstasjon:

Landersfjord (Lebesby A) og Adamsfjorddalen (Lebesby B). Disse har noe ulike virkninger for landskapet. Begge ligger innenfor delområdet *Indre del av Laksefjorden* med *stor verdi*.

Adamsfjord naturreservat, som blant annet har som formål å bevare et terrasselandskap som viser landhevingene etter siste istid og to særpregete fosseløp, ligger hhv. nordvest og sørvest for de to alternative stasjonsplasseringene.

4.7.8.1 Landersfjord (Lebesby A)

Konsekvensutredningen beskrev den opprinnelige plasseringen av et utendørsanlegg som visuelt eksponert på et fjellplatå med tilnærmet bart fjell. Stasjonen ville blant annet bli godt synlig fra fylkesveien. Statnett har senere søkt om å bygge stasjonen etter dette alternativet som et innendørs gassisolert anlegg (GIS-stasjon) på en justert plassering cirka 700 meter sør for dagens Adamselv transformatorstasjon. Dette reduserer synligheten fra fylkesveien sammenlignet med det opprinnelige forslaget. Statnett søker om et inngjerdet areal på cirka 55 dekar. Samlet avsatt areal, inkludert cirka 600 meter adkomstvei, vil være cirka 127 dekar. Det vil også være nødvendig å sprengne i fjell og foreta fyllinger for å plassere stasjonen, som vil gi synlige og varige inngrep, ifølge konsekvensutredningen. Adkomstveier vil også gi fyllinger og skjæringer i landskapet. Konsekvensutredningen foreslår å ha en plan for sprengingen for å skåne terrenget og landskapet mest mulig, og revegetere fyllinger slik at de etter hvert ser mer naturlige ut.

Konsekvensutredningen konkluderte opprinnelig at Lebesby A som konvensjonelt utendørsanlegg hadde størst negative konsekvenser for landskap, med *stor negativ konsekvens*. For friluftsliv rangerte konsekvensutredningen dette alternativet som minst negativt med *ubetydelig konsekvens*. For reiseliv ble konsekvensen vurdert å være *ubetydelig til liten negativ*.

Plassering av transformatorstasjonen etter alternativet Lebesby A betyr også at 420 kV-ledningen Skaidi–Lebesby blir forlenget med cirka sju kilometer mot nord, parallelt med dagens 132 kV ledning Adamselv–Lakselv. Dagens 132 kV-ledning Adamselv–Lakselv må legges om og inn til Lebesby A. 132 kV-ledningene fra øst, Adamselv–Tana Bru og Adamselv–Varangerbotn, vil forlenges med cirka 800 meter fra dagens Adamselv transformatorstasjon til Lebesby A. I tillegg vil en eventuell 420 kV-ledning videre mot Seidafjellet, som Statnett har søkt om, gå i en trasé

sørøstover og delvis parallelt med dagens to 132 kV-ledninger mot hhv. Tana Bru og Varangerbotn.

Under NVEs saksforberedelse har Lebesby kommune og Kunes bygdelag uttalt at de foretrekker at transformatorstasjonen plasseres i Landersfjord. Videre har reinbeitedistrikt 13 uttrykt et ønske om at transformatorstasjonen heller plasseres i Landersfjord framfor Adamsfjorddalen.

NVE konstaterer i innstillingen at konsekvensutredningen har beskrevet virkningene av Lebesby A som et utendørsanlegg. Den justerte løsningen med innendørsanlegg er ikke rangert opp mot det opprinnelige alternativet. NVE mener de negative konsekvensene for landskapet av dette stasjonsalternativet blir redusert ved at selve stasjonsanlegget blir mindre ruvende som innendørsanlegg enn det som opprinnelig ble utredet. GIS-stasjonen vil ligge i en avstand av minst 250 meter til fylkesveien på det nærmeste og vil bli synlig fra veien. Terrenget i dette området er forholdsvis kupert, og gjennom god terrengtilpasning vil deler av anlegget kunne skjules noe av terrengformasjonene. NVE forventer at stasjonsalternativet i Landersfjord i seg selv vil få små eller ubetydelig visuelle virkninger for friluftsliv, reiseliv eller kulturmiljø.

4.7.8.2 Adamsfjorddalen (Lebesby B)

Alternativet Lebesby B planlegges som et konvensjonelt luftisolert utendørsanlegg i Adamsfjorddalen, omtrent sju kilometer sør for Adamselv transformatorstasjon. Etter at konsekvensutredningen ble gjennomført, har Statnett justert plasseringen av stasjonslokaliteten 300 meter lenger øst for opprinnelig omsøkt plassering. Justeringen innebærer også større avstand til fylkesveien. Statnett har oppgitt at totalt eiendomsareal, inkl. arealer for massedeponi på omtrent 25 dekar, blir ca. 185 dekar. I tillegg kommer en ca. 500 meter lang adkomstvei.

Ifølge konsekvensutredningen er stasjonen planlagt på en stor terrassert slette, i et landskap der Adamselva slynger seg og har skapt flere kroksjøer i dalen. Selv om stasjonen er stor, er det store landskapsrommet egnet til å redusere virkningen. Den kan bli delvis synlig fra fylkesveien vest for stasjonen. Konsekvensutredningen konkluderer med at Lebesby B har *middels til stor negativ konsekvens* for landskap, og dermed rangeres denne som bedre enn Lebesby A slik den opprinnelig var utredet. Lebesby B rangeres som dårligst for friluftsliv og reiseliv med *liten til middels negativ konsekvens*. Konsekvensutredningen begrunner dette med at stasjonslokalitetene ligger i randsonen til friluftsområdet Laksefjordvidda med *middels verdi*, og cirka 350 meter vest for scooterløypa innover Adamsfjorddalen.

Lebesby B er lokalisert i et område hvor Kunes Camping opplyser å ha reiselivsaktivitet. I konsekvensutredningen er det vurdert at stasjonen og atkomstveien vil medføre middels til stor negativ konsekvens for landskap, men at den ikke direkte vil hindre reiselivsaktivitet i området. Omfanget vurderes som lite negativt. Konsekvensen av selve transformatorstasjonen vurderes som *liten negativ*.

Konsekvensutredningen legger vekt at det må bygges to nye 132 kV-ledninger mellom Lebesby B og Uhca Sopmir/Lille Måsvannet, hvor de kobles til eksisterende ledninger. Denne negative virkningen oppveies ikke helt av at dagens 132 kV-ledninger fjernes, da det netto blir lengre strekninger med ny ledning, og de nye traseene er mer negative for bruken av områdene. For kulturmiljø vurderes Lebesby B å ha *ubetydelig konsekvens*, med ingen registrerte kulturmiljø i nærheten. Det inkluderer nye ledninger mellom Adamsfjorddalen og Uhca Sopmir.

Valg av Lebesby B betyr også at en eventuell kommende 420 kV-ledning fra Lebesby mot Seidafjellet etter Statnetts søknad vil legges parallelt med de to 132 kV-ledningene mot hhv. Tana Bru og Varangerbotn. På strekningen Lebesby B–Uhca Sopmir vil det i så fall bli tre parallelle kraftledninger i helt ny trasé.

I konsekvensutredningen som Statnett har levert for søknaden om ny 420 kV-ledning Lebesby-Seidafjellet, konkluderes det med at det er små forskjeller i de alternative ledningstraseene fra Lebesby A og Lebesby B. Fra Lebesby B blir de tre ledningene godt synlig i landskapsrommet rundt Adamssletta, som har stor verdi. På den annen side er dette den korteste traseen, som gjør at de kommer forholdsvis likt ut, ut fra de samlede virkningene for landskap, friluftsliv, reiseliv og kulturmiljø.

NVE er enig i konsekvensutredningens beskrivelse av visuelle virkninger av stasjonsplassering Lebesby B. NVE mener omleggingen av dagens traseer vil gi ulemper for nye områder mellom Lebesby B og Uhca Sopmir, og vil bli godt synlig i landskapsområdet Adamssletta.

Samlet mener NVE at plassering av selve stasjonen etter alternativet Lebesby A gir minst negative visuelle virkninger. Da ledningstraseene videre også vurderes å gi tilnærmet likeverdige negative virkninger, mener NVE samlet sett at Lebesby A gir minst negative visuelle virkninger.

4.7.8.3 Departementets vurdering

Departementet er enig med NVEs vurdering i at plassering av transformatorstasjon i Landersfjord (Lebesby A) er den løsningen som gir minst negative visuelle virkninger, og som ut fra samlede virkninger for landskap, friluftsliv og reiseliv er å foretrekke. Departementet viser til NVEs begrunnelse, og kan i det vesentlige stille seg bak denne. Departementet har særlig lagt vekt på at det omsøkte stasjonsalternativet for Lebesby A er en innendørs GIS-stasjon, slik at de negative landskapskonsekvensene for dette alternativet blir redusert sammenlignet med Lebesby A-løsningen som ble konsekvensutredet. Departementet viser videre til at valg av Lebesby B ville medført at det må bygges to nye 132 kV-ledninger mellom Lebesby B og Uhca Sopmir, og at dette vil være mer negativt for bruken av områdene, selv om dagens 132 kV-ledninger fjernes.

Selv om valg av Lebesby A også medfører at 420 kV-ledningen Skaidi–Lebesby blir forlenget med cirka sju kilometer mot nord, parallelt med dagens 132 kV ledning Adamselv–Lakselv, og de omleggingene av 132 kV-ledningene dette vil medføre, vurderer departementet likevel at Lebesby A totalt sett er det beste alternativet av hensyn til visuelle virkninger, friluftsliv og reiseliv.

4.7.8 Delstrekningen Lebesby B – Lebesby A

Ved valg av transformatorstasjonsplassering i Lebesby A, har Statnett på delstrekningen Lebesby B – Lebesby A søkt om én trasé parallelt og på østsiden av dagens 132 kV ledning til Adamselv transformatorstasjon. Traseen berører delområdene *Rásttigaisá/Laksefjordvidda* og *Indre del av Laksefjorden* med *stor verdi* for landskap. Konsekvensutredningen opplyser om at ledningen vil være synlig fra deler av fylkesveien i Adamsfjorddalen. Kryssingen av Adamsfjordelva og Adamsfjorddalen med kroksjøene er negativt for landskapet her. Ledningen vil imidlertid ikke være særlig synlig fra Adamsfjord naturreservat på grunn av topografi og avstand, som er over en kilometer. For landskapet vurderes konsekvensen til *middels til stor negativ*, som inkluderer strekningen helt til Guorgápmir. Parallellføring med dagens ledning regnes som positivt i

konsekvensutredningen. Virkningen for reiseliv vurderes til *liten negativ* og for friluftsliv til *liten til middels negativ*.

NVE vurderer at en ny 420 kV-kraftledning vil ha betydelig større dimensjoner enn dagens 132 kV-ledning, og blir mye mer synlig enn denne, for eksempel gjennom Adamsfjorddalen og langs Adamsfjordelva. Fra fylkesveien, der mange ferdes, er det likevel i hovedsak god avstand fra ledningen. Folk som bruker områdene til friluftsliv og rekreasjon vil kunne få naturopplevelsen påvirket av den nye ledningen. NVE legger til grunn at ledningen vil ha negative konsekvenser for friluftsliv og landskap. Slik NVE ser det, er det likevel gunstig at de to kraftledningene samlokaliseres på hele strekningen, for å unngå å berøre vesentlig større områder enn i dag. For det tilfellet at Lebesby transformatorstasjon plasseres i Landersfjord (Lebesby A), vurderer NVE at Statnett har søkt om den beste traseen på denne strekningen.

Mørke master og isolatorer vil kunne gi kamuflerende effekt på strekningen gjennom Adamsfjorddalen der det er bakgrunnsdekning i skog sett fra for eksempel fylkesveien sommerstid, men trolig ha dårlig effekt vinterstid. NVE anbefaler derfor ikke slike tiltak på denne strekningen.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at den omsøkte traseen på delstrekningen Lebesby B-Lebesby A er den traseen som gir minst negative virkninger for landskap, friluftsliv og reiseliv på denne strekningen. Departementet er også enig i at mørke master og isolatorer vil ha dårlig effekt vinterstid, og vil derfor ikke tilrå slike tiltak på delstrekningen.

4.7.9 Samlet vurdering av visuelle virkninger

Departementet viser til at en ny 420 kV-luftledning i driftsfasen vil ha negative visuelle virkninger for landskap, naturopplevelser, kulturmiljø og synlighet fra bolig- og fritidsbebyggelse. Visuelle virkninger er et tungtveiende hensyn ved den helhetlige vurderingen av hva som bør få konsesjon. Tiltaket er langs store deler foreslått parallellført med dagens 132 kV-ledning.

Det foreslås flere tiltak som skal bidra til å avbøte negative visuelle virkninger. Noen av tiltakene vil gjelde på hele ledningsstrekket, slik som bruk av matte liner. Videre tilrås det at Statnett på enkelte strekninger skal vurdere kamuflering av master i mørk grønn/brun farge og isolatorer. Det er omsøkt å føre ny 420 kV-luftledning gjennom Stabbursdalen, men med kabling av dagens 132 kV-ledning som jordkabel fra Ikkaldas til Kunsajávri. Kabling av topplinen til den nye 420 kV-ledningen vil også bidra til å redusere visuelle virkninger av ledningen gjennom Stabbursdalen. Tiltaket legger videre til rette for at dagens 66 kV-ledning gjennom Stabbursdalen kan saneres. Det tilrås også at det settes vilkår om at Statnett skal dekke Area Nett AS' kostnader med kabling av 22 kV-ledningen på strekningen fra Bevkop til sørsiden av Valdakmyra naturreservat. Kabling av disse ledningene vil bidra til å redusere visuelle virkninger i dette området betydelig.

Departementet tilrå også vilkår om at skogrydding, blant annet for å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseene, skal begrenses så langt det vurderes som hensiktsmessig. Begrenset skogrydding kan bidra til å gjøre ryddebeltet mindre framtrædende, slik at de negative visuelle virkningene av kraftledningen kan reduseres.

På bakgrunn av vurderingene over, mener departementet at følgende alternativ samlet sett gir minst negative visuelle virkninger:

- Trasé 1.0 fra Skaidi til Stabbursdalen nord

- Trasé 1.7 fra Stabbursdalen nord til Kunsajávri
- Trasé 1.0 fra Kunsajávri til Fossestrand
- Trasé 1.07 fra Fossestrand til Časkil
- Trasé 1.0 fra Časkil til ny Lebesby transformatorstasjon
- Ny Lebesby transformatorstasjon i Landersfjord (Lebesby A)
- Kabling av dagens 132 kV-ledning som jordkabel langs E6 fra Ikkaldas til Kunsajávri

4.8 Kulturminner og kulturmiljø

4.8.1 Innledning

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 5.8, der det er gjort en vurdering av tiltakets virkninger på automatisk fredete kulturminner, eventuelt vedtaksfredete kulturminner, og kulturmiljøer. Kulturminner og kulturmiljø kan bli visuelt påvirket av en ny ledning og ny transformatorstasjon. Ved denne vurderingen må det legges vekt på synlighet som funksjon av avstand og topografi. Det er også relevant hvorvidt kulturmiljøet har en viss opplevelsesverdi. Der ledningen krysser kulturminner vil liner spenne høyt over og ikke gi direkte skade på kulturminnene eller kulturmiljøene, forutsatt at det ikke plasseres master i kulturminnene. Den nye 420 kV-ledningen vil bli synlig for kulturminner som har en opplevelsesverdi i og langs traseen. Langs store deler av traseen vurderer imidlertid NVE at denne ulempen kan oppveies av fordelene ved å samle inngrepene.

NVE har i innstillingen vurdert virkningene av tiltaket der de mener kulturminner og kulturmiljøer kan bli vesentlig berørt og må hensyntas spesielt i den videre planleggingen. NVE har gjort en overordnet gjennomgang av de nye funnene til Sametinget langs traseene som er tilgjengelige i Askeladden. I innstillingen har NVE fokusert på kulturminner i eller langs ny trasé som ligger innenfor 300 meter fra traseen. Flere kulturminner i området har uavklart status, som betyr at de potensielt kan være fredet.

Der den nye 420 kV-ledningen er planlagt parallelført med dagens 132 kV-ledning, har Statnett skissert å utvide rettighetsbeltet med omtrent 40 meter. Det er da tatt utgangspunkt i en minimumsavstand mellom ledningen på 20 meter. Spesielle terreng- og klimaforhold kan imidlertid kreve større avstand mellom ledningene, og over de høyeste fjellområdene skisserer Statnett en avstand på 25 til 30 meter. NVE har derfor påpekt at det er noe usikkerhet knyttet til i hvor stor grad kulturminnene vil bli direkte berørt.

NVE har i innstillingen vurdert de ulike traséalternativene basert på konsekvensutredningen og foreløpige resultater fra kulturminneregistreringene. Departementet viser til at det blant annet er avholdt et møte mellom Sametinget og NVE under NVEs saksforberedelse, og legger disse opplysningene til grunn ved vurderingen. NVE har også påpekt at det på tidspunktet for oversendelse av innstillingen ikke forelå en sluttrapport med konklusjoner eller føringer fra Sametinget, og heller ikke resultater eller konklusjoner fra fylkeskommunens undersøkelser.

Departementet viser til at Sametinget i brev av 4. april 2025 til Statnett har sendt uttalelse med tilhørende rapport etter gjennomført kulturminneundersøkelse for ledningsprosjektet. Sametinget har i rapporten, under hvert enkelt kulturminne, vurdert hvilke som bør merkes, anleggstraseer som må legges om, eller der tiltaket medfører direkte konflikt behøver dispensasjonsbehandling etter kulturminneloven. Sametinget har samtidig lagt vekt på at det i en god del tilfeller er

vanskelig å si i hvor stor grad tiltaket berører kulturminner, og om det vil være nødvendig å søke om tillatelse til inngrep i kulturminner/sikringssoner. Sametinget poengterer at Statnett derfor må se hva som er mulig å tilpasse eller endre med tanke på masteplasseringer for å unngå skader på kulturminner, hvilke kulturminner som vil berøres direkte av tiltaket og om tiltaket vil medføre direkte konflikt med kulturminner som ikke er nevnt opp mot dispensasjon etter kulturminneloven. Det samme gjelder anleggstraseer for terrengtransport og deponi. I rapporten s. 129-130 skriver Sametinget følgende:

«Tiltaket som helhet er for det meste parallellføring langs eksisterende 132kV-ledning, men vil ytterligere redusere kulturminnene og kulturmiljøenes opplevelsesverdi, ettersom det blir flere kraftlinjer og høyere master som ruver i landskapet. Spesielt vil det være svært negativt for strekningen Bissojohka-Čuđenjoasjávrrit som har mange kulturminner og kulturmiljø. Sametinget har likevel ikke ville kreve omlegging av 420kV-ledningen i forhold til kulturminner, og fremholder at de tekniske inngrepene bør holdes samlet slik at man ikke bygger ut inngrepsfrie områder.»

Departementet viser for øvrig til Sametingets uttalelse om hva de mener må framgå om kulturminner i forbindelse med utarbeidelse av detaljplan.

4.8.2 Skaidi – Ikkaldas

På strekningen Skaidi-Ikkaldas er det kun ett omsøkt traséalternativ, på sør- og vestsiden av dagens 132 kV-ledning. På denne strekningen er det to kjente kulturmiljøer i Skaidi omtalt i konsekvensutredningen. NVE vurderer at disse kulturmiljøene ligger så langt unna den nye ledningen at påvirkningen blir liten, selv om ledningen blir synlig fra området.

Sametinget har registrert flere nye samiske kulturminner både i dagens ledningstrasé og i nærheten av denne. Flere av kulturminnene er automatisk freda. De omfatter flere árran (ildsted), varder og varderekker og en teltring. De fleste ligger i så stor avstand fra dagens ledning at de ikke vil bli direkte berørt om rettighetsbeltet utvides med 40 m mot sør/vest, men en ny ledning blir mer synlig fra disse enn det som dagens ledning er i dag. Noen automatisk freda árran ligger innenfor dagens rettighetsbelte, og to vil ligge i eller rett ved nytt ryddebelte nord for Stabbursdalen. En varde med uavklart status (potensielt fredet) ligger cirka 60 m vest for ytterfasen for dagens ledning og dermed rett utenfor utvidelsen av rettighetsbeltet. Ledningen vil både bli synlig fra og kunne påvirke kulturminnene direkte.

Sametinget har i rapport av 4. april 2025 uttalt at kulturminnelokalitet id300736 ved Ruvžabákti, på nordsiden av Billefjorddalen, vil berøres direkte av tiltaket, se rapporten s. 30. Her er det to árran som ligger på øst-vestgående høydedrag, henholdsvis 13 og 29 meter fra eksisterende 132 kV-linje. Begge har vernestatus som automatisk fredet. Sametinget skriver at det må søkes dispensasjon for tillatelse til inngrep etter kulturminneloven. Kulturminnelokaliteten er omtalt i NVEs innstilling s. 162.

4.8.3 Stabbursdalen

Gjennom Stabbursdalen er det vurdert flere alternative traseer for den nye 420 kV-ledningen, i tillegg til to traseer for kabling av dagens 132 kV-ledning. Konsekvensutredningen omtaler flere samiske og nyere tids kulturminner (krigsminner) på strekningen. I tillegg har Sametinget gjort nye registreringer av samiske kulturminner som kan bli berørt av traséalternativene.

Trasé 1.9 innebærer en parallell trasé vest for 132 kV-ledningen. Denne traseen gir etter NVEs vurdering liten eller moderat konflikt med kulturminner. Luftledningen går vest for to automatisk fredete og et ikke-fredet årran som ligger i selve traseen for dagens 132 kV ledning i nordre del av Stabbursdalen. Den går deretter cirka 90 meter vest for kulturmiljøet Solbakken, før kryssingen av Stabburselva. Solbakken består av automatisk freda hus- og gammetufter etter kystsamisk bosetting. I konsekvensutredningen er kulturmiljøet vurdert til å ha stor kunnskaps- og opplevelsesverdi. For Solbakken vil trasé 1.9 føre til at den nye 420 kV-ledningen passerer noe lengre unna enn dagens 132 kV-ledning. Til gjengjeld blir en ny 420 kV-luftledning noe høyere, og kan fortsatt bli synlig fra kulturmiljøet. Sametinget har i møte med NVE uttalt at de vurderer traséalternativ 1.9 som det minst konfliktfylte alternativet for kulturminner.

Sametinget har i brev av 4. april 2025 uttalt at det i området Stabbursdalen ut fra kulturminnehensyn vil være fordelaktig at 132 kV-ledningen går som kabel langs E6, og at 420 kV-ledningen følger trasé 1.9, som blant annet går vest for kulturmiljøet Solbakken, jf. rapporten s. 129. Sametinget viser til at NVE imidlertid har innstilt på trasé 1.11 (ved kryssing av Stabburselva), som går på østsiden av kulturmiljøet Solbakken. Dette utgjør ifølge Sametinget ikke en stor forskjell i forhold til opplevelsesverdien av kulturmiljøet, som ved begge trasévalg vil få en negativ innvirkning på kulturmiljøet. Sametinget må imidlertid foreta en ny og grundigere kontrollbefaring av de to østligste tuftene id27878 og id59663 for å få en sikker kartfesting, og vurdere om de vil være i konflikt med tiltaket ved valg av trasé 1.11.

Sametinget har i samme rapport uttalt følgende om kulturminnelokalitet id301365 ved Morššajeaggi, vest for Beavgohppi/Bevkop, se rapporten s. 33.: «NVEs innstilling går for trasé 1.9 med gjenbruk av eksisterende 132kV trase (fremt til trasé 1.11 i Stabbursdalen), og senter av trasé 1.9 ligger kun 2m V for sikringssonen, og det er 12m fra sikringssonen til eksisterende master. Det er imidlertid usikkert hvor de nye mastepunktene vil komme, og det er fare for at tiltaket vil berøre kulturminnelokaliteten, og at det er behov for å søke om dispensasjon jf. kml. § 8.1. Anleggstrasé går også gjennom kulturminnelokaliteten og er i konflikt med kulturminnene, og traseen må derfor flyttes og kulturminnene merkes godt dersom de ikke blir dispensert.» Se også rapporten s. 130. Departementet viser til at denne kulturminnelokaliteten også er beskrevet i NVEs innstilling s. 163.

Traséalternativ 1.10 er en variant av trasé 1.9 som går nær Lombolaveien, hvor det er registrert en automatisk freda årran ca. 100 meter fra senterpunktet for ny trasé. Kulturminnet er i konsekvensutredningen vurdert å ha liten opplevelsesverdi. Ledningen vil være synlig i området rundt kulturminnet.

Traséalternativene 1.7 og 1.11 vurderes av NVE som de luftledningsalternativene som gir størst virkninger for kulturminner og kulturmiljø i Stabbursdalen. Trasé 1.7 går over eller tett på kulturmiljøene Solbakken og Kunsavárri, og blir godt synlig i disse områdene. Ifølge konsekvensutredningen vil ryddebeltet for dette alternativet omfatte to automatisk freda hustufter som ligger ca. 13 og 30 meter øst for planlagt trasé ved kulturmiljøet Solbakken. Sametinget har i møte med NVE bemerket at kartfestingen av disse tuftene er usikker, at det kan være flere tufter enn opprinnelig registrert, og mener det kan være konflikt med trasé 1.11. Sametinget har derfor meldt behov for å foreta en ny og grundigere kontrollbefaring av disse lokalitetene dersom trasé 1.11 får konsesjon. Det er usikkert om skyttergravene innenfor Kunsavárri vil bli ødelagt eller kun

påvirket visuelt. I konsekvensutredningen er dette alternativet vurdert å gi *middels til stor negativ konsekvens* for kulturminner og kulturmiljø.

På sørsiden av fjelltoppen Kunsavárri passerer ledningen i ca. 230 meter avstand fra to automatisk freda skyteskjulene registrert av Sametinget, og vil bli synlig fra disse. Basert på eksisterende kartfesting av kulturminner innenfor Solbakken, vurderer NVE at justeringen østover, som traséalternativ 1.8 over Stabburselva innebærer, utgjør liten forskjell i påvirkning på Solbakken. I og med usikkerhet knyttet til kartfestingen av kulturminner, kan dette imidlertid ikke konkluderes med før en eventuell oppfølgende befarings ved Sametinget. NVE konstaterer at dette alternativet vil krysse ytterligere en automatisk freda gammetuft innenfor dette kulturmiljøet rett ved Solbakkulpen og derfor være mer negativt for kulturminner og kulturmiljø enn 1.7 basert på foreliggende kartfestinger. Trasé 1.11 gir samme virkninger for kulturmiljøet Solbakken som trasé 1.7.

NVE har vurdert at traséalternativ 1.9 gjennom Stabbursdalen vil være det beste for kulturminner og kulturmiljø, mens traséalternativene 1.7/1.8 og 1.11 vil gi større visuelle virkninger for kulturminner og kulturmiljø i området Solbakken.

Det er vurdert to traséalternativer for kabling av dagens 132 kV-ledning, der traseen som på det meste av strekningen går langs E6 ikke er omtalt i konsekvensutredningen. NVE vurderer at jordkabeltraseen langs E6 vil gi mindre virkninger for kulturminner og kulturmiljø enn traseen langs dagens 132 kV-ledning. NVE skriver i innstillingen at også Sametinget har uttrykt dette i innsigelsesmøtet med dem. NVE legger til grunn at kabeltraseen vil være en begrenset visuell påvirkning sammenlignet med en luftledning.

Kabeltraseen langs E6 går på nordsiden av Stabbursdalen nær en ikke freda gårdstuft og en automatisk freda gammetuft ved Beavgohppi. Gammetuften ligger ca. 15 meter fra skissert trasé. NVE har forutsatt i innstillingen at traseen kan planlegges uten direkte inngrep i lokalitetene. Traseen går deretter ca. 50 meter øst for sikringssonen rundt kulturmiljøet Gáljagohppi, hvor det er registrert mange tufter og fangstgroper. NVE har lagt til grunn at traseen ikke vil komme nær sikringssonen, og at den går lavere i terrenget enn kulturmiljøet. NVE mener derfor at en kabeltrasé ikke vil bli synlig fra kulturmiljøet. Kabeltraseen kan gi konflikt med kulturmiljøet Kunsavárri. Kunsavárri består av skyttergraver fra 2. verdenskrig, og er ikke fredet. Skyttergravene er ikke innmålt, slik at virkningen er usikker. I konsekvensutredningen er opplevelsesverdien vurdert som liten til middels. På sørsiden av fjelltoppen Kunsavárri vil traseen passere omtrent 90 meter fra to automatisk freda skyteskjul. NVE har lagt til grunn at traseen kan tilpasses for å unngå direkte inngrep i kulturminnene/kulturmiljøene, og at den blir mindre tydelig i terrenget over tid.

NVE har vurdert at jordkabeltraseen som i stor grad følger E6 ikke vil være i vesentlig konflikt med kulturminner. Jordkabeltraseen som i stor grad følger dagens luftledningstrasé vil etter NVEs vurdering medføre inngrep i sikringssonen for et automatisk fredet fangsanlegg nord i Stabbursdalen. Et direkte inngrep i sikringssonen vil kreve dispensasjon etter kulturminneloven.

4.8.4 Stabbursdalen – Fossestrand

Fra sørsiden av Stabbursdalen og fram til Fossestrand i Brennelvdalen foreligger ett traséalternativ for den nye 420 kV-ledningen, som er parallellføring på sør- og vestsiden av dagens 132 kV

ledning. Ved Nuorttat Njeaiddán er det en teltring med uavklart status ca. 70 meter fra ytterfasen på 132 kV-ledningen. Denne vil bli liggende i eller rett utenfor det utvidede rettighetsbeltet. Ledningen vil også bli synlig fra et automatisk freda kjøttgjemme sør for Suolojavri cirka 190 m øst for dagens ledning.

4.8.5 Fossestrand – Časkiljohka

På strekningen fra Fossestrand og fram til Časkiljohka er det to omsøkte traséalternativer, 1.3 og 1.07. Trasé 1.3 gir et rettighetsbelte som går over eller tett på tre automatisk fredete árran og en ikke-fredet varde registrert av Sametinget. Kraftledningen vil både bli synlig fra kulturminnene og kan gi en direkte virkning. Trasé 1.07 krysser et ikke-fredet ildsted, og får et rettighetsbelte som går om lag 100 meter fra et automatisk fredet árran registrert av Sametinget, og som ligger tettere på trasé 1.3. Ledningen vil trolig bli synlig fra kulturminnet.

Sametinget har under NVEs saksforberedelse uttalt at traséalternativ 1.07 framstår som bedre for kulturminner og kulturmiljø enn trasé 1.3. Sametinget har i brev av 4. april 2025 gjentatt at trasé 1.07 på strekningen Brennelv-Časkil er det beste trasévalget, og har mindre innvirkning og konsekvenser for kulturminner, se rapporten s. 129.

NVE har også vurdert at traséalternativ 1.07 gjennom Brennelvdalen framstår som bedre for kulturminner og kulturmiljø enn trasé 1.3.

4.8.6 Časkiljohka – Adamselv

Mellom Časkiljohka i Brennelvdalen og Adamselv er det kun ett omsøkt traséalternativ, som innebærer parallellføring med dagens 132 kV-ledning. På denne strekningen er det registrert en rekke nye funn. Noen av disse er også omtalt i konsekvensutredningen, og de fleste er automatisk fredet. De fleste er kjøttgjemmer og árran, men også forråd, bogasteller, teltringer, steinsettinger, steinkrets og merkestein. Mange av dem ligger i dagens eller ny trasé, noe som innebærer at den nye ledningen både kan gi direkte inngrep i og bli synlig fra disse.

Konsekvensutredningen omtaler enkelte av kulturminnene, og opplevelsesverdien er gjennomgående vurdert som liten. I området mellom kulturmiljøet Storelva og Vuonjaljohka inngår imidlertid kulturminner i kulturmiljøet *Stuorrojohka*, som er vurdert å ha middels opplevelsesverdi. Ledningen vil bli synlig også fra disse.

4.8.7 Ny Lebesby transformatorstasjon

Ny Lebesby transformatorstasjon vil gi små virkninger for kulturminner og kulturmiljø. Alternativ plassering Lebesby A i Landersfjord er i konsekvensutredningen vurdert å gi *liten negativ konsekvens* på grunn av at den vil ligge cirka 500–750 meter fra kulturmiljø 21 Landersfjorden. Kulturmiljøet består av to automatisk fredete bosetningslokaliteter og en gammetuft med uavklart vernestatus. Stasjonen vil bli synlig. NVE vurderer også at atkomstveien til stasjonen vil ha begrenset påvirkning på dette kulturmiljøet. Sametinget har under NVEs saksforberedelse uttalt at kulturmiljøet i Landersfjord allerede er påvirket av eksisterende tekniske inngrep med Grieg Seafood og dagens transformatorstasjon, og at den alternative plasseringen Lebesby A er det beste valget med tanke på kulturminner og kulturmiljø.

Alternativ plassering av ny transformatorstasjon ved valg av Lebesby B i Adamsfjord vil ligge cirka 850 meter fra den automatisk freda tuften som ligger nær traseen for innføring av 132 kV

ledninger fra Varangerbotn, og vil bli synlig fra kulturminnet. Valg av Lebesby B vil medføre omlegging av 132 kV-ledninger fra Varangerbotn til Adamsfjorddalen. Langs disse traseene er det registrert en automatisk fredet varderekke, et fredet bogastelle og en teltplass med melkegjerd og årran ca. 40 og 20 meter sør for traseen, og trolig utenfor nytt rettighetsbelte. I tillegg er det registrert to årran med uavklart status i og nær traseen for innføring av 132 kV-ledninger fra Varangerbotn til Lebesby B.

Under NVEs saksforberedelse har Sametinget uttalt at nye ledninger over Válljohskáidi og vestsiden av Uhca Sopmir vil gi en negativ påvirkning på opplevelsesverdien av kulturminner og kulturmiljø som ligger mer uberørt i dette området. Sametinget har i brev av 4. april 2025 uttalt at kulturmiljøet med gammetufter i Landersfjord allerede er påvirket av store tekniske inngrep med Grieg Seafood og dagens transformatorstasjon. Slik sett mener Sametinget at Lebesby A vil være et bedre stasjonsalternativ ved å samle de tekniske inngrepene, sammenlignet med Lebesby B i Adamsfjorddalen, se rapporten s. 129. Sametinget skriver at nye kraftlinjer over Válljohskáidi og vestsiden av Uhca Sopmir vil ha nærføring ovenfor ni kulturminnelokaliteter, og på den måten negativt påvirke opplevelsesverdien av kulturminner og kulturmiljø som ikke er utbygd.

NVE vurderer at ny stasjon i Lebesby, uavhengig av om man velger Lebesby A eller B, i seg selv ikke vil medføre vesentlige negative virkninger for kulturminner eller kulturmiljø.

4.8.8 Midlertidige anlegg og transport i anleggsfasen

Statnett planlegger transport i anleggsfasen i stor grad på vinterstid og ved bruk av eksisterende veier og traseer. På samme måte planlegges i stor grad bruk av eksisterende riggområder og lagerplasser. Det vil være behov for å ruste opp dagens veier noe, grave og legge til rette for å gjøre terrengtransport mulig, samt å utvide og ruste opp noen av riggplassene. I tillegg må det bygges midlertidige veier til enkelte riggplasser.

NVE konstaterer i innstillingen at traseer for terreng- og vintertransport enkelte steder ligger nær registrerte kulturminner. NVE mener det er viktig at Statnett detaljplanlegger eventuelle tiltak på transporttraseene og midlertidige anlegg for å unngå direkte inngrep i automatisk fredete eller vedtaksfredete kulturminner.

Sametinget har i brev av 4. april 2025 uttalt at anleggstraseene for terrengtransport har et stort konfliktpotensial, og at det allerede i dag er konflikt med enkelte eksisterende anleggsveier, jf. rapporten s. 130. Sametinget mener at der det allerede er etablert barmarksløyper, vil det ikke hjelpe å legge om traseen i anleggsfasen, ettersom erfaring tilsier at eksisterende barmarksløyper fortsatt kommer til å bli brukt i driftsfasen. Kulturminner som ligger utsatt til for skade eller allerede har skader vil kunne påføres ytterligere skader av anleggsmaskiner som kjøres inn og ut på disse barmarksløypene. Eksisterende løyper bør etter Sametingets vurdering primært brukes så langt det er mulig, men det må eventuelt søkes om dispensasjon siden det ikke er noen sikkerhet for at kulturminner ikke vil komme til skade. Kulturminnene må derfor ifølge Sametinget dispensasjonsbehandles, og det vil kunne stilles vilkår om arkeologisk undersøkelse for å sikre kulturhistorisk kunnskap før kulturminnene evt. går tapt. Også vintertraseer vil være i konflikt med kulturminner, og kan potensielt skade kulturminner hvis det eksempelvis er lite snø. Sametinget mener derfor at anleggstraseer må legges rundt kulturminnelokaliteter, men at dette lett bør kunne la seg gjøre med traseer for vintertransport.

Sametinget har i rapporten s. 130 pekt på følgende anleggstraseer/barmarksløyper som er i konflikt med kulturminner, og hvor det sannsynligvis må søkes om dispensasjon:

- Čuđenjoasjohnjálbmi/Čuđejojha, id300756, árran
- Doaresleakšá, id323672, geađgebearpmet árran
- Čadaoaivi, id303525, árran

I tillegg har Sametinget i rapporten s. 131 pekt på flere anleggstraseer for terrengtransport vinter og sommer som er i konflikt med kulturminner, men som vil kunne flyttes lengre unna kulturminnet. Utover dette påpeker Sametinget at det er mange kulturminner som ligger i nærhet av tiltaket som må merkes under anleggsfasen, ettersom det i rettighetsbelte for kraftlinjetraseen, langs anleggstraseer, samt på deponi og stasjonsområder, vil foregå anleggsarbeid med terrenggående maskiner, helikopter, deponi og lagring av master, materiell og utstyr.

Sametinget har også en særskilt merknad til anleggstraseer/barmarksløyper ved sieidiene id27321 *Storsteinen* sør for Uhca Ánddojávri ovenfor Goarahatjávri, og id323678 *Čullogeadgi* øst for Luovangoaskkejávri. Ettersom disse er eksisterende barmarksløyper, og det er få innfartsmuligheter, vil ikke Sametinget motsette seg at de benyttes for transport langs de opparbeidede løypene. Sametinget uttaler at samiske helligsteder som sieidier har en høy aktelse i det samiske samfunnet, og de anses av Sametinget for å ha en stor kulturminneverdi. Sametinget skriver at det ikke tillates kjøring utenfor løypene, og ingen form for nye markinngrep eller deponering av utstyr langs løypene som vil kunne visuelt skjemme eller oppleves krenkende overfor helligstedet og sieidiene.

4.8.9 Departementets vurdering

NVE har i innstillingen påpekt viktigheten av at detaljplanleggingen av tiltaket bygger på sluttrapporten fra Sametinget med konklusjoner og føringer for kulturminner og kulturmiljø, og tilsvarende for resultatene og konklusjonene fra fylkeskommunens undersøkelser. NVE har også pekt på at det er viktig med dialog med fylkeskommunen, Sametinget og de berørte kommunene for å redusere tiltakets påvirkning på kulturminner og kulturmiljø.

Videre har NVE pekt på at kjøring i traseen og plassering av mastepunkter kan skade kulturminner og kulturmiljøer direkte. NVE mener derfor at Statnett må beskrive i en detaljplan hvordan dette i størst mulig grad skal unngås ved plassering av mastepunkter og tilpasning av arbeider både i anleggs- og driftsfasen. NVE anbefaler derfor at det bør stilles konsesjonsvilkår om å bruke eksisterende kjørespor langs traseen for 132 kV-ledningen der dette kan hindre direkte skade på freda kulturminner, og at Statnett må beskrive i en detaljplan hvor dette er mulig og hensiktsmessig. I tillegg anbefaler NVE at det settes vilkår om at Statnett i detaljplanen må beskrive hvordan kulturminner med sikringssoner skal merkes i kart og terreng i forkant av anleggsarbeidene, for å hindre utilsiktet skade.

Dersom det avdekkes hittil ukjente automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet, skal alt arbeid øyeblikkelig stanses, jf. kulturminneloven § 8 annet ledd, og kulturminnemyndighetene varsles.

Departementet vurderer at traséalternativ 1.9 gjennom Stabbursdalen, med justert trasé 1.10 sør for Stabburselva med luftledning ved Njallavárri, er det alternativet som har minst negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø. Departementet vurderer at traséalternativene 1.7/1.8

og 1.11 vil gi større visuelle virkninger for kulturminner og kulturmiljø i området Solbakken. Departementet legger til grunn at Statnett ved detaljplanleggingen tar tilbørlig hensyn til Sametingets uttalelse om kulturminnelokalitet id301365 ved Morššajeaggi, vest for Beavgohppi/Bevkop.

Departementet er videre enig med NVEs vurdering av at jordkabeltraseen for kabling av 132 kV-ledningen langs E6 er det alternativet som gir minst negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø, sammenlignet med jordkabeltraseen langs dagens luftledning.

Departementet vurderer også at trasé 1.07 gjennom Brennelvdalen har mindre negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø enn trasé 1.3. Departementet har lagt vekt på at Sametinget også mener trasé 1.07 er et bedre trasévalg enn 1.3.

Når det gjelder plassering av ny transformatorstasjon, stiller departementet seg bak NVEs vurdering av at verken stasjonsplassering Lebesby A eller B vil medføre vesentlige negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø. Departementet konstaterer samtidig at Sametinget har uttalt at nye ledninger over Válljohskáidi og vestsiden av Ucha Sopmir vil gi en negativ påvirkning på opplevelsesverdien av kulturminner og kulturmiljø som ligger mer uberørt i dette området, som kun er aktuelt ved valg av Lebesby B. Departementet har derfor kommet til at stasjonsplassering i Lebesby A er det foretrukne alternativet av hensyn til kulturminner og kulturmiljø.

Departementet er i utgangspunktet enig i NVEs anbefalte vilkår for å avbøte og redusere negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø, og tilrår at det settes vilkår om dette i anleggskonsesjonen. Departementet vil imidlertid påpeke viktigheten av at Statnett av hensyn til kulturminner og kulturmiljø utarbeider detaljplanen i samråd med kulturminnemyndighetene. Sametinget har i brev av 4. april 2025 med tilhørende rapport *Samiske kulturminner langs 420 kV Skaidi-Lebesby* blant annet pekt på opplysninger og vurderinger som etter deres vurdering må inngå i detaljplanen av hensyn til kulturminner og kulturmiljø. Departementet tilrår at det framgår uttrykkelig av detaljplanvilkåret i anleggskonsesjonen at Statnett skal utarbeide detaljplanen i kontakt med både Sametinget og Finnmark fylkeskommune.

4.9 Vassdrag

4.9.1 Innledning

Departementet viser til konsekvensutredningen for naturmangfold pkt. 5.7 om akvatisk naturmangfold og NVEs innstilling pkt. 5.9.

I konsekvensutredningen for naturmangfold, er Repparfjordelva, Stabburselva, Lakselva, Børselva og Storelva trukket fram som prioriterte ferskvannslokaliteter av *stor verdi*. Langs traseene for de omsøkte ledningsalternativene, er Brennelva og Billefjordelva vurdert som *viktige* lokaliteter. Denne vurderingen er basert på forekomsten av anadrom fisk (laks, sjørøret og sjørøye) og foreliggende informasjon om bl.a. bestandsstørrelse og påvirkning.

Ifølge konsekvensutredningen er det for vassdragene uten anadrom fisk svært lite informasjon om det akvatiske naturmangfoldet. Kunnskapsgrunnlaget om ikke-anadrome vassdrag er dermed for mangelfullt til å brukes for verdsetting. Nær samtlige vassdrag langs de omsøkte traseene er vernet, inkl. Stabburselva, Lakselva og Børselva. Disse tre vassdragene er også nasjonale

laksevassdrag. Ny 420 kV ledning vil krysse alle vassdragene med luftspenn innenfor anadrom strekning. Kabling av dagens 132 kV-ledning er planlagt å krysse Stabburselva ved retningsstyrt boring eller ved at den monteres i veibrua. Kryssingen vil skje på anadrom strekning.

NVE er enig i konklusjonen i konsekvensutredningen om at luftspenn over de berørte vassdragene vil ha små virkninger i driftsfasen. NVE vurderer at det ikke er vesentlig forskjell på de ulike alternativene for luftledning i Stabbursdalen når det gjelder påvirkning av vassdrag. Det samme gjelder etter NVEs vurdering de to alternativene i Brennelvdalen.

NVE har i innstillingen forutsatt at Statnett, så langt det lar seg gjøre, setter igjen kantvegetasjon der ledningen krysser vassdrag, slik Statnett også skriver i konsesjonssøknaden. Dette inkluderer også vannene langs traseen, eksempelvis i Brennelvdalen. NVE anbefaler at det settes vilkår om at dette beskrives i en detaljplan. NVE påpeker videre at eventuell fjerning av kantvegetasjon langs berørte vassdrag må avklares etter vannressursloven § 11, og vil kreve dispensasjon etter søknad til Statsforvalteren. Departementet er enig i denne vurderingen, og tilrår at det settes vilkår i tråd med NVEs anbefaling.

4.9.2 Vurderinger

NVE har gjort en nærmere vurdering av tre tiltak etter vannressursloven §§ 8 (konsesjonspliktige tiltak), 18 (særskilt avgjørelse om konsesjonsplikt), 35 (andre vassdragstiltak i vernede vassdrag) og 35a (vassdragstiltak i nasjonale laksevassdrag). Dette gjelder kabling av dagens 132 kV-ledning Skaidi-Lakselv over Stabburselva, kryssing av sidebekk til Adamsfjordelva med adkomstvei til transformatorstasjonsalternativet i Adamsfjorddalen (Lebesby B), og gjenfylling av eller påvirkning av tjern ved bygging av transformatorstasjonsalternativet i Landersfjord (Lebesby A).

NVE vurderer at de øvrige omsøkte tiltakene ikke vil kreve noen ytterligere behandling etter vannressursloven. Dette inkluderer også kryssingen av Børselva og Lakselva, som forutsettes utført uten inngrep i vassdrag eller fjerning av kantsone.

Samtidig minner NVE i innstillingen om at vannressursloven har flere alminnelige regler om vassdrag, herunder aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5. NVE minner også om at dersom planene endres eller det viser seg at allmenne interesser tilknyttet vassdraget kan bli berørt av tiltaket, kan dette utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven.

4.9.2.1 Stabburselva

Stabburselva ble vernet gjennom Verneplan for vassdrag i 1973 (Verneplan I). Verneinteressene i Stabburselva er knyttet til både naturvern, naturvitenskapelige interesser og friluftsinnteresser, hvor blant annet friluftsliv, sportsfiske og laks har betydning for vernet. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag gir føringer for tiltak som kan skade verneverdiene. Hogst, forurensning og kraftledninger er nevnt som tiltak som kan være til skade for bl.a. kantvegetasjon, friluftsliv og biologisk mangfold. Stabburselva fikk status som nasjonalt laksevassdrag med en særlig beskyttelse av villaksen i 2003. I utgangspunktet er det ikke tillatt med nye inngrep og aktiviteter som kan skade villaksen.

Det er søkt om å kable dagens 132 kV-ledning, med to alternativer for kryssing av Stabburselva. Kryssing av elva oppstrøms Solbakkulpen er planlagt med graving i vassdraget, mens en kryssing

ved E6 er planlagt med graving eller kabling i brua. NVE vurderer at en kryssing av elva med jordkabel oppstrøms Solbakkulpen vil påvirke naturmangfold, elvas verdi som referansevassdrag og kan påvirke gyte- og oppvekstområder for villaks. Ut ifra dette mener NVE at tiltaket er i strid med verneinteressen i vassdraget og hensynet til villaksen, jf. vannressursloven § 35 nr. 8. NVE vurderer at kryssing av Stabburselva ved E6 har mindre konsekvenser enn ved graving i vassdraget ved Solbakken. Kryssing i en trasé som følger E6 er derfor det beste for villaksen og de øvrige verneverdiene i vassdraget. NVE viser til at denne vurderingen også støttes av både Statnett og Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

NVE mener kabling i bru eller retningsstyrt boring ved E6 ikke vil påvirke verneverdiene i Stabburselva og villaksen vesentlig. Verken kabling i bru eller retningsstyrt boring ved E6 vil etter NVEs vurdering være konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8. Kabling i bru er mest skånsomt, men dette vil kreve tillatelse etter vegloven fra vegeier Statens vegvesen. Dersom Statnett ikke får en slik tillatelse, mener NVE at boring i dette området er den nest beste løsningen av hensyn til villaksen.

Dersom kryssing utføres med graving i elva, mener NVE at dette kan gjøres så lenge tiltaket gjennomføres så skånsomt som mulig. Det vil være viktig å begrense påvirkning på gyte- og oppvekstområder, og ikke være til hinder for opp- og nedvandring av anadrom fisk. NVE vurderer at graving i området ikke bør utføres dersom det er plommesekkkyngel eller egg i substratet og i perioder med utvandrende smolt. NVE mener derfor at ev. graving bør gjennomføres i perioden juli-september, og at tiltaket må planlegges slik at det er mulig for fisk å vandre forbi området. NVE mener også at det må utføres på lav vannføring for å minimere avrenning og fare for tilslamming. NVE anbefaler at Statnett i detaljplanen beskriver utføring av kryssingen, og hvordan hensynet til både villaksen og verneverdiene i vassdraget for øvrig skal ivaretas.

Departementet stiller seg bak NVEs vurdering av at kabling av dagens 132 kV-ledning med en kryssing av Stabburselva ved E6 er den beste løsningen for villaksen og de øvrige verneverdiene i vassdraget. Slik saken er opplyst, er departementet enig i at kabling i bru ved E6 framstår som den foretrukne løsningen for kryssing av Stabburselva, men dette forutsetter blant annet tillatelse fra Statens vegvesen. Dersom det viser seg ikke å være mulig med kabling i bru ved E6, mener departementet det framstår som en akseptabel løsning med retningsstyrt boring. Siden den endelige løsningen uansett først fastsettes ved godkjenning av detaljplan for bygging og drift av anlegget, er departementet enig i at det skal settes vilkår i anleggskonsesjonen om at Statnett i detaljplanen må beskrive hvordan kryssingen av Stabburselva skal utføres, og hvordan hensynet til villaksen og de øvrige verneverdiene i området skal ivaretas. Hvis løsningen som framlegges i detaljplanen er kabling i bru ved E6, antar departementet at dette punktet kan beskrives forholdsvis kort i detaljplanen. Om Statnett i detaljplanen foreslår å krysse Stabburselva med retningsstyrt boring, må detaljplanen beskrive hvorfor kabling i bru ved E6 ikke er et aktuelt alternativ. Dersom Statnett under detaljprosjekteringen kommer fram til at de ønsker å krysse vassdraget med graving, kan dette ikke gjøres som en del av detaljplanen. I så fall må dette omsøkes som en planendring.

4.9.2.2 Adamsfjordelva (sidebekk)

Planlagt atkomstvei til stasjonsalternativ B i Adamsfjorddalen krysser en sidebekk til Adamsfjordelva. Kryssingen er planlagt ved å legge bekken i rør i krysningspunktet. Bekken er

ikke lakseførende, men det går ikke fram av søknaden om det er annen fisk i elva. NVE mener likevel det er viktig å sikre at kryssingen av bekken utføres slik at det ikke skapes vandringshinder for fisk og andre vannlevende organismer. Dersom det skal legges rør, mener NVE at bunnen av røret må dekket med bunnssubstrat som i elva. Tiltaket trenger ingen ytterligere behandling etter vannressursloven. Hvis man velger stasjonsalternativ Lebesby B, anbefaler NVE at Statnett i detaljplanen må beskrive hvordan kryssingen skal skje med minst mulig påvirkning på vassdraget eller vandringsmuligheter for vannlevende organismer.

Departementet viser til NVEs vurdering. Siden departementet ikke tilrår transformatorstasjonsplassering i Adamsfjorddalen (Lebesby B), utformes det ikke vilkår i anleggskonsesjonen om at Statnett i detaljplanen må beskrive hvordan kryssingen av sidebekken til Adamsfjordelva skal skje med minst mulig påvirkning på vassdraget eller vandringsmuligheten for vannlevende organismer.

4.9.2.3 Tjern tilknyttet Landersfjorden bekkefelt

Stasjonsalternativ Lebesby A ved Landersfjord vil påvirke et tjern på kote 58 og to mindre myrtjern på kote 52. Påvirkningen vil bestå av gjenfylling og/eller andre vesentlige inngrep. Nedbørsfeltet er svært begrenset (0,1 km²), og NVE vurderer at bekken nedstrøms ikke har årssikker vannføring.

Tjernet på kote 58 er sterkt gjengrodd, og det er lite sannsynlig at det er fisk her. Det er ikke registrert andre arter eller naturtyper som kan bli påvirket av tiltaket. En gjenfylling av tjernet har etter NVEs vurdering trolig små negative konsekvenser, og krever ingen behandling etter vannressursloven.

Departementet viser til NVEs vurdering, og mener transformatorstasjonsplassering ved Lebesby A vil ha akseptable virkninger for tjern tilknyttet Landersfjorden bekkefelt gitt foreliggende kunnskap og opplysninger.

4.10 Forurensning i sjø

For det tilfellet at man velger transformatorstasjonsplassering i Adamsfjorddalen (Lebesby B), har Statnett søkt om å bygge et lossehakk i Storfjorden, indre del av Laksefjorden utenfor Kunes. Under NVEs saksforberedelse har Statsforvalteren i Troms og Finnmark uttalt at det må undersøkes om sjøbunnen som blir berørt er forurensset, og at det er fare for oppvirvling og spredning av miljøgifter dersom dette er tilfellet. Statsforvalteren har også uttalt at utfylling med sprengstein kan medføre fare for spredning av plastforurensning i sjø, og ber om at det tas hensyn til disse forholdene i den videre planleggingen. Det er også vist til at mudring og utfylling i sjø vil kreve tillatelse fra Statsforvalteren.

NVE har i innstillingen vist til at Storfjorden i Vann-Nett er angitt med en god økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand. Naturbase viser ikke forekomster av forurensset grunn eller sedimenter i området. NVE forutsetter at Statnett gjør en nærmere vurdering av forurensede sedimenter i forbindelse med en eventuell detaljplanlegging, og innhenter nødvendige tillatelser fra Statsforvalteren før byggestart. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at dette beskrives kort i detaljplanen.

Departementet påpeker at NVEs anbefaling kun er aktuell ved valg av stasjonsalternativ Lebesby B. Ettersom departementet tilrår at det gis konsesjon til stasjonsalternativ Lebesby A, utformes det ikke konsesjonsvilkår om forurensning i sjø.

4.11 Klimagassutslipp

Ny 420 kV ledning Skaidi-Lebesby vil i liten grad bygge ned karbonrike arealer, uavhengig av traséalternativ. Traseen går i hovedsak over fjellområder med lite eller ingen vegetasjon. I de lavereliggende dalførene som Adamsfjorddalen, Brennelvdalen/Lakselv og Stabbursdalen, går ledningen i skog klassifisert som *impediment*, dvs. uproduktiv skog som også har lavere opptak av CO₂. Her kan det bli behov for hogst.

4.11.1 Mastepunkter

Ifølge tilleggssøknaden vil totalt tre mastepunkter berøre myr. Statnett mener det er mye som skal til for at myrområdet rundt et mastepunkt blir drenert og myra blir ødelagt. NVE er enig i denne vurderingen, men mener Statnett i en detaljplan må beskrive hvordan arbeidene skal utføres for å gjøre minst mulig skade på myra. Departementet er enig i NVEs vurdering, og tilrår at det settes vilkår i tråd med dette.

Dersom man velger å gå for alternativet med kabling av dagens 132 kV-ledning gjennom Stabbursdalen, viser NVE til at den vestligste traseen er lagt i bue rundt to større myrområder for å unngå å påvirke disse. NVE viser til deres anbefalte vilkår om å unngå transport og inngrep i myr, og anbefaler også at det stilles vilkår om at dersom kabel må krysse myr, skal dette ikke føre til at grunnvannstanden på omkringliggende myrareal senkes (myra dreneres). Ettersom departementet ikke tilrår at det gis konsesjon til kabling av dagens 132 kV-ledning gjennom Stabbursdalen, men langs E6, er ikke denne problemstillingen aktuell.

4.11.2 Transformatorstasjonsplassering

De to alternative transformatorstasjonsplasseringene i Lebesby vil ha ulik virkning på utslipp av klimagass. Lebesby A i Landersfjord ligger delvis på myr, og vil kreve utgraving av denne. Lebesby B i Adamsfjord ligger på *impediment*.

NVE har i innstillingen forutsatt at myra ved Landersfjord er på om lag 26 dekar. Dersom man forutsetter en gjennomsnittlig dybde på to meter, vil utgraving av myra gi et utslipp tilsvarende 8800 tonn CO₂-ekvivalenter, tilsvarende «noe negativ konsekvens» for dette tiltaket isolert sett, jf. M-1941. Dersom myra er gjennomsnittlig dypere enn to meter, vil utslippet bli høyere.

Lebesby A vil føre til størst utslipp av klimagasser. NVE legger samtidig til grunn at en ny ledning mellom Skaidi og Lebesby, inkl. nødvendig transformatorstasjon, samlet sett vil bidra til å redusere klimagassutslipp, og derfor komme ut med en total klimanytte uavhengig av stasjonsalternativ. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett i detaljplanen vurderer og beskriver om myrmassene som tas ut kan anvendes til annen bruk eller lagres på en måte som minimerer klimagassutslippene.

Departementet er enig i NVEs vurdering av at transformatorstasjonsplassering i Landersfjord (Lebesby A) vil føre til størst utslipp av klimagasser, siden den vil kreve utgraving av myr. Ledningens bidrag til å redusere klimagassutslipp vil være den samme uavhengig av om man velger Lebesby A eller Lebesby B. Isolert sett taler derfor hensynet til klimagassutslipp at man

velger transformatorstasjonsplassering i Adamsfjorddalen (Lebesby B). Departementet er imidlertid enig med NVE i at denne negative virkningen for klimagassutslipp delvis kan avbøtes ved at det stilles vilkår om at Statnett i detaljplanen vurderer og beskriver om myrmasse som graves ut ved stasjonsområdet kan anvendes til annen bruk eller lagres på en måte som minimerer klimagassutslipp.

4.11.3 Anleggsfase

Statnett skriver at transportveier langs omsøkte ledningstraseer totalt berører seks dekar myr, og at det av riggplasser/anleggsplasser i praksis kun er en myr ved Steinli i nordre deler av Stabbursdalen som blir berørt. Statnett ønsker å bruke vintertransport og terrengforsterkende tiltak i områder der det kan oppstå utslipp som følge av dype kjørespor. Statnett mener derfor at klimagassutslippene i anleggsfasen vil bli små.

NVE anbefaler at det stilles vilkår om at Statnett unngår inngrep og kjøring i myr, og at det må gjøres avbøtende tiltak dersom dette ikke kan unngås. NVE legger til grunn at disse tiltakene også skal være egnet til å minimere klimagassutslipp fra myr. NVE anbefaler videre at det stilles vilkår om at dersom 132 kV-jordkabelen berører myr, må det iverksettes tiltak for å unngå at kabelgrøfta fører til grunnvannssenkning i myra.

Departementet tilrår at det stilles vilkår om restriksjoner på transport og inngrep i myr, se de nærmere vurderingene som er gjort for naturtyper og vegetasjon på delstrekningen Skaidi-Stabbursdalen. Departementet antar at vintertransport i stor grad vil kunne redusere negative virkninger for myr. På denne bakgrunn vurderer departementet at tiltaket vil ha akseptable konsekvenser med hensyn til klimagassutslipp.

4.12 Naturfare

På oppdrag fra Statnett, har NGI gjennomført en skredfarevurdering for mastepunktene for traséalternativene 1.7 i Stabbursdalen, trasé 1.01 i Brennelvdalen, samt for transformatorstasjonsalternativene. Sweco har utført grunnundersøkelser og geoteknisk vurdering av stasjonsalternativene.

4.12.1 420 kV Skaidi-Lebesby

NGI har identifisert totalt 47 mastepunkter på den omsøkte strekningen som kan være utsatt for skredfare. NGI skriver i skredfarevurderingen at det vil bli gjort en detaljert vurdering av hvert mastepunkt i en senere fase, og at det ved denne detaljvurderingen vil vurderes om mastepunktene må sikres eller ikke. Departementet legger til grunn at Statnett følger NGIs faglige anbefalinger i den videre planleggingen av tiltaket.

Traseen for kablingen av 132 kV-ledningen Skaidi-Lakselv vil gå gjennom et aktsomhetsområde for kvikkleire, og graving av grøfter kan forverre skråningsstabiliteten. Ved graving av grøfter dypere enn to meter kreves det alltid en geoteknisk vurdering. Statnett har opplyst om at grøftedybden til jordkabelen vil være på én meter, og NVE vurderer derfor at tiltaket ikke trenger videre geoteknisk vurdering. Departementet stiller seg bak denne vurderingen. I likhet med NVE, påpeker departementet at det er viktig at tiltaket planlegges slik at områdestabiliteten ikke forverres, og blir gjennomført i tråd med NVEs kvikkleireveileder.

4.12.2 Ny Lebesby transformatorstasjon

Stasjonsalternativ Lebesby A ligger ifølge NVE Atlas innenfor et aktsomhetsområde for snøskred. Statnett har skrevet at NGI ved befaring i 2016 konkluderte med at terrengutformingen vil hindre et eventuelt snøskred å nå tiltaksområdet til Lebesby A. NVE mener derfor at det ikke er behov for ytterligere tiltak eller utredninger for snøskred for Lebesby A. Departementet legger denne vurderingen til grunn.

Både Lebesby A og B ligger innenfor aktsomhetsområder for kvikkleire. Lebesby A er ifølge Statnett plassert i et område med mye berg i dagen. I områder med berg i dagen eller der det er grunt til berg, er det ikke fare for kvikkleireskred.

Sweco har utført grunnundersøkelser for Lebesby B i 2020 og i 2021. Grunnundersøkelsene påviste kvikkleire på vestsiden av dagens 132 kV-ledning og i bekkedalen. På østsiden av ledningen er det ikke påvist kvikkleire, og plasseringen av Lebesby B ble derfor i tilleggssøknaden av 2021 søkt flyttet hit, om lag 300 meter øst for opprinnelig omsøkt plassering. Planlagt adkomstvei, massedeponi og riggområde vil medføre terrenginngrep i kvikkleireområdet på vestsiden av kraftledningen. Etableringen av adkomstvei vil medføre ca. 5 meter fylling i bekkedalen. Stabiliteten av bekkedalen er ikke tilstrekkelig ved oppfylling med ordinære masser. Sweco vurderer at en motfylling på én meter over dagens terreng på nedstrømssiden av veien vil gi tilstrekkelig områdestabilitet i bekkedalen. Videre anbefaler Sweco at det blir brukt lette fyllmasser i etableringen av adkomstveien for å redusere eventuelle store total- og differansesetninger. Ved valg av stasjonsalternativ Lebesby B, vil Statnett etablere deponi og riggområde på den østlige skråningen. Sweco har vurdert at stabiliteten for disse tiltakene er tilfredsstillende.

Sweco har i utredningen av faren for kvikkleireskred gjort oppmerksom på enkelte forhold de mener må ivaretas i den videre detaljplanleggingen av tiltaket. Departementet legger til grunn at Statnett tar hensyn til Swecos faglige anbefalinger i den videre planleggingen av tiltaket.

I likhet med NVE, bemerker departementet at Statnett er ansvarlig for å sørge for effektiv sikring og beredskap, og at bygging av anlegget planlegges og gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare, jf. energilovforskriften §§ 3-5 og 3-7. Videre følger det av energiloven § 9-2 første ledd at den som helt eller delvis eier eller driver anlegg eller system som er eller kan bli av vesentlig betydning for produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi, plikter å sørge for effektiv sikring og beredskap og iverksette tiltak for å forebygge, håndtere og begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner som nevnt i energiloven § 9-1 fjerde eller femte ledd og for å gjenopprette normal situasjon. Departementet vurderer at hensynet til naturfare er tilfredsstillende ivarettatt både ved valg av stasjonsalternativ Lebesby A og Lebesby B. Hensynet til naturfare tilsier isolert sett ikke at den ene løsningen velges framfor den andre.

4.13 Arealbruk, landbruk og annet utmarksbruk

4.13.1 Båndlagt areal

Den nye 420 kV-ledningen er omsøkt på arealer som i det vesentligste er regulert til LNFR-områder i gjeldende arealplaner. Ledningstraseen vil båndlegge et belte med bredde på 20 meter fra ledningens senterlinje til hver side, altså et belte på 30 meter langs med traseen. Den omsøkte ledningen er omtrent 131 km lang, avhengig av hvilke traséalternativer man velger. Dette gir et

samlet båndlagt areal på ca. 5240 dekar, der det blant annet kan ryddes skog og ikke oppføres viktige bygninger. I konsesjonssøknaden er områdene som båndlegges beskrevet som hovedsakelig utmarksområder med fjellvegetasjon. Ledningen vil også krysse noen skogsområder, primært fjellbjørkeskog, men også noe blandingsskog og furu i Stabbursdalen, forbi Lakselva og Brennelvdalen.

Kraftledningen forventes å medføre marginale tap av såkalte INON-områder (inngrepsfrie naturområder). Statnett har i søknaden skrevet at de i hovedsak ønsker å benytte allerede opparbeidede arealer til rigg og anleggsplasser. Ved å benytte eksisterende parkeringsplasser, grus- eller sandtak, unngår tiltaket å båndlegge mer inngrepsfritt areal enn nødvendig.

Ved Ikkaldas har Statnett behov for ca. 300 meter midlertidig anleggsvei, for trommeltransport inn til ledningstraseen.

Departementet vurderer at kraftledningstraseen, med nødvendige hjelpeanlegg, vil ha akseptable virkninger av hensyn til båndlegging av arealer.

4.13.2 Ny Lebesby transformatorstasjon

De to transformatorstasjonsalternativene vil ha noe ulik virkning av hensyn til båndlagt areal.

Stasjonsalternativ Lebesby A er planlagt plassert omtrent 700 meter sør for dagens Adamselv transformatorstasjon. Lebesby A er omsøkt som et GIS-anlegg, som vil kreve et mindre areal, og ikke komme i konflikt med områder med utfordrende grunnforhold. Inngjerdet stasjonsareal vil båndlegge et areal på om lag 55 dekar. Statnett har for Lebesby A søkt om et totalt område på om lag 127 dekar. Dette inkluderer adkomstvei. For dette alternativet er det ikke omsøkt etablering av massedeponi, ettersom stedegne masser vil benyttes som en del av tiltaket for å tilpasse terreng og landskap rundt stasjonsområdet og adkomstveien. Valg av Lebesby A vil medføre at et mindre tjern helt øst på det planlagte stasjonsområdet må fylles igjen. I tillegg vil et mindre myrtjern fylles igjen, ettersom det skal etableres gjerde rundt stasjonen som berører myrtjernområdet.

Stasjonsalternativ Lebesby B er planlagt plassert i Adamsfjorddalen, med et totalt båndlagt areal på om lag 185 dekar, hvorav 25 dekar er planlagt som et nytt massedeponi. Under NVEs saksforberedelse har blant annet Kunes bygdelag uttalt at Lebesby A er det minst inngripende for lokalsamfunnet, og er å foretrekke framfor plassering i Adamsfjorddalen. Reindriftsutøverne i området har ifølge innstillingen også uttalt seg negativt mot plassering i Adamsfjorddalen.

I likhet med NVE, vurderer departementet at Lebesby A er det stasjonsalternativet som har minst negative virkninger av hensyn til båndlegging av arealer. Departementet viser særlig til at Lebesby A vil kreve mindre areal enn Lebesby B, og at Lebesby A vil plasseres forholdsvis nær dagens Adamselv transformatorstasjon.

4.13.3 Infrastruktur

Departementet viser til NVEs innstilling pkt. 5.13.3. Det er ikke identifisert områder der den nye kraftledningen vil komme i konflikt med annen infrastruktur på en måte som er relevant for trasévalg.

NVE viser til at den omsøkte 420 kV-ledningen vil krysse over E6 rett sør for Lakselv, og at dersom dagens 132 kV-ledning skal kables langs E6 forbi Stabbursdalen, og eventuelt klamres til vegbrua over Stabburselva, vil dette kreve tillatelse fra Statens vegvesen. Departementet legger til

grunn at Statnett vil søke vegeier om tillatelse i tråd med departementets forutsetning om at den foretrukne løsningen for kabling langs E6 er klamring til brua.

Når det gjelder telenettet, skriver Statnett at omfanget av tradisjonelle vernevedtak forventes å bli vesentlig redusert innen ledningen blir satt i drift. Statnett har sendt opplysninger om anlegget til Telenor for utredning, og NVE forutsetter at Statnett holder nødvendig dialog med Telenor. Departementet legger dette til grunn.

Tilsvarende legger departementet til grunn at Statnett avklarer tiltakene og eventuell merking av nettanlegget med luftfartsmyndighetene.

4.13.4 Landbruk

NVE har under saksforberedelsen mottatt enkelte innspill som angår landbruk, beitemark og dyrka mark. Statsforvalteren har bedt om at man finner en mer egnet plassering for baseplass ved Fossestrand nær Lakselv, for å unngå å bruke dyrka mark. Statsforvalteren har også bedt om at det unngås å sette mastepunkter på dyrka mark. Lakselv-Brennelv beitelag har påpekt at eventuelle skader på beitemark eller gjerder som oppstår under anleggsarbeidet må rettes opp i, og at gjerdeporter blir lukket. NVE tilrår at dette følges opp i detaljplanen. Departementet er enig i denne vurderingen, og tilrår at det settes vilkår om at Statnett skal unngå å sette mastepunkter på dyrka mark. Dersom Statnett mener dette ikke er mulig, skal Statnett i detaljplanen begrunne hvorfor og beskrive hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt for å ta hensyn til dyrka mark.

Videre er departementet enig i at Statnett i detaljplanen skal beskrive mulighetene for å unngå inngrep på dyrka mark, blant annet for planlagt baseplass ved Fossestrand. Departementet mener at Statnett i detaljplanen også må beskrive tiltak for hvordan man kan unngå skader på beitemark eller gjerder som oppstår under anleggsarbeidet. Departementet er også enig med Lakselv-Brennelv beitelag at det er viktig at gjerdeporter blir lukket, og legger til grunn at Statnett følger opp dette i både anleggs- og driftsfasen.

4.13.5 Tradisjonell samisk utmarksbruk og andre samiske interesser

Departementet viser til NVEs innstilling s. 187 om tradisjonell samisk utmarksbruk og andre samiske interesser. Departementet viser blant annet til at Sametinget i uttalelse av 3. august 2023 har påpekt at konsekvensutredningen ikke spesifikt har omtalt tiltakets konsekvenser for samisk utmarksbruk.

NVE skriver i innstillingen at tradisjonell samisk bruk og forvaltning av naturen (meachásteapmi) ikke er utredet som et eget tema. NVE har imidlertid lagt til grunn at tiltakets virkninger for andre samiske interesser enn reindrift inngår i konsekvensutredningen og vurderingen av andre temaer, slik som friluftsliv, reiseliv, næring og kulturminner.

Sametinget har i forbindelse med innsigelsesmøte av 13. juni 2025 blant annet pekt på omtalen av samisk utmarksbruk i saken. Sametinget har også vist til at tradisjonell samisk utmarksbruk er omtalt i Sannhets- og forsoningskommisjonens sluttrapport, se sluttrapporten kapittel 23, og særlig kap. 23.7 *Forvaltningens utfordringer*. Her er det blant annet uttalt at det er «et gjennomgående trekk at mulighetene for å drive med meachásteapmi har blitt stadig dårligere», og at «[o]ffentlig forvaltning når det gjelder utmark, har hovedsakelig vært innrettet mot

allmennhetens interesser. «Naturvern» og «friluftsliv» har vært overordnede hensyn og ikke utmarksutøvernes interesser og rettigheter».

Departementet konstaterer at meachásteapmi ikke er utredet som et separat tema i konsekvensutredningene. Departementet viser samtidig til at NVE ved fastsettelsen av konsekvensutredningsprogrammet blant annet satte krav om at det skulle vurderes hvordan anlegget ville kunne påvirke dagens bruk av områdene, jf. utredningsprogrammet s. 6. Departementet konstaterer at dette punktet står under fagtemaet «Friluftsliv», men mener dette ikke i seg selv er i veien for at konsekvensene som tiltaket vil ha på samisk utmarksbruk belyses. På s. 7 i utredningsprogrammet står det blant annet at informasjon om dagens bruk av området skal innhentes fra lokalkjente, og at utredningen skal ses i sammenheng med vurderingene for landskap og visualisering og samiske og norske kulturminner og kulturmiljø. Videre stiller utredningsprogrammet krav til at utmarksbasert næringsvirksomhet utover reindrift langs traseen skal beskrives kort, og at tiltakets mulige innvirkning for næringsvirksomheten skal vurderes.

Departementet viser til at NVE gjennomførte konsultasjon med Sametinget i perioden desember 2010-januar 2011 i forbindelse med fastsetting av konsekvensutredningsprogram. Departementet viser til den nærmere redegjørelsen for konsultasjon med Sametinget i bakgrunnsnotatet for fastsetting av konsekvensutredningsprogram s. 41-42. Temaet utmarksnæring var et særskilt tema under konsultasjonen, og som resultat av konsultasjonen med Sametinget inkluderte NVE følgende punkter i utredningsprogrammet:

«Sametingets retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark kan benyttes. Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i foreliggende kunnskap og nødvendig oppdatering av denne. [...] Tiltakets mulige innvirkning for næringsvirksomheten skal vurderes (under tema utmarksnæring).»

Det ble ikke oppnådd enighet mellom NVE og Sametinget i konsultasjonene om alle punkter i konsekvensutredningsprogrammet, men dette er heller ikke et krav. Av konsultasjonsprotokollen framgår det imidlertid at det ble oppnådd enighet mellom NVE og Sametinget om hvordan punktet om utmarksnæring skulle formuleres.

Konsekvensutredningen for naturressurser pkt. 4.2.4 *Andre utmarksnæringer/-ressurser* gir en beskrivelse av bruken av utmarksarealer i Finnmark generelt. Videre står det følgende om andre utmarksnærings/-ressurser i tiltaksområdet:

«I følge FeFo (Einar Asbjørnsen, pers. medd.), som eier det aller meste av arealet langs de ulike traséene, er det ingen næringsmessig utnyttelse (dvs. til livsopphold, matforsyning eller salg) av disse utmarksressursene i dag, og det foreligger heller ingen kjente planer om fremtidig utnyttelse. Det som forekommer av jakt, fiske, høsting av bær o.l. langs traséene handler med andre ord primært om rekreasjon og ikke næring. Vi viser derfor til utredning på friluftsliv for mer informasjon om dette temaet.»

Departementet viser til at konsekvensutredningen for friluftsliv pkt. 6.2.5 gir en beskrivelse av friluftsområdene i influensområdet, med en verdsetting som bygger på metodikken i Miljødirektoratets håndbok M98. Verdibeskrivelsen som tekst skal være i henhold til Statens vegvesens håndbok V712. Selv om verdivurderingen ikke skiller på samisk og ikke-samisk bruk av områdene, mener departementet at beskrivelsen og verdsettingen i det minste gir et inntrykk av dagens bruk av områdene. Departementet viser blant annet til at nedre del av Stabbursdalen er

beskrevet som et område der jakt, fiske og førsanking har vært viktig utmarksbruk for den sjøsamiske befolkningen i området, og at området i konsekvensutredningen er verdsatt til svært stor verdi.

Departementet er enig i NVEs vurdering om at tiltakets virkninger for samisk utmarksbruk er tilstrekkelig belyst i saken, blant annet gjennom konsekvensutredningene, selv om de ikke er utredet som et eget tema. Departementet viser til NVEs vurderinger av de øvrige temaene, samt departementets egne vurderinger av disse.

4.14 Anleggsveier og anleggsområder

Statnett har i søknaden skrevet at det langs store deler av traseen ser ut til å være mulig med transport innenfor 300 meter fra ledningen, mens det for resterende trasé vil være mulig innenfor en avstand på 100 meter. NVE anbefaler at det stilles vilkår om at traseer for terrengtransport framgår av detaljplanen. Departementet er enig i dette, og tilrår at det framgår av detaljplanvilkåret at detaljplanen skal inneholde en oversikt over traseer for terrengtransport (kjørespor). Oversikten skal både omfatte eksisterende og nye kjørespor.

Videre mener NVE at dersom traseer avviker fra de som er lagt til grunn i konsekvensutredningen, må disse være tilstrekkelig utredet for relevante fagtema for at de skal kunne godkjennes gjennom detaljplanbehandling. Etter NVEs vurdering er det normalt sett tilstrekkelig med 100 meter total bredde for korridor. Dersom Statnett ønsker en større bredde, må dette begrunnes i detaljplanen. Departementet er enig i dette, og legger til grunn NVEs vurdering av hvilke opplysninger som må foreligge for at NVE skal kunne godkjenne avvikende traseer for terrengtransport

4.15 Departementets oppsummering og tilrådning

Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder at det tas hensyn til berørte allmenne og private interesser. I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter energiloven må alle fordeler og ulemper ved kraftledningsanlegget og transformatorstasjonen veies opp mot hverandre.

Statnett har under NVEs behandling av saken, til dels etter innspill fra berørte interesser, blitt bedt om å omsøke endringer og nye alternativer. Dette omfattet blant annet krav om tilleggsutredning av et sjøkabelalternativ over Porsangerfjorden, en utfyllende kartlegging av viktige og rødlistede naturtyper på strekningen Skaidi-Stabbursdalen, og i hvilken grad myr blir berørt og hvordan dette ev. vil medføre klimagassutslipp. Videre har Statnett blitt bedt om å undersøke muligheten for en sjøkabeltrasé fordi Stabbursneset, som et alternativ til luftledning eller jordkabel. Statnett har også blitt bedt om å utføre tilleggsutredninger av om det finnes nettløsninger som ikke innebærer luftledning forbi dverggåslokaliteten ved Stabbursneset, ev. hvilken løsning som vil ha minst konsekvenser for dverggås, alternative løsninger til ny 420 kV-kraftledning, behovet for nye ledninger og utbedring av flaskehalser for ulike scenarioer for forbruk og utbygging av kraftproduksjon i Finnmark, samt vurdering av alternativ plassering av ny Lebesby transformatorstasjon i lys av forslag fra reinbeitedistrikt 13. Statnett ble videre bedt om å gjennomføre en gjennomgang av konsekvensutredningene for reindrift, som følge av at det under konsultasjonsmøtene kom kritikk fra reindriftsutøverne til utredningene.

Departementet har foretatt en samlet vurdering av alle fordeler, skader og ulemper ved etablering av en ny 420 kV-ledning fra Skaidi transformatorstasjon til Lebesby, med ny Lebesby transformatorstasjon i Landersfjord. Departementet har vurdert virkninger på naturmangfold, reindrift, visuelle virkninger, kulturminner og kulturmiljø, vassdrag, klimagassutslipp, naturfare, landbruk og annen arealbruk.

Den nye ledningen vil bli synlig i landskapet, og vil føre til negative visuelle virkninger. Ledningen er i all hovedsak planlagt i parallell med dagens 132 kV-luftledning. Parallellføring gjør det samlede ryddebeltet større, men gjør samtidig at man unngår å legge ny luftledning gjennom urørte områder eller områder som ikke har annen større infrastruktur. Departementet mener ny 420 kV luftledning vil ha akseptable konsekvenser i driftsfasen der den er planlagt i parallell med dagens 132 kV-ledning. Anleggsfasen kan ha negative konsekvenser for blant annet naturmangfold, særlig fugl, og reindrift. Departementet tilrår at det settes vilkår for å avbøte disse virkningene, herunder vilkår om at Statnett må få godkjent detaljplan for bygging og drift av anlegget før byggearbeidet kan sette i gang. For å minimere skader og ulemper for naturmangfold, tilrår departementet også at det settes vilkår om supplerende kartlegginger, som skal danne grunnlag for forslag til avbøtende tiltak i detaljplanen.

Departementet tilrår at ny 420 kV-ledning i Stabbursdalen, nord for Stabburselva, bygges som luftledning i trasé 1.11. Departementet viser til at trasé 1.9 nord for Stabburselva er vurdert til å ha minst negative virkninger for naturtyper og vegetasjon, men at virkningene ved trasé 1.11 også vil være akseptable forutsatt at det settes vilkår om avbøtende tiltak, blant annet om begrenset skogrydding. Trasé 1.9 og 1.11 vurderes som like lite konfliktfylte av hensyn til fugl. Trasé 1.9 regnes som minst konfliktfylt av hensyn til visuelle virkninger for kulturminner og kulturmiljø. Departementet har imidlertid lagt særlig vekt på at trasé 1.11 trekker ledningen lenger unna bebyggelsen i Solbakken-området enn trasé 1.9, slik at trasé 1.11 har mindre negative visuelle virkninger for bebyggelse og bomiljø.

Departementet tilrår at ny 420 kV-ledning i Stabbursdalen, sør for Stabburselva, bygges som luftledning i trase 1.10. Departementet har lagt vekt på at trasé 1.10 er vurdert å ha minst negative virkninger for naturtyper og vegetasjon, og har lagt særlig stor vekt på at traseen vil ha minst negative virkninger for fugl, særlig dvergås. Departementet har lagt vekt på at det er inngått minnelig avtale mellom Statnett og Njeaiddán siida om trasé 1.10. På den andre siden har trasé 1.7 mindre negative visuelle virkninger, særlig av hensyn til Stabbursdalen landskapsvernområde, enn trasé 1.9 og 1.10. Departementet vurderer at både trasé 1.9 og 1.10 vil ha akseptable virkninger for kulturminner og kulturmiljø.

Bygging av ny 420 kV-luftledning gjennom Stabbursdalen, åpner for at dagens 132 kV-ledning gjennom Stabbursdalen kan legges som jordkabel. Dagens 66 kV-luftledning gjennom Stabbursdalen kan saneres på strekningen Ikkaldas-Lakselv, og departementet legger til grunn at dette følges opp av NVE som del av behandlingen av konsesjonssøknaden for ny ledning Skaidi-Smørfjord. Departementet har likevel ved vurderingen av tiltaket Skaidi-Lebesby forutsatt at eksisterende 66 kV-luftledning vil saneres på strekningen Ikkaldas-Lakselv, med de positive virkningene dette vil ha. Videre har departementet satt vilkår om at Statnett skal dekke kostnadene som Area Nett AS har i forbindelse med kabling av dagens 22 kV-luftledning på strekningen fra Bevkop til sørsiden av Valdakmyra naturreservat. Departementet vurderer at kablingen og saneringen av disse ledningene vil være positivt for blant annet visuelle virkninger, Stabbursdalen

landskapsvernområde og dverggås. Departementet tilrår jordkabling av 132 kV-ledningen, inkludert topplinen for ny 420 kV-ledning, på strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri, langs E6. Kabling langs E6, framfor kabling langs dagens luftledningstrasé, har mindre negative virkninger for naturmangfold, geologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljø. Videre vil kabling langs E6 ha mindre negative virkninger for Stabburselva, som er et verna vassdrag og nasjonalt laksevassdrag.

Departementet tilrår at ny 420 kV-ledning på delstrekningen Fossestrand – Časkiljohka bygges som luftledning i trasé 1.07. Departementet vurderer at trasé 1.07 vil ha mindre negative virkninger for naturmangfold, herunder for fugl, reindrift og visuelle virkninger for landskap mv. Departementet har videre lagt vekt på at Sametinget vurderer trasé 1.07 som et mindre konfliktfylt alternativ av hensyn til kulturminner enn trasé 1.3.

Departementet tilrår at ny Lebesby transformatorstasjon plasseres i Landersfjord. Departementet har lagt vekt på at stasjonsalternativet i Landersfjord (Lebesby A) vurderes som minst konfliktfylt av hensyn til naturtyper og vegetasjon, visuelle virkninger og båndlegging av areal. Videre har departementet lagt vekt på at Lebesby A totalt sett vil være den beste løsningen av hensyn til fugl, og lagt stor vekt på at alternativet framstår som det minst negative for reindrift. Verken Lebesby A eller B (i Adamsfjorddalen) vil medføre vesentlige negative virkninger for kulturminner eller kulturmiljø. Departementet viser til at Lebesby A vil påvirke et tjern og to mindre myrtjern, men mener virkningene vil være akseptable.

Departementet tilrår at Statnett gis en viss fleksibilitet i anleggsgjennomføringen. Ledningsanlegget skal dimensjoneres for 420 kV drift, men kan drives på 132 kV inntil videre dersom det er rasjonelt. Det vil si at Statnett kan avvente etablering av 420 kV transformering i Lebesby, dersom dette er rasjonelt. Statnett kan også avvente etablering av andre konsesjonsgitte komponenter i Lebesby stasjon, dersom foretaket finner det rasjonelt.

Departementet tilrår at det gis konsesjon etter energiloven § 3-1, jf. § 1-2, til de omsøkte elektriske anleggene. Departementet har særlig lagt vekt på at økningen av belastningen i områdene er akseptabel, at ledningen øker forsyningssikkerheten og legger til rette for økt kraftproduksjon.

Departementet tilrår på denne bakgrunn at Statnett SF i medhold av energiloven § 3-1 gis konsesjon til å bygge, eie og drive følgende elektriske anlegg i Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner i Finnmark fylke:

En cirka 131 kilometer lang luftledning med nominell spenning 420 kV fra Skaidi transformatorstasjon forbi Lakselv transformatorstasjon til nye Lebesby transformatorstasjon. Ledningsanlegget kan drives med 132 kV spenning fram til eventuell oppgradering til 420 kV.

Ledningen skal i hovedsak bygges parallelt med dagens 132 kV ledning på samme strekning, med følgende unntak:

- Gjennom Stabbursdalen nord for Stabburselva skal ledningen bygges langs trasé I.II. Fra og med kryssingen av Stabburselva skal ledningen bygges med lave master. Både topplinen og dagens 132 kV ledning skal legges som jordkabel langs E6.

- Gjennom Stabbursdalen sør for Stabburselva skal ledningen bygges langs trasé I.10, se figur 2. På denne strekningen skal ledningen bygges med lave master, og både topplinen og dagens 132 kV ledning skal legges som jordkabel langs E6.
- Forbi Brennelvdalen skal ledningen bygges langs trasé I.07.

Ledningen skal bygges med strømførende liner med minimum strømføringssevne tilsvarende 1x3x2x988 mm² Al1 (duplex Athabaska), med doble toppliner.

Ledningen skal bygges med utvendig bardunerte master (M-master) eller selvbærende portalmaster i stål eller kompositt. På enkelte strekninger skal det bygges med lave master. Statnett skal i detaljplanen vurdere og beskrive bruk av master uten utvendig bardunering, eventuelt merking av bardunene med fugleavvisere.

132 kV-ledningene fra Tana Bru og Varangerbotn, som per i dag er H-master i tre med ledningstverrsnitt FeAl 185 og toppline, skal forlenges cirka 800 meter sørover fra Adamselv transformatorstasjon.

- Et inngjerdet stasjonsområde på cirka 55 dekar som angitt på kart.
- Fire stasjonsbygg med samlet grunnflate inntil 5500 m² og mønehøyde inntil 17 meter.
- Transformatorer med øvre spenning 420 kV
- Innendørs gassisolert koblingsanlegg med spenning 420 kV
- Jordslutningsspole med spenning 132 kV
- Nødvendig høyspenningsanlegg
- En ca. 600 meter lang og 5 meter bred permanent adkomstvei fra Landersfjordveien til transformatorstasjonen.

Lebesby transformatorstasjonen kan etableres og drives med 132 kV spenning frem til eventuell oppgradering til 420 kV. Ved etablering av stasjonen, kan også etablering av enkeltkomponenter avventes, også ved 420 kV-drift.

5. Vilkår og avbøtende tiltak

5.1. Generelt

NVEs oppsummering av forslag til vilkår og avbøtende tiltak framgår av innstillingen av 10. februar 2025 kapittel 6.3, jf. også innstillingen kapittel 5.

5.2. Opprettholdt innsigelse

Sametinget har i uttalelse datert 3. august 2023 kommet med følgende innsigelse mot å bygge ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Lebesby:

Sametinget gir ikke sin tilslutning til at det bygges 420kV kraftlinje fra Skaidi til Lebesby med hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse. Sametinget understreker at vi derfor fremmer innsigelse mot det omsøkte tiltaket med bygging av en ny 420kV ledning, men er imøtekomende for andre tiltak som vil sikre forsyningssikkerhet til Øst-Finnmark og ikke er unødvendig ødeleggende for naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

Sametinget mener at Statnett sin redegjørelse for hvilke muligheter en ny 132 kV ledning Skaidi-Lakselv-Adamselv, med back-to-back løsning (BTB 150 MW) i og økt kapasitet på

samleskinne i Varangerbotn gir for ny produksjon og forbruk, gir et godt utgangspunkt til å vurdere dette alternativet videre.

Sametinget kan ikke se at 420kV ledning Skaidi- Lebesby sammen med det forespeilete utviklingen i ny produksjon av vindkraft i regionen er forenelig med den folkerettslige beskyttelsen som samisk kultur og næringsutøvelse har.

Det ble avholdt innsigelsesmøte mellom Sametinget og NVE 25. november 2024. Sametinget opprettholdt innsigelsen etter møtet.

Sametingets primære posisjon er kjent gjennom Sametingets plenumsvedtak av 2022 (sak 011/22 *Prinsipiell holdning til utbygging av 420 kV kraftlinjer i samiske områder*). Her framgår det blant annet at Sametinget anerkjenner behovet for sikker tilgang på strøm i hele landet som grunnlaget for det moderne samfunnet, samtidig som at tilretteleggingen for kraftintensiv næringsutvikling i Finnmark ikke skal gå utover naturgrunnlaget for samisk reindrift og utmarksbruk.

Det ble avholdt innsigelsesmøte mellom Sametinget og departementet 13. juni 2025. Departementet hadde på forhånd tilsendt Sametinget utkast til tilråding.

Det ble ikke oppnådd enighet mellom departementet og Sametinget på noen vesentlige punkter. Sametinget mener man ikke har valgt det minst inngripende utbyggingsalternativet. Sametinget mener at flere av planene om nye vindkraftverk i Finnmark er så konkrete, og en forutsetning for behovet for 420 kV-ledningen, at det kreves at de inngår i konsekvensutredningen og i departementets vurdering av samlet belastning etter SP artikkel 27 for de berørte reinbeitedistriktene. Sametinget mener at grunnet vesentlige mangler i konsekvensutredningen er saken ikke opplyst godt nok for å kunne fatte vedtak i saken.

Protokoll fra innsigelsesmøtet av 13. juni 2025 er godkjent, og er en del av sakens dokumenter. Sametinget fremmet i e-post av 20. juni 2025 krav om konsultasjon på politisk nivå. Det ble avholdt møte på politisk nivå 1. juli 2025, hvor det ble konkludert med at det ikke var mulig å oppnå enighet. Protokollen fra dette møtet er også en del av sakens dokumenter.

5.3. Detaljplanlegging

Anleggskonsesjon gis med vilkår om at det utarbeides en detaljplan, som skal regulere nærmere hvordan anleggsarbeidene med bygging og drift av ledningen skal utføres. Hjemmel for å stille vilkår om detaljplan framgår av energiloven § 3-1 a. Detaljplanen skal godkjennes av NVE.

Departementet viser til vurderingene over om tilrådingene til krav og vilkår som bør settes til detaljprosjekteringen av tiltaket, herunder krav til innholdet i detaljplanen i henhold til detaljplanvilkåret. Departementet forutsetter at terrenginngrep begrenses i forbindelse med anleggsarbeidene, og at opprydningen skjer på en skånsom og effektiv måte. Departementet slutter seg til NVEs forslag om valg av mastetyper, kamuflerende tiltak og isolatorer.

Departementet viser til Statsforvalterens uttalelse til NVEs innstilling om at de forventer å involveres også i detaljplanleggingen av tiltaket. Departementet er enig i at Statsforvalteren i Troms og Finnmark bør involveres i relevante deler av detaljplanleggingen, og mener dette også bør framgå uttrykkelig at anleggskonsesjonens detaljplanvilkår.

Departementet viser til at det av konsesjonsvilkår 24 og 25 framgår flere naturtypelokaliteter hvor Statnett skal unngå å plassere enkeltmaster, legge jordkabeltrasé eller hvor Statnett skal begrense

skogrydding. Departementet har gjort enkelte endringer i opplistingen i vilkår 24 og 25, sammenlignet med NVEs anbefaling i innstillingen, slik at det sammenfaller med den traseen som tilrådes.

NVE har anbefalt at det i konsesjonsvilkåret om begrensning på barmarkskjøring settes vilkår om at Statnett i størst mulig grad skal gjenbruke eksisterende kjørespor ved barmarkskjøring. Dersom dette ikke er mulig å gjennomføre, eller ruter planlagt for vintertransport må brukes i barmarkssesongen, anbefaler NVE at det settes vilkår om at Statnett i samråd med fagkyndig kompetanse skal begrunne hvorfor det er nødvendig, og beskrive i detaljplanen hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt. Departementet er enig i at det bør settes vilkår om at Statnett så langt det er praktisk mulig grad skal gjenbruke eksisterende kjørespor ved barmarkskjøring. Departementet vurderer imidlertid at terskelen for unntak, «ikke er mulig å gjennomføre», er for høy. Departementet tilrår at terskelen skal være at Statnett mener det er «nødvendig» med barmarkskjøring utenfor eksisterende kjørespor, eller ruter planlagt for vintertransport må brukes i barmarkssesongen. Dette samsvarer med departementets tilråding for vilkåret om restriksjoner på transport og inngrep i myr. Barmarkskjøring utenfor eksisterende kjørespor må uansett beskrives nærmere i detaljplanen, og vurderes av NVE ved godkjenningen. Departementet mener imidlertid det ikke er nødvendig at det stilles vilkår om at Statnetts begrunnelse i detaljplanen må skje i samråd med fagkyndig kompetanse. Departementet tilrår at det settes vilkår om at Statnett skal bruke fagkyndig kompetanse i planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke nærmere bestemte naturverdier, og beskrive dette nærmere i detaljplanen, og departementet mener dette er tilstrekkelig.

Videre tilrår departementet at det settes vilkår om at Statnett i detaljplanen skal framlegge en plan for merking av sikringssonen for freda kulturminner/kulturmiljø i kart og terreng i anleggsfasen, samt en beskrivelse av tiltak for å unngå å skade kulturminner og kulturmiljøer ved plassering av mastepunkter og arbeider, inkludert terrengtransport både i anleggs- og driftsfasen.

Departementet viser for øvrig til at det tilrås flere vilkår om at Statnett skal bruke *fagkyndig kompetanse* i forbindelse med planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid, eller på annen måte vurdere detaljprosjekteringen i samråd med fagkyndig kompetanse. Departementet presiserer at dette kravet medfører at Statnett må sørge for at vurderingene utføres av personer med relevant faglig kompetanse for det nærmere angitte temaet. Det kreves ikke at den fagkyndige kompetansen må være ekstern kompetanse. Det sentrale er at Statnett i rimelig grad kan dokumentere hvem som har utarbeidet de fagkyndige vurderingene, og hvilken relevant kompetanse denne eller disse har. Departementet presiserer også at kompetansen etter omstendighetene kan være erfaringsbasert, innhentet gjennom Statnetts erfaringer med bygging og drift av kraftledningsanlegg. Dette er også i samsvar med hvordan NVE mener vilkårene skal forstås, jf. NVEs brev av 16. mai 2025 til departementet. Har Statnett derimot ikke nødvendig intern fagkyndig kompetanse, må de innhente kompetanse eksternt. For å få dette bedre fram, tilrår departementet at man i anleggskonsesjonen omtaler dette som at Statnett skal «bruke» fagkyndig kompetanse, og ikke formuleringen «i samråd med».

Departementet viser til at NVE i utkast til anleggskonsesjonens detaljplanvilkår har en lengre opplisting av hva detaljplanen konkret må inneholde, utover det som følger av NVEs veileder for detaljplan for energianlegg. Departementet vil imidlertid bemerke at flere av de øvrige vilkårene i anleggskonsesjonen allerede stiller krav til hva som må beskrives nærmere i detaljplanen.

Departementet mener det ikke er nødvendig at det samme kravet framgår av flere konsesjonsvilkår. Der kravene til hva som skal beskrives nærmere i detaljplanen har ulik utforming, skaper dette også tvil om hva som kreves av Statnett for å oppfylle vilkårene. Departementet mener derfor at anleggskonsesjonen bør utformes slik at krav til detaljplanen i størst mulig utstrekning framgår av ett vilkår.

Departementet viser avslutningsvis til at kabling av dagens 132 kV luftledning mellom Ikkaldas og Kunsajávri vil medføre behov for en jordslutningsspole. NVE har i innstillingen medregnet kostnaden til jordslutningsspole i Lakselv transformatorstasjon ved beregningen av kostnad for kabling av 132 kV-ledningen gjennom Stabbursdalen. Statnett har i e-post av 15. mai 2025 skrevet at de ikke har omsøkt slik jordslutningsspole, men at en slik søknad med spesifisering av anlegget vil bli sendt inn. Slik saken er opplyst for departementet, er det noe usikkert om jordslutningsspolen vil tilknyttes anlegget i Lakselv eller Skaidi transformatorstasjon. Departementet legger til grunn at Statnett vil sende inn søknad om jordslutningsspolen til NVE i forbindelse med detaljplanbehandlingen, og at NVE vil kunne vurdere dette som en konsesjonspliktig planendring, uavhengig av hvilken transformatorstasjon den tilknyttes.

6. Ekspropriasjonstillatelse, allmannastevning og forhåndstiltredelse

Statnett har søkt om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova § 2 og samtykke til forhåndstiltredelse etter § 25. Søknadene gjelder ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger, anleggsveier/områder, transformatorstasjon og koblingsanlegg, herunder rettigheter for lagring og massedeponi. Det følger av oreigningslova § 2 at «[m]ot vederlag etter skjøn til den det råkar, kan oreigningsinngrep setjast i verk etter vedtak av eller samtykke frå Kongen, så langt det trengs til eller for» et eller flere av de oppregnede ekspropriasjonsverdige formål i punktene 1-55. Etter § 2 første ledd nr. 19 kan vedtak eller samtykke til ekspropriasjon gis dersom det trengs for «kraftliner, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg». Det er på det rene at ekspropriasjonsinngrepet «trengs til eller for» oppføring av traseen til kraftledningene og utvidelse av transformortomt med tilhørende anleggsveier, riggplasser, mv.

Statnett har søkt om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- 127 dekar tomt til ny Lebesby transformatorstasjon, hvorav inngjerdet areal er 55 dekar
- En 600 meter lang og 5 meter bred permanent adkomstvei til ny Lebesby transformatorstasjon.

Statnett har søkt om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- Kraftledningsgaten, med et klausuleringsbelte med omtrent 40 meters bredde, og rett til rydding av skogen
- Ferdsel, transport og deponering.

Statnett har søkt om ekspropriasjon av nødvendige rettigheter til ferdsel og transport som omfatter:

- Nødvendig kjøring i terrenget og landing med helikopter til bygging og drift av anleggene på eiendommene som er oppført på grunneierliste i søknaden, inkludert eventuell rydding av skog som hindrer slik kjøring eller landing

- Bruk av eksisterende veier og riggplasser til bygging og drift av anleggene som vist på transportplankart i søknaden, inkludert rett til nødvendige utbedringer
- Bygging av midlertidige og permanente veier og riggplasser.

Statnett har søkt om ekspropriasjon av nødvendige rettigheter av deponering av masser som inkluderer overskudd av stedeagne masser fra:

- Graving av mastefundamenter, som deponeres i klausuleringsbeltet
- Bygging av ny Lebesby transformatorstasjon.

Departementet viser for øvrig til Statnetts søknad av 22. desember 2020 s. 8 og NVEs innstilling av 10. februar 2025 pkt. 7.2 for en nærmere beskrivelse av omfanget av ekspropriasjon.

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Høyesterett har fastslått at bestemmelsen ikke oppstiller et krav om kvalifisert overvekt, jf. Rt. 2009 s. 1142 avsnitt 39. Bestemmelsen skal forstås slik at hvis det beviselig er uomtvistelig at fordelene er litt større enn ulempene, er det grunnlag for ekspropriasjon.

Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anleggene medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen. Det er den løsningen som departementet tilrår at det gis konsesjon til, som danner utgangspunktet for interesseavveiningen.

Departementet har foretatt en avveining av om det omsøkte tiltaket kan og bør få tillatelse etter oreigningslova ut fra de fordeler og ulemper tiltaket vil innebære. Departementet viser til vurderingen av tiltakets fordeler og ulemper i kap. 4. Departementet har i konsesjonsspørsmålet funnet at fordelene ved tiltakene overstiger de skader og ulemper som tiltaket medfører, og mener denne vurderingen også gjør seg gjeldende ved spørsmålet om ekspropriasjon. Ny 420 kV ledning mellom Skaidi og Lebesby bedrer forsyningssikkerheten til Finnmark øst for Skaidi, og legger til rette for økt forbruk og produksjon. Departementet viser til vurderingen over om alternative løsninger, men at disse vurderes å gi større ulemper og mindre fordeler for private og allmenne interesser.

Grunneiere og rettighetshavere berøres i varierende grad av byggingen og driften av de anleggene som det tilrås at det gis konsesjon til. Ulempene som påføres er knyttet til blant annet arealbeslag eller båndlegging av areal. Kraftledningstraseen vil båndlegge et belte med bredde på 40 meter langs traseen, det vil si 20 meter fra ledningens senterlinje til hver side. Spesielle terreng- og klimaforhold kan imidlertid kreve større avstand mellom ledningene, opp mot 25-30 meter. Båndlegging av en ca. 40 meter bred korridor innebærer blant annet at det ikke kan oppføres viktige bygninger, og at aktiviteter som kan skade ledningen ikke blir tillatt. Departementet viser videre til de vurderingene som er gjort om tiltakets innvirkning på reindrift. Departementet mener fordelene ved tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver som kan bli berørt.

Departementet har kommet til at inngrepet utvilsomt er til mer gagn enn skade, jf. oreigningslova § 2. Vilåårene for ekspropriasjon er til stede. Departementet tilrår at Statnett gis samtykke til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til tiltaket, jf. oreigningslova § 2 nr. 19.

Forhåndstiltredelse

Statnett har søkt om samtykke til forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova § 25 første ledd. Hovedregelen i § 25 første ledd siste punktum er at slikt samtykke kan gis dersom det er begjært skjønn. Når skjønn ikke er begjært, kan samtykke til forhåndstiltredelse bare gis i særlige tilfeller der det å avvente skjønnsbegjæringen vil gi urimelig tidsutsettelse, jf. annet punktum. Det er ikke anført at slikt særtilfelle foreligger. Departementet tilrår at søknaden om forhåndstiltredelse stilles i bero, og at denne gjenopptas dersom det anmodes om det etter at skjønn er begjært. Departementet vil i så tilfelle ta stilling til søknaden om forhåndstiltredelse.

Allmannastevning

Statnett opplyser å ha god oversikt over de fleste grunn- og rettighetshaverne som blir berørt av tiltaket, men at eiendomsforholdene er uklare for enkelte av eiendommene, og at en rekke eiendommer inngår i dødsbo som ikke er skiftet. Statnett har derfor søkt om allmannastevning i medhold av oreigningslova § 20.

Oreigningslova § 20 første punktum gir hjemmel til at Kongen eller styringsorgan med fullmakt etter oreigningslova § 5 i «*i serhøve*» kan samtykke til «*at namnet åt eigar og rettshavar ikkje vert teke med i stemnemålet til skjøn, og at dei saksøkte ikkje treng verta tilsagde på vanleg måte.*» Det følger dermed av loven at det må være et særlig tilfelle for at myndighetene kan samtykke til allmannastevning.

Samtykke til allmannastevning er et inngripende tiltak som avviker fra ekspropriasjonsprosessens normalordning, og skal kun gis dersom det er behov for det. Det følger av lovens forarbeider at allmannastevning etter § 20 «*ikkje kan nyttast utan vanskane med å nå i eigarar og rettshavarar er urimeleg store*», jf. Innst. O. VII. (1959) s. 52, jf. s. 19. Oreigningslova § 12 annet ledd annet punktum har en tilsvarende bestemmelse om at ekspropriasjonssøknad kan gjøres kjent ved offentlig kunngjøring dersom «*vansken med å nå kvar einskild vert urimeleg stor*». I juridisk teori er det lagt til grunn at bestemmelsen i oreigningslova § 20 bare kan brukes dersom det er «*uklart eller uvisst hvilke eiendommer (rettigheter) som vil bli berørt av ekspropriasjonen (...), eller hvem som eier eller har særlige rettigheter i vedkommende eiendom*», se Keiserud og Bjella, kommentar til oreigningsloven § 20 note 2.

Departementet legger til grunn at adgangen til å bruke allmannastevning etter § 20 ikke kan brukes generelt for alle eiendommene som berøres av anleggene det søkes konsesjon for. Departementet mener det ikke er hensiktsmessig at allmannastevning erstatter individuell stevning av de grunn- og rettighetshaverne man allerede kjenner til. Departementet viser til at Statnett i e-post av 11. mars 2021 har sendt inn grunneierlister, jf. vedlegg 7a og 7b til konsesjonssøknaden.

Den anbefalte traseen berører en rekke eiendommer, og det kan være vanskelig å få en fullstendig oversikt over alle rettighetshavere som kan bli berørt. Departementet mener at det, til tross for undersøkelser av eiendoms- og rettighetsforholdene i området som påvirkes av tiltaket, vil være en risiko for at enkelte grunn- og rettighetshavere ikke er identifisert. Tiltaket strekker seg blant annet over lange utmarksområder, hvor det generelt kan være risiko for uklarhet og uenighet rundt rettighetsforhold og rettighetshavere. Videre skriver Statnett i søknaden at hjemmelshaverne til en rekke eiendommer er uskiftede dødsbo. Departementet mener Statnett har forsøkt å få oversikt

over samtlige rettighetshavere, og departementet anser derfor at vilkåret for å gi samtykke til allmannastevning er oppfylt, jf. «særhøve» i oreigningslova § 20.

Departementet tilrår derfor at Statnett gis tillatelse til å stevne ukjente grunneiere og rettighetshavere i det aktuelle området ved allmannastevning i medhold av oreigningslova § 20. Departementet forutsetter at kjente grunn- og rettighetshavere blir stevnet direkte. Dette omfatter i det minste de konkrete grunn- og rettighetshaverne som framgår av vedlegg 7a og 7b av konsesjonssøknaden, jf. e-post fra Statnett til NVE av 11. mars 2021. Departementet forutsetter videre at også nye grunn- og rettighetshavere som blir kjent etter at stevning er inngått, fortløpende meldes inn til retten.

Energidepartementet

t i l r å r:

Statnett SF gis tillatelser til å bygge, eie og drive ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi transformatorstasjon og Lebesby transformatorstasjon, og ny Lebesby transformatorstasjon mv. i Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner i samsvar med vedlegg til resolusjonen.

Vedlegg 1 til kongelig resolusjon om tillatelser til Statnett SF til å bygge, eie og drive ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi transformatorstasjon og Lebesby transformatorstasjon, og ny Lebesby transformatorstasjon mv. i Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner – Spesifikasjon av tillatelsene

1. I medhold av energiloven § 3-1 gis Statnett SF tillatelse til å bygge, eie og drive en ny 420 kV kraftledning med tilhørende anlegg fra Skaidi transformatorstasjon forbi Lakselv transformatorstasjon til nye Lebesby transformatorstasjon, jf. Vedlegg 2.
2. I medhold av energiloven § 3-1 gis Statnett SF tillatelse til å bygge, eie og drive nye Lebesby transformatorstasjon i Lebesby kommune, jf. Vedlegg 2.
3. I medhold av oreigningslova § 2 annet ledd, jf. § 2 første ledd nr. 19, gis det samtykke til at Statnett SF kan ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for å bygge, eie og drive ny 420 kV kraftledning fra Skaidi forbi Lakselv til Lebesby, samt nye Lebesby transformatorstasjon mv. med tilhørende elektriske anlegg.
4. I medhold av oreigningslova § 20 gis Statnett samtykke til bruk av allmannastevning.
5. Planendringer kan godkjennes av departementet eller den departementet gir fullmakt.

Vedlegg 2 til kongelig resolusjon om tillatelser til Statnett SF til å bygge, eie og drive ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi transformatorstasjon og Lebesby transformatorstasjon, og ny Lebesby transformatorstasjon mv. i Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner

Anleggskonsesjon

Meddelt: Statnett SF

Organisasjonsnummer: 962 986 633

Dato: 15. august 2025

Varighet 15. august 2055

Kommuner: Hammerfest, Porsanger og Lebesby

Fylke: Finnmark

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1, gis Statnett SF under henvisning til søknad av 22. desember 2020 og tilleggssøknad av 12. juni 2023, NVEs innstilling av 10. februar 2025 og kgl. res. 15. august 2025 anleggskonsesjon:

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge, eie og drive følgende elektriske anlegg:

1. 420 kV kraftledning Skaidi–Lebesby i Hammerfest, Porsanger og Lebesby kommuner

En cirka 131 kilometer lang luftledning med nominell spenning 420 kV fra Skaidi transformatorstasjon forbi Lakselv transformatorstasjon til nye Lebesby transformatorstasjon. Ledningsanlegget kan drives med 132 kV spenning fram til eventuell oppgradering til 420 kV.

- Ledningen skal i hovedsak bygges parallelt med dagens 132 kV ledning på samme strekning, se figur 1, med følgende unntak:
 - Gjennom Stabbursdalen nord for Stabburselva skal ledningen bygges langs trasé 1.11, se figur 2. Fra og med kryssingen av Stabburselva skal ledningen bygges med lave master. Både topplinen og dagens 132 kV ledning skal legges som jordkabel langs E6.
 - Gjennom Stabbursdalen sør for Stabburselva skal ledningen bygges langs trasé 1.10, se figur 2. På denne strekningen skal ledningen bygges med lave master, og både topplinen og dagens 132 kV ledning skal legges som jordkabel langs E6.
 - Forbi Brennelvdalen skal ledningen bygges langs trasé 1.07, se figur 3.
- Ledningen skal bygges med strømførende liner med minimum strømføringsevne tilsvarende 1x3x2x988 mm² AlI (duplex Athabaska), med doble toppliner.
- Ledningen skal bygges med utvendig bardunerte master (M-master) eller selvbærende portalmaster i stål eller kompositt. På enkelte strekninger skal det bygges med lave master. I Stabbursdalen og sør for Lakselv skal Statnett i detaljplanen vurdere og beskrive bruk av master uten utvendig bardunering, eventuelt merking av bardunene med fugleavvisere.
- 132 kV-ledningene fra Tana Bru og Varangerbotn, som per i dag er H-master i tre med ledningstverrsnitt FeAl 185 og toppline, skal forlenges cirka 800 meter sørover fra Adamselv transformatorstasjon.

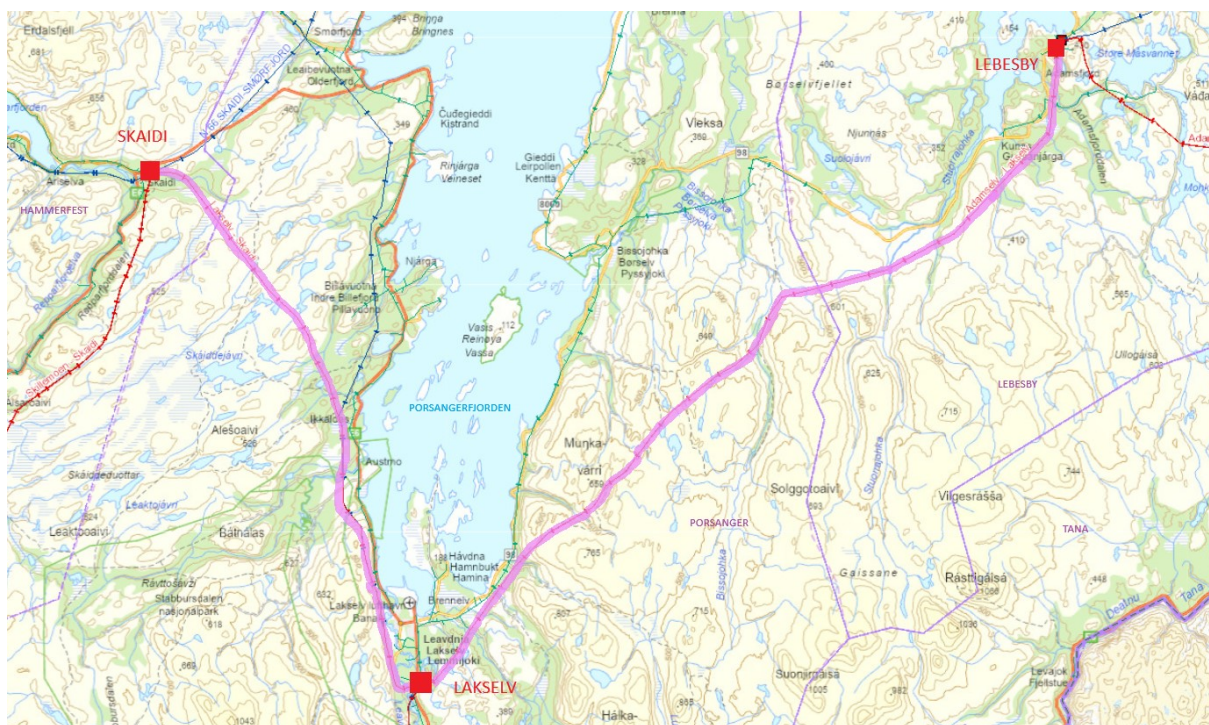
2. Lebesby transformatorstasjon i Lebesby kommune

- Et inngjerdet stasjonsområde på cirka 55 dekar som angitt på kart.
- Fire stasjonsbygg med samlet grunnflate inntil 5500 m² og mønehøyde inntil 17 meter, se figurer 4 og 5.
- Transformatorer med øvre spenning 420 kV
- Innendørs gassisolert koblingsanlegg med spenning 420 kV
- Jordslutningsspole med spenning 132 kV
- Nødvendig høyspenningsanlegg
- En ca. 600 meter lang og 5 meter bred permanent adkomstvei fra Landersfjordveien til transformatorstasjonen.

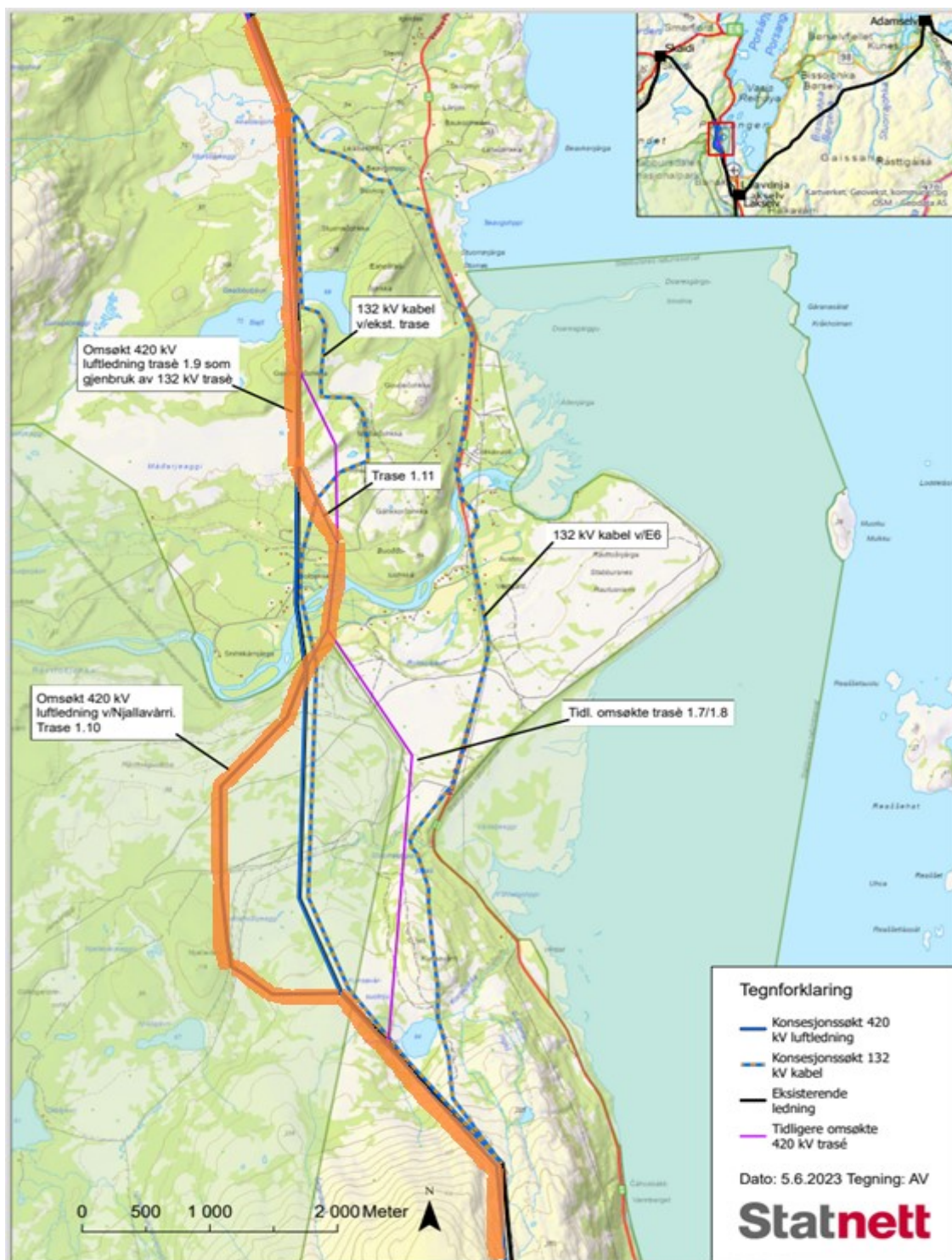
- Transformatorstasjonen med tilhørende anlegg kan etableres og drives med 132 kV spenning fram til eventuell oppgradering til 420 kV.

Anleggskonsesjonen er nærmere spesifisert i «Vedlegg 1 unntatt offentlighet etter kbf. § 6-2» av i dag vedlagt denne konsesjonen. Vedlegget er unntatt offentlighet etter energiloven § 9-3, jf. kraftberedskapsforskriften § 6-2, jf. offentleglova § 13 første ledd.

Anleggene skal i hovedsak bygges slik det framgår av figur 1-5.

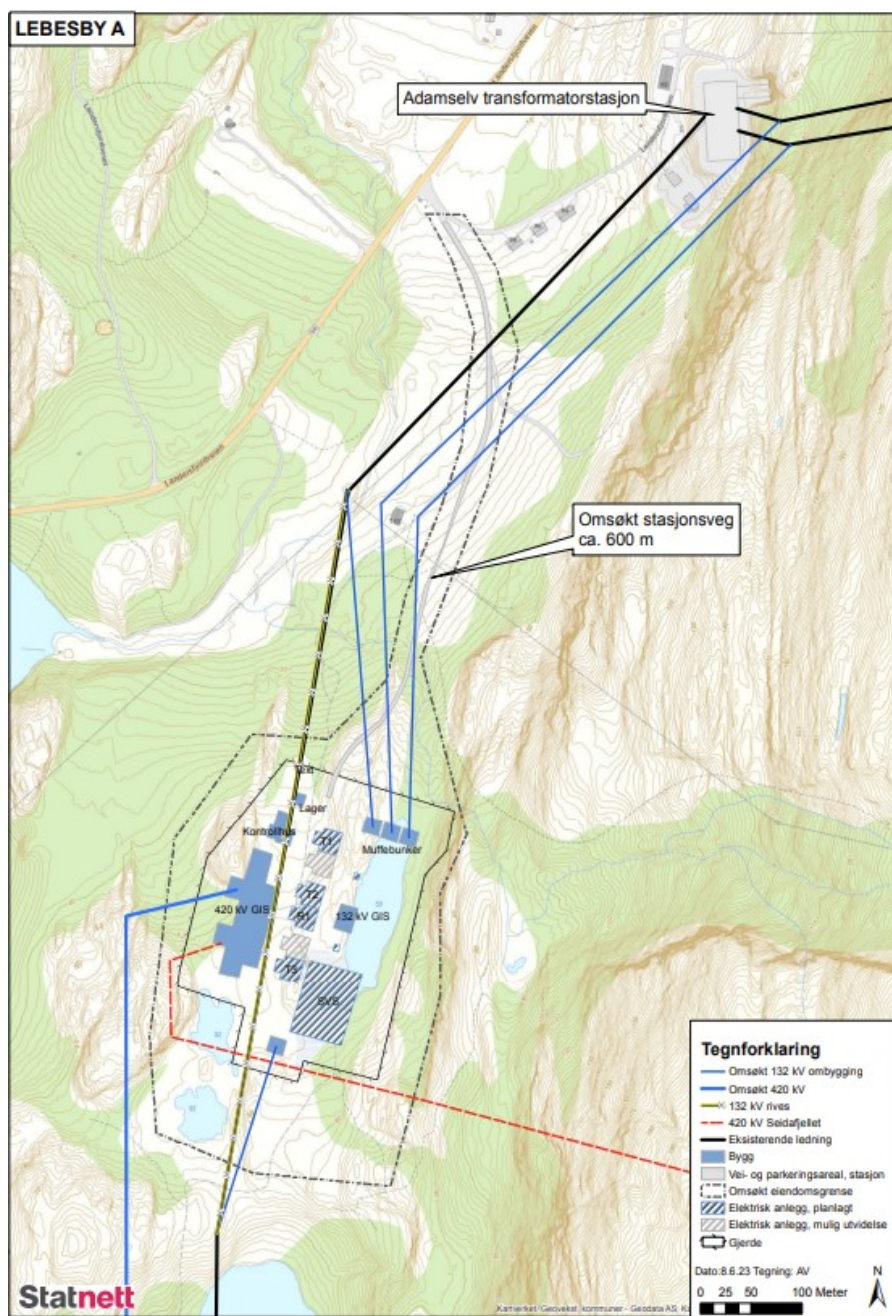
Figur 1. Ledningens hovedtrasé (rosa strek) er parallell med dagens 132 kV ledning mellom transformatorstasjonene i Skaidi, Lakselv og Adamselv (røde firkanter). Nye Lebesby transformatorstasjon plasseres like sør for dagens Adamselv transformatorstasjon. Kilde: NVE Atlas med NVEs påtegning.

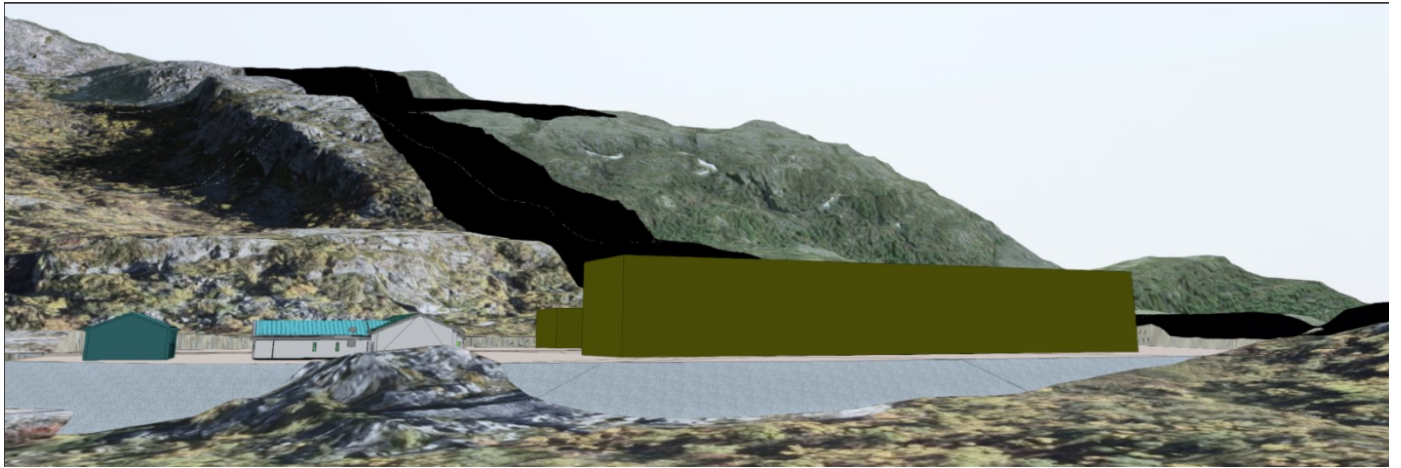
Figur 2: Ledningen skal bygges langs trase 1.11 nord for og over Stabburselva og trase 1.10 sør for Stabburselva (oransje strek). Dagens 132 kV ledning skal legges i kabel (stiplet blå/oransje strek) langs Europavei 6 (tynn oransje strek). Kilde: Statnetts tilleggsøknad (NVE-ref. 202016710-192, vedlegg 3.), NVEs påtegning.

Figur 3: Fra Lakselv og forbi Brennelvdalen skal ledningen bygges langs trasé 1.01 og 1.07 (oransje strek). Kilde: Statnetts søknad, NVEs påtegning

Figur 4: Skisse av transformatorstasjon Lebesby A i Landersfjord. Kilde: Statnetts tilleggssøknad. (NVE-ref. 202016710-192, vedlegg 2).

Figur 5: Skisse av transformatorstasjon Lebesby A i Landersfjord. Kilde: Statnett.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren. I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven §§ 3-1 a og 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Konsesjonen gjelder inntil 15. august 2055.

2. Fornyelse

Konsesjonæren kan søke NVE om fornyelse av konsesjonen. Søknad om fornyelse skal sendes senest ett år før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker å fornye konsesjonen, må konsesjonæren innen samme frist gi melding om dette.

3. Bygging og idriftsettelse

Arbeidet med å bygge anlegget skal settes i gang innen fem år fra konsesjonen er gitt. Anlegget skal settes i drift innen fem år fra tidspunktet da arbeidet ble satt i gang.

Konsesjonæren kan søke om å forlenge fristene for oppstart av bygging og for idriftsettelse av hele eller deler av anlegget. Denne søknaden må sendes til NVE senest seks måneder før fristen går ut.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for oppstart av bygging ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren skal stå for driften av anleggene, og plikter å gjøre seg kjent med reglene som til enhver tid gjelder for driften.

Bytte av driftsansvarlig selskap krever overføring av konsesjon. Eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift av anleggene konsesjonen omfatter, krever også godkjenning fra NVE. Godkjenning kan gis etter søknad.

5. Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6. Endring av konsesjonen

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7. Tilbakekallelse av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8. Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen som til enhver tid gjelder.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

9. Byggtekniske krav

Konsesjonæren kan innenfor denne konsesjonen oppføre ny bygningsmasse, i form av frittstående bygning eller tilbygg med en samlet grunnflate på inntil 50 m², innenfor det inngjerdede stasjonsområdet. Totalhøyden på den nye bygningsmassen må ikke være høyere enn eksisterende bygninger på stasjonsområdet. Ny bygningsmasse som overstiger 50 m² sammenlignet med opprinnelig konsesjonsbehandlet løsning, regnes som en konsesjonspliktig endring.

Utbygger skal påse at transformatorbygget etableres i samsvar med kravene i forskrift om tekniske krav til byggverk (FOR-2017-06-19-840), så langt disse kravene er relevante for bygget.

10. Kabling av 132 kV ledning

Statnett skal kable dagens 132 kV ledning Lakselv–Skaidi på strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri i trasé langs E6 som framgår av kart i figur 2.

11. Kabling av toppliner for 420 kV-ledning

Toppliner for ny 420 kV-ledning skal kables i samme grøft som 132 kV-ledningen på strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri, jf. vilkår 10.

12. Kabling av 22 kV ledning

Statnett skal dekke kostnader for kabling av områdekonsesjonær Area Nett AS sin 22 kV kraftledning på strekningen fra Bevkop til sørsiden av Valdakmyra naturreservat.

13. Kamuflering

Kraftledningen skal bygges med matte liner på hele strekningen fra Skaidi transformatorstasjon til Lebesby transformatorstasjon, og med master i mørk grønn/brun farge og komposittisolatorer eller silikonbelagte glassisolatorer på følgende strekninger:

- Stabbursdalen, trasé 1.10 innenfor landskapsvernområdet
- forbi Rappafossen/Ráhpongorsa
- over Brennelvdalen

Endelig områdeavgrensning, farge- og komponentvalg skal legges fram detaljplanen. Det skal vurderes om det er hensiktsmessig å kamuflere hele eller deler av strekningene, avhengig av forventet effekt sommer og vinter. Statnett skal involvere Stabbursdalen nasjonalparkstyre og Statsforvalteren i Troms og Finnmark ved detaljprosjekteringen for så vidt gjelder strekningen gjennom landskapsvernområdet.

14. Bruk av lave master i Stabbursdalen

På strekningen fra og med kryssingen av Stabburselva til Kunsajávri skal ledningen bygges med lave master som omsøkt, samtidig som krav til minimumsavstand til bakken i henhold til forskrift om elektriske forsyningsanlegg overholdes.

15. Kompensasjon for dverggås

Statnett skal i løpet av året for oppstart av anleggsarbeidene betale 10,5 millioner kroner som engangsbeløp til kompenserende tiltak for dverggås. Midlene skal betales inn til arbeidet som utføres gjennom nasjonal handlingsplan for dverggås.

16. Hensyn til hekkeområder for sandsvale

Kryssing av Stabburselva med luftledning og kabel samt anleggsarbeid skal planlegges slik at disse ikke direkte eller indirekte skader reirganger for sandsvale. Tiltak skal beskrives i detaljplanen.

17. Merking for fugl

Det skal monteres fugleavvisere på én faseline i planet på ny 420 kV ledning på strekningen fra Ikkaldas til Kunsajávri der ledningen krysser trekkroute for dverggås.

Det skal monteres fugleavvisere på én toppline på ny 420 kV ledning ved kryssing av følgende hekkeområder og trekkruiter for fugl:

- strekningen fra Ekornbakken og over Lakselva fram til kryssing ved E6
- Porsvannan, Otervann og Store Holmvann (delområde 11 i konsekvensutredningen)
- Store Bjørndalen (delområde 15 i konsekvensutredningen)
- Børselvdalen (trekkroute T3 i konsekvensutredningen)
- Čudejohka–Čuđenjoasjávrrit (delområde 34 i konsekvensutredningen)
- Stuorraskaidi (delområde 36 i konsekvensutredningen)

Det skal ved bruk av fagkyndig kompetanse vurderes og eventuelt gjennomføres avbøtende tiltak på ny 420 kV ledning for å redusere risikoen for fuglekollisjoner i områder med rikt eller sårbart fugleliv, og spesielt i følgende områder (se også vilkår 27):

- strekningen fra Ekornbakken og nordover langs Lakselva i mulig trekkroute for dverggås
- Skaidejohka og andre våtmarksområder på strekningen mellom Skaidi og Stabbursdalen samt Časkiljohka og ny Lebesby transformatorstasjon.
- hekkelokaliteter for rovfuglart (vedlegg C) på strekningen mellom Stabbursdalen og Lakselv.
- Brennelva–Čorgasjávri (delområde 13 i konsekvensutredningen)
- Guorgápmir (delområde 35 i konsekvensutredningen)

Forslag til tiltak og kostnaden for disse skal beskrives i detaljplanen. NVE kan ved godkjenning av detaljplanen fastsette hvilke strekninger som skal merkes.

Dersom ny 420 kV ledning ikke kan bygges i plan med dagens 132 kV ledning mellom Ekornbakken og E6, skal det monteres fugleavvisere på én faseline i planet.

Statnett skal utføre jevnlig tilsyn og vedlikehold på fugleavvisere. Forslag til plan for tilsyn og vedlikehold av fugleavvisere skal beskrives i detaljplanen.

18. Begrensninger på anleggsperioden av hensyn til lappsanger

Statnett skal ta hensyn til ev. hekking av lappsanger øst for Skaidi transformatorstasjon (delområde 46 i konsekvensutredningen). Statnett skal ved bruk av fagkyndig kompetanse undersøke om det er syngende hanner av lappsanger i området i den enkelte anleggsperioden. Forslag til undersøkelsesopplegg for å fastslå hekketorsøk av lappsanger og tiltak for hvordan anleggsarbeidet kan tilpasses hekkeperioden skal beskrives i detaljplanen.

19. Begrensning på arbeider i anleggsfasen nær hekkeplasser for andre fuglearter

Statnett skal unngå støyende arbeider som terrengtransport, helikopter-/droneflyging, sprenging og bakkearbeid som kan påvirke hekking av truede og nær truede fuglearter i følgende områder og til følgende tider:

- Morššajeaggi, Čuosgáljeaggi og Máđirjeaggi, Gealbotjávri/Bajit samt Porsvannan, Otervann og Store Holmvann (delområder 4, 5 og 11 i konsekvensutredningen) i perioden 1. mai–31. august.

Statnett skal vurdere størrelsen på restriksjonssonene for ovennevnte områder. Dersom Statnett mener det er nødvendig å utføre arbeider i restriksjonssonene i hekketiden, må dette begrunnes i detaljplanen. Avbøtende tiltak skal i det tilfellet vurderes.

Statnett skal i detaljplanen beskrive hvordan arbeider i anleggs- og driftsfasen kan tilpasses hekketiden for truede og nær truede fuglearter i følgende områder:

- Čudejohka–Čuđenjoasjávrrit og Stuorraskaidi (delområdene 34 og 36 i konsekvensutredningen) i perioden 1. mai–31. august.
- ev. hekkeområder for truede og nær truede arter i Stabbursdalen, Kunsajávri (delområde 9 i konsekvensutredningen), samt områdene ved Gáljagohppi og Valdakmyra der traseen for 132 kV-ledningen går nær grensen for Stabbursnes naturreservat.

Dersom Statnett mener det er nødvendig å utføre arbeider i områdene i hekketiden til truede og nær truede arter, må dette begrunnes i detaljplanen.

20. Begrensning på barmarkskjøring

Statnett skal så langt det er praktisk mulig gjenbruke eksisterende kjørespor ved barmarkskjøring. Dersom Statnett mener det er nødvendig med barmarkskjøring utenfor eksisterende kjørespor, eller ruter planlagt for vintertransport må brukes i barmarksesongen, skal Statnett begrunne hvorfor det er nødvendig i detaljplanen og beskrive hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt for naturmangfold og kulturminner/kulturmiljø.

21. Restriksjoner på transport og inngrep i myr

Statnett skal i så langt det er praktisk mulig unngå å grave eller plassere master i myr, eller gjennomføre andre inngrep som kan drenerer myr. Dersom Statnett mener det er nødvendig med inngrep i myr, skal dette begrunnes i detaljplanen. Detaljplanen skal beskrive tiltak for å forebygge og stanse drenering og annen skade på myr.

Statnett skal så langt det er praktisk mulig ikke utføre transport på myr, med unntak av hvis myra er frossen og snødekt. Unntaket for frossen og snødekt myr gjelder ikke for tung transport i palsmyr. Dersom Statnett mener det er nødvendig å utføre transport på myr, skal Statnett begrunne hvorfor i detaljplanen og beskrive hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt for å hensynta myr, herunder at palser ikke blir forringet og hvordan ev. jordkabel i myr ikke skal føre til at myra dreneres.

Dersom det må legges jordkabel i myr, skal Statnett utarbeide og gjennomføre et overvåkningsprogram for å kontrollere grunnvannstanden. Overvåkningen skal iverksettes i tidsrommet fra minimum ett år før oppstart av arbeider i myra til to år etter ferdigstilling av kablingen og terrenget er istandsatt.

Vilkåret gjelder ikke for bygging av transformatorstasjon i Landersfjord.

22. Bruk av fagkyndig kompetanse

Statnett skal bruke fagkyndig kompetanse i planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid som kan påvirke

- naturtypelokalitetene BN00129413, NINFP2210091935 og NINFP2210091937
- funksjonsområdet til sibirnattfiol fra Suolajávri til Kurkkiinjänkäheko
- funksjonsområdet til krypsivaks og ravnerødspore *Entoloma corvinum* ved Morššajeaggi
- hekkeområder for truede og nær truede fuglearter
- verneverdige og rødlistede kvartærgeologiske landformer i Stabbursdalen landskapsvernområde
- furuskogen ved Njallávarri
- palsmyra Lodderodjeaggi
- naturverdier ifm. anleggsplass ved Guorgápmir
- naturverdier mellom Stuorrabovdnajeaggi til ny Lebesby transformatorstasjon.

Hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å ta hensyn til disse naturverdiene skal beskrives i detaljplanen. Statnett skal kunne dokumentere bruk av fagkyndig kompetanse.

23. Sikring av arter

Statnett skal sikre funksjonsområdet for krypsivaks og ravnerødspore *Entoloma corvinum* mot påvirkning i anleggsfasen. Området skal ikke brukes til rigg- eller lagringsplass. Tiltak skal beskrives i detaljplanen.

24. Plassering av master og jordkabeltrasé

Statnett skal så langt det er praktisk mulig unngå å plassere enkeltmaster eller legge jordkabeltraseen i følgende naturtypelokaliteter:

Fra Naturbase

- NINFP2210102000
- NINFP2210101987
- NINFP2210101985
- NINFP2210092537
- NINFP2210092530
- NINFP2210092535
- NINFP2110033231
- NINFP2110033195
- NINFP2110033219
- NINFP2110033213
- NINFP2110033326

- NINFP2110036199
- BN00129424
- BN00129432
- BN00129447
- BN00067051
- BN00067081
- BN00129413

Fra konsekvensutredningen:

- lokalitetsnummer 64, 63 og 62

Dersom Statnett mener det er nødvendig å plassere enkeltmaster eller legge jordkabeltraseen i lokalitetene, skal dette begrunnes i detaljplanen.

25. Trasérydding

For å ivareta naturmangfoldet, skal skogrydding begrenses innenfor naturtypelokalitetene

- NINFP2210091937
- NINFP2210101985
- NINFP2210101994
- NINFP2210102000
- NINFP2110033231
- NINFP2110033195
- NINFP2110033219
- NINFP2110033213
- NINFP2110033326
- NINFP2110036199

Øvrige områder

- i furuskogen ved Njallavárri
- i kantvegetasjon generelt langs Stabburselva og Lakselva.

Store eller gamle trær som må hugges innenfor naturtypelokalitetene, skal spres innenfor lokaliteten og ikke gjenlegges i tømmerlunne.

For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen og ivareta hensynet til naturmangfoldet og reindrift, skal øvrig skogrydding begrenses så langt det vurderes som hensiktsmessig. Gjensetting av vegetasjon bør prioriteres på de strekningene hvor traseen krysser viktige naturtyper, der det er satt vilkår om kamuflerende tiltak og i krysningspunkter med vei og merkede turstier. Gjennomføring av begrenset skogrydding skal omtales i detaljplanen.

Statnett skal i detaljplanen beskrive hvordan skogrydding skal gjennomføres iht. NVE-veileder 2/2016 [Skogrydding i kraftledningstraseer](#). Detaljplanen skal blant annet beskrive hvordan gjenlegging av trær innenfor naturtypelokalitetene, furuskogen ved Njallavárri og i kantvegetasjon generelt langs Stabburselva og Lakselva skal gjennomføres.

26. Begrensninger på ferdsel og arbeid i driftsfase

Med unntak av i situasjoner hvor tiltak må iverksettes umiddelbart for å gjenopprette eller opprettholde forsyningssikkerheten, gjelder vilkår 18, 19, 20, 21, 22, 23 og 25 også i driftsfasen.

27. Supplerende kartlegginger av naturmangfold

Statnett skal kartlegge:

- fuglearter som er kollisjonsutsatte og/eller sårbare i hekketiden på strekningen mellom Stuorraskaidi og ny Lebesby transformatorstasjon, herunder Landersfjordvatnet SØ (delområde 40 i konsekvensutredningen)
- rovfuglarter som hekker i Store Bjørndalen og Guorgápmir (hhv. delområder 15 og 35 i konsekvensutredningen)
- hekkeområder for sandsvale ved kryssing av Stabburselva med luftledning og jordkabel
- naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks langs ledningstraseen fra Stuorrabovdnajeaggi til ny Lebesby transformatorstasjon og langs ev. rute for sommer-/barmarkstransport opp til og rundt Guorgápmir
- rødlistede karplanter, moser, lav og sopp fra Stuorrabovdnajeaggi til ny Lebesby transformatorstasjon, ved kabelkryssing av Stabburselva, langs rute for ev. sommer-/barmarkstransport opp til og rundt Guorgápmir og for anleggsplassen ved Guorgápmir.
- rødlistede landformer fra Stuorrabovdnajeaggi til ny Lebesby transformatorstasjon

Kartleggingene skal ligge til grunn for Statnetts forslag til merking av ledningen med fugleavvisere, restriksjoner på arbeid i artenes hekketid samt detaljplanlegging av trasé, mastepunkt og anleggsarbeid for å ta hensyn til naturverdiene. Kartleggingene må utføres innenfor hekke- og vekstsesongen (med unntak for sandsvale) og ved bruk av fagkyndig kompetanse. Rapport fra kartleggingen skal framlegges for NVE i forbindelse med detaljplanbehandlingen.

28. Fremmede arter

Statnett skal vurdere behovet for nødvendige kartlegginger, og risikoen for skade på naturmangfoldet ved en eventuell spredning av fremmede arter. Risikovurderingen skal baseres på fremmedartenes økologiske effekt ved spredning og eventuelle arts- og naturtypeforekomster i området som kan bli negativt påvirket av spredning. Statnett skal vurdere behovet for nødvendige kartlegginger i forbindelse med utarbeiding av detaljplan.

Foreslåtte tiltak mot spredning av fremmede arter som kan medføre risiko for skade på stedegent naturmangfold, skal beskrives i detaljplanen. Risikovurderingene og ev. kartlegginger skal ligge til grunn for detaljplanen. Tiltak skal ta utgangspunkt i Miljødirektoratets rapport Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter.

29. Tiltak og tilpasning av anleggsarbeidet til reindriftens arealbruk

Statnett skal tilpasse anleggsvirksomheten til reindriftens bruk av arealene, særlig knyttet til kalving og flytting av rein, og gjennomføre tiltak for å avbøte ulemper for reindriften. Aktuelle tilpasninger og tiltak skal beskrives i detaljplanen. Avbøtende tiltak skal begrunnes ut fra nåværende brukssituasjon til distriktene, og ha en fleksibilitet som tar hensyn til årstidsvariasjoner og klima.

30. Involvering av berørte reinbeitedistrikter i detaljprosjekteringen

Statnett skal involvere reinbeitedistriktene 21 Gearretnjárga, 22 Fiettar, 16 Kárašjoga oarjabealli, 14A Spiertagáisa og 13 Siskit Čorgas ja Lágesduottar i arbeidet med detaljprosjekteringen av kraftledningen i viktige funksjonsområder for reindriften. Spesielt gjelder dette disse områdene:

- flyttlei og gjerdeanlegg øst for Skaidi transformatorstasjon
- kalvingsområder øst og sør for Skaidi transformatorstasjon
- felles flyttkorridor for reinbeitedistrikt 16
- kalvingsområder og parringsland mellom Guhkesjávrret og Storelva

Der ledningen passerer viktige trekk- og flyttleier, skal Statnett involvere berørte reinbeitedistrikt om masteplassering. Her skal det også vurderes kamuflerte master som beskrevet i vilkår 13, i samråd med berørt distrikt. Dette gjelder spesielt disse områdene:

- rundt Skaidi transformatorstasjon med flyttlei og gjerdeanlegg
- felles flyttkorridor for reinbeitedistrikt 16

Statnett skal kunne dokumentere involvering av reindriften.

31. Kommunikasjon med reindriften

Statnett skal i detaljplanleggingen legge til rette for faste rammer for dialog med reindriften, i samråd med de berørte reinbeitedistriktene. Varigheten skal minimum dekke anleggsperioden og en periode på fire år etter bygging, med mindre Statnett og de berørte reinbeitedistriktene avtaler noe annet. NVE skal bli informert om møtene i forkant, og ha mulighet til å delta.

32. Sekretær-/koordinatorfunksjon for berørte reinbeitedistrikt

Statnett skal gi økonomisk støtte til reinbeitedistriktene som blir berørt av ledningen, slik at de kan opprette en sekretær- eller koordinatorfunksjon. Formålet med funksjonen skal være å løse praktiske utfordringer for reindriften i anleggsfasen og umiddelbart etterpå. Statnett skal utbetale midlene til det enkelte reinbeitedistrikt, basert på dokumenterte reise- og oppholdskostnader, samt tapt arbeidsfortjeneste, for én representant for hvert reinbeitedistrikt i forbindelse med deltakelse på faste møter med Statnett inntil fire ganger per år i anleggsfasen. Koordinatoren skal være en utøver fra distriktet eller en oppnevnt talsperson med reindriftsfaglig kompetanse.

Ordningen med faste møter og en koordinatorfunksjon skal evalueres skriftlig ett år etter anleggsstart og deretter årlig, fram til ett år etter at anleggene er satt i drift. Evalueringen skal legges fram for NVE på forespørsel.

33. Landbruk

Statnett skal så langt det er praktisk mulig unngå å sette mastepunkter på dyrka mark. Dersom Statnett mener det er nødvendig å sette mastepunkter på dyrka mark, skal det begrunnes i detaljplanen og beskrives hvordan anleggsarbeidene skal gjennomføres skånsomt for å hensynta

dyrka mark. Detaljplanen skal beskrive mulighetene for å unngå inngrep på dyrka mark, blant annet for planlagt baseplass ved Fossestrand, og tiltak for å unngå skader på beitemark og gjerder i anleggsperioden.

Dersom anleggene denne konsesjonen omfatter medfører at dyrka eller dyrkbar jord blir omdisponert, skal konsesjonær rapportere om dette i detaljplanen.

34. Detaljplan

Statnett skal utarbeide en detaljplan for anlegget, jf. energiloven § 3-1 a. I detaljplanen skal Statnett beskrive den endelige utbyggingsløsningen, alle arealinngrepene og hvordan landskap og miljø skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen. Anlegget skal bygges og drives i henhold til denne planen.

Planen skal utarbeides i samsvar med [NVEs veileder for detaljplan for energianlegg](#). Statnett skal utarbeide planen i kontakt med Sametinget, fylkeskommunen, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Stabbursdalen nasjonalparkstyre, berørte kommuner, grunneiere, de berørte reinbeitedistriktene og andre rettighetshavere.

Detaljplanen skal sendes til NVE, og anleggsarbeidet kan ikke starte før planen er godkjent av NVE.

Ved behov for planer etter andre vilkår i konsesjonen, kan disse inkluderes i detaljplanen.

Ut over det som står i veilederen og i øvrige konsesjonsvilkår skal planen inneholde:

- a) En vurdering og beskrivelse av muligheten for bruk av master som ikke krever utvendig bardunering i trekkruten for dverggås i Stabbursdalen og sør for Lakselv. Hvis bruk av mastetyper som ikke krever utvendig bardunering ikke anbefales, skal Statnett i detaljplanen vurdere merking av bardunene med fugleavvisere.
- b) En vurdering og beskrivelse av muligheten for å bygge ny ledning med liner i samme plan som den eksisterende 132 kV-ledningen fra der den dreier østover fra vinkelpunktet nord for Ekornbakken, over Lakselva og fram til E6. Det skal begrunnes dersom tiltaket ikke kan gjennomføres. Avgrensningen av strekninger merket med fugleavvisere skal beskrives og begrunnes, jf. vilkår 17.
- c) Forslag til tiltak, inkl. kostnader, for å redusere risiko for fuglekollisjoner i områder med rikt eller sårbart fugleliv, jf. vilkår 17.
- d) En kortfattet oppsummering av restriksjoner på anleggsarbeid i hekkeområder for fugl, jf. krav om nærmere vurdering av enkelte områder i vilkår 19.
- e) En beskrivelse av hvordan kryssingen av Stabburselva skal utføres, og hvordan hensynet til både villaksen og de øvrige verneverdiene i vassdraget skal ivaretas.
- f) En beskrivelse av tiltak for kryssing av vassdrag på en måte som i minst mulig grad påvirker vassdragene med kantsone.
- g) En vurdering og beskrivelse av om myrmasser som graves ut i området for transformatorstasjon kan anvendes til annen bruk eller lagres på en måte som minimerer klimagassutslipp.
- h) En plan for merking av sikringssonen for freda kulturminner/kulturmiljø i kart og terreng i anleggsfasen.

- i) En beskrivelse av tiltak for å unngå å skade kulturminner og kulturmiljøer ved plassering av mastepunkter og arbeider inkludert terrengtransport både i anleggs- og driftsfasen.
- j) En vurdering av justering av traseen fra østsiden til vestsiden av dagens ledning på strekningen forbi Gjøkenes ved Lakselva, herunder en drøfting av visuelle virkninger opp mot andre virkninger.
- k) En samlet og kortfattet beskrivelse av tilpasninger og avbøtende tiltak som skal gjennomføres for å hensynta reindriftens arealbruk, jf. vilkår nr. 29 og 30.
- l) Et utkast til plan for inntil fire faste, årlige statusmøter med hvert reinbeitedistrikt, jf. vilkår nr. 31 og 32.
- m) En beskrivelse av hvordan det skal gjøres en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdene, herunder tilrettelegging for naturlig revegetering etter anleggsfasen.
- n) En oversikt over traseer for terrengtransport (kjørespor), både eksisterende og nye.